

3461 (2)

G. U. S. *Stat.*

STATYSTYKA POLSKI

WYDAWANA PRZEZ

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

TOM XXXII

STATISTIQUE DE LA POLOGNE

PUBLIÉE PAR L'OFFICE CENTRAL DE STATISTIQUE DE LA RÉPUBLIQUE POLONAISE

TOME XXXII

MIESZKANIA

ANALIZA WYNIKÓW SPISU MIESZKAŃ
Z 30.IX 1921

LOGEMENTS

ANALYSE DES RÉSULTATS DU RECENSEMENT DES LOGEMENTS
DU 30. IX 1921

WARSZAWA 1932

NAKŁADEM GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO

Publications de l'Office Central de Statistique

I. Annuaire Statistique de la République Polonaise

Paraît depuis 1922.	Zlotys
Renferme des données statistiques illustrant tous les domaines de la vie publique, économique et sociale.	
Année d'édition VI — 1928	14,00 et 15,00
" " VII — 1929	14,00 et 15,00
" " VIII — 1930	15,00 et 16,00

II. Petit Annuaire Statistique

Année I. 1930.	épuisé
" II. 1931, éditions polonaise, française et anglaise à 2,00	

III. Revue Trimestrielle de Statistique

Paraît depuis 1924.	
Renferme des articles et des données numériques embrassant les différents problèmes de la vie économique et sociale.	
Tome VI — 1929. Complet	56,00
" VII — 1930. "	56,00
" VIII — 1931. (sans fasc. I).	42,00
" IX — 1932.	
Abonnement annuel dans le pays	28,00
" semestriel "	16,00
" annuel à l'étranger	32,00

IV. Informations Statistiques

Paraissent depuis 1923; 1923 — 1930 — deux fois par mois; à partir de 1931 — trois fois par mois. Chaque fascicule renferme des informations actuelles du domaine de la statistique économique, des communications et des finances.	
Année d'édition VII. 1929. Complet	16,00
" " VIII. 1930. "	16,00
" " IX. 1931. "	16,00
" " X. 1932.	
Prix d'un fascicule	1,00
Abonnement annuel dans le pays	16,00
" " à l'étranger	20,00
Fascicules spéciaux:	
Année d'édition 1931. Production industrielle en 1929 fasc. I, II 1930, fasc. III 1931 à	1,00
Année d'édition 1932, fasc. I. Statistique des administrations autonomes	1,00
Fasc. II. Statistique du crédit	0,60
" III. Statistique des sociétés anonymes	0,60
" IV. Statistique judiciaire, pénitentiaire et criminelle	0,60
" V. Santé publique	0,60
" VI. Finances publiques	0,60
" VII. Statistique de l'instruction et de la culture intellectuelle	1,00
Prix d'un complet de 7 fascicules publiés en 1932, dans le pays	4,00
" à l'étranger	6,00

V. Statistique du Travail—Revue trimestrielle

Paraît depuis 1922.	
Année d'édition VIII. 1929	14,00
" " IX. 1930	14,00
" " X. 1931	14,00
" " XI. 1932	
Prix d'un fascicule	4,00
Abonnement annuel dans le pays	14,00
" " à l'étranger	16,00

VI. Commerce Extérieur

a) Annuaire

Paraît depuis 1922.	
1929	5,00
1929—30	8,00
1931, I partie (v. Statistique de la Pologne, serie A.)	5,00

b) Bulletin mensuel

Paraît depuis 1927.	Zlotys
Année 1930. Complet	32,00
" 1931. "	32,00
" 1932.	
Prix d'un fascicule	3,00
Abonnement annuel dans le pays	32,00
" " à l'étranger	36,00

VII. Statistique des Prix

Année I. 1929. Bulletin mensuel. Complet	16,00
" II. 1930. Bulletin trimestriel	12,00
" III. 1931. "	12,00
" IV. 1932. Prix d'un fascicule	3,20
Abonnement annuel dans le pays	12,00
" " à l'étranger	16,00

VIII. Statistique de la Pologne

Tome VIII. Statistique des élections à la Diète et au Sénat en 1922	15,00
Tome IX. Fascicules 1—2. Statistique criminelle, 1924—1925. Prix d'un fascicule	zl. 12—24,00
Tome X. Statistique des élections à la Diète et au Sénat en 1928	10,00
Résultats du I recensement général du 30.IX 1921. Tomes XI—XXXVI:	

Exploitations rurales (tomes XI—XII):

Tomes XI. Fasc. 2. Départements du centre	8,00
" " " 3. " de l'est	4,00
" " " 4. " de l'ouest	6,00
" " " 5. " du sud	8,00
" XII. " 2. Terres en possession commune	
Fascicule 1. Analyse	6,00
Fascicule 2. Tableaux	épuisé
Logements, population, professions (Tomes XIV—XXXI). Complet	280,00
Prix d'un tome embrassant un département de 8,00 à 26,00	
Tableaux relatifs à la Pologne entière (tome XXXI) 30,00	
Tome XXXIII, fasc. 1. Premier recensement général de la République Polonaise du 30.IX 1921. Formulaires et instructions	1,60
Tome XXXV. Ménages (tableaux)	8,00
Tome XXXVI. Fascicule 2. Lieu de naissance, durée de séjour (tableau)	10,00
Tome XXXVII. Statistique des finances communales 1925/26	16,00
Tome XXXVIII. Statistique judiciaire 1926	3,00
Tome XXXIX. Fasc. 3. Statistique des finances communales. Dépenses et recettes des administrations autonomes d'arrondissements et de départements en 1927/28	10,00
Tome XL. Fasc. 1. Budgets des familles ouvrières	2,00
Tome XLI. Fasc. 1. Statistique des finances communales. Dépenses et recettes des communales rurales en 1927/28	4,00
Série A. Tome 25, I partie:	
Annuaire du Commerce Extérieur de la République Polonaise et de la V. l. de Dantzig	5,00
Série B. Fasc. 1. Statistique agricole en 1930/31. " " " 2. Régions céréales de Pologne.	

IX. Annuaire de la Statistique des Villes de Pologne

Année 1928	3,00
Année 1930	4,00

X. République Polonaise—Atlas Statistique

Année 1930	20,00
----------------------	-------

XI. Répertoire de localités de la République Polonaise

Complet — 15 tomes (chaque tome embrasse un département)	67,00
Prix d'un tome de 2,40 à	10,00

PIERWSZY POWSZECHNY SPIS
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Z DNIA 30 WRZEŚNIA 1921 ROKU

3461 (2)

G.U.S

STATYSTYKA POLSKI

WYDAWANA PRZEZ

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

TOM XXXII

STATISTIQUE DE LA POLOGNE

PUBLIÉE PAR L'OFFICE CENTRAL DE STATISTIQUE DE LA RÉPUBLIQUE POLONAISE

TOME XXXII

MIESZKANIA

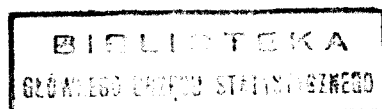
ANALIZA WYNIKÓW SPISU MIESZKAŃ
Z 30.IX 1921

LOGEMENTS

ANALYSE DES RÉSULTATS DU RECENSEMENT DES LOGEMENTS
DU 30. IX 1921

WARSZAWA 1932

NAKŁADEM GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO

PRZEDMOWA — AVANT-PROPOS

Wyniki liczbowe spisu mieszkań, przeprowadzonego podczas pierwszego powszechnego spisu z dnia 30 września 1921 r., zostały ogłoszone w tomach XIV—XXXI *Statystyki Polski* (Mieszkania. Ludność. Stosunki zawodowe). Niniejszy tom zawiera napisaną przez b. pracownika Głównego Urzędu Statystycznego p. Ludwika Landaua szczegółową analizę tych wyników wraz z omówieniem metod przeprowadzenia i opracowania spisu, mieszkań oraz z oświetleniem wartości zebranych danych. Przy końcu tomu zostały umieszczone przeglądy terytorjalne, podające najważniejsze wyniki spisu w liczbach względnych.

Jakkolwiek tom niniejszy (XXXII) wychodzi ze znacznym opóźnieniem, już po przeprowadzeniu w Polsce drugiego powszechnego spisu ludności, mieszkań i budynków, który miał miejsce 9 grudnia 1931 r., nie przestał on być aktualnym, gdyż stosunki mieszkaniowe uległy stosunkowo niewielkim zmianom, a wyniki obecnie przeprowadzonego spisu, tembardziej zaś ich analiza będą się mogły ukazać dopiero za kilka lat. Analiza danych mieszkaniowych pierwszego spisu powszechnego pozwoli na porównanie ich z danymi drugiego spisu, a tem samem ułatwi analizę tych ostatnich i nada im większą wartość i wagę.

Les résultats numériques du recensement des logements, faisant partie du premier recensement général du 30 septembre 1921, ont été publiés dans les volumes XIV—XXXI de la *Statistique de la Pologne* (Logements. Population. Professions). Le présent volume donne une analyse détaillée de ces résultats, avec l'exposition de la méthode de dépouillement des données fournies par le recensement et avec une analyse critique de la valeur des chiffres obtenus. À la fin de l'ouvrage se trouvent des relevés territoriaux, présentant les résultats principaux du recensement en chiffres relatifs.

Bien que cet ouvrage paraisse avec un retard considérable, lorsqu'on a déjà procédé à un second recensement général de la population, des bâtiments et des logements (le 9 décembre 1931), les conditions d'habitation qui y sont présentées n'ont rien perdu de leur actualité et méritent d'être portées à la connaissance du public, d'autant plus que les résultats du recensement récent ne pourront être publiés que dans quelques ans. Une analyse scrupuleuse des données fournies par le premier recensement nous permettra ensuite de les confronter avec les résultats du deuxième recensement, et une analyse comparative de ces derniers ne manquera pas de leur assurer une plus grande valeur et importance.

EDWARD SZTUM DE SZTREM

Dyrektor Głównego Urzędu Statystycznego

EDOUARD SZTUM DE SZTREM

Directeur de l'Office Central de Statistique

DR. RAJMUND BUŁAWSKI

Generalny Komisarz Spisowy

DR. RAYMOND BUŁAWSKI

Commissaire Général du Recensement

ANALIZA WYNIKÓW SPISU MIESZKAŃ Z DNIA 30.IX 1921 ROKU

Część I. Uwagi ogólne

I. PRZEPROWADZENIE SPISU

Łącznie ze spisem ludności badane były w ramach spisu powszechnego z dnia 30 września 1921 r. także i stosunki mieszkaniowe. Kwestji tej poświęcone były dwa spisy, przeprowadzane łącznie ze spisem ludności: spis budynków i spis mieszkań.

Podstawa prawna spisu powszechnego — rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 czerwca 1921 r. (Dz. U. Rz. P. Nr. 58, poz. 368) stanowi tylko, że „w związku ze spisem ludności przeprowadzony będzie spis mieszkań” (§ 1, ust. 3) i nie zawiera żadnych bliższych postanowień, pozostawiając określenie zakresu spisu Głównemu Urzędowi Statystycznemu. Główny Urząd Statystyczny nie wprowadził pod tym względem żadnych ograniczeń i przeprowadził spis mieszkań na całym obszarze Państwa, we wszystkich miejscowościach.

Tak obszerny zakres terytorjalny spisu mieszkań nie jest częstym zjawiskiem. Wprawdzie istnieją państwa przeprowadzające stale spisy mieszkaniowe w całym kraju, są one jednak dość rzadkie: w Europie dane statystyki mieszkaniowej publikowane dla ogółu miejscowości znajdujemy poza Polską tylko w Anglii, Francji, Włoszech i Norwegii¹. Statystyka mieszkaniowa jest dziedziną, w dużej mierze jeszcze pozostawianą działalności samorządowej, z natury obejmującej tylko ośrodki miejskie; nawet przechodząc do statystyki państwowej, obejmują jednak spisy mieszkań przede wszystkim miasta, zwolna tylko doznając rozszerzenia zakresu. Charakterystyczny pod tym względem jest rozwój statystyki niemieckiej. Przed wojną statystyka Rzeszy spisów mieszkaniowych nie obejmowała; tylko poszczególne miasta, korzystając z prawa dołączania dodatkowych pytań przy spisach ludności, przeprowadzały równocześnie ze spisem ludności spis mieszkań; prowadzone przez poszczególne kraje dochodzenia obejmowały też z reguły tylko miasta, wyjątek stanowiła jedynie Badenia². Spis mieszkań z 1918 r. objął wszystkie gminy Rzeszy, liczące ponad 5000 mieszkańców, częściowo i mniejsze, gdyż mógł być rozciągnięty na gminy uprzemysłowione lub mogące mieć znaczenie dla sąsiednich miast jako teren ekspansji ludności; wreszcie spis z 1927 r. objął już poza gminami ponad 5000 mieszkańców prawie wszystkie gminy liczące od 2000 do 5000 mieszkańców, a z prawa objęcia mniejszych miejscowości kraje robiły użytek w szerokiej mierze: Saksonja np. poddała spisowi wszystkie gminy, Turyngja — liczące ponad 1000 mieszkańców i t.d. Wszystkich gmin zasadniczo spisem nie objęto, uważając, że dane byłyby nieporównalne, gdyż na wsi podawanych jest często za dużo lub za mało izb; stosunki podajmy nie mają dla wsi poważniejszego znaczenia; ważniejsze jest badanie kwestji przeludnienia, ale uwzględnić trzeba odmienne warunki życia na wsi, przebywanie w większej mierze poza mieszkaniem i mniejsze naogół wymagania niż w mieście³. Rzeczywiście porównywanie stosunków mieszkaniowych na wsi i w mieście wymaga zastrzeżeń; niemniej jednak zbadanie sto-

sunków mieszkaniowych na wsi, zwłaszcza zaś wspomnianej kwestji przeludnienia jest niezmiernie ważne; umożliwił to w Polsce obszerny zakres spisu z 1921 r.

Zakres rzeczowy spisu mieszkań w Polsce, nie określony w rozporządzeniu ani w instrukcjach, wynikał z techniki spisowej. Dane o mieszkaniach zbierane były: 1) na zasadniczych arkuszach spisowych, służących do spisu ludności, które zawierały też opis mieszkania, 2) na arkuszach spisu budynków względnie arkuszach dla nieruchomości, na których podawana była liczba mieszkań w każdym budynku względnie nieruchomości, oddzielnie zamieszkałych i niezamieszkałych. W ten sposób zasadniczo spis objął tylko mieszkania zamieszkane — instrukcja mówiła tylko o doręczaniu arkuszy spisowych osobom zajmującym mieszkania i nie zawierała żadnego przepisu o dokonywaniu opisu mieszkań, w których mieszkańców nie było. Zasadnicze więc opracowanie spisu mieszkań, omawiane tutaj, obejmuje tylko mieszkania zamieszkane; te zato podlegały spisowi wszystkie, zarówno przeznaczone zasadniczo i wyłącznie na cele mieszkalne jak i przeznaczone na inne cele, jednak przejściowo zamieszkane. Nie objęte spisem pozostały mieszkania niezamieszkane w czasie spisu — lokale zarobkowe oraz mieszkalne z jakichkolwiek bądź względów w dniu spisu niezamieszkane. Liczba mieszkań ostatniej kategorii, podawana na arkuszach spisu budynków mogła być ustalona i została opracowana łącznie z wynikami spisu budynków; lokale z przeznaczenia zarobkowe i również faktycznie niezamieszkane pozostały całkowicie poza obrębem spisu.

Zasadniczo spis mieszkań przeprowadzany był na arkuszach spisowych (formularzach A), służących do spisu ludności. Mieszkanie było przy spisie ludności jednostką spisową: każdy arkusz spisowy (z ewentualnymi arkuszami dodatkowymi) obejmował ogół osób obecnych w terminie spisu w mieszkaniu (wzgl. zamieszkałych chwilowo nieobecnych) i zawierał na wstępie opis mieszkania. Arkusz spisowy wypełniany był w ten sposób, że w miastach i w miejscowościach, w których ludność sama wypełniała formularze, komisarz spisowy doręczał arkusz „osobie wynajmującej, względnie zajmującej mieszkanie”; odbierając od właściciela mieszkania wypełniony arkusz spisowy, komisarz sprawdzał na miejscu podane w nim daty; w innych miejscowościach komisarz sam wypełniał formularz, obchodząc poszczególne mieszkania. W ten sposób osobą dostarczającą informacji, piśmiennie lub ustnie, o mieszkaniu był właściciel mieszkania. Natomiast zawierający wykaz mieszkań, arkusz dla nieruchomości wypełniany był przez właściciela nieruchomości lub przez komisarza (na zasadzie jego zeznań); w ten sposób otrzymywało się kontrolę liczby mieszkań, określonej przez zajmujące je osoby, według danych udzielonych przez właściciela domu.

Wzór części formularza, przeznaczonej na opis mieszkania, oraz odpowiednie ustępy „Pouczenia o sposobie wypełniania arkusza spisowego (formularza A)” przytaczamy poniżej.

¹ *Les méthodes de la statistique de l'habitation* (Bureau international du Travail, Etudes et Documents, Série N, No 13, Genève 1928), str. 16. Poza to dochodzenia obejmują wszystkie miejscowości w Belgji, lecz wyniki publikowane są tylko dla większych. Poza Europą statystyka mieszkaniowa obejmuje cały obszar spisowy w Australji i Kanadzie.

² B. Franke, *Grundstücks- und Wohnungstatistik* (Die Statistik in Deutschland nach ihrem heutigen Stand, Festgabe für Georg v. Mayr, Band 11, Monachjum i Berlina 1911).

³ *Die Wohnverhältnisse im Deutschen Reich nach der Reichswohnungszählung 1927* (Statistik des Deutschen Reichs, Band 362, Berlin 1930).

ARKUSZ SPISOWY № _____

Powiat _____ Gmina _____ Miejscowość (nazwa) _____
 Imię i nazwisko właściciela domu _____ ulica (plac) _____ № nieruchomości (domu) _____
 Imię i nazwisko właściciela mieszkania _____ № mieszkania _____

I. Opis mieszkania

(Pouczenie § 4)

- 1) Gdzie znajduje się mieszkanie: w piwnicy _____ suterenie _____ na parterze _____ na (którem) piętrze _____ na poddaszu _____
 2) Ilość znajdujących się w mieszkaniu gospodarstw rodzinnych _____ gospodarstw osób samotnych _____
 3) Czy znajduje się w mieszkaniu gospodarstwo zakładowe? (jakie?) _____
 4) Ogólna liczba osób obecnych w mieszkaniu _____ prócz tego chwilowo nieobecnych _____
 5) Mieszkanie składa się wyłącznie z izby kuchennej (tak lub nie) _____
 z _____ pokoi (stancji), nie licząc kuchni, oraz z _____ kuchni

6) Z powyższego mieszkania służą:

	Liczba pokoi	Liczba kuchni	RAZEM
a) Wyłącznie dla celów mieszkalnych			
b) Równocześnie jako mieszkanie i dla celów zarobkowych (przemysłowych, handlowych, rzemieślniczych i t. d.)			
c) Wyłącznie dla celów zarobkowych (przemysłowych, handlowych, rzemieślniczych i t. d.)			

- 7) Dokładne oznaczenie zawodu (przemysłu, rzemiosła, chałupnictwa, handlu i t. d.), wykonywanego w mieszkaniu _____
 8) Czy istnieje w mieszkaniu osobny wychodek (ustęp)? (tak lub nie) _____

§ 4. Opis mieszkania

Po wypełnieniu nagłówka wypełnia się pytania na str. 1-ej co do „Opisu mieszkania”. Pytanie 1-e tego opisu nie wymaga wyjaśnienia. Na pytanie 2-e należy podać tylko ogólną sumę znajdujących się w mieszkaniu gospodarstw rodzinnych i gospodarstw osób samotnych; na pytanie 3 wskazać typ gospodarstwa zakładowego, o ile takowe w spisywanym mieszkaniu się znajduje (patrz niżej § 5).

Odpowiedzi na dalsze pytania „Opisu mieszkania” nie nastęrczają trudności, należy tylko mieć na uwadze, że przy wykazywaniu ilości pokoi (stancji) nie bierze się w rachubę znajdujących się w mieszkaniu przedpokoi i korytarzy. Prócz tego odpowiedzi na pytania 2, 3 i 4 nie powinny być sprzeczne z odpowiedziami na stronie wewnętrznej formularza co do ilości gospodarstw i osób w mieszkaniu, zaś odpowiedzi na pytania 6 i 7 winny być uzgodnione z odpowiedziami strony wewnętrznej odnośnie do zawodu poszczególnych osób oraz miejsca jego wykonywania.

Pojęcia zasadniczych jednostek spisowych, jak widać z tych wzorów, nie były ściśle określone ani w samym arkuszu spisowym ani w dodanych do niego objaśnieniach. Definicje więc i zakres tych pojęć wynikają z techniki przeprowadzenia spisu.

Pojęcie mieszkania ujmowane być może z dwóch zasadniczo różnych punktów widzenia: decyduje albo przeznaczenie mieszkania albo sposób faktycznego użytkowania jego. Wychodząc mianowicie z definicji najogólniejszej, że mieszkanie — to miejsce zamieszkania gospodarstwa domowego, możemy jako mieszkanie rozumieć albo ogół pomieszczeń, przeznaczonych dla jednego gospodarstwa, albo faktycznie przez jedno gospodarstwo zajętych. W pierwszym wypadku decyduje związek z przeznaczeniem sposób budowy, względy techniczno-budowlane: mieszkaniem jest ogół pomieszczeń, konstrukcyjnie wydzielony, co znajduje wyraz przede wszystkim w niezależnym dostępie (oddzielne wejście z ulicy lub z dostępnych dla przechodniów schodów); w drugim decydują względy natury społecznej: mieszkaniem jest ogół pomieszczeń, zajęty przez jedno gospodarstwo domowe, choćby obejmował on pomieszczenia przeznaczone zasadniczo dla kilku gospodarstw lub stanowił tylko część takiego pomieszczenia; przy konsekwentnym stosowaniu tego kryterium powstają mieszkania złożone z części izby — jeżeli jedną izbę zajmuje wspólnie kilka niezależnych od siebie gospodarstw. O ile rozgraniczenie mieszkań przeprowadzać chcemy z punktu widzenia ich przeznaczenia, opierać się można nie tylko na momentach techniczno-budowlanych; innego kryterium dostarczają stosunki prawne — fakt traktowania danego ogółu pomieszczeń jako całości, stanowiącej przedmiot umowy najmu między właścicielem domu a lokatorem; w analogiczny sposób traktowane muszą być pomieszczenia zajmowane przez samego właściciela domu lub oddawane przez właściciela na lokal służbowy.

Definicja wiążąca pojęcie mieszkania z jednym zajmującym je gospodarstwem stosowana była stale przy przedwojennych spisach miejskich w Niemczech, zastosowano ją też przy spisie państwowym z 1918 r.¹; przyjmuje to samo pojęcie i Belgia, w najradzykalniejszej zaś postaci Bułgaria, licząc mieszkania z ułamkową liczbą izb. Naogół jednak pojęcie to wychodzi z użytku; tak np. zarzuciły je Niemcy przy powojennym spisie mieszkaniowym z 1927 r. Dodatnią stroną tego ujęcia jest danie odpowiedzi bezpośrednio na pytanie, jakimi pomieszczeniami dysponują poszczególne gospodarstwa, brakiem natomiast poważnym jest uniemożliwienie badania kwestji podstawowego znaczenia, jaką jest częstość wypadków współżycia kilku gospodarstw w pomieszczeniu, przeznaczonym zasadniczo dla jednego. W Anglii mieszkanie jako pomieszczenie zajęte przez jedną rodzinę stanowi dodatkową jednostkę spisową.

Przewagę uzyskuje jako kryterium pojęcia mieszkania — przeznaczenie. Na czynnikach techniczno-budowlanych opiera rozgraniczenie mieszkań Anglii, tak samo postępuje i związek statystyczny miast włoskich. Obok tego jednak jako wygodne w zastosowaniu przyjmuje się i kryterium stosunków prawnych. W pracy Międzynarodowego Biura Pracy, poświęconej sprawie ujednolajnienia metod statystyki mieszkaniowej, wyrażono pogląd, że kryterium to nie jest wygodne i że rzadko jest stosowane — jedynymi przykładami mają być statystyki miejskie w Sztokholmie i Warszawie². Różnice praktyczne w zastosowaniu tych obu kryteriów nie są znaczne: rozbieżność powstaje wtedy, gdy w danym domu dwa mieszkania jako jednostki konstrukcyjne odnajęte są jednemu lokatorowi lub gdy właściciel odnajmuje oddzielnie kilku lokatorom części jednego „mieszkania konstrukcyjnego”; wypadki te stosunkowo poważniejszej roli nie grają. Faktycznie zaś przyjęły kryterium prawne również i Niemcy przy ostatnim spisie 1927 r., stanowiąc w instrukcji spisowej, że „każdy, kto

¹ Obacz niżej zastrzeżenia co do znaczenia rzeczywistego przyjętych w tym spisie definicji, str. 7 i 8.

² Les méthodes de la statistique de l'habitation, str. 32.

wynajął mieszkanie od właściciela domu i płaci czynsz bezpośrednio właścicielowi domu lub jego zastępcy, winien wypełnić kartę mieszkaniową"; niesłusznie więc wymieniono Niemcy jako trzymające się kryterium technicznego. Podobnie i w spisie polskim z 1921 r. w przedmowach do tomów, obejmujących wyniki spisu mieszkań, opierano definicję na czynniku technicznym: „Za oddzielne mieszkanie jest uważana część budynku, stanowiąca wyodrębnioną całość konstrukcyjną, przeznaczona na cele mieszkalne”. Omawiając jednak przeprowadzenie spisu powszechnego, zwraca uwagę dr. Bułowski¹, że rozgraniczenie mieszkań faktycznie oparto się nie na czynnikach techniczno-budowlanych, lecz tylko na osobie właściciela mieszkania określonej przez stosunek do właściciela domu.

Wynika to z techniki spisowej. Opis mieszkania stanowił pierwszą część arkusza spisowego; według zaś instrukcji dla komisarzy spisowych (§ 9) obowiązek wypełniania arkusza spisowego (wzgl. udzielania komisarzowi zeznań w zakresie objętym formularzami spisowymi) spadał zasadniczo na osobę, zajmującą lub wynajmującą mieszkanie na swoje własne inie. Także właściciel domu, dając w arkuszu dla nieruchomości wykaz mieszkań i właścicieli mieszkań, podawał normalnie wykaz osób, którym odnajmował mieszkania; jeśli by jednak wykazywał oddzielnie jednostki konstrukcyjne, odnajęte temu samemu lokatorowi (np. kierując się numeracją mieszkań), to dane nie mogłyby być wyzyskane wobec braku oddzielnych opisów na arkuszu spisowym.

Także pojęcie izby nie zostało zdefiniowane. W tym względzie zagadnienie polega na tem, jakie pomieszczenia mają być traktowane jako izby mieszkalne; znaczenie tej kwestji jest wielkie, gdyż liczba izb jest zasadniczą miarą wielkości mieszkań. Obok pokoi w ścisłym tego słowa znaczeniu mieszkania obejmują często różnego rodzaju pomieszczenia—alkowy, komórki, korytarze, łazienki i t. p., z których niektóre mogą być wykorzystywane na cele mieszkalne. Przeprowadzenie ścisłego rozgraniczenia między ubikacjami, które mają być uważane za izby mieszkalne, a innymi staje się w tych warunkach niezmiernie trudne. Stosowane było dawniej (w Niemczech), później zarzucone kryterjum, czy dane ubikacje można opalać; określane też (Francja, Włochy) bywały minimalne rozmiary izby mieszkalnej przez postanowienie, że musi ona mieścić łóżko dorosłej osoby; wreszcie stosowane jest kazuistyczne wyliczanie pomieszczeń, które mają być uważane za izby i takich, które do izb nie mają być wliczane. W niejednakowy sposób rozstrzygana jest sprawa kuchni, która niekiedy traktowana jest narówni z innymi izbami mieszkalnymi (np. w Anglii), niekiedy zaś podawana oddzielnie i bądź wliczana przy opracowaniu do liczby izb mierzących wielkość mieszkania (np. przy spisie niemieckim z 1927 r.), bądź i w opracowaniu uwzględniana oddzielnie (np. przy spisie niemieckim w 1918 r., w Szwajcarii).

„Pouczenie o sposobie wypełniania arkusza spisowego” ogranicza się do uwagi, że „przy wykazywaniu ilości pokoi (stancji) nie bierze się w rachubę znajdujących się w mieszkaniu przedpokoiów i korytarzy”. Co do kuchni — jest ona w arkuszu wymieniona oddzielnie, kwestja wliczania jej lub odrębnego traktowania pozostawiona była do opracowania; tylko umieszczenie rubryki „Razem” w pytaniu 6 wskazywało na tendencję łączenia kuchni z pokojami i ten punkt widzenia utrzymał się przy opracowaniu. Brak dokładniejszego ogólnego czy kazuistycznego określenia pojęcia pokoju powodował z pewnością trudności przy spisie i prowadził do niejednakowego w poszczególnych wypadkach ich rozwiązywania; dowodem tego jest fakt, że po znowelizowaniu ustawy o ochronie lokatorów i uzależnieniu stawek komornego od liczby pokoi (już po spisie—w 1924 r.) powstawały często sprawy co do liczby pokoi, które mają być dla określenia tych stawek liczone. Sądźmy, że przy wypełnianiu arkusza spisowego przez lokatora i zwyczajowym wąskim zakresie

pojęcia „pokoju” liczba pokoi podawana była raczej in minus i oznacza pewne zmniejszenie np. w stosunku do Niemiec, gdzie wliczane są wszystkie „bewohnbare Kammern”. Wagę tego braku dla całości wyników spisu mieszkań zmniejsza ta okoliczność, że ubikacje tego rodzaju zdarzają się najczęściej w mieszkaniach większych, w Polsce stosunkowo bardzo nielicznych, w mieszkaniach zaś jedno-, dwu- i trzyizbowych (t. j. jedno- i dwupokojowych) występują w nielicznych tylko wypadkach; większej roli więc pomijanie ewentualne tych izb grać nie mogło.

Jednostkami dodatkowymi, wchodzącymi w rachubę przy badaniu warunków mieszkaniowych, są: gospodarstwo i mieszkanie. Jednostki te występowały w części mieszkaniowej arkusza spisowego: pierwsza—w pytaniach 2 i 3, druga w pytaniu 4.

Pojęcie gospodarstwa wymaga określenia, jakie grupy osób uważane być mają za związane wspólnością życia, a przy jakim stopniu niezależności traktowane są oddzielnie. Przy spisie rozróżniono gospodarstwa rodzinne, gospodarstwa osób samotnych i gospodarstwa zakładowe. Kryterja, zastosowane do oddzielania od siebie gospodarstw, stanowią związki rodzinne i wspólne, względnie oddzielne stołowanie się: za gospodarstwo uważana jest grupa związana pokrewieństwem wraz ze wszystkimi wspólnie z nią stołującymi się osobami. Tak więc podnajemca, samotny czy z rodziną, o ile stołuje się u lokatora głównego, wchodzi w skład jego gospodarstwa, w przeciwnym razie stanowi oddzielne gospodarstwo. Różnica między gospodarstwem rodzinnym a gospodarstwem osoby samotnej jest charakteru ilościowego: pierwszym jest każda grupa złożona z dwóch lub więcej osób, drugim — każda osoba pojedyncza, nie wchodząca w skład innego gospodarstwa (należy przytem wziąć pod uwagę, że decyduje stan ludności obecnej w dniu spisu: jeśli z dwóch wspólnie żyjących osób jedna była chwilowo nieobecna, druga liczona była jako stanowiąca gospodarstwo osoby samotnej)².

Jako należące do gospodarstw zakładowych liczone były osoby, żyjące w hotelach i pensjonatach, w ogólnych pomieszczeniach robotniczych, w pomieszczeniach dla uchodźców i jeńców, w zakładach leczniczych i dobroczynnych, w zakładach wychowawczych i naukowych, w zakładach religijnych, w koszarach, w zakładach karnych; nie były wliczane do gospodarstw zakładowych rodziny właścicieli zakładów i personelu — w razie prowadzenia odrębnego gospodarstwa; traktowano je jako oddzielne gospodarstwa rodzinne.

Wreszcie pojęcie mieszkańca może być rozumiane bądź jako osoby zwykle w danym mieszkaniu mieszkające, bądź jako osoby w danym terminie mającej tam miejsce pobytu. Dla badania warunków mieszkaniowych istotne znaczenie ma kwestja, ile osób zazwyczaj jest w mieszkaniu — winna być więc brana pod uwagę ludność stale zamieszkała, nie zaś — mogąca być w dniu spisu przypadkowo większą lub mniejszą — liczba ludności obecnej. Arkusz spisowy nie zawierał w opisie mieszkania pytania o liczbie osób, w niem mieszkających; obok jednak pytania o liczbie osób obecnych zamieszczono pytanie o liczbie chwilowo nieobecnych, a wyłączenie z obecnych przebywających tylko chwilowo powinno było być umożliwione przez odpowiednią adnotację w spisie osób. Rubryki jednak, dotyczące chwilowo obecnych i chwilowo nieobecnych, nie dały się przy spisie wyzyskać i brak bezpośredniego pytania o liczbie osób mieszkających w danym mieszkaniu zmusił przy opracowaniu do oparcia się na liczbie ludności obecnej (obacz niżej).

Zakres pytań części mieszkaniowej arkusza spisowego był, biorąc pod uwagę obszerny zakres terytorjalny spisu, obejmującego wszystkie miejscowości Państwa, duży. Przy spisach mieszkaniowych przeprowadzanych w formie specjalnych dochodzeń w miastach zakres pytań obejmuje zwykle szereg dalszych kwestyj: istnienie w mieszkaniu specjalnych ubikacji, urządzeń domowych

¹ Die erste allgemeine Zählung der Republik Polen vom 30. September 1921 (Allgemeines Statistisches Archiv, 17. Band, Heft 2, 1927).

² Zdaniem autora ujęcie to budzi pewne wątpliwości. Motywem badania częstości wypadków współżycia kilku gospodarstw w jednym mieszkaniu są trudności, które w tych warunkach uważanych za anormalne, powstają; trudności te zaś pozostają w związku nie z faktem, że podnajemca nie stołuje się u lokatora głównego, lecz że prowadzi faktycznie oddzielne gospodarstwo: gdy np. stołuje się na mieście, trudności nie są większe niż gdy stołuje się u właściciela mieszkania; np. niemiecka statystyka mieszkaniowa wyodrębnia takie osoby jako nie należące do rodziny, nie tworzy z nich jednak oddzielnych gospodarstw — rozróżnia się więc obok wypadków współżycia dwóch i więcej gospodarstw w jednym mieszkaniu wypadki, gdy w mieszkaniu jest jedno tylko gospodarstwo, z przyjętymi osobami pojedynczymi lub rodzinami. Główny Urząd Statystyczny uznał wszakże stanowisko zajęte przy I spisie za słuszne, podzielać wywoły Dr. R. Bułowskiego, p. artykuł: „Projekt drugiego polskiego spisu powszechnego na tle doświadczeń spisu 1921 r. oraz praktyki zagranicznej” — *Kwartalnik Statystyczny*, rok 1930, zes. 1, str. 29—32.

i t.p. W ramach spisu powszechnego, łączącego ze spisem ludności cały szereg dodatkowych dochodzeń, nie było to możliwe; zresztą niektóre z tych spraw (istnienie połączenia z siecią wodociagową, kanalizacyjną, ogrzewania centralnego, oświetlenia gazowego, elektrycznego, ogrodu) były badane w większych miastach w obrębie spisu budynków (w ramy opracowania dane te ze względów oszczędnościowych, niestety, nie weszły). Natomiast połączenie danych mieszkaniowych na jednym arkuszu z danymi demograficznymi i zawodowymi stwarzało możliwości uwzględnienia tych danych przy opracowaniu statystyki mieszkaniowej; możliwości tej jednak przy opracowaniu nie wyzyskano.

II. OPRACOWANIE WYNIKÓW SPISU

Wyniki spisu mieszkań opracowane zostały przy pomocy maszyn statystycznych, przyczem uwzględnione zostały odpowiedzi nie na wszystkie zawarte w arkuszu spisywalnym pytania. Część mieszkań pozatem nie weszła w ogóle w ramy opracowania — mianowicie mieszkania zajęte przez gospodarstwa zakładowe. Nie stanowi to poważniejszego braku — dane dla mieszkań zakładowych nie mogą być i tak porównywane bezpośrednio z danymi dla innych mieszkań, pojęcie izby oddala się tu bardzo od znaczenia, jakie ma ono w zwykłych mieszkaniach (sala szpitalna, cela więzienna, izby z przeznaczaniem specjalnym odpowiednio do rodzaju zakładu) — jest to dziedzina wymagająca specjalnych, dostosowanych do badanego przedmiotu, dochodzeń statystycznych.

Nie wszystkie cechy uwzględniono w opracowaniu wszystkich miejscowości. Niektóre kwestje opracowano tylko dla większych miast, mianowicie liczących ponad 20 000 mieszkańców, nie wyzyskując tych danych dla mniejszych miasteczek i wsi.

Dla ogółu miejscowości postanowiono uwzględnić w opracowaniu cechy następujące: liczbę izb, liczbę gospodarstw domowych (rodzinnych i gospodarstw osób samotnych razem), liczbę osób przebywających w mieszkaniu w dniu spisu, posiadanie kuchni i ustępu. Odpowiedzi na to ostatnie pytanie okazały się jednak w dużym stopniu wadliwe ze względu na niedostateczne sprecyzowanie pytania. Brzmiało ono mianowicie: „czy istnieje w mieszkaniu osobny wychodek (ustęp)? (tak lub nie).“ W tej redakcji powstała przede wszystkim wątpliwość, jak należy odpowiedzieć, o ile mieszkańcy korzystają z oddzielnego ustępu, położonego jednak nazewnątrż mieszkania (co np. na wsi i w miasteczkach jest regułą). Wątpliwości były niejednokrotnie rozwiązywane przez różnych komisarzy spisowych i wartość danych była nader problematyczna, wobec czego zaniechano ich ogłoszenia. Odpowiedź co do posiadania kuchni wyzyskana została tylko dla małych mieszkań, jedno-, dwu- i trzyizbowych, wśród których lokale bez kuchni zdarzają się częściej; w mieszkaniach większych wypadki takie są rzadkimi wyjątkami i przy niewielkich liczbach mieszkań bez kuchni oparte na nieporozumieniach błędne zapisy mogły już stanowić bardzo duży odsetek; samo zagadnienie traci już znaczenie.

Przy określaniu liczby izb w mieszkaniu uwzględniano zarówno pokoje jak i kuchnie, izby służące tylko dla celów mieszkalnych, równocześnie dla mieszkalnych i zarobkowych, wreszcie używane tylko dla celów zarobkowych; o ile jednak lokal jakiegoś przedsiębiorstwa lub instytucji połączony był w opisie mieszkania z mieszkaniem funkcyjnarską, przełożonego i t.p., starano się — w miarę możliwości — wydzielać i liczyć tylko izby stanowiące prywatne mieszkanie tej osoby. Mieszkania w ziemiankach, szopach, namiotach, wozach i t.p. miały być notowane jako mieszkania z niewiadomą liczbą izb; zasada ta jednak nie była ściśle zastosowana, liczby mieszkań z niewiadomą liczbą izb są często niższe niż odpowiednich typów budowli.

W miastach powyżej 20 000 mieszkańców uwzględniono dodatkowo kilka cech: położenie mieszkania, podział izb na służące tylko dla celów mieszkalnych, równocześnie dla mieszkalnych i zarobkowych oraz tylko dla zarobkowych, wreszcie podział mieszkających w mieszkaniu gospodarstw na rodzinne i osób samotnych. Zupełnie nieuwzględnione pozostały odpowiedzi na pytania:

1) o istnieniu gospodarstwa zakładowego — w związku z pominięciem odpowiedniej kategorii mieszkań; 2) o liczbie osób chwilowo nieobecnych — liczba ta dla wyzyskania jej musiałaby być kombinowana z liczbą osób chwilowo obecnych celem ustalenia ludności zamieszkałej w danym mieszkaniu — materiał spisowy niestety na to nie pozwolił; 3) o podziale oddzielnie pokoi i kuchni według przeznaczenia, co nie ma poważniejszego znaczenia; 4) o zawodzie wykonywanym w mieszkaniu — dane oparte na tym punkcie nadałyby dopiero właściwą wartość danym o wykonywaniu pracy zarobkowej w mieszkaniach.

Opracowanie danych uwzględnionych uskutecznione zostało maszynowo, w ten sposób, że w karcie maszynowej przeznaczono 9 kolumn na dane mieszkaniowe, wybierając je na kartach dla pierwszej osoby w każdym mieszkaniu. Jako zasadniczą cechę przyjęto liczbę izb; z tą cechą kombinowany był przy segregacjach podział według 1) posiadania kuchni i ustępu, 2) liczby osób obecnych, 3) liczby gospodarstw (rodzinnych i osób samotnych łącznie). Dla danych wyznaczonych specjalnie dla miast powyżej 20 000 mieszkańców również podstawą pozostał podział według liczby izb przy przeprowadzaniu dodatkowo segregacji: 1) według ogólnej liczby gospodarstw i według liczby gospodarstw rodzinnych — co umożliwia przedstawienie wszelkich kombinacji, w jakich żyją wspólnie gospodarstwa rodzinne i gospodarstwa osób samotnych; 2) według liczby izb wyłącznie mieszkalnych i według liczby izb mieszkalno-zarobkowych — ten podział umożliwia przedstawienie kombinacji, w jakich występują w mieszkaniach służących równocześnie dla celów mieszkalnych i zarobkowych izby wyłącznie mieszkalne, mieszkalno-zarobkowe i wyłącznie zarobkowe; 3) według posiadania tylko izb mieszkalnych lub także innych i według położenia — dzięki tym segregacjom można było przeprowadzić podział według położenia oddzielnie dla mieszkań służących wyłącznie dla celów mieszkalnych i dla służących równocześnie dla celów mieszkalnych i zarobkowych.

Uzyskane z opracowania dane ujęto w cztery tablice, które w zestawieniach tabelarycznych, obejmujących dane mieszkaniowe, demograficzne i zawodowe dla całego Państwa i poszczególnych województw, oznaczone zostały jako tablice II — V¹.

Tablica II obejmuje dane, opracowane dla wszystkich miejscowości Państwa, pozostałe zaś trzy tablice — dane, opracowane dodatkowo dla miast powyżej 20 000 mieszkańców. W tablicy II najniższą jednostką terytorjalną jest powiat z podziałem na gminy wiejskie (ewent. z obszarami dworskimi), miasta poniżej 20 000 mieszkańców i miasta powyżej 20 000 mieszkańców; tablice III — V opracowane są dla poszczególnych miast.

Tablica II, przyjmując za podstawę podział mieszkań według wielkości — liczby izb, daje dla każdej kategorii wielkości podział mieszkań według liczby przebywających w niem osób i według liczby zajmujących je gospodarstw (rodzinnych i osób samotnych razem), dla mieszkań 1-, 2- i 3-izbowych ponadto liczbę posiadających kuchnię. Ponadto podane są dla każdej kategorii wielkości mieszkań liczba izb i liczba osób, liczba izb jednak poza mieszkaniem z niewiadomą liczbą izb i z więcej niż 9 izbami (gdyż wszystkie mieszkania ostatniej kategorii były wyznaczane jednakowo) — wobec tego nie podana jest ogólna liczba izb we wszystkich zamieszkałych mieszkaniach.

Tablica III dla każdej kategorii wielkości daje szczegółowy podział według liczby zajmujących mieszkanie gospodarstw rodzinnych i gospodarstw osób samotnych, uwzględniając wszelkie możliwe kombinacje rodzaju i liczby gospodarstw — łączone są tylko wypadki występowania 3 i więcej gospodarstw danego rodzaju.

Tablica IV przeprowadza podział według położenia dla każdej kategorii wielkości, zarówno dla ogółu mieszkań, jak i oddzielnie dla służących wyłącznie dla celów mieszkalnych i równocześnie mieszkalnych oraz zarobkowych.

Wreszcie tablica V obejmuje tylko mieszkania służące jednocześnie dla celów mieszkalnych i zarobkowych, dając szczegółową klasyfikację izb, jakie w takich mieszkaniach mogą występować: wyłącznie mieszkalne, równocześnie mieszkalne i zarobkowe oraz wyłącznie zarob-

kowe. Mieszkania więc każdej kategorii wielkości podzielone są na posiadające izby: 1) tylko mieszkalno-zarobkowe, 2) mieszkalno-zarobkowe i zarobkowe, 3) mieszkalne i mieszkalno-zarobkowe, 4) mieszkalne i zarobkowe, 5) mieszkalne, mieszkalno-zarobkowe i zarobkowe¹; druga grupa jest przytem podzielona według liczby izb mieszkalno-zarobkowych, trzecia, czwarta i piąta zaś, to jest te, w których występują izby wyłącznie mieszkalne, według liczby tych izb.

Poza temi tablicami, mieszczącymi zasadnicze wyniki statystyki mieszkaniowej, dane o liczbie mieszkań zawarte są w tablicy I, przeprowadzającej podział liczby ludności, budynków, a także mieszkań według wielkości miejscowości, oddzielnie dla wsi i miast.

Omówione tu tablice zawarte są: w tomach XIV—XXX *Statystyki Polskiej* tablice dla poszczególnych województw, w tomie XXXI tablice dla całego terytorjum objętego spisem (t.j. dla całego Państwa prócz górnośląskiej części woj. śląskiego, miasta Wilna i pow. Wilno — Troki, Osmiana i Święciany woj. wileńskiego).

Dane o mieszkaniach uzyskano ponadto przy opracowaniu statystyki budynkowej, przytem w innym nieco zakresie: objęte tu były nie tylko mieszkania zamieszkane i zajęte przez gospodarstwa rodzinne lub osób samotnych, ale też niezamieszkane i zajęte przez gospodarstwa zakładowe; pominięto natomiast mieszkania w budynkach niemieszkalnych. Przy publikowaniu tych danych wyodrębniono liczby mieszkań niezamieszkałych. Liczby mieszkań zamieszkałych różnią się od otrzymanych przy opracowaniu spisu mieszkań wobec różnicy w zakresie badań, ponadto ze względów techniczno-statystycznych².

Kończąc uwagi o opracowaniu wyników spisu mieszkań, postaramy się zorientować, w jakiej mierze przeprowadzenie spisu i opracowanie jego wyników pozwalają oświetlić podstawowe zagadnienia statystyki mieszkaniowej.

Pierwsze zasadnicze zagadnienie—to wielkość mieszkań. Określenie ściśle wielkości mieszkania dałoby się skutecznie przez podanie jego powierzchni lub pojemności. Jest to jednak połączone z dużymi trudnościami technicznymi i jedynem, o ile nam wiadomo, państwem, które zebrało dla ogółu miast dane o powierzchni mieszkań, jest Rosja, gdzie umożliwiły to prawdopodobnie specjalne warunki i przepisy prawne, wymagające posiadania danych o powierzchni.³ Pozatem stosowaną wszędzie miarę wielkości mieszkań stanowi liczba ubikacji, z których mieszkanie się składa. Należałoby właściwie brać pod uwagę wszystkie ubikacje — Międzynarodowe Biuro Pracy wysunęło w tym kierunku projekt liczenia ubikacji o charakterze dodatkowym, jak łazienki, przedpokoje, alkowy i t. p. w postaci pewnych ułamków izb mieszkalnych⁴; projekt ten jednak wymagałby bliższego opracowania i dotąd nigdzie nie został zrealizowany. Powszechnie więc wielkość mieszkań mierzona jest liczbą izb mieszkalnych — ta zasada znalazła zastosowanie i w Polsce. Oparcie się na liczbie izb mieszkalnych (łącznie z kuchnią) jako wyrazie wielkości mieszkania winno być połączone z dokładniejszym ustaleniem pojęcia izby; pod tym względem, jak widzieliśmy, przeprowadzenie spisu wykazuje braki, które jednak, zdaje się, nie spowodowały większych błędów (ob. wyżej).

Dane o wielkości mieszkań wyzyskane być powinny dla określenia: 1) składu kontygentu mieszkań, jakim rozporządza społeczeństwo, według ich wielkości, 2) rozkładu ludności według wielkości zamieszkiwanych przez nią mieszkań. Dane zawarte w tablicy II oświetlają obie te kwestje, gdyż dają zarówno podział liczby mieszkań według ilości izb, jak i liczby osób w każdej kategorii wielkości; pewną niewygodę publikacji stanowi brak ogólnej liczby izb, wynikający z niedostatecznych danych dla dwóch kategorii (mieszkania liczące 10 i więcej izb, mieszkania z niewiadomą liczbą izb), zresztą zupełnie drugorzędnych, tak że liczba ta może być obliczona z zupełnie dostatecz-

nem przybliżeniem. W zamieszczonych w zeszycie niniejszym przy końcu artykułu „przeglądach terytorjalnych” dane te przedstawiono w dwóch tablicach: tablica 1 — mieszkania według liczby izb (z obliczoną na podstawie przybliżonej liczby ogólnej izb przeciętną izb na mieszkanie) i tablica 2 — podział ludności według wielkości mieszkań. Ujęcie kwestji wielkości mieszkań w spisie uważać można za zupełnie wystarczające.

Większe wątpliwości budzi ujęcie zagadnienia współżycia kilku gospodarstw w mieszkaniach. Idzie tu o zbadanie ważnej zwłaszcza dla miast, w pewnych warunkach jednak także i dla wsi kwestji częstości wypadków, gdy w jednym mieszkaniu żyją osoby niezwiązane ścisłymi, rodzinnymi lub analogicznymi do nich węzłami. Szczegółowo zbadano kwestję tę w ostatnim spisie mieszkaniowym niemieckim, rozróżniając następujące kategorie mieszkających wspólnie grup osób: 1) rodzina bez osób obcych — podnajemców i t. p., 2) rodzina z przyjętymi osobami pojedynczymi nie prowadzącymi oddzielnego gospodarstwa, 3) rodzina z przyjętymi rodzinami, nie prowadzącymi oddzielnego gospodarstwa, 4) dwa gospodarstwa domowe, 5) trzy i więcej gospodarstw. W ten sposób mamy wyodrębnione wszelkie wypadki, gdy wskutek podnajmu i t. p. do mieszkania wchodzi obce osoby, przytem wynikające stąd trudności są stopniowane, w szczególności zaś wydzielone są wypadki, gdy w mieszkaniu więcej niż jedna grupa prowadzi gospodarstwo. Przy wprowadzonym w spisie 1921 r. pojęciu gospodarstwa z jednej strony nie są wydzielone wszystkie wypadki, gdy wspólnie mieszka kilka rodzin — podnajemcy bowiem stołujący się u lokatora głównego włączani są do jego gospodarstwa i w statystyce mieszkaniowej niema śladów ich istnienia⁵ — z drugiej strony zaś nie we wszystkich wypadkach, gdy w mieszkaniu notowanych jest kilka gospodarstw, faktycznie przez kilka grup prowadzone jest oddzielne gospodarstwo (własna kuchnia).

Opracowanie danych o współżyciu gospodarstw w mieszkaniach było bardziej szczegółowe dla większych miast (powyżej 20 000 mieszkańców), mniej — dla innych miejscowości. Dla większych miast podane w tablicy III liczby umożliwiają dokładniejsze wniknięcie w tę kwestję, zwłaszcza przez wydzielenie powodujących specjalnie wielkie trudności wypadków współżycia kilku gospodarstw rodzinnych. Dla innych miejscowości ograniczono się w tablicy II do wydzielenia w każdej kategorii wielkości mieszkań z jednym, z dwoma i z trzema i więcej gospodarstwami; w ten sposób na wsi badanie omawianej kwestji przedstawia znacznie węższe możliwości. Trzeba wprawdzie pamiętać, że zasadniczo palącym staje się to zagadnienie głównie dla wielkich miast, gdzie warunki mieszkaniowe uzależnione są od postępu ruchu budowlanego; dla wsi miało ono raczej historyczne znaczenie, w związku ze skutkami, jakie dla warunków mieszkaniowych pociągnęły wojenne zniszczenia i migracje ludności.

W „przeglądach terytorjalnych” dane ogólne o liczbie gospodarstw w mieszkaniach przedstawiono w tablicy 3, dane specjalne dla większych miast (podział mieszkań według liczby i rodzaju gospodarstw) w tablicy 6; w obu tablicach zestawienia odnoszą się do ogółu mieszkań i oddzielnie do mieszkań jednoizbowych, dwuizbowych i trzyizbowych, dla małych mieszkań bowiem kwestja współżycia kilku gospodarstw staje się specjalnie ważna, jako powodująca największe trudności.

Następną kwestję zasadniczego znaczenia stanowi gęstość zaludnienia mieszkań; liczbowy jej wyraz, przeciętna liczba osób na izbę, jest najlepszym obrazem warunków mieszkaniowych, w jakich żyje ludność danego terytorjum. Wartość tego stosunku zależy dla danego mieszkania od dwóch wielkości: liczby izb i liczby osób. Omawialiśmy już wyżej kwestję, związane z ustaleniem liczby izb; liczba osób, mająca dać pojęcie o gęstości zaludnienia, winna odpowiadać osobom, normalnie w tem mieszkaniu przebywającym. Jak już wyżej mówiliśmy,

¹ Inne kombinacje tych trzech kategorii izb nie są możliwe, gdyż $C_1 + C_2 + C_3 = 7$, ale dwie z tych kombinacji tu odpadają, gdyż mieszkania wyłącznie z izbami zarobkowymi nie były w ogóle objęte badaniem, a mieszkania wyłącznie z izbami mieszkalnymi nie wchodziły w zakres tablicy V.

² *Statystyka Polska*, tom XIII, zeszyt I, str. 6.

³ *Własnośc i prawo do mieszkania 1926 roku*, tom LIII (*Władzenia, strojenia i pomieszczenia w gorodach i gorodskich poseleniach S. S. R.*), Moskwa 1929. Dane te wyzyskane zostały zresztą tylko do ustalenia ogólnej powierzchni mieszkalnej, nie zaś do podziału mieszkań według powierzchni.

⁴ Op. cit., str. 43.

⁵ Podnajemców takich jest spora liczba — w miastach 72 803 (dane o gospodarstwach domowych, tom XXXV *Statystyki Polskiej*).

mimo że arkusz spisowy zawierał pytania, dążące do uchwycenia ludności, zamieszkałej w danym mieszkaniu, odpowiedzi na nie okazały się wadliwe i możliwe było tylko określenie liczby ludności, przebywającej w mieszkaniu w terminie spisu. Różnice stąd wynikające nie powinny być jednak znaczne. Termin spisu (30 września) przypadał na okres, kiedy ludność przeważnie przebywa w miejscu stałego zamieszkania; jest to już po okresie wakacji i urlopów i związanych z nimi ruchów; nie przypadają w tym czasie żadne święta, powodujące przemieszczenia ludności; zmiany więc w stosunku do ludności zamieszkałej mają raczej charakter przypadkowy, a wobec tego można przypuszczać, że w większości wzajemnie się kompensują.

Wyzyskanie tych danych przy opracowaniu wyników spisu polegało na przeprowadzeniu klasyfikacji mieszkań — zarówno ogółu jak i każdej kategorii wielkości — według liczby przebywających w nich osób (tablica II). Jest to metoda najczęściej stosowana, niemniej jednak nie najbardziej wskazana. Podział ogólnej liczby mieszkań według liczby osób oczywiście nic nie mówi. Mieszkania zajęte np. przez 5 osób mogą zarówno przedstawiać najlepsze warunki mieszkaniowe (o ile będą to 5-izbowe lub większe mieszkania), jak i być w największym stopniu przeludnione (o ile będą to mieszkania jednoizbowe). Znaczenia nabiera więc podział dopiero dla poszczególnych kategorii wielkości. Ale w ten sposób materiał staje się najzupełniej surowym: brak jakiegokolwiek ogólniejszego ujęcia, niema podziału całości według faktycznej gęstości zaludnienia, brak sum mieszkań czy ludności dla określonych jej wartości. Bez porównania bardziej celowym wydaje się ujęcie, które za podstawę klasyfikacji bierze nie liczbę osób w mieszkaniu, ale wprost przeciętną liczbę osób na izbę w poszczególnych mieszkaniach; mieszkania i ludność dzielone są od razu na grupy z określoną gęstością zaludnienia (mniej niż 0,5 osób na izbę, 0,5 — 1 osoby, 1 — 2 osoby i t. d.). W ten sposób otrzymujemy bezpośrednio liczby mieszkań — poszczególnych kategorii wielkości i ogółem — nieprzeludnionych i przeludnionych, z różnym napięciem przeludnienia czy komfortu oraz liczby mieszkającej w takich warunkach ludności. Zestawienie tablic tego rodzaju wymaga przy opracowaniu wyznaczenia dla każdego mieszkania nie tylko liczby osób, ale i stosunku jej do liczby izb — co nie przedstawia specjalnie wielkich trudności technicznych; w ten sposób opracowano np. wyniki spisu niemieckiego 1927 r. Przy zastosowanej w opracowaniu spisu polskiego metodzie bez trudu daje się ustalić przeciętną gęstość zaludnienia (liczba osób na izbę) dla ogółu mieszkań i dla grup określonej wielkości; dane te przedstawiono w „przeglądach terytorjalnych” w tablicy 4. Natomiast na znaczne trudności napotyka przeprowadzenie podziału ogółu mieszkań czy ludności według gęstości zaludnienia; zupełnie dokładnie wogóle nie można tego podziału dokonać, gdyż mieszkania liczące więcej niż 12 osób i więcej niż 5 izb, połączone są w większe grupy, nie daje się więc ściśle określić dla tych mieszkań gęstość zaludnienia; wyniki mogą być tylko przybliżone i wymagają szeregu obliczeń. W tabliczkach w tekście przeprowadzono podział ludności według gęstości zaludnienia zamieszkiwanych przez nią mieszkań dla całości obszaru spisowego; dla poszczególnych zaś jednostek terytorjalnych podano w tablicy 5 „przeglądów terytorjalnych” podział według gęstości zaludnienia tych kategorii mieszkań, które dla tego zagadnienia są najważniejsze: małych mieszkań — jedno- i dwu-izbowych na wsi, jedno-, dwu- i trzyizbowych w miastach.

Podobnie jak izba nie jest ścisłą miarą wielkości mieszkania ze względu na różnice wielkości samej tej jednostki, tak liczba osób i stosunek jej do liczby izb nie jest dokładną miarą gęstości zaludnienia, ze względu na różnice w tych osobach (zwłaszcza co do wieku) i w łączących je stosunkach. Międzynarodowe Biuro Pracy zaleca jako pierwszy krok w kierunku uwzględnienia tych różnic liczenie dzieci, jako ułamków osób dorosłych, np. od 4 do 14 — 15 lat jako równych po $\frac{1}{3}$, a do 4 lat — po $\frac{1}{4}$ osoby dorosłej¹. Myśl ta była zrealizowana — w jeszcze większym uproszczeniu — przy opracowaniu spisu niemieckiego 1927 r.: dzieci do lat 12 liczone były jako równe po $\frac{1}{2}$ pełnej osoby (Vollperson); podział mieszkań

i ludności według gęstości zaludnienia przeprowadzono raz opierając się na liczbie osób surowej, drugi raz na przeliczonej w ten sposób. Przeliczenia tego rodzaju nie wydają się celowe, są one zbyt prymitywne dla uchwycenia różnic, zachodzących w indywidualnych wypadkach.

Kwestję, łączącą się z zagadnieniem gęstości zaludnienia, stanowi wykonywanie w mieszkaniu pracy zarobkowej. Zasadniczo traktujemy mieszkanie jako służące celom mieszkalnym i w tej myśli obliczamy stosunek liczby osób do liczby izb; faktycznie jednak używanie mieszkania może być ograniczone w ten sposób, że poszczególne izby są całkowicie lub częściowo wykorzystywane dla celów pracy zarobkowej — powoduje to oczywiście odpowiednie zagęszczenie ludności w pozostałej części mieszkania. Pozatem wykonywanie pracy w mieszkaniu może wywierać szkodliwy wpływ na zdrowie mieszkańców — zależy to oczywiście od rodzaju pracy. Stąd widać, że zagadnienie obejmuje dwa pytania: jaka część mieszkania jest poświęcana na wykonywanie pracy i jakiego rodzaju jest ta praca. Arkusz spisowy zawierał pytania co do tych obu stron zagadnienia. W opracowaniu jednak wyzyskano te dane w bardzo ograniczonym zakresie: objęto opracowaniem tylko większe miasta, a rodzaj wykonywanej pracy zupełnie pominięto, co znacznie zmniejsza wartość i tych danych, które opracowano. W celu określenia stopnia ograniczenia możliwości wykorzystania mieszkania dla celów mieszkalnych izby podzielone są na mieszkalne, mieszkalno-zarobkowe i zarobkowe; tabl. V podaje różne kombinacje, w jakich one występują. Wydaje się, że szczegółowość klasyfikacji odbiła się ujemnie na jasności tablicy. Zasadniczą sprawą jest liczba izb pozostałych wyłącznie dla celów mieszkalnych; w „przeglądach terytorjalnych” tabl. 8 podaje odsetek mieszkań, w których wykonywana jest praca zawodowa, wśród mieszkań różnej wielkości, a dla małych mieszkań bada ponadto kwestję posiadania i liczby izb wyłącznie mieszkalnych.

Dalsze zagadnienia statystyki mieszkaniowej stanowią warunki, w jakich jest mieszkanie, i udogodnienia, z jakich korzystają jego mieszkańcy: położenie (piętro, front lub oficyna, posiadanie ogrodu), istnienie w mieszkaniu specjalnych ubikacji i urządzeń (kuchnia, ustęp, pokój służbowy, łazienka, wodociąg, kanalizacja, oświetlenie gazowe i elektryczne i t.d.) Są to kwestje, w dużej części istotne dla warunków życia miejskiego; częściowo dotyczą one przytem cech, wspólnych zazwyczaj dla wszystkich mieszkań w domu, które zatem mogą być badane pod kątem widzenia statystyki budynkowej (np. połączenie z siecią wodociagową i kanalizacyjną). Faktycznie wiele odpowiednich pytań zamieszczono przy spisie 1921 roku w arkuszu dla nieruchomości (danych tych zresztą nie opracowano); opis mieszkań zawierał pod tym względem bardzo niewiele pytań, a mianowicie: o położeniu mieszkania według pięter, o posiadaniu kuchni i o posiadaniu ustępu. Jak wyżej mówiliśmy, dane o ustępach okazały się wskutek budzącego wątpliwości sformułowania pytania na tyle wątpliwe, że zrezygnowano z opublikowania ich. Pozostały więc tylko dane o położeniu i o kuchni. W pierwszym kierunku przeprowadzono w tablicy IV podział, oddzielnie dla mieszkań wyłącznie mieszkalnych i mieszkalno-zarobkowych, według położenia — w suterrenach, na poddaszu i na poszczególnych piętrach; w „przeglądach terytorjalnych” tablica 7 daje szczegółowy procentowy podział dla ogółu mieszkań, dla poszczególnych zaś kategorii wielkości wydziela mieszkania w suterrenach i na poddaszach. Co do kuchni, to dane te opublikowano tylko dla małych mieszkań, podając w tablicy II liczbę jedno-, dwu- i trzyizbowych mieszkań posiadających kuchnię (p. wyżej str. 4).

Kwestją nieporuszoną zupełnie w arkuszu spisowym, był tytuł prawny właściciela mieszkania: czy był on właścicielem domu, czy lokatorem, odnajmującym mieszkanie, czy wreszcie korzystał z niego na mocy stosunku służbowego; w zastosowaniu do miast kwestją ta w naszych warunkach, przy panowaniu typu domu koszarowego, nie nabrała jeszcze większego znaczenia.

Przy omawianych dotąd zagadnieniach traktowano ludność jako jedną całość, nie wprowadzając żadnych roz-

różnień ze względu na osoby mieszkańców. Oczywiście jednak zagadnienia te mogą być rozpatrywane z uwzględnieniem tych różnic, a więc np. podstawowe cechy—wielkość mieszkania i gęstość zaludnienia—oddzielnie dla osób różnego wyznania, narodowości, zawodu, stanowiska społecznego (według tych cech dla głowy rodziny). Szczególnie ważne jest uwzględnienie różnic w zawodzie i stanowisku społecznym, gdyż różne grupy żyją w zupełnie odmiennych warunkach, a przeprowadzając obliczenia łącznie dla całej ludności, nie można zdać sobie sprawy z warunków mieszkaniowych poszczególnych grup. Powoduje to również trudności porównywania danych z różnych części kraju: niewiadomo, w jakiej mierze różnice wynikają z innego poziomu zaspokajania potrzeb mieszkaniowych, w jakiej zaś są tylko odbiciem innej struktury społecznej ludności. Na wsi, przy dość jednolitym składzie ludności, kwestja ta gra mniejszą rolę; natomiast dla warunków miejskich jest bardzo ważna. Badania tego rodzaju były prowadzone—w Holandji, Włoszech, Norwegji, Szwecji, przy spisach miejskich w Pradze, w Zurychu i Bernie; w Polsce były one ułatwione przez połączenie cech mieszkaniowych i zawodowych dla głowy ludności na jednej karcie maszynowej, co umożliwiało uwzględnienie kombinacji tych cech—możliwość ta jednak nie była niestety (ze względów oszczędnościowych) wyzyskana.

Brak ostatnio omówiony jest, zdaniem naszym, najważniejszy. Naogół podstawowe zagadnienia znalazły w spisie 1921 roku uwzględnienie, a warunki mieszkaniowe na wsi oświetlone są znacznie szczegółowiej niż w większości tego rodzaju dochodzeń.

III. DAWNE MATERJAŁY STATYSTYKI MIESZKANIOWEJ

Statystyka mieszkaniowa prowadzona była na ziemiach tworzących obecnie Państwo Polskie w nader skromnych rozmiarach. Żadne z państw zaborczych nie obejmowało dochodzeniami nietylko całego terytorjum, ale nawet wszystkich miast; w zaborze pruskim do 1918 r., a w zaborze rosyjskim aż do spisu 1921 r. dochodzenia prowadzone były tylko przez władze samorządowe, w każdej z tych dwóch dzielnic w jednym zaledwie mieście.

B. zabór rosyjski podlegał spisowi ludności jedyny raz w 1897 roku; kwestje mieszkaniowe nie były przy tym spisie wcale poruszane. Nie objęły również żadnych danych w zakresie statystyki mieszkaniowej specjalne badania, prowadzone przez Centralny Komitet Statystyczny nad stanem miast za pośrednictwem władz lokalnych (w 1904 i 1910 r.)¹. Także i w obrębie prac Warszawskiego Komitetu Statystycznego, którego działalność obejmowała 10 gubernij b. Królestwa Polskiego, nie przeprowadzono żadnego dochodzenia nad warunkami mieszkaniowymi. Jedyne więc dane, jakimi dysponujemy dla b. zaboru rosyjskiego, stanowią kilkakrotne badania stosunków mieszkaniowych w Warszawie.

Przy spisie jednodniowym ludności w 1882 r. zebrano również dane o mieszkaniach. Spisem objęto wszystkie mieszkania oprócz koszar; pytania dotyczyły przeznaczenia mieszkania (prywatne, zajęte przemysłowo, dla wspólnego pobytu, t. j. zakładowe, niewynajęte), piętra, liczby izb ciemnych i z oknami, liczby okien, liczby ognisk—pieców, kuchni, posiadania przedpokoju, ustępu, liczby mieszkańców; podziału mieszkań według wielkości dokonano na podstawie liczby izb z oknami, rozróżniając też mieszkania bez takich izb—składające się tylko z izby ciemnej. Wyniki ujęto w 6 tablicach w wydawnictwie *Rezultaty spisu jednodniowego ludności miasta Warszawy 1882 roku*, część II, Warszawa 1884 (rozdz. II, statystyka mieszkań, str. 68—85).

Specjalnie sprawie mieszkaniowej (wraz ze statystyką budynkową) poświęcony był spis sanitarny 1891 roku. Spis miał zakres węższy niż w 1882 r., objął tylko mieszkania prywatne dla celów mieszkalnych, z pominięciem lokali zakładowych, służących tylko dla celów zarobkowych i niewynajętych; natomiast bardzo rozległy był zasięg spraw, poddanych badaniu. Kwestjonariusz spisowy zawie-

rał pytania o położeniu (piętro), o liczbie pokoi, kuchni, przedpokoi, ustępów, łazienek, o posiadaniu sztucznych i zwykłych wentylatorów, pieców—hermetycznych, z szybami, kuchennych, żelaznych, o liczbie sypialni, łóżek, o prowadzeniu warsztatu w mieszkaniu, o istnieniu śladów wilgoci, o liczbie mieszkańców (z podziałem na mężczyzn, chłopców do lat 15, kobiety i dziewczęta do 15 lat), o istnieniu sublokatorów i o wysokości rocznego komornego. Pytania specjalne dodano dla mieszkań biedniejszej ludności, za jakie uznano mieszkania suterenowe i jednopokojowe bez kuchni i przedpokoju; co do pierwszych zapytywano, czy nie są zalewane wodą, czy nie stykają się z piwnicami, czy nie mają okien wychodzących na ustępy i z jakiego materiału jest podłoga, co do drugich—jaka jest długość, szerokość i wysokość w metrach i ile izba ma okien. Jako kryterjum do podziału mieszkań według wielkości przyjęto liczbę pokoi (poza kuchnią). Wyniki opracowano dzielnicami, zestawiając je w dwóch tablicach zasadniczych i szeregu dopełniających (specjalne tablice dla mieszkań w suterenach, na poddaszach i dla mieszkań dozorców domowych). *Trudy Warszawskiego Położonego Sanitarnego Komitetu. Itogi Sanitarnej Pieriepsi gor. Warszawy*, dwa tomy, Warszawa 1891 i 1893.

Wbrew zamiarom Komitetu Sanitarnego spis 1891 r. był ostatnim tego rodzaju aż do wojny. Podczas wojny, w 1916 roku przeprowadzono, w związku z rozszerzeniem granic miasta, spis na świeżo przyłączonych do miasta przedmieściach; spis ten obok ludności („zadomowionej”) i nieruchomości objął też mieszkania. Spisano wszystkie mieszkania, zajęte i niezajęte, mieszkalne i inne; w publikowaniu wyników ograniczono się do przeprowadzenia podziału według sposobu użytkowania i obliczenia przeciętnego zaludnienia. Wyniki te podaje *Rocznik Wydziału Statystycznego Magistratu m. st. Warszawy*, rok 1916, Warszawa 1919 (dodatek II, str. 105—137).

Nowe szczegółowe badanie stosunków mieszkaniowych przeprowadzone było w obrębie powiększonego już obszaru Warszawy w 1919 r. Dochodzenia tego bardzo obszernego i szczegółowo opracowanego omawiać tu nie będziemy; ograniczymy się do zaznaczenia, że objęło ono wszelkie lokale, mieszkalne i inne, a obszerny zakres pytań został naogół przy opracowaniu wyzyskany; nie uwzględniono jednak, mimo umieszczenia w kwestjonariuszu pytania o zawodzie, związku między warunkami mieszkaniowymi a stanowiskiem społeczno-zawodowym. Wyniki spisu 1919 r. opublikowano w wydawnictwie *Rezultaty spisu nieruchomości i mieszkań Wielkiej Warszawy 1919 r.*, tom II (Statystyka Mieszkaniowa), Warszawa 1923.

Dla Łodzi opublikowane są dane z 1918 r., obejmujące kwestje podziału mieszkań według wielkości i gęstości zaludnienia. *Rocznik Statystyczny m. Łodzi*, rok 1922 (Miesięcznik Statystyczny, sierpień—grudzień 1922 r., № 8—12), tabl. 100 i 101 (str. 52). Sposobu uzyskania tych danych źródło to nie podaje, odnoszą się one jeszcze do okresu wojennego i wykazują mieszkań i ludności o 22% wzgl. 26% mniej niż w 1921 r.

W b. zaborze pruskim spisy ludności przeprowadzane były co 5 lat, nie łączono ich jednak ze spisami mieszkaniowymi, uważając to za dziedzinę statystyki samorządowej. Po raz pierwszy spis mieszkań przeprowadzono w Niemczech jako dochodzenie państwowe w maju 1918 r., dążąc do uzyskania danych o przypuszczalnym zapotrzebowaniu mieszkań z chwilą zakończenia wojny. Spis objął zasadniczo gminy, liczące według spisu ludności 1917 r. 5000 i więcej ludności cywilnej; władze krajowe mogły uwolnić od niego gminy większe o charakterze wiejskim i rozciągnąć go na mniejsze gminy, leżące w okręgach przemysłowych lub wchodzące w rachubę dla zaspokajania potrzeb mieszkaniowych miast. Użytek z tego spisu robiono raczej dla rozszerzenia zakresu spisu; na ziemiach polskich objął on 26 miast i 16 gmin podmiejskich (Poznań—4, Bydgoszcz—11, obecnie należących do miasta, Inowrocławia—1) w woj. poznańskim, 13 miast w pomorskiem, ponadto cały szereg gmin na Górnym Śląsku. Mieszkanie rozumiane było jako ogół pomieszczeń, zajmowanych przez jedno gospodarstwo; ponieważ jednak

¹ Jedyne, zdaje się, dochodzeniem Centralnego Komitetu Statystycznego, przy którym uwzględniono kwestje mieszkaniowe, był spis ludności w Petersburgu, przeprowadzony w 1869 roku.

listy domowe, na których przeprowadzany był spis, wypełniał właściciel domu, decydowała okoliczność, komu on odnajmował całe mieszkanie, względnie część jego, a więc właściwie pojęcie mieszkania zbliżone było do tego, jakie przyjął spis polski 1921 roku. Spisowi podlegały mieszkania zajęte i niezajęte, wyłącznie mieszkalne i połączone z lokalem zarobkowym. Formularz zawierał pytania o położeniu (dom frontowy, oficyna i t. d.), piętrze, czy mieszkanie jest zajęte, o liczbie izb mieszkalnych (dających się i nie dających się opalać), istnieniu ponadto własnej kuchni, o wysokości umownego czynszu rocznego, o rodzaju przedsiębiorstwa, którego lokal objęty jest tym czynszem, o liczbie mieszkańców. Opracowanie przekazano władzom krajowym, jednak według ustalonych ogólnie wzorów; przy klasyfikacji mieszkań według wielkości, kuchni nie zaliczano do izb mieszkalnych, ale dla mieszkań 1-, 2- i 3-pokojowych uwzględniano, czy są z kuchnią, czy bez niej. Danych o położeniu, piętrze i rodzaju przedsiębiorstwa nie wyzyskano; ustalono podział mieszkań i ludności według wielkości mieszkań, udział w każdej grupie mieszkań niezajętych, przeciętny czynsz roczny mieszkania każdej wielkości oraz liczbę małych mieszkań silnie zaludnionych i ich mieszkańców (zaliczono tu mieszkania 1-, 2- i 3-pokojowe, liczące więcej niż 2 osoby na pokój). *Reichswohnungszählung im Mai 1918, Statistik des Deutschen Reichs*, tom 287, cz. I i II.

Większe miasta, powyżej 50 tys. (później 40 tys.) mieszkańców miały w Niemczech możliwość przeprowadzania przy spisach ludności dodatkowych dochodzeń, w szczególności zaś spisów mieszkaniowych. Dane te zestawiane były dla ogółu miast w Rocznikach Statystycznych Miast Niemieckich, co miało znaczenie zwłaszcza dla miast, nie posiadających własnych urzędów i wydawnictw statystycznych; Poznań był w tym położeniu do r. 1905. Przy zbieraniu danych o wynikach spisów 1895 roku okazało się, że Poznań przesłał materiał do opracowania Pruskiemu Biuru Statystycznemu i wyników jeszcze nie otrzymał (Rocznik VII, str. 53). W obszernym zakresie uwzględniony jest Poznań w zestawieniach danych z 1900 r. Dane dotyczą zasadniczo mieszkań zamieszkałych — zajętych, choćby przejściowo były bez mieszkańców (jako mieszkańców liczono ludność obecną); ustalono jednak też ogólną liczbę mieszkań niezajętych oraz lokali przedsiębiorstw. Jako mieszkanie rozumiana była jednostka odpowiadająca jednemu gospodarstwu. Podział według wielkości opierał się na liczbie pokoi dających się opalać. W tablicach uwzględniono kwestje następujące: sposób użytkowania mieszkania, położenie — piętro, budynek frontowy czy oficyna, liczba pokoi dających się oraz nie dających się opalać, kuchni, łazienek, izb w piwnicy, innych pomieszczeń, liczba mieszkańców, istnienie sublokatorów i mieszkających kątem, czas zajmowania mieszkania, stosunek prawny (własny dom, mieszkanie odnajęte, służbowe, inne wolne), czynsz roczny. Wyodrębniono też mieszkania przebudowane, traktując jako takie — zgodnie z zasadą niemieckich statystyk miejskich — mieszkania jednopokojowe z sześciu i więcej mieszkańcami i dwupokojowe z 11 i więcej mieszkańcami (Rocznik XI, str. 69 i nast.). Bardzo niewiele danych o Poznaniu zawierają zato dane z 1905 roku: poza danymi ogólnymi uwzględnione jest tylko piętro, liczba pokoi, stosunek prawny i czynsz roczny. Podział według wielkości oparł się tym razem na ogólnej liczbie izb, jednak poza kuchnią; osobna tablica uwzględnia kwestję posiadania kuchni, dla Poznania daje liczby zupełnie nieprawdopodobne (Rocznik XVI, str. 433 i nast.).¹

Spis mieszkań przeprowadzony łącznie ze spisem ludności 1910 roku opracowany już był i wydany przez miejski urząd statystyczny. Spis objął mieszkania zamieszkałe, łącznie z zajętymi przez gospodarstwa zakładowe. Formularz dla spisu mieszkań był bardzo obszerny: poza pytaniami uwzględnionymi już w 1900 roku badane były szczegółowo wygody, z jakich korzystają mieszkańcy — posiadanie łazienki, spiżarni, pralni, ogrzewania centralnego lub wspólnego dla piętra, gazu dla oświetlenia, gotowania i ogrzewania, światła elektrycznego, czy ustęp ma wodę

bieżącą, przy ustępach wspólnych dla wielu mieszkań liczba korzystających z niego gospodarstw, liczba sypialni, sposób spania mieszkających kątem (czy z rodziną właściciela mieszkania i ewent. z jakimi członkami jej). Opracowano te dane szczegółowo w 17 tablicach, specjalnie uwzględniając warunki mieszkań z sublokatorami. *Die Wohnungsverhältnisse in Posen Ende 1910 (Ergebnisse der Grundstückszählung vom October 1910 und der Wohnungszählung vom 1. Dezember 1910), Beiträge zur Statistik der Residenzstadt Posen. № 2.*

Na zasadzie danych spisu 1910 r. i statystyki ruchu budowlanego miejski urząd statystyczny ustalał bieżącą liczbę mieszkań w Poznaniu. *Rocznik Statystyczny Miasta Poznania*, rok gospodarczy 1921, tabl. 93.

B. zabór austriacki rozporządza największą ilością materiałów w dziedzinie statystyki mieszkaniowej. Jest to przede wszystkim jedyna dzielnica, w której dla całego obszaru (wszystkich miejscowości) istnieją dane co do liczby mieszkań. Jednostką zbiorową przy spisach ludności w Austrii nie była bowiem rodzina czy gospodarstwo, ale grupa mieszkaniowa (Wohnpartei, „partja mieszkalna” w tłumaczeniu urzędowym) — t. j. ogół osób zamieszkujących lokal wynajmowany przez jedną osobę od właściciela domu. Liczba grup mieszkaniowych odpowiada więc liczbie zamieszkałych mieszkań, rozumianych w tem samym znaczeniu co przy spisie polskim 1921 roku². Dane te z wydzieleniem liczby zakładów, były publikowane powiatami przy każdym spisie ludności: *Bevölkerung und Viehstand nach der Zählung vom 31. Dezember 1869*, zes. 1, *Oesterreichische Statistik*, t. I, zes. 1 (spis 1880 r.), t. XXXII, zes. 1 (spis 1890 r.), t. LXIII, zes. 1 (spis 1900 roku), *Neue Folge*, t. I, zes. 1 (spis 1910 r.).

Ustawa o spisach ludności zawierała upoważnienie do badania w największych miastach warunków mieszkaniowych. Badania te były faktycznie od pierwszego spisu z 1869 r. stale prowadzone, obejmując przytem coraz szerszy zakres miast: w 1869 r. objętych było tylko 5 głównych miast Austrii, w 1880 roku już 8 miast i 15 przedmieść, w 1890 r. 19 miast z przedmieściami, w 1900 r. liczba miast wzrosła do 62, w 1910 r. do 98; przy ostatnich dwóch spisach w większych miastach stosunki badane były w sposób bardziej szczegółowy (spis mieszkań rozszerzony), w mniejszych zakres dochodzenia był skrócony (spis ograniczony).

Pojęcie mieszkania wyżej już omówiliśmy. Spisy obejmowały nie tylko mieszkania zamieszkałe, ale i niezajęte oraz lokale przedsiębiorstw i biurowe; dopiero przy ostatnim spisie z 1910 r. ograniczono się zasadniczo do mieszkań zamieszkałych, dla innych ustalając tylko ich liczbę. Dane zapisywane były na zewnętrznej stronie formularza do spisu ludności, następnie zestawiane na formularzach zbiorczych dla całego domu przez właściciela; te arkusze zbiorcze były naogół podstawą opracowania, dla spisu rozszerzonego w 1900 r. i dla obu spisów w 1910 r. ze względu na obszerny ich zakres wprowadzono specjalne formularze. W szczególny sposób przeprowadzony był przy spisach austriackich podział mieszkań według wielkości; opierał się on nie na liczbie pokoi czy łącznie z kuchnią, ale na liczbie ogólnej części składowych (Bestandteile), do których zaliczano: pokoje, alkowy (Kammern), przedpokoje, kuchnie, w 1910 r. także pokoje służbowe i łazienki.

W 1869 r. spisowi mieszkaniowemu nie podlegało żadne z miast polskich. W 1880 r. spisem objęte były Lwów i Kraków. Formularz zawierał pytania o położeniu mieszkania (piętro), przeznaczeniu (tylko na mieszkanie, na mieszkanie i lokal zarobkowy, tylko na lokal zarobkowy), liczbie części składowych (pokoi, alków, kuchni, przedpokoi) i podziale mieszkańców według stosunku do właściciela mieszkania (na członków rodziny, podnajemców, służbę i inne osoby). Dane zestawione były w dwóch tablicach kombinujących te cechy ze sobą. *Oesterreichische Statistik*, t. V, zes. 3.

¹ Dane spisu 1905 r. ogłoszone były pozatem jako załącznik do sprawozdania administracyjnego miasta Poznania za 1906 r. *Ergebnisse der Wohnungszählung am 1. 12 1905 und der Wohnungsuntersuchung von 1905/06.*

² O ile idzie o mieszkania odnajmowane (nie własne lub służbowe) terminologia austriacka używała równoznacznie z mieszkaniem (Wohnung) pojęcia jednostki najmu (Mieteneinheit).

W 1890 r. spis na ziemiach polskich objął znów Lwów i Kraków; zakres pytań nie uległ zmianie; w podziale mieszkańców według stosunku do właściciela mieszkania wydzielono mieszkających kątem; opracowanie przeprowadzały zasadniczo poszczególne miasta własnymi siłami i materiału lepiej niż przy poprzednim spisie wyzyskać nie było można. Wyniki podaje *Oesterreichische Statistik*, t. XXXII, zes. 4.

Natomiast poważny krok naprzód zrobiono w dziedzinie statystyki mieszkaniowej przy spisie 1900 r. Jak wyżej wspomniano, spis przeprowadzany był w różnym zakresie dla dwóch grup miast; w szerszym dla jednej i w węższym dla drugiej. Z miast polskich spisowi rozszerzonemu podlegały Lwów, Kraków i miasto-przedmieście Krakowa Podgórze; spis ograniczony objął Bielsko i Cieszyn oraz Białą, Nowy Sącz, Tarnów, Rzeszów, Jarosław, Przemyśl, Stryj, Drohobycz, Stanisławów, Kołomyję i Tarnopol. Dane spisu rozszerzonego dla Lwowa okazały się tak dalece wadliwe, że opracowano je tylko w zakresie pytań spisu ograniczonego.

Spis ograniczony 1900 r. nie różnił się zakresem dochodzenia i sposobem opracowania od spisu 1890 r. Opracowanie jednak było scentralizowane we wiedeńskiej Centralnej Komisji Statystycznej, co umożliwiło przy zastosowaniu systemu kartkowego przeprowadzenie wszechstronnego kombinowania cech ze sobą. Spis rozszerzony, prowadzony na specjalnych formularzach, obejmował cały szereg pytań dodatkowych: stosunek prawny (własny dom, mieszkanie wynajęte, służbowe lub z innych względów wolne od opłaty), czas objęcia mieszkania przez jego właściciela, ubezpieczenie przedmiotów w mieszkaniu od ognia, posiadanie wodociągu z wodą do picia, do mycia, gazu, elektryczności, urządzenie ustępu—wewnątrz czy zewnątrz mieszkania, czynsz roczny, terminy opłacania czynszu; ponadto były trzy pytania dotyczące specjalnie lokali przedsiębiorstw, których przy opracowaniu nie wyzyskano. Inne dane były wszystkie uwzględnione, przeważnie w kombinacji z wysokością czynszu. *Oesterreichische Statistik*, t. LXV, zes. 1 (*Erweiterte Wohnungsaufnahme*) i 2 (*Beschränkte Wohnungsaufnahme*).

W 1910 roku utrzymano podział na spis rozszerzony i ograniczony, przy niewielkiej jednak różnicy ich zakresu—oznaczało to zatem znaczne powiększenie zakresu dochodzenia dla miast, podlegających spisowi ograniczonemu. Bielsko przeniesiono tym razem do grupy miast ze spisem rozszerzonym, do miast zaś z ograniczonym dołączono jeszcze Brody.

Formularz spisu rozszerzonego obejmował pytania o liczbie gospodarstw, położeniu mieszkania (piętro), liczbie części składowych z podziałem każdej kategorii (pokojów, alków, przedpokojów, kuchni, pokoiów służbowych i łazienek) według sposobu użytkowania (mieszkanie, mieszkanie i przedsiębiorstwo, tylko przedsiębiorstwo) i z zaznaczeniem, czy ustęp jest w mieszkaniu; dalej o rodzaju wykonywanej w mieszkaniu pracy zarobkowej, o liczbie okien z podziałem według miejsca, na jakie wychodzą, o korzystaniu z ogrodu, wysokości czynszu rocznego lub tytule korzystania z mieszkania bez opłaty; czy mieszkanie wynajęte z meblami, wreszcie o liczbie mieszkańców, z wydzieleniem śpiących poza mieszkaniem. Pominęto więc w stosunku do 1900 r. kwestje posiadania urządzeń specjalnych, ubezpieczenia od ognia, terminów czynszu i czasu zamieszkiwania, natomiast wprowadzono kilka pytań nowych, zwłaszcza o liczbie gospodarstw. Przy spisie ograniczonym opuszczone były tylko pytania o liczbie okien i korzystaniu z ogrodu. Opracowano wyniki znów systemem kartkowym, przeprowadzając dla wielkich miast niektóre kombinacje dodatkowe (np. skład mieszkania z liczbą mieszkańców). *Oesterreichische Statistik, Neue Folge* t. 4, zes. 2.

We Lwowie przeprowadzany był trzykrotnie (w 1909, 1910 i 1913 r.) spis wolnych mieszkań. Wyniki ostatniego spisu podają *Wiadomości Statystyczne o mieście Lwowie*, rocznik XIV (1910 i 1911), str. 257—272.

IV. OCENA WARTOŚCI DANYCH SPISOWYCH

Zasadnicze zagadnienia, jakie należy tu rozpatrzyć, są następujące: 1) czy przy spisie nie zachodziły wypadki opuszczania mieszkań i 2) czy rozgraniczanie mieszkań od siebie przeprowadzane było prawidłowo; ta druga okoliczność wpłynąć mogła na liczbę ogólną mieszkań i na podział ich według wielkości.

Spis mieszkań obejmował zasadniczo — poza pytaniami o mieszkaniach w spisie budynkowym — mieszkania zamieszkane, był więc co do zakresu ściśle związany ze spisem ludności; w każdym wypadku, gdy grupa osób była objęta spisem, musiało być nim objęte i mieszkanie, tem więcej, że ludność i mieszkania spisywane były na tym samym formularzu. Pominięcie mieszkania przy spisie mogło zatem nastąpić wtedy tylko, gdy pominięta była ludność i to wszystkie osoby, mieszkające w danym mieszkaniu. Wypadki tego rodzaju musiały być oczywiście bardzo rzadkie; luki w spisie ludności, o ile zachodziły, dotyczyły raczej pojedynczych członków rodziny; zupełność spisu mieszkań zamieszkałych wydaje się niewątpliwą. Poważniejsze braki zachodzić mogą w podanych w tomie XIII *Statystyki Polski* liczbach mieszkań niezamieszkałych; zapisy były często niejasne, budziły wątpliwości i były różnie interpretowane przy opracowaniu; jeżeli z jednej strony włączone być mogły do liczby mieszkań niezamieszkałych dane błędnie podane, to z drugiej strony ostrożność w liczeniu ich prowadzić mogła niekiedy do zmniejszenia liczby rzeczywistej¹.

Poważniej zaważyć mogły na dokładności liczby mieszkań i podziału jej według liczby izb trudności w rozgraniczaniu mieszkań od siebie. Dotyczy to w szczególności wsi. Kryterjum narzucone przez technikę spisową dla przeprowadzania tego rozgraniczenia — stosunek bezpośredni między osobą, zajmującą mieszkanie, a właścicielem domu (p. wyż. str. 3) — nie stosuje się wprost do wypadku, gdy idzie o mieszkanie zajmowane przez właściciela domu, lecz może być użyte dopiero w drodze rozumowania per analogiam; kryterjum to więc jest wygodne, gdy mamy do czynienia z mieszkaniem odnajmowanymi w domach wielomieszkaniowych jako regułą; gdy natomiast zasadą jest mieszkanie w małych domach, w większości wypadków własnych, jak to ma miejsce na wsi, odróżnienie podnajemcy od samodzielnego lokatora, uważanego za właściciela oddzielnego mieszkania, staje się już rzeczą trudną, a trudności mogły być w sposób niejednokrotnie rozwiązywane przez poszczególne osoby. Okoliczność ta mogła powodować — w stosunku do wyników, jakie otrzymałoby się przez zastosowanie kryterjum konstrukcyjnego, — bądź powiększanie liczby mieszkań (przy wydzielaniu części zajmowanych przez podnajemców), bądź zmniejszanie ich i podawanie większych liczb stosunkowo dużych mieszkań (przy łączeniu mieszkań znajdujących się w jednym domu w jedno mieszkanie większe). Jednorodność idealna materiału w tych warunkach jest nie do osiągnięcia; czynnikiem jednak, działającym wyrównawczo, jest istniejąca w każdym razie wspólność stosowanych w życiu oznaczeń i stąd ograniczony tylko zasięg wypadków traktowanych jako wątpliwe; pamiętać zaś należy, że idzie tylko o wypadki, gdy dom kilkuizbowy zamieszkiwany jest przez więcej niż jedną rodzinę — stanowi to przeważnie niezbyt wielką część ogółu mieszkań².

W mniejszej mierze wpływają te trudności na wyniki spisu mieszkań w miastach — jednak i tu mogą się odbić w wypadkach, gdy jest dużo małych domów, zbliżonych do typu wiejskiego. Zachodzi to zwłaszcza w miastach województw wschodnich i tam też podział mieszkań według wielkości wzbudził przy analizie pewne wątpliwości (obaż niżej str. 26). W miastach, gdzie typowym jest dom z mieszkaniem przeznaczonym do odnajmowania, rozgraniczanie mieszkań nie nasuwa z reguły trudności. Dobrym przykładem jest pod tym względem Warszawa, gdzie na dwa lata przed spisem powszechnym przeprowadzony był specjalny spis nieruchomości i mieszkań. Ponieważ ruch budowlany w międzyczasie (1919—1921 r.) był w zupełnym zaniku, dane te nadają się do bezpośredniego porównywania.

¹ Por. *Statystyka Polski*, tom XIII, zes. 1, str. 24.

² W poszczególnych wypadkach zachodzą w danych spisowych odchylenia od przeciętnych, zdające się dowodzić innego, niż naogół pojmowania mieszkania, łączenia po kilka mieszkań w jedno — wywołuje to wzrost liczby większych mieszkań przy dużym wśród nich udziale zajętych przez kilka gospodarstw; p. niżej o pow. Białą (woj. krakowskię) str. 18 w odsyłaczu.

Tabl. 1. Mieszkania w Warszawie według spisu z 1921 r. i według spisu nieruchomości i mieszkań z 1919 r.
Les logements à Varsovie d'après le recensement de 1921 et d'après le recensement des immeubles et des logements de 1919

Data spisu Rodzaje mieszkań	Liczba mieszkań — Nombre de logements								Date du recensement
	ogółem total	mających izb — composés de ... pièces							Destination des logements
		I	2	3	4—5	6—9	10 i więcej et plus	liczba nie- wiadoma nombre inconnu	
1921									1921
Wylącznie mieszkalne	171 140 ^a	72 105	42 802	29 072	20 424	6 137	140	460	P. l'habitation exclusivement P. l'habitation et p. l'exercice d'un métier
Mieszkalno-zarobkowe	23 301	3 981	6 132	5 167	4 745	3 252	24	.	Inhabités
Niezamieszkane	947	—	—	—	—	—	—	947	
Razem	195 388	76 086	48 934	34 239	25 169	9 389	164	1 407	Ensemble
1919									1919
Wylącznie mieszkalne	156 409	63 577	39 435	27 392	19 624	6 043	122	216	P. l'habitation exclusivement P. l'habitation et p. l'exercice d'un métier
Mieszkalno-zarobkowe	23 016	3 382	5 775	5 851	4 921	2 791	251	45	Inhabités
Niezajęte mieszkalne	16 839	11 536	3 677	1 127	499			—	
Razem	196 264	78 495	48 887	34 370	34 251			261	Ensemble

^a Łącznie z mieszkaniami nieokreślonego przeznaczenia.
^a Y compris les logements dont la destination est indéterminée.

Jak widać, w liczbach ogólnych zgodność jest zupełna: różnica między danymi obu spisów nie dosięga 0,5%. Także podział mieszkań według liczby izb wykazuje różnice nieistotne. Przesunięcie nastąpiło tylko między mieszkaniami niezamieszkanymi a zamieszkanymi (zwłaszcza w grupie mieszkań jedno-i dwuizbowych), co przy ostrym głodzie mieszkaniowym było rzeczą zrozumiałą.

Poza Warszawą dla jednej tylko grupy miast, mianowicie dla 12 miast b. dzielnicy pruskiej dysponujemy danymi, pochodzącymi z okresu bliskiego daty spisu powszechnego i dającymi się z wynikami jego porównać. Są to dane spisu niemieckiego z maja 1918 r. Wprawdzie

pojęcie jednostki spisowej nie było przy spisie tym identyczne z przyjętym w 1921 r.—za mieszkanie uważano pomieszczenia odnajęte jednemu gospodarstwu, jak wyżej wykazywano jednak (str. 7 i 8), praktyka musiała być podobna jak w 1921 r. Porównanie przeprowadzić się daje tylko dla miast, które objęte były spisem 1918 r. i dają się wydzielić w liczbach z 1921 r.—miast takich poza Bydgoszczą, której granice były zmienione, okazało się 12. Do porównania bierzemy ogół mieszkań, zamieszkanych i wolnych, ostatnie dla 1921 roku wzięte są z wyników spisu budynków i nie dają się rozbić według wielkości.

Tabl. 2. Mieszkania w 12 miastach b. zaboru pruskiego według spisu z 1921 r. i według niemieckiego spisu mieszkań z 1918 r.
Les logements dans les 12 villes de l'ancienne Pologne prussienne d'après le recensement de 1921 et d'après le recensement allemand des logements de 1918

M i a s t a	Liczba mieszkań — Nombre de logements									V i l l e s
	ogółem total	mających izb a — composés de ... pièces a							liczba nie- wiadoma b nombre inconnu b	
		1	2	3	4	5	6—9	10 i więcej et plus		
Gniezno 1921	5 771	1 047	1 857	1 166	872	406	378	23	22	1921 Gniezno
1918	5 872	1 048	1 648	1 275	802	537	493	69	—	1918
Inowrocław 1921	5 308	921	1 717	1 116	739	386	381	32	16	1921 Inowrocław
1918	5 343	953	1 590	1 092	733	391	538	46	—	1918
Ostrów 1921	3 502	665	907	780	571	273	255	19	32	1921 Ostrów
1918	3 355	600	772	730	574	295	350	34	—	1918
Pleszew 1921	1 669	422	477	282	216	126	128	14	4	1921 Pleszew
1918	1 774	476	471	296	228	119	158	26	—	1918
Poznań 1921	35 800	3 889	9 168	9 922	6 673	3 308	2 634	130	76	1921 Poznań
1918	37 875	3 533	9 487	10 072	6 026	4 322	4 127	308	—	1918
Chełmno 1921	2 514	482	719	451	358	207	211	24	62	1921 Chełmno
1918	2 985	699	859	524	382	205	272	44	—	1918
Chojnice 1921	2 324	311	455	499	492	241	272	30	24	1921 Chojnice
1918	2 687	446	554	571	489	254	317	56	—	1918
Grudziądz 1921	8 019	304	1 874	2 930	1 479	669	634	61	68	1921 Grudziądz
1918	9 787	579	2 467	3 412	1 586	744	893	106	—	1918
Starogard 1921	2 221	370	720	481	306	156	151	28	9	1921 Starogard
1918	2 407	430	741	472	348	159	216	41	—	1918
Tczew 1921	3 727	302	836	1 422	651	273	188	24	31	1921 Tczew
1918	4 256	191	820	1 905	695	350	260	35	—	1918
Toruń 1921	9 150	481	2 011	3 044	1 753	899	808	54	100	1921 Toruń
1918	10 704	614	2 408	3 494	1 945	971	1 132	140	—	1918
Wejherowo 1921	1 926	124	466	633	331	144	167	18	43	1921 Wejherowo
1918	2 373	253	569	740	392	180	203	36	—	1918
Dane spisu 1918 r. w odsetkach danych z 1921 r. Chiffres du recensement de 1918 en proportions p. cent des chiffres de 1921										
Gniezno	102	100	89	109	92	132	130	300	.	Gniezno
Inowrocław	101	103	93	98	99	101	141	144	.	Inowrocław
Ostrów	96	90	85	94	101	108	137	179	.	Ostrów
Pleszew	106	113	99	105	106	94	123	186	.	Pleszew
Poznań	106	91	103	102	90	131	157	237	.	Poznań
Chełmno	119	145	119	116	107	99	129	183	.	Chełmno
Chojnice	116	143	122	114	99	105	117	187	.	Chojnice
Grudziądz	122	190	132	116	107	111	141	174	.	Grudziądz
Starogard	108	116	103	98	114	102	143	146	.	Starogard
Tczew	114	63	98	134	107	128	138	146	.	Tczew
Toruń	117	128	120	115	111	108	140	259	.	Toruń
Wejherowo	123	204	122	117	118	125	122	200	.	Wejherowo

^a Dla 1918 r. podział przeprowadzony przy uwzględnieniu kuchni, przyczem dla mieszkań 4-pokojowych i większych postawiono ogólne domniemanie posiadania kuchni.

^b Łącznie z mieszkaniami niezamieszkanymi w 1921 r.

^c Pour l'année 1918 les logements sont répartis en tenant compte de la cuisine et en admettant que les logements ayant 4 chambres et davantage sont pourvus de cuisine.

^d Y compris les logements inhabités en 1921.

Różnice między wynikami obu dochodzeń są poważne, nie noszą one przytem charakteru przypadkowych odchyleń w różnych kierunkach i w różnym stopniu, lecz wykazują pewne tendencje ogólne. Mianowicie: 1) liczby ogólne mieszkań są według spisu 1918 roku naogół wyższe, przy czem w woj. poznańskim różnice są stosunkowo niewielkie, nie przekraczają 6%, podczas gdy w pomorskim — z wyjątkiem tylko Starogardu — są bardzo duże, wahają się od 14 do 23%; 2) w podziale mieszkań według wielkości zaznaczają się wyraźnie różnice w liczbie dużych mieszkań — 6-izbowych i większych: według spisu z 1918 r. jest ich wszędzie znacznie więcej. Ta ostatnia okoliczność zdaje się dowodzić innego sposobu liczenia izb, jeśli bowiem nawet w miastach, w których spis 1918 r. wykazał tę samą lub mniejszą liczbę mieszkań co spis 1921 r., mieszkań 6 do 9-izbowych było o 30—40% więcej, a 10-izbowych i większych o 40—100% więcej niż w 1921 r., to musiało to wynikać z zapisywania w tych samych mieszkaniach większej liczby izb. Według przepisów z 1918 r. jako izby mieszkalne liczone być miały dające się i nie dające opalać pokoje i alkowy (heizbare, nicht heizbare Zimmer und Kammern), pomijane zaś tylko izby bez okna i łazienki, o ile nie były przeznaczone lub używane na cele mieszkalne, spiżarnie i t.p. Takie ujęcie pojęcia izby, w przeciwieństwie do spisu 1921 r., który mówił tylko o pokojach, spowodować mogło częstsze wliczanie różnych dodatkowych ubikacji do izb mieszkalnych, co spowodowało przesunięcia w klasyfikacji według wielkości, ujawniające się szczególnie jaszkrawo w małolicznych grupach dużych mieszkań.

Przechodzimy teraz do rozbieżności w ogólnych liczbach mieszkań. Pierwszem nasuwającym się przypuszczeniem byłoby to, że wobec zasady liczenia mieszkań według odnajmujących je gospodarstw w 1918 r. musiano rozdzielać mieszkania w tych wypadkach, gdy w 1921 r. liczone one były jako jedno. Mówiliśmy jednak wyżej, że wobec wypełniania kwestionariuszy przez właścicieli domów, przepis głoszący, że „jeżeli mieszkanie odnajęte jest kilku oddzielnym gospodarstwom, to należy wnosić oddzielnie pomieszczenia odnajęte każdemu gospodarstwu” interpretowany był prawdopodobnie w ten sposób, że liczono oddzielnie pomieszczenia, odnajęte gospodarstwu przez właściciela domu, tak jak i w 1921 r. Wskazuje na to i fakt, że gdyby działał ten wzgląd, Poznań, największe miasto zaboru, musiałby w związku ze swym wielkomięjskim charakterem mieć największą nadwyżkę mieszkań w 1918 r.; ma zaś tylko 6%, mieszkań zaś jednoizbowych — podnajmowane są najczęściej pojedyncze izby — było nawet w 1918 r. mniej niż w 1921 r. Różnice w pojęciu mieszkania nie okazały więc prawdopodobnie większego wpływu.

O ile co do mieszkań zamieszkałych wyrażaliśmy przekonanie, że opuszczenia nie mogły być częste, o tyle mogły być (przy przeprowadzaniu lub opracowaniu spisu) pomijane mieszkania niezamieszkane. Wydaje się, że zachodziło to mianowicie w omawianym teraz wypadku. Wskazywałoby na to porównanie danych o liczbie ludności w 1921 roku z liczbami niemieckiego spisu wojennego z 1917 r. Stosunki liczb z 1917 r. do liczb z 1921 r. przedstawiają się jak następuje (w %):

Gniezno	86	Chełmno	105
Inowrocław	87	Chojnice	105
Ostrów	77	Grudziądz	109
Pleszew	95	Starogard	84
Poznań	85	Tczew	100
		Toruń	100
		Wejherowo	104

Część II. Analiza szczegółowa wyników spisu

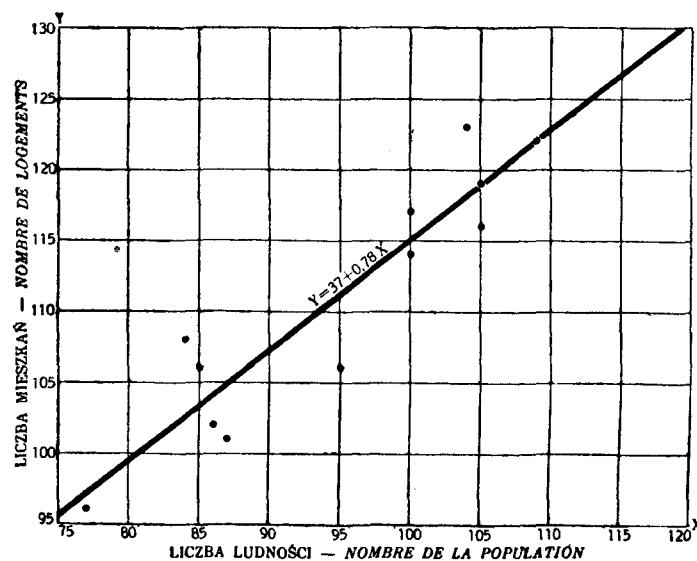
Zagadnienia mieszkaniowe kształtują się w sposób zupełnie odmienny na wsi niż w miastach. Wynika to przede wszystkim z tego faktu, że na wsi regułą jest zamieszkiwanie własnych domów, podczas gdy w miastach są to wypadki wyjątkowe, zasadą zaś jest mieszkanie w domach czynszowych, na odnajmowanie mieszkań przeznaczonych. Na wsi więc stosunki mieszkaniowe są bezpośrednio funkcją wysokości dochodu i poziomu kulturalnego ludności; ten ostatni czynnik jest specjalnie ważny wobec przewagi wypadków budowania własnymi siłami, a więc przy stosunkowo niskich kosztach budowy. W mia-

dawaloby się, że w 1921 r., po zakończeniu wojny i wojaskowych do domów, po powstaniu już pewnego wzrostu naturalnego, liczba ludności powinna być wyższa, stosunek więc danych z 1917 do danych z 1921 winien być ułamkiem właściwym. Faktycznie jest on mniejszy od 100% wszędzie w woj. poznańskim, w pomorskim natomiast tylko w Starogardzie — poza tem dosięga on lub nawet znacznie przekracza 100%. Każę to przypuszczać, że w międzyczasie musiały odbywać się w poważnych rozmiarach wędrowności, odpływ jej z miast pomorskich, wskutek czego w 1921 r. były większe ilości mieszkań niezamieszkałych, często w opracowaniu spisu pomijanych — stąd niedobór mieszkań. W każdym razie stwierdzić trzeba, że stosunki ludności i mieszkań wykazują jaknajściślejszą współzależność, jak to wykazuje niżej podany wykres; współczynnik korelacji wynosi + 0,93.

Wykres 1.

Współzależność między stosunkami liczb ludności i mieszkań w miastach byłego zaboru pruskiego według spisów z 1921 r. i z 1917—1918 r.

Corrélation entre les rapports des chiffres de la population et des logements dans les villes de l'ancienne Pologne prussienne d'après les recensements de 1921 et de 1917—1918

Ewentualne ruchy ludności pozostawać mogły w związku z emigracją z miast b. zaboru pruskiego optantów na rzecz Niemiec: miasta pomorskie miały naogół wyższy odsetek ludności niemieckiej niż w poznańskim, poza tem wcielenie woj. pomorskiego nastąpiło później, było więc tu do chwili spisu mniej czasu dla odbycia się już i zakończenia procesów wyrównawczych. Być może, iż wpłynęły i inne momenty (jak np. wliczanie w 1918 r. jakichś miejscowości podmiejskich); stwierdzić jednak trzeba, że współzależność stosunków liczb mieszkań i ludności pozwala sądzić, że mieszkania zamieszkane były liczone w tym samym zakresie przy obu spisach.

Dane, jakimi rozporządzamy dla badania wartości wyników spisu z 1921 r., są nader skromne. Naogół potwierdzają one wyrażone a priori przypuszczenia: że w zakresie mieszkań zamieszkałych zupełność spisu jest dostateczna, że znacznie większe niedokładności i ewentualne braki istnieją w liczbach mieszkań niezamieszkałych, tak jak uchwycił je spis budynków, i że pewna niejednorodność występować mogła w liczeniu izb w mieszkaniach, odbijając się jednak wyraźniej tylko w nie grających poważnej roli grupach dużych mieszkań.

stach oczywiście też na sposób mieszkania wpływa poziom zamożności, już nie tak bezpośrednio jednak; tym czynnikiem pośredniczącym jest rozwój budownictwa, uzależniony od dopływu kapitału, stosunkowej opłacalności zużycia go w tej dziedzinie i t. d. W związku z tem szczególnie silnie na stosunkach mieszkaniowych w miastach odbiła się wojna i powojenny brak kapitałów, hamując ruch budowlany przy równocześnie rosnącej jeśli nie liczbie ludności, to w każdym razie liczbie gospodarstw.

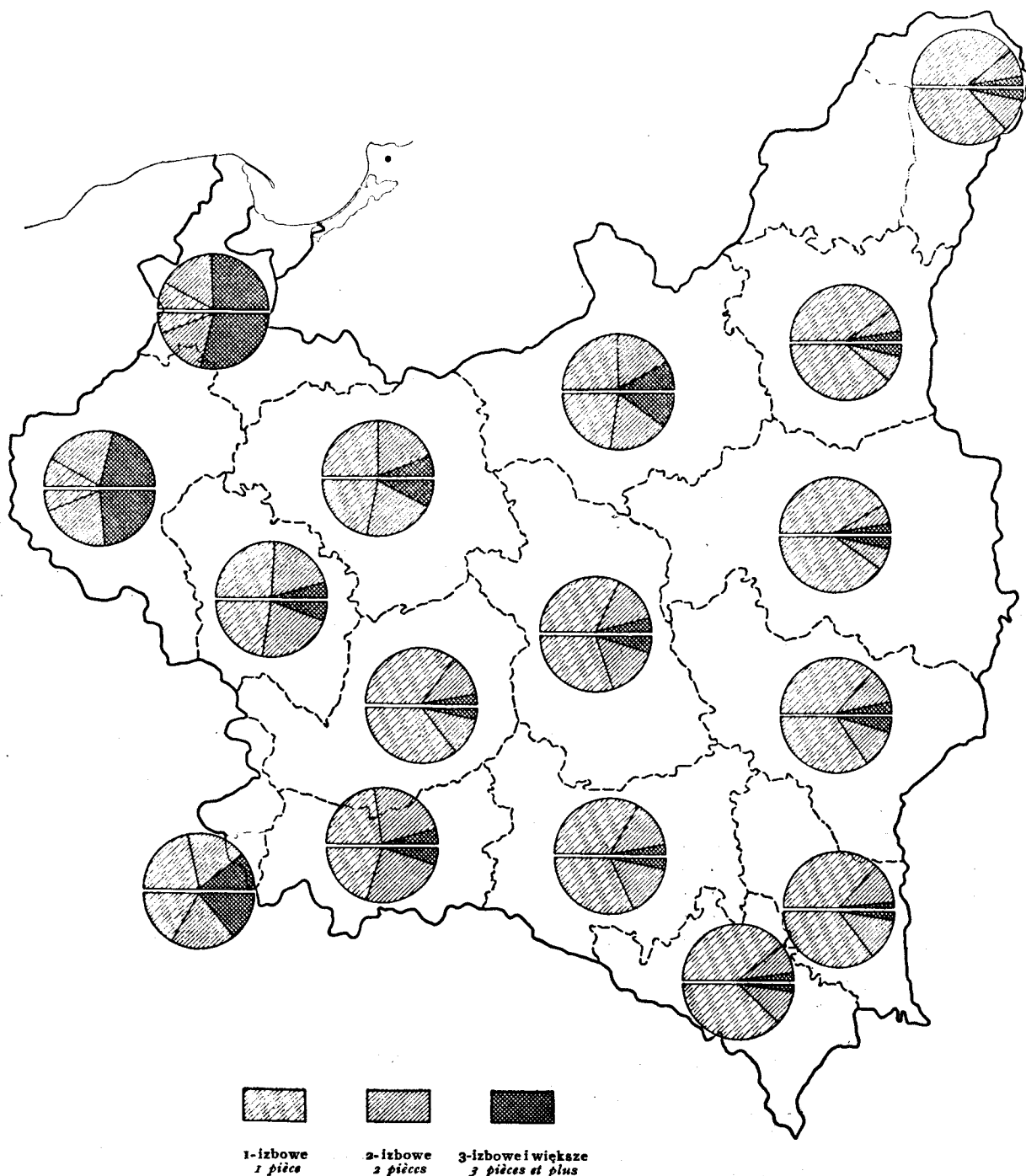
Z tych względów analizę statystyki mieszkaniowej przeprowadzimy oddzielnie dla wsi i miast.

I. WIELKOŚĆ MIESZKAŃ

Ogromna większość mieszkań wiejskich w Polsce— to mieszkania najmniejsze, jedno- i dwuizbowe, t. j. składające się z jednej tylko izby, albo w pomyślnym wypadku z pokoju i kuchni, ściśle zaś mówiąc z izby, w której kuchni niema, i izby, w której ona jest; przy zamieszkiwaniu bowiem takiego mieszkania przez rodzinę złożoną z 6 prawie przeciętnie osób wyjątkowo tylko zdarzać się mogą wypadki, aby w izbie z kuchnią nie spała część rodziny. Mieszkań jednoizbowych jest przeciętnie w Państwie 59,3%, dwuizbowych 29,3%, łącznie więc stanowią one 88,6%, są więc z wyjątkiem jednej tylko dzielnicy typem bezwzględnie dominującym. Ta jedyną dzielnicą, w jaskrawy sposób odbijającą się od całej reszty Państwa, są

województwa zachodnie, poznańskie i pomorskie, w których wyższy pod każdym względem poziom kulturalny ludności wiejskiej znajduje wyraz i w stosunkach mieszkaniowych. Mieszkań jednoizbowych jest tu zupełnie nieznaczna część, zaledwie 16—17%, łącznie zaś z dwuizbowymi stanowią 50—60%; mieszkania większe nie są więc rzadkim wyjątkiem, jest ich większość (52%) w woj. pomorskiem i bardzo poważna część—42% w poznańskim. W innych województwach obraz ten radykalnie się zmienia. Już w najbardziej do województw zachodnich zbliżonej dzielnicy, na Śląsku Cieszyńskim, odsetek mieszkań jednoizbowych przekracza 40%, a łącznie z dwuizbowymi dosięga prawie 80%, tak że większych mieszkań jest już tylko 20%; zbliżone stosunki daje województwo białostockie, liczące 17% mieszkań z więcej niż dwiema izbami; w całej zaś reszcie Polski mieszkania jedno-i dwuizbowe stanowią około 90%, rzadko więc tylko zdarzają się na wsi większe mieszkania: w woj. warszawskim jest ich 12,5%, w łódzkim—9,1%, w krakowskim—8,3%, w lubelskim—8,2%, jeszcze mniej w innych, przytem najmniej na południowo-wschodzie Państwa: w woj. stanisławowskim 3,6% i w tarnopolskim 3,5%.

Répartition des logements et de la population dans la campagne d'après le nombre de pièces dans le logement

" " " d'en bas " " " de la population d'après la grandeur des logements occupés

Celem zorientowania się w poziomie zamożności, warunkującym faktycznie poza obrębem województw zachodnich choć nieco wyższe wymagania mieszkaniowe, przeprowadzono szczegółowsze badanie dla jednego z powiatów województw centralnych. Wybrano w tym celu powiat o charakterze czysto rolniczym—pow. Łowicz, w którym ludność zatrudniona w przemyśle stanowi 2,9% ogólnej liczby czynnych zawodowo, przyczem są to wyłącznie rzemieślnicy, jedynym większym zakładem przemysłowym jest cukrownia Łyszkowice. Na ogólną liczbę 14 480 mieszkań w powiecie wykazał spis zaledwie 713, t. j. 4,9% posiadających więcej niż dwie izby. Część tego przypada na mieszkania właścicieli i personelu administracyjnego większych majątków, doktorów, księży, personelu cukrowni; korzystając z jednej strony z danych „Skorowidza Miejsowości” o liczbie folwarków, z drugiej zaś ze statystyki zawodowej, oszacowano liczbę tej grupy mieszkań na 130; na mieszkania większe ludności rolniczej w ścisłym znaczeniu pozostaje około 580. Podział liczby gospodarstw według ich powierzchni ogólnej wykazuje poza 49 obiektami wielkiej własności (ponad 50 ha; odpowiada im liczba 53 folwarków): 215 gospodarstw o powierzchni 20 do 50 ha i 2773 gospodarstwa od 10 do 20 ha. Jeśli przyjąć, że mieszkania z 3 i więcej izbami są rozłożone równomiernie w tych obu grupach, to okaże się, że stanowią one nieco mniej niż piątą część liczby gospodarstw powyżej 10 ha; jeśli zaś przyjąć, że w gospodarstwach ponad 20 ha wszystkie mieszkania są tej wielkości, to z gospodarstw o powierzchni 10 — 20 ha już tylko 13% posiadać może te mieszkania. Obie te ewentualności dają pojęcie o zamożności, której przeciętnie towarzyszyć zaczyna w tym powiecie zamieszkiwanie na wsi w dwóch pokojach z kuchnią. Należy wprawdzie zaznaczyć, że rozpatrzony powiat ma niższy odsetek większych mieszkań niż przeciętnie województwa centralne.

Stosunki te zresztą nie są jednakowe na całym obszarze Państwa poza województwami zachodnimi; grupy województw wykazują poważne różnice, jak to uwidoczni następująca tabelka, w której zestawiono odsetek mieszkań liczących 3 i więcej izb na wsi z odsetkiem większych gospodarstw wiejskich.

Tabl. 3. Współzależność między odsetkiem większych mieszkań na wsi a odsetkiem gospodarstw wiejskich ponad 10 ha

L'interdépendance entre le pourcentage des logements plus grands dans la campagne et le pourcentage des exploitations rurales ayant plus de 10 ha d'étendue

Województwa Départements	Odsetek mieszkań 3-izbowych i większych <i>Pourcentage des logements ayant 3 pièces et plus</i>	Odsetek gospodarstw wiejskich o powierzchni ponad 10 ha <i>Pourcentage des exploitations ayant plus de 10 ha de superficie</i>
Warszawa	12,5	25,7
Łódź	9,1	15,3
Kielce	5,5	7,5
Lublin	8,2	15,0
Białystok	17,2	25,6
Nowogródek	7,0	16,6
Okr. adm. Wileński	6,0	23,0
Polesie	6,6	21,2
Wołyń	7,4	14,4
Śląsk Cieszyński	21,2	10,1
Kraków	8,3	3,6
Lwów	5,5	2,4
Stanisławów	3,6	2,4
Tarnopol	3,5	3,2

Porównanie tych liczb wykazuje, że przeciętnie w woj. centralnych odsetek większych mieszkań przewyższa nieco połowę odsetka, jaki stanowią wśród ogółu gospodarstw wiejskich gospodarstwa liczące ponad 10 ha powierzchni. Współrzędność obu szeregów jest przytem dość wyraźna: poza woj. białostockiem kolejność województw jest w obu szeregach jednakowa: warszawskie, łódzkie, lubelskie i na ostatnim miejscu kieleckie. W woj. kieleckim zresztą

stosunkowo odsetek większych mieszkań jest duży, gdyż dosięga prawie $\frac{3}{4}$ odsetka większych gospodarstw wiejskich; wynika to prawdopodobnie stąd, że w uprzemysłowionej części tego województwa do „wsi” administracyjnych należą często osady przemysłowe, w których są takie stosunki mieszkaniowe jak w miastach; właśnie bowiem w tej części województwa (pow. Będzin) jest największy odsetek większych mieszkań. Nie znajdujemy takiego tłumaczenia dla wysokiego odsetka w woj. białostockiem; jest ono mało uprzemysłowione; zamożność w stosunku do obszaru gospodarstw jest mniejsza niż w innych województwach centralnych wobec mniejszej stosunkowo powierzchni ziemi ornej; brak więc czynników gospodarczych, tłumaczących ten fakt, wyjaśnienia trzeba szukać w czynnikach charakteru kulturalnego. Kwestja ta wymaga obszerniejszego omówienia, co uczynimy dalej.

W województwach wschodnich odsetek większych mieszkań kształtuje się w jeszcze niższych granicach niż w województwach centralnych, gdyż stanowi przeciętnie trzecią część odsetka większych gospodarstw (połowę tego odsetka osiąga w woj. wołyńskim). Jeśli jednak wziąć pod uwagę większą w tej dzielnicy ilość nieużytków, a mniejszą ziemi ornej, niższe liczby przeciętnych zbiorów z hektara, to trzeba powiedzieć, że stosunek liczby większych mieszkań (ponad 2 izby) do liczby zamożniejszych gospodarstw nie wykazuje dużej różnicy w porównaniu z województwami centralnymi; wyrazem różnicy w poziomie kulturalnym tych obu dzielnic będzie już raczej stosunek mieszkań jedno-i dwuizbowych.

Natomiast korzystniej niż w centralnych przedstawiają się stosunki w województwach południowych. Tu odsetek większych mieszkań jest przeciętnie dwukrotnie wyższy niż odsetek gospodarstw ponad 10 ha; sam poziom jego jest zresztą tutaj, zwłaszcza na wschodzie, najniższy w Polsce wobec rozdrobnienia ziemi i nikłych ilości większych gospodarstw wiejskich¹.

Powrócimy teraz do kwestji szczególnie wysokiego odsetka mieszkań liczących więcej niż 2 izby w woj. białostockiem. Stwierdziliśmy, że działać tu musi czynnik charakteru kulturalnego. Sądzimy, że decyduje tu odmienny skład ludności wiejskiej, duży udział grupy o wyższych nieco potrzebach—szlachty zaściankowej. Według Smoleńskiego² „głównem siedliskiem drobnej szlachty, zamieszkalej w królestwie, jest wschodnia część dawnego województwa płockiego, dziesięć ziem księstwa mazowieckiego i województwo podlaskie; według dzisiejszego podziału (t. j. z okresu poprzedzającego wojnę) gubernje: wschodni skrawek płockiej, łomżyńska, siedlecka, warszawska i część południowa suwalskiej. Wprawdzie i w innych częściach królestwa istniały lub i są jeszcze osady szlacheckie, lecz jak ich liczba była, a tembardziej jest dziś niewielką, okazuje zestawienie cyfr, w r. 1830 podanych przez Rodeckiego. Na województwo krakowskie przypadało wówczas właścicieli części szlacheckich 76, na sandomierskie 77, kaliskie 212, lubelskie 328; gdy tymczasem płockie miało ich 10 607, mazowieckie 1 064, podlaskie 7 077, a augustowskie 13 049³. Jak zwraca jednak uwagę Korzon⁴, nie całe Podlasie weszło do tego obliczenia, ponieważ część jego należała do obwodu białostockiego (powiaty białostocki, sokólski i bielski), a później do gub. grodzieńskiej: „szczególnie obfituje w szlachtę szaraczkową powiat Bielski, nie objęty „Obrazem” Rodeckiego”. Zaludniony gęsto szlachtą obszar obejmuje, jak wynika z tych danych, woj. białostockie, północno-wschodnią część warszawskiego i północną część lubelskiego; jest to właśnie terytorjum, na którym spis wykazał wysoki odsetek większych mieszkań. Według opisu Smoleńskiego⁴ dom szlachecki różni się znacznie od chaty chłopskiej, posiada bowiem większe rozmiary, składając się z reguły z trzech izb. Tu więc znajdziemy wytłumaczenie faktu dużych liczb mieszkań 3-izbowych i większych w woj. białostockiem; dowodzi to zarazem, jak poważnym czynnikiem, określającym sposób

¹ Trzeba wprawdzie pamiętać, że w woj. południowych spis wykazał bardzo duże braki, powierzchnia spisana jest znacznie zmniejszona, odsetek więc większych gospodarstw otrzymuje się mniejszy od rzeczywistego, a stosunek odsetka większych mieszkań do odsetka większych gospodarstw—większy.

² *Drobna szlachta w Królestwie Polskim*, Pisma Historyczne, tom 1, str. 177.

³ *Wewnętrzne dzieje Polski za Stanisława Augusta*, tom 1, str. 97.

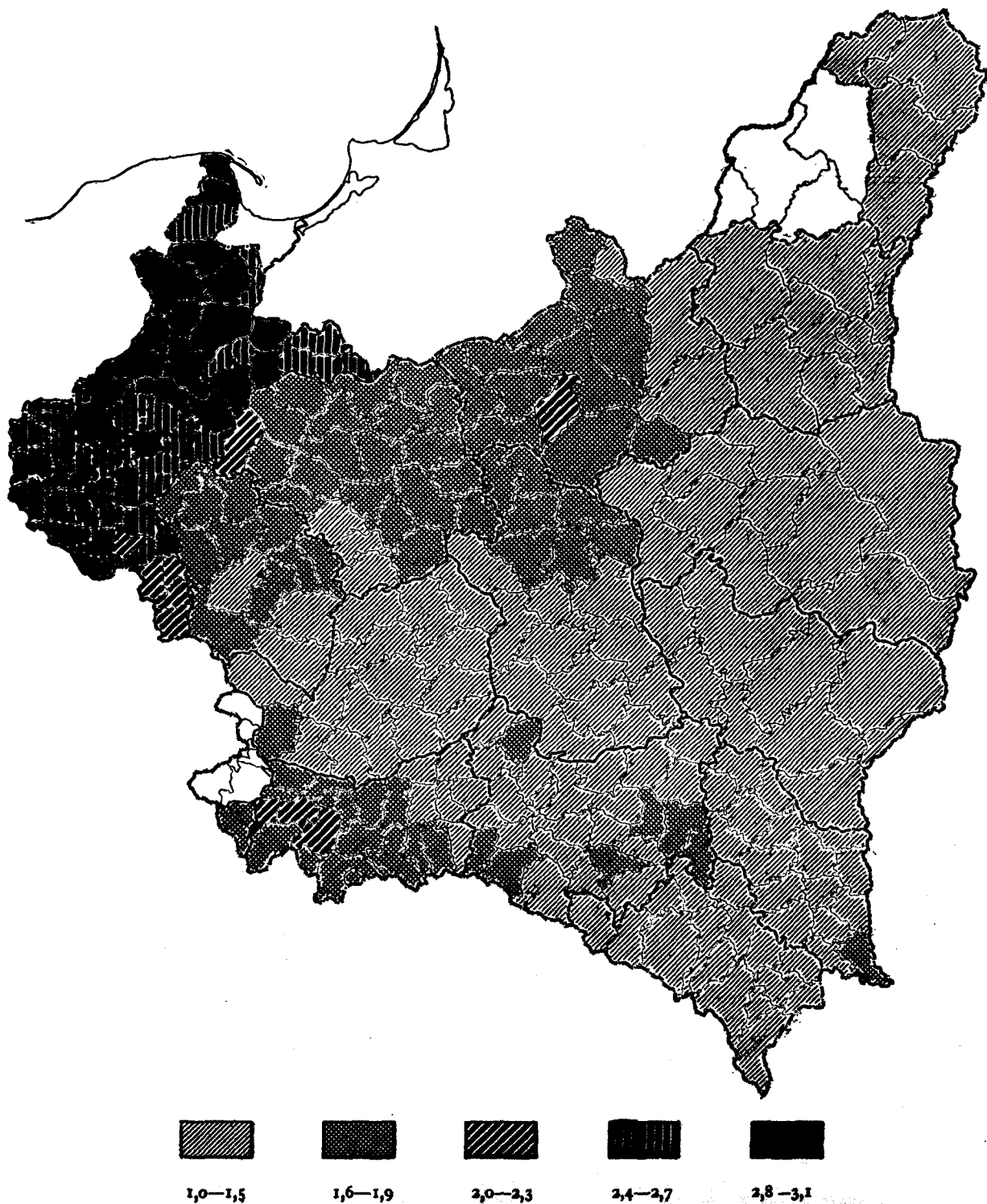
⁴ Op. cit., str. 183 i 184.

mieszkania, jest poza stopniem zamożności poziom kultu-
ralny ludności (genetycznie zresztą z zamożnością związany).

Rozpatrzmy jeszcze szczegółowiej różnice między
poszczególnymi częściami Państwa pod względem ilości
mieszkań większych, złożonych z 3 i więcej izb. Województwa zachodnie mają ich, jak wiemy, większość lub
niewiele mniej od połowy. Szczególnie wysokim odsetkiem
większych mieszkań na wsi odznacza się północna część
tej dzielnicy—woj. pomorskie i przyległa część poznań-
skiego: mieszkania 3-izbowe i większe dochodzą tu do 60%
(pow. Puck, Sępólno), z reguły zaś stanowią większość;
stosunkowo mało jest ich w dwóch powiatach wzdłuż
Wisły—Gniew i Tczew i pow. Lubawa—41 wzgl. 42%.
W pozostałej części woj. poznańskiego większe mieszka-
nia rzadko już tylko dochodzą do połowy ogólnej liczby,
jest ich jednak przeważnie nie mniej niż 40%; zwarty
obszar z niższym nieco odsetkiem (30—40%) stanowi połud-
niowo-wschodni kąt województwa poznańskiego (pow.
Gostyń, Rawicz, Koźmin, Jarocin, Pleszew, Krotoszyn,
Odolanów, Ostrów, Ostrzeszów, Kępno)—jest to część,
znajdująca się wogóle w najgorszych stosunkowo warun-
kach mieszkaniowych, występują tu w najpoważniejszej
ilości budynki drewniane, a najmniejszą przewagę mają
murowane.

Wykres 3.

Przeciętna liczba izb w mieszkaniach na wsi
Nombre moyen des pièces dans les logements dans la campagne

Przy przejściu do województw centralnych obraz
radycznie się zmienia. Pewien wpływ sąsiedztwa woje-
wództw zachodnich ujawnia się jeszcze w nieco wyższym
odsetku większych mieszkań w pasie przyległych powiatów
(Kalisz, Słupca, Konin, Koło, Nieszawa, Włocławek, Lipno,
Rypin, Sierpc, Mława)—wynosi on tu 10—20%; pozatem
rzadko tylko przekracza 10%. Znaczniejszy obszar dużej
ilości większych mieszkań stanowi opisane już wyżej
terytorjum siedzib drobnoszlacheckich: najwyższy poziom
osiąga tu odsetek mieszkań z 3 i więcej izbami w pow.
Wysokie Mazowieckie (36%), Bielsk (26%), Białystok (21%),
Łomża i Suwałki (20%). Terytorjum to łączy się w pół-
nocnej części woj. warszawskiego z poprzednim pasem
powiatów graniczących z dzielnicą zachodnią. Natomiast
południowa część woj. łódzkiego, całe woj. kieleckie
i przyległa część warszawskiego oraz południowa część
lubelskiego nie mają w żadnym prawie powiecie więcej
niż 10% większych mieszkań; w woj. kieleckim wyjątek
stanowi tylko część uprzemysłowiona—pow. Będzin (11%),
z reguły zaś odsetek wynosi 4—5%.

Podobne stosunki znajdujemy w województwach
wschodnich: odsetek mieszkań, liczących więcej niż dwie
izby, waha się w poszczególnych powiatach od 4 do 10%,
w dwóch tylko (Brześć n/B. i Równe) osiągając to maximum.

Na południu Państwa w lepszych nieco warunkach mieszkaniowych jest tylko skrawek zachodni: Śląsk Cieszyński i przyległe powiaty woj. krakowskiego: większych mieszkań jest tu 23% w pow. Bielsko, 20% w pow. Cieszyn i Biała, 15% w pow. Oświęcim; w innych powiatach zachodniej części woj. krakowskiego odsetek ten wynosi jeszcze 7—11%, na wschodzie natomiast województwa i w pozostałych trzech południowych rzadko tylko dochodzi do 7%; jedyny wyjątek stanowi pow. Lwów, liczący 13% mieszkań 3-izbowych i większych. Najmniej jest ich w części południowo-wschodniej woj. stanisławowskiego i tarnopolskiego, zaledwie 2—3%.

Grupę mieszkań, liczących więcej niż dwie izby, rozpatrywaliśmy tu jako całość. O ile idzie o skład jej, to większość stanowią mieszkania 3-izbowe — przeszło 60%; około czwartej części jest mieszkań 4-izbowych, 8% 5-izbowych i tyleż największych — z 6 i więcej izbami.

Jak widzieliśmy, z wyjątkiem jedynie województw zachodnich ogromną większość mieszkań wiejskich stanowią małe mieszkania, jedno- i dwuizbowe. Trzeba jednak zbadać jeszcze szczegółowo ilość mieszkań jednoizbowych, tego szczytu nędzy mieszkaniowej, występującego przecież w przecięciu dla całego Państwa w prawie 60% wypadków.

W najmniejszej ilości występują mieszkania jednoizbowe w województwach zachodnich, gdzie jest ich przeciętnie 16%. Zdarzają się tu powiaty, w których odsetek tych mieszkań nie dosięga 10% (Tuchola, Świecie), a w opisanej wyżej części z najgorszymi warunkami mieszkaniowymi (na południo-wschodzie woj. poznańskiego) waha się odsetek od 17 do 29% (poza to 29% osiąga w pow. Tczew).

W województwach centralnych już nawet części, znajdujące się w najpomyślniejszych warunkach mieszkaniowych, — powiaty, sąsiadujące z województwami zachodnimi, obszar siedzib drobnoszlacheckich — mają przeważnie więcej niż 40% mieszkań jednoizbowych na wsi; nie liczne wyjątki stanowią pow. Nieszawa, Lipno, Włocławek i Konin w pierwszej grupie, Wysokie Mazowieckie, Białystok, Szczuczyn i Sokołów w drugiej — jest tu 30—40% tych najmniejszych mieszkań. Poza temi częściami w województwach centralnych mieszkania jednoizbowe stanowią większość, która w woj. kieleckim i lubelskim przekracza zwykle $\frac{2}{3}$ ogólnej sumy, a w pow. Biłgoraj dochodzi do 90% (jest to powiat, w którym niema prawie na wsi murowanych budynków — mniej niż 1%).

W województwach wschodnich mieszkanię jednoizbowe jest już typem bezwzględnie panującym, stanowiącym od 72 do 82% ogółu mieszkań; w pow. Kamień Koszyński odsetek dochodzi do 91%. Stosunkowo najlepiej przedstawia się woj. wołyńskie, w którym kilka powiatów (Równe, Ostrog, Krzemieniec) ma nie więcej niż $\frac{2}{3}$ mieszkań jednoizbowych.

Na południu stosunkowo dość pomyślnie kształtują się warunki mieszkaniowe w części zachodniej, na Śląsku Cieszyńskim i w przyległej części woj. krakowskiego; również jeszcze w kilku powiatach bardziej oddalonych, a położonych na obszarze górzystym (aż do pow. Krosno i Sanok), mieszkań jednoizbowych jest niewiele, 20—50%; wpływa na to może łatwość w zdobywaniu materiału budowlanego przy wyższym już nieco poziomie kulturalnym. Po cząwszy od wschodniej części woj. krakowskiego, dalej na wschód mieszkania jednoizbowe stanowią w województwach południowych większość, której rozmiary w stanisławowskim i tarnopolskim nie ustępują województwom wschodnim.

Pod innym kątem widzenia badać możemy kwestję wielkości mieszkań, opierając się na odsetkach ludności mieszkającej w mieszkaniach różnej wielkości. Gdyby w mieszkaniach z różną liczbą izb przypadała jednakowa liczba osób na mieszkanie, to odsetki ludności pokrywałyby się z odsetkami mieszkań. Tak jednak nie jest: na mieszkania 1-izbowe przypada przeciętnie na wsi 5,0 osób, na 2-izbowe — 5,8 osób, na 3-izbowe — 6,2 osób, na 4-izbowe i większe — 6,9 osób. Ze wzrostem więc wielkości mieszkania zwiększa się nieco (daleko nie w tym stopniu zresztą co wielkość mieszkania!) liczba ludności w mieszkaniu, odsetek zatem ludności w większych mieszkaniach jest nieco wyższy niż odsetek tych mieszkań: tak np. mieszkań 4-iz-

bowych i większych jest 4,4%, ludność w nich natomiast stanowi 5,7%; odwrotnie mieszkań jednoizbowych jest 59,3%, odsetek zaś ludności w nich jest nieco mniejszy — 55,1%. Ponieważ jednak przeciętne liczby osób w mieszkaniach różnej wielkości nie różnią się stosunkowo znacznie, odsetki ustalone tą drugą metodą, jak widać już zresztą z tych przykładów, nie odbiegają w większych rozmiarach od omawianych poprzednio; ograniczymy się więc w tym punkcie do krótkiego tylko przeglądu, nie wchodząc już w szczegóły.

W mieszkaniach liczących ponad dwie izby mieszka przeciętnie 13,6% ludności. Największy odsetek stanowi ludność w tych mieszkaniach w województwach zachodnich — 57,9% w pomorskim, 47,3% w poznańskim; na Śląsku Cieszyńskim w tych pomyślniejszych warunkach mieszkaniowych żyje już tylko 28,2%, gdzieindziej zaś drobna część. W woj. białostockim więc przypada na te mieszkania 19,8% ludności, w pozostałych centralnych od 6,4 do 15,4%, we wschodnich od 6,5 do 8,5%, w południowych od 4,2 do 10,1%. Reszta ludności wiejskiej a więc poza województwami zachodnimi ogromna większość mieszka w 1—2-izbowych mieszkaniach; w szczególności na mieszkania 1-izbowe przypada na zachodzie 12% ludności, na Śląsku Cieszyńskim 33,5%, z województw centralnych w warszawskim, łódzkim i białostockim 43—45%, z południowych w krakowskim 41%; w innych województwach (obejmujących 60% ludności wiejskiej) większość ludności na wsi mieszka w mieszkaniach jednoizbowych: 61% w lubelskim, 67% w kieleckim, 69—80% we wschodnich i 64—75% w południowych poza krakowskim.

Pełnej wyrazistości nabiera obraz stosunków mieszkaniowych w Polsce dopiero na tle porównań międzynarodowych. Porównania te jednak w rozpatrywanej obecnie dziedzinie — stosunków mieszkaniowych na wsi — są trudne do przeprowadzenia wobec braku odpowiednich materiałów statystycznych. Ograniczono się więc do porównania danych dla Polski z liczbami statystyki angielskiej i niemieckiej, i te jednak wymagają omówienia.

Dane angielskie obejmują ogół miejscowości wiejskich (rural districts) i mają zakres, dający się dostosować do polskiego, t. j. pozwalają ustalić podział mieszkań zamieszkałych według wielkości; podział ten jednak jest dość ogólnikowy, rozróżniono mianowicie mieszkania, liczące: 1—3 izb, 4—5 izb, 6—8 i 9 lub więcej izb. Bardziej szczegółowy podział przeprowadzony jest nie dla całych mieszkań, lecz dla części, zajmowanych przez poszczególne rodziny; ponieważ jednak współżycie kilku rodzin w jednym mieszkaniu jest dość rzadkie, oba podziały niewiele się różnią.

Fragmentaryczny materiał uzyskano dla Niemiec. Ponieważ oba spisy mieszkaniowe, przeprowadzone w Rzeszy w 1918 i 1927 r., objęły zasadniczo tylko miasta (gminy powyżej 5 000 mieszkańców w 1918 r., powyżej 2 000 w 1927 r.), a fakultatywnie tylko mniejsze gminy, materiału zestawionego dla ogółu wsi niema. Faktycznie jednak w poszczególnych częściach Rzeszy objęto spisem dość znaczną część osiedli wiejskich; można więc było materiał ten wykorzystać. Najodpowiedniejsze w tym celu są dane spisu z 1927 r.; objął on prawie 7 tysięcy gmin liczących poniżej 5 000 mieszkańców, w tem znaczną część osiedli wiejskich: wszystkie bez wyjątku w Saksonji, wszystkie ponad 1 000 mieszkańców w Turynji, znaczną część w szeregu krajów i prowincyj. Pojęcie mieszkania, przyjęte przy tym spisie, zgodne jest ze stosowaniem w Polsce. Natomiast spis 1918 r. miał znacznie węższy zakres (2600 gmin do 5 000 mieszkańców), a jako mieszkanie uznawany był w zasadzie kompleks izb, zajętych przez jedno gospodarstwo, a więc ewent. część mieszkania w znaczeniu spisu polskiego i niemieckiego z 1927 r. Wobec fragmentarycznego jednak charakteru danych uwzględniono w porównaniu jako sprawdziany także dane spisu 1918 r., bliższe przytem terminem spisu polskiego. Dane te trzeba było obliczać dla wybranych grup gmin, gdyż opracowanie nie zawiera żadnych zestawień według wielkości gmin, z konieczności więc musiano się ograniczyć do niewielkiej ilości gmin; dane 1927 r. uwzględniono dla krajów lub części ich, w których spis objął znacz-

na część osiedli wiejskich: tak np. poza Saksonją i Turynją (p. wyż.) spis objął 41,3% ludności gmin od 1000 do 2000 mieszkańców w Północnej Bawarii, 39,0% ludności

też wielkości gmin w prow. Sakskiej, 35,6% w prow. Hessen—Nassau i t. d. Obliczenia odsetków¹ i przeciętnej liczby izb na mieszkanie przeprowadzono na własną rękę.

Tabl. 4. Podział mieszkań wiejskich według wielkości w Polsce oraz w Niemczech i Anglii
Répartition des logements dans la campagne d'après leur grandeur en Pologne, en Allemagne et en Angleterre

Kraje	Uwzględnione gminy <i>Communes envisagées</i>	Odsetek mieszkań na wsi, liczących izb <i>Pourcentage des logements à la campagne, composés de... pièces</i>							Przeciętna liczba izb na mieszkanie <i>Nombre moyen de pièces par logement</i>	Pays
		1	2	3	4	5	6-9	10 i więcej <i>et plus</i>		
Polska (bez woj. zachodn.) Woj. zachodnie	wszystkie "	64,2 16,4	28,3 38,4	4,8 25,2	1,6 11,8	0,5 4,6	0,5 2,9	0,1 0,7	1,5 2,7	Polska (sauf les départ. de l'ouest) Dép. de l'ouest
Niemcy 1918 ^a										Allemagne 1918 ^a
Śląsk	58 gm. podm. Wrocławia	22,0	38,9	18,1	8,6	5,1	6,1	1,2	2,7	Silésie
Saksonja	20 gm. poniżej 3000 m.	3,0	20,5	26,2	18,0	14,8	14,9	2,6	4,0	Saxe
Sachsen - Weimar	85 gm. poniżej 3000 m.	3,1	12,0	24,9	23,5	17,2	17,3	2,0	4,2	Saxe-Weimar
Badenia	22 gm. poniżej 3000 m.	5,4	11,9	31,6	25,5	13,0	11,7	0,9	3,8	Baden
Niemcy 1927:										Allemagne 1927
Prusy Wschodnie	9 gm. od 1000 do 2000 m.	10,2	27,2	31,5		30,5		0,6	3,1	Prusse Orientale
Dolny Śląsk	70 gm. od 1000 do 2000 m.	21,2	33,8	22,7		21,7		0,6	2,7	Basse Silésie
Prow. Saska	14 gm. od 1000 do 2000 m.	2,3	11,7	36,4		50,5		1,1	3,8	Prov. de Saxe
Westfalja	63 gm. od 1000 do 2000 m.	0,7	12,2	18,1		66,2		2,8	4,5	Westphalie
Hessen-Nassau	74 gm. od 1000 do 2000 m.	1,5	8,6	24,6		64,1		1,2	4,2	Hessen - Nassau
Prow. Nadreńska	104 gm. od 1000 do 2000 m.	0,9	9,6	15,2		71,5		2,8	4,6	Prov. Rhénane
Póln. Bawaria	108 gm. od 1000 do 2000 m.	5,4	18,1	25,6	22,5	13,5	14,1	0,8	3,8	Bavière du Nord
Saksonja	wszystkie	1,5	22,5	30,5	19,4	10,6	13,2	2,3	3,9	Saxe
Turyngja	wszystkie od 1000 do 2000 m.	1,3	9,1	25,4	28,8	17,3	16,7	1,4	4,3	Thuringe
Hesja	55 gm. od 1000 do 2000 m.	1,1	7,1	24,2	27,2	18,8	20,6	1,0	4,4	Hesse
Mecklenburg-Schwerin	6 gm. od 1000 do 2000 m.	0,6	7,1	34,5	27,2	14,9	14,6	1,1	4,1	Mecklenbourg-Schwerin
Brunświk	23 gm. od 1000 do 2000 m.	0,6	4,6	19,9	33,6	18,7	20,3	2,3	4,6	Brunswick
Anglja z Walją	wszystkie		17,4		50,7		31,9		5,2	Angleterre et Pays de Galles
Anglja z Walją ^a	"	0,7	6,2	13,3	26,8	22,7	25,7	4,6	5,0	Angleterre et Pays de Galles ^a

^a Części mieszkania zajęte przez jedno gospodarstwo. ^a Parties du logement occupées par un seul ménage.

Idealne w stosunkach europejskich warunki mieszkaniowe na wsi ma Anglja: mieszkań jednoizbowych jest zaledwie ułamek procentu, nawet gdy liczyć nietylko całe mieszkania, lecz i części podnajmowane; wogóle mieszkania liczące nie więcej niż trzy izby stanowią tylko piątą część całej liczby mieszkań, najczęściej spotykane są mieszkania cztero- i pięcioizbowe, a poważną część—przeszło 30% stanowią nawet większe mieszkania. Zbliżone są warunki w północno-zachodnich prowincjach Niemiec, jak w Westfalji, prowincji Nadreńskiej: i tu mieszkań jednoizbowych prawie niema, a liczące więcej niż trzy izby stanowią 70% lub więcej. Przy przesuwaniu się na wschód warunki naogół ulegają pogorszeniu. W Saksonji mieszkania jednoizbowe są jeszcze rzadkie, zato dwu- i trzyizbowe stanowią już większość, większe od nich dochodzą już tylko do 45%. Radykalne wreszcie pogorszenie widzimy na wschodzie: w Prusach Wschodnich i na Śląsku mieszkania jednoizbowe zdarzają się już dość często, typowe zaś są dwu- i trzyizbowe; większych mieszkań jest zaledwie 20—30%.

Otóż zbliżony do tych stosunków obraz dają w Polsce województwa zachodnie: i tu jest kilkanaście procent mieszkań jednoizbowych, większość stanowią dwu- i trzyizbowe, a większych od nich jest 20%. Jeśli jednak zachodnie województwa, dalekie od liczb dla Anglii i zachodnich Niemiec, nie ustępują w każdym razie wschodnim prowincjom Rzeszy, to warunki mieszkaniowe w reszcie Polski są na tle tych liczb czemś zupełnie niesłychanem: 64% mieszkań jednoizbowych i zupełny niemal brak nietylko czteroizbowych i większych mieszkań, ale i trzyizbowych odbijają się jaskrawo od obrazu zachodnio-europejskich warunków mieszkaniowych.

2. LICZBA GOSPODARSTW W MIESZKANIACH

Mieszkanie stanowi zasadniczo jednostkę przeznaczoną dla celów mieszkalnych jednego gospodarstwa; zajmowanie jednego mieszkania przez kilka gospodarstw jest objawem anormalnym, wysoce niepożądanym, związanym przede wszystkim z trudnościami, jakie napotyka rozwój ruchu budowlanego. Szczególnie na wsi, przy ogromnej przewadze najmniejszych mieszkań, jedno- i dwuizbowych, zamieszkiwanie wspólne kilku gospodarstw w jednym

mieszkanu powinno być normalnie bardzo rzadkie; faktycznie jednak zachodzi to dość często—w 6,2% mieszkań. Odsetek mieszkań, zajętych przez kilka gospodarstw jest nieco mniejszy niż w małych miastach (do 20 000 mieszkańców), gdzie wynosi on 7,7%; znacznie mniejszy niż w wielkich miastach (12,2%). W najmniejszych mieszkaniach, jednoizbowych, odsetek ten wynosi na wsi 4,8%, dla większych stopniowo się podnosi: dla dwuizbowych stanowi 7,0%, dla trzyizbowych—9,3%, dla czteroizbowych—12,7%, dla pięcioizbowych—13,0%, dla 6—9-izbowych—15,8%; dla największych przestaje już podnosić się, wynosząc przeciętnie 15,6%.

Porównywanie odsetka mieszkań, zajmowanych przez kilka gospodarstw dla różnych części Państwa przeprowadzać należy oddzielnie dla mieszkań różnej wielkości. Przeciętny odsetek dla ogółu mieszkań zależy bowiem jest również od udziału większych mieszkań w ogólnej ich liczbie, gdyż w tych większych mieszkaniach współzycie kilku gospodarstw jest częstsze. Wskutek tego województwa zachodnie, mające najwięcej mieszkań wieloizbowych, mają stosunkowo dużo mieszkań zajętych przez kilka gospodarstw, chociaż w każdej poszczególniej grupie wykazują niskie odsetki. Zestawimy tu dla przykładu dane dla woj. poznańskiego i łódzkiego.

Tabl. 5. Częstość mieszkań z kilku gospodarstwami wogóle i w poszczególnych kategoriach wielkości na wsi w woj. poznańskim i łódzkim
Le pourcentage des logements occupés par plusieurs ménages en général et par catégories de grandeur, dans les villages des départements de Poznań et de Łódź

Liczba izb w mieszkaniu <i>Nombre de pièces dans le logement</i>	Odsetek mieszkań zajmowanych przez więcej niż jedno gospodarstwo <i>Pourcentage des logements occupés par plus d'un ménage</i>	
	woj. poznańskie <i>dép. de Poznań</i>	woj. łódzkie <i>dép. de Łódź</i>
Ogółem—Total . .	4,3	4,7
1	2,3	4,0
2	3,1	4,7
3	5,0	7,1
4	7,7	9,9
5	7,6	13,4
6-9	9,3	11,1
10 i więcej—et plus . .	10,0	18,8

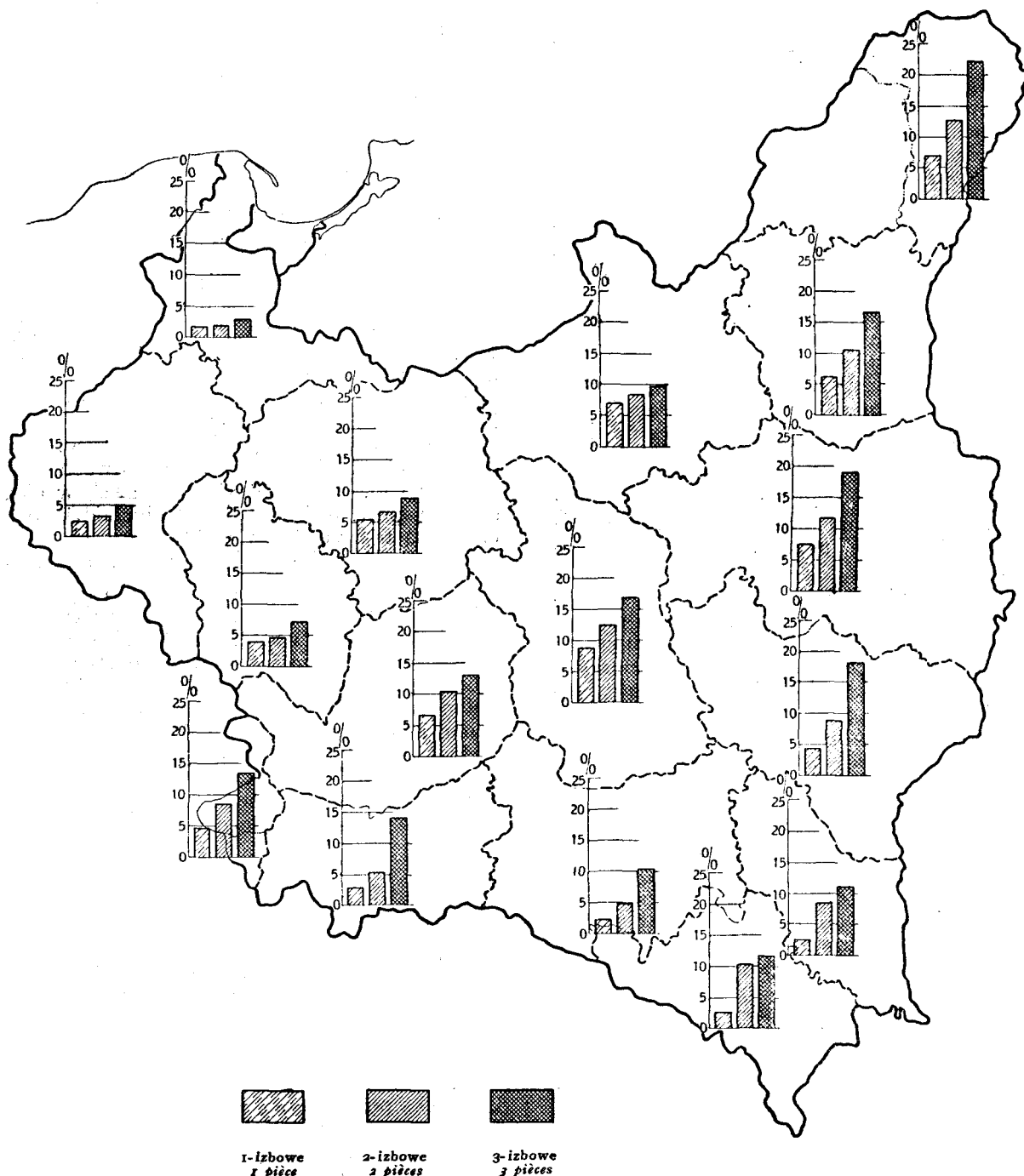
¹ Przy spisie 1918 r. kuchnie nie były łączone z izbami mieszkalnymi, lecz mniejsze mieszkania dzielono na posiadające kuchnie i nie mające jej; w niniejszych zestawieniach więc za mieszkanie 1-izbowe uważano pokój bez kuchni lub kuchnię, za 2-izbowe dwa pokoje bez kuchni lub pokój z kuchnią, za 3-izbowe trzy pokoje bez kuchni lub dwa pokoje z kuchnią; za 4-izbowe trzy pokoje z kuchnią, za 5-izbowe wszelkie cztery pokoje i t. d.

Jak widać z tabliczki, odsetki dla woj. poznańskiego stanowią przeważnie nie więcej niż $\frac{2}{3}$ odsetków dla woj. łódzkiego; pomimo to przeciętny odsetek wśród wszystkich mieszkań jest dla woj. poznańskiego bardzo niewiele niższy niż dla łódzkiego. Rozpatrywać więc dalej będziemy częstość występowania mieszkań z kilku gospodarstwami tylko dla poszczególnych grup wielkości, ograniczając się przytem do najważniejszych grup: jednoizbowych i dwuizbowych jako mających naogół na wsi ogromną przewagę i trzyizbowych jako reprezentujących większe w tych stosunkach mieszkania.

Wśród mieszkań jednoizbowych przeciętnie 4,8% zamieszkałych było przez więcej niż jedno gospodarstwo.

Wykres 4.

Małe mieszkania na wsi zamieszkiwane przez 2 i więcej gospodarstw
Les petits logements dans la campagne, occupés par 2 ménages et davantage

jednoizbowych zajętych przez kilka gospodarstw było 2,3%, jeszcze mniej w pomorskim—1,8%; w niektórych powiatach odsetek takich mieszkań nie osiąga nawet 0,5%, a w trzech zaledwie (na 54) przekracza 4%: Pleszew—4,9%, Działdowo—4,5% i Szubin—4,2%. Dość podobnie kształtują się stosunki w województwach południowych: przeciętnie odsetek waha się tu od 2,3% w woj. lwowskim do 2,9% w krakowskim; w bardzo nielicznych wypadkach tylko przekracza 4%—ogółem w ośmiu powiatach na 83, z czego połowa przypada na zachodni skrawek woj. krakowskiego

Na tak wysoki odsetek wpłynęły w decydujący sposób województwa centralne i wschodnie: jedynie w łódzkim i wołyńskim odsetek jest niższy niż przeciętnie w Państwie i wynosi 4,0% w pierwszym i 4,3% w drugim; w innych centralnych i wschodnich waha się od 5,4% w woj. warszawskim do 8,8% w lubelskim. W poszczególnych powiatach odsetek niejednokrotnie przekracza 10%; maximum w pow. Sejny wynosi 16,7%, dalej idą powiat Brześć n/Bugiem—14,0%, Włodawa—13,4%, Kobryń i Kossów—13,1%, Chełm—12,1%, Krasnystaw—11,6% i t. d.; nie osiąga 4% odsetek zaledwie w 15 powiatach na ogólną liczbę 115. Zgola niepodobny obraz przedstawiają nie tylko województwa zachodnie, ale i południowe. W poznańskim mieszkań

(pow. Biała, Chrzanów, Podgórze i Wieliczka); dość znaczny jest również odsetek na przyległym Śląsku Cieszyńskim—4,7%.

Różnice te nie dają się łatwo wytłumaczyć. Jeśli w województwach centralnych i wschodnich w jednoizbowych mieszkaniach wypadki współzycia kilku gospodarstw zachodzą znacznie częściej niż w województwach zachodnich, to pozostaje to oczywiście w związku z nieporównanie lepszymi warunkami mieszkaniowymi na zachodzie, gdzie wogóle mieszkania jednoizbowe są stosunkowo

rzadkie, wyjątkowo więc tylko zamieszkiwane być mogą równocześnie przez kilka gospodarstw. Natomiast mniej wydaje się zrozumiałą różnica między województwami centralnymi a południowymi na korzyść tych ostatnich—nie odpowiada to wcale innym symptomom warunków mieszkaniowych. Tak np. w woj. warszawskim 5,4% mieszkań jednoizbowych zajętych jest przez kilka gospodarstw, w lwowskim—tylko 2,3%; w pierwszym zaś mieszkań jednoizbowych jest 49,4%, w drugim 66,5%; na izbę w tych mieszkaniach przypada przeciętnie 4,9 osób w woj. warszawskim, 5,1 osób, a więc nieco więcej w lwowskim. Na skupianie się po kilka gospodarstw w jednym mieszkaniu wpłynąć mogły okoliczności szczególne, związane ze skutkami wojny. Wypadki takie zachodziły więc prawdopodobnie częściej na obszarach zniszczeń wojennych, gdzie wiele domów było zdemolowanych; faktycznie w wielu powiatach silnie zniszczonych podczas wojny znajdujemy wysokie odsetki mieszkań jednoizbowych z kilku gospodarstwami—tak w lubelszczyźnie (Włodawa, Chełm, Hrubieszów), w pasie przyfrontowym na wschodzie (Nowogródek, Baranowice, Kossów); ściślejszej współzależności jednak liczby dla poszczególnych powiatów pod tym względem nie wykazują, a przedewszystkiem nie uwypatnia się wcale wpływ zniszczeń we wschodniej części województw południowych na terenie długich walk, gdzie mimo to odsetek badany jest bardzo niski. Inną okolicznością, działającą już specjalnie na obszarze województw centralnych i wschodnich, mogła być repatriacja: powracające do kraju rodziny zatrzymywały się przejściowo w mieszkaniach sąsiadów i krewnych i tu je zastawał spis. Współzależność między liczbą repatriantów a odsetkiem mieszkań jednoizbowych z kilku gospodarstwami zaznacza się niekiedy (np. wysoki odsetek w pow. Brześć n/Bugiem), nie ma jednak też charakteru ogólniejszego: woj. kieleckie, do którego repatrianci prawie nie kierowali się (w mniejszym stopniu również zniszczone), ma jednak ten odsetek bardzo wysoki—6,6%. W tych warunkach nie wydaje się wykluczonem, że na wyniki wywarły wpływ jakieś względy techniczne przy przeprowadzaniu czy opracowywaniu spisu; następny spis wykaże, o ile mamy tu do czynienia ze stałym objawem.

W mieszkaniach dwuizbowych odsetek zamieszkiwanych przez kilka gospodarstw wynosi 7,0%. Różnice między poszczególnymi dzielnicami odbiegają znacznie w tej grupie mieszkań od zaobserwowanych przy badaniu mieszkań jednoizbowych i odpowiadają bardziej innym danym o warunkach mieszkaniowych. Od całej reszty Państwa odcinają się wyraźnie województwa zachodnie, w których mieszkania dwuizbowe mieszczą więcej niż jedno gospodarstwo niewiele tylko częściej niż jednoizbowe: przeciętny odsetek wynosi 2,0% w woj. pomorskim, 3,1% w poznańskim; poszczególne powiaty nie wykazują znaczniejszych różnic, wyższe są odsetki mieszkań dwuizbowych z kilku gospodarstwami w części południowo-wschodniej woj. poznańskiego (do 7,0% w pow. Ostrzeszów), t. j. na obszarze, który wyżej charakteryzowaliśmy jako będący w najgorszych warunkach mieszkaniowych. W województwach centralnych współzależność kilku gospodarstw w mieszkaniach dwuizbowych zdarza się dość często: woj. łódzkie wykazuje 4,7% takich mieszkań, warszawskie—6,6%, białostockie—8,4%, kieleckie—10,3% i najwięcej lubelskie—12,8%; zbliżone do ostatnich są liczby dla województw wschodnich: od 8,7% w woj. wołyńskim do 12,7% w okr. adm. wileńskim. Szczególnie wysokimi odsetkami mieszkań, zajętych przez kilka gospodarstw, odznaczają się: północna część woj. kieleckiego, południowa część lubelskiego oraz zachodnie części poleskiego i wołyńskiego: odsetki dochodzą tu do 24% w pow. Kobryń i 20% w pow. Brześć n/Bugiem, Lublin i Zamość. W województwach południowych stosunkowo niewiele takich mieszkań jest na zachodzie: 5,3% w krakowskim, 4,8% w lwowskim, natomiast bardzo dużo w obu województwach na wschodzie: w sta-

nisławowskim 10,3%, w tarnopolskim 8,5%. Przeciętnie więc odsetek w województwach południowych jest niewiele niższy niż w centralnych.

Przechodzimy wreszcie do mieszkań trzyizbowych, a więc do grupy większych w naszych stosunkach mieszkań. Zamieszkiwanych łącznie przez kilka gospodarstw jest w tej grupie przeciętnie 9,3%. Różnice między poszczególnymi częściami Państwa są przytem ogromne: podczas gdy odsetek mieszkań z kilku gospodarstwami waha się w przeciętnych wojewódzkich dla grupy mieszkań jednoizbowych od 1,8 do 8,8%, dla dwuizbowych od 2,0 do 12,7%, to dla trzyizbowych amplituda wahań podwaja się niemal: od 2,9 do 22,2%. Jest to zrozumiałe; przy wyższych wymaganiach mieszkania trzyizbowe zaspokajają z reguły potrzeby jednej rodziny i odsetek zajętych przez kilka gospodarstw ulega dalej niewielkiemu wzrostowi (województwa zachodnie); natomiast tam gdzie poziom życiowy jest niższy, mieszkanie trzyizbowe jako dość obszerne jest bardzo często wyzyskiwane dla kilku rodzin i odsetek gwałtownie się podnosi (województwa centralne i południowe, a zwłaszcza wschodnie). W województwach zachodnich jest zajętych przez kilka gospodarstw: 2,9% w pomorskim, 5,0% w poznańskim; zdarzają się powiaty, w których niema w tych warunkach nawet 1% mieszkań trzyizbowych, a z reguły odsetek nie przekracza 6%; tylko w południowo-wschodnim kącie woj. poznańskiego odsetek ten stanowi 6—13%. Stosunkowo dość rzadko występuje po kilka gospodarstw w jednym mieszkaniu trzyizbowym również na zachodzie i północy województw centralnych: w woj. łódzkiem odsetek tych wypadków wynosi 7,1%, w warszawskim—8,9%, w białostockim—9,8%; w tem ostatnim odsetek obniża się na obszarze siedzib drobnoszlacheckich (podobnie północny skrawek woj. lubelskiego). Natomiast w woj. kieleckim i lubelskim odsetek mieszkań z kilku gospodarstwami przybiera już poważne rozmiary: 13,0 wzgl. 16,9%; jeszcze wyższy jest w województwach wschodnich, od 16,7% w woj. nowogródzkiem do 22,2% w okr. adm. wileńskim; w pow. Kobryń odsetek dochodzi do 31%. Nie tak częste są te wypadki w województwach południowych: od 10,3% w krakowskim¹ do 11,7% w stanisławowskim.

Reasumując nasze uwagi co do poszczególnych grup mieszkań, stwierdzamy, że we wszystkich grupach rzadkością wypadków współzależności kilku gospodarstw w jednym mieszkaniu wyrównują się województwa zachodnie. Znacznie gorzej już przedstawiają się stosunki w województwach południowych i trzech centralnych—łódzkiem, warszawskim i białostockim; pozostałe zaś dwa centralne—kieleckie (zwłaszcza na północy) i lubelskie (południowa część) oraz województwa wschodnie znają mieszkanie wspólne kilku gospodarstw jako częsty wypadek, zwłaszcza w choćby nieco większych mieszkaniach.

Celem porównania częstości wypadków współzależności kilku gospodarstw w jednym mieszkaniu w Polsce i w innych krajach, znajdujących się w lepszych warunkach mieszkaniowych, zestawiono dane dla Polski z danymi dla Anglii i dla Niemiec, wykorzystując opisany w poprzednim rozdziale materiał. Co do Niemiec można było oczywiście oprzeć się wyłącznie na danych spisu 1927 r., gdyż w 1918 r. jako mieszkanie był traktowany zasadniczo kompleks pomieszczeń, zajętych przez jedno gospodarstwo. Obok współzależności kilku gospodarstw odróżniał spis niemiecki 1927 r. współzależność kilku rodzin, nie stanowiących oddzielnych gospodarstw; są to częściowo wypadki, przy polskim spisie traktowane jako współzależność kilku gospodarstw, częstość więc łącznie z nimi zaznaczono jako górną granicę liczby, odpowiadającej polskiemu odsetkom mieszkań zajętych przez kilka gospodarstw. W ten sposób otrzymano liczby następujące.

¹ Liczby dla woj. krakowskiego wykazują wśród mieszkań trzyizbowych wyższy nieco odsetek zajętych przez kilka gospodarstw—13,9%. Wynika to z niezmiernie wysokiego odsetka dla pow. Biała—44,1%. Liczba ta wydaje się nieprawdopodobną; biorąc pod uwagę również szczególnie wysoki w tym powiecie odsetek większych mieszkań, trzeba przypuścić, że przy spisie zaszyły wypadki łączenia po kilka mieszkań jednoizbowych i zapisywania takiego kompleksu jako jednego mieszkania kilkoizbowego. Wymieniony w tekście odsetek dla woj. krakowskiego otrzymano, eliminując z obliczenia ten powiat.

Tabl. 6. Częstość mieszkań z kilku gospodarstwami na wsi w Polsce oraz w Niemczech i Anglii

Le pourcentage des logements occupés par plusieurs ménages dans la campagne en Pologne, en Allemagne et en Angleterre

Kraje	Odsetek mieszkań zajętych przez więcej niż jedno gospodarstwo wśród mieszkań <i>Pourcentage des logements occupés par plus d'un ménage parmi les logements composés de:</i>					Pays
	1—izbo- wych <i>1 pièce</i>	2—izbo- wych <i>2 pièces</i>	3—izbo- wych <i>3 pièces</i>	4 do 9—izbo- wych <i>4—9 pièces</i>	10—iz- bowych i więk- szych <i>10 pièces et plus</i>	
Polska (bez woj. za- chodn.) . . .	4,9	7,7	12,3	18,3	20,0	Pologne (sauf les dép. de l'ouest)
Woj. zachodnie	2,1	2,7	4,1	7,2	9,6	Dép. de l'ouest
Niemcy ^a						Allemagne ^a
Dolny Śląsk .	0,9(3,3)	1,7(5,5)	2,7(7,1)	4,7(11,7)	4,4(9,4)	Basse Silésie
Prow. Saska .	0,6(1,5)	1,5(3,7)	2,7(6,6)	6,4(13,1)	6,6(12,3)	Prov. de Saxe
Westfalja .	—	0,1(0,9)	0,9(5,5)	2,5(10,7)	4,1(13,3)	Westphalie
Prow. Nadreń- ska	—	0,4(1,0)	0,9(3,4)	3,0(7,1)	5,7(9,1)	Prov. Rhénane
Saksonja . . .	0,1(0,8)	1,0(3,5)	1,9(5,8)	4,5(11,8)	3,9(7,3)	Saxe
Anglja . . .	0,5			2,6 ^b	4,2 ^c	Angleterre

^a Liczby w nawiasach oznaczają odsetek mieszkań z kilku gospodarstwami lub z podnajemcami i rodzinami, choćby nie prowadzającymi oddzielnego gospodarstwa.
^b Mieszkania 4 do 8—izbowe. ^c Mieszkania 9—izbowe i większe.

^a Les chiffres entre parenthèses désignent le pourcentage des logements occupés par plusieurs ménages ou par les sous-locataires et les familles, même s'ils ne constituent pas des ménages à part. ^b Logements composés de 4 à 8 pièces. ^c Logements composés de 9 pièces et plus.

Mieszkania małe, liczące nie więcej niż trzy izby, są w pomyślnych warunkach mieszkaniowych wyjątkowo tylko zajęte przez kilka gospodarstw. W Anglii jest takich mieszkań zaledwie 0,5%; bardzo rzadkie są też w zachodnich prowincjach niemieckich: dla jednoizbowych i dwuizbowych odsetek nawet przy uwzględnieniu rodzin, nie stanowiących oddzielnych gospodarstw, dochodzi zaledwie do 1%; w trzyizbowych już prawie 1% ma więcej niż jedno gospodarstwo, w Saksonji zaś dla tych mieszkań odsetek dochodzi do 2%. W Polsce natomiast w województwach zachodnich odsetek, stopniowo podnosząc się, dla mieszkań trzyizbowych przekracza już 4%; w reszcie Państwa zaś nawet wśród mieszkań jednoizbowych 5% mieści więcej niż jedno gospodarstwo, dla trzyizbowych zaś (zresztą na tym obszarze już dość rzadkich) odsetek dochodzi do 12%. Mieszkania 4 do 9-izbowe, w Anglii typowe, liczą 2,6% zajętych przez kilka gospodarstw; zbliżony jest odsetek na zachodzie Niemiec, w Saksonji i w prow. Saskiej dochodzi już do 5—6%, w województwach zachodnich wynosi 7%, w reszcie Polski 18%. Nieco wyższe są odsetki w największych mieszkaniach, wszędzie już rzadkich.

Współzycie kilku gospodarstw w jednym mieszkaniu jest więc w Polsce, zwłaszcza poza województwami zachodnimi znacznie częstsze niż w mieszkaniach tejże wielkości na zachodzie, przyczem specjalnie podkreślić trzeba częstość takich wypadków w najmniejszych mieszkaniach.

3. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA MIESZKAŃ (LICZBA OSÓB NA IZBĘ)

Gęstość zaludnienia mieszkań—to najlepszy może wyraz stosunków mieszkaniowych. Niedostateczna ilość mieszkań, niedostateczna ich wielkość, skupianie się po kilka gospodarstw w jednym mieszkaniu—wszystko to znajduje odbicie w liczbach, przedstawiających gęstość zaludnienia mieszkań. Kwestja ta ujęta jest w tablicach w sposób dwójaki. W jednej tablicy podano dla mieszkań każdej wielkości przeciętną liczbę osób przypadającą na izbę; liczby te dają obraz przeciętnej gęstości zaludnienia mieszkań; natomiast przeciętne liczby osób na całe mieszkanie jako nieporównalne bez równoczesnego uwzględnienia wielkości mieszkania w obliczeniach pominięto. Uzupełnienie tego obrazu daje druga tablica, w której przedstawiono podział mieszkań każdej wielkości według gęstości zaludnienia;

podzielono mianowicie mieszkania na: 1) liczące nie więcej niż dwie osoby na izbę—jest to najczęściej stosowana w statystyce mieszkaniowej granica, oddzielająca mieszkania nie przeludnione od przeludnionych; ta kategoria obejmuje zatem mieszkania nie przeludnione; 2) liczące więcej niż dwie, lecz nie więcej niż trzy osoby na izbę—nazwiemy tę kategorię mieszkaniem przeludnionym w mniejszym stopniu; 3) liczące więcej niż trzy, lecz nie więcej niż cztery osoby na izbę—mieszkania przeludnione w większym stopniu; wreszcie 4) liczące więcej niż cztery osoby na izbę—tę kategorię oznaczmy jako mieszkania skrajnie przeludnione. Aby uprzytomnić sobie treść tego podziału, przypomnijmy, że mieszkaniem nie przeludnionym będzie: pojedyncza izba, zamieszkała przez dwie osoby, pokój z kuchnią, zajęte przez cztery osoby, dwa pokoje z kuchnią—przez sześć osób i t. d.; mieszkaniem przeludnionym w mniejszym stopniu—izba, zajęta przez trzy osoby, pokój z kuchnią—przez 5—6 osób, dwa pokoje z kuchnią—przez 7—9 osób i t. d.; mieszkaniem przeludnionym w większym stopniu—izba, zajęta przez cztery osoby, pokój z kuchnią—przez 7—8 osób, dwa pokoje z kuchnią—przez 10—12 osób i t. d.; mieszkaniami zaś skrajnie przeludnionymi będą dopiero te, w których liczba osób wyniesie: 5 lub więcej w pojedynczej izbie, 9 lub więcej w pokoju z kuchnią i t. d. Podział ten przedstawiony jest tylko dla małych mieszkań—na wsi jedno- i dwuizbowych, jako najliczniejszych i najczęściej przeludnionych. W liczbach odnoszących się do wsi całego Państwa podajemy go poniżej dla wszystkich grup wielkości:

Tabl. 7. Gęstość zaludnienia mieszkań różnej wielkości na wsi

La densité du peuplement des logements de différentes catégories de grandeur dans la campagne

Liczba izb w mieszkaniu <i>Nombre de pièces dans le logement</i>	Odsetek mieszkań z liczbą osób na izbę <i>Pourcentage des logements ayant le nombre de personnes par pièce</i>			
	do 2 <i>jusqu'à 2</i>	2 — 3	3 — 4	więcej niż 4 <i>plus de 4</i>
1	11,7	14,1	17,9	56,3
2	31,0	33,8	23,5	11,7
3	56,3	33,1	9,5	1,1
4	74,4	22,9	2,7	
5	89,7	9,3	1,0	
6—9	więcej niż 94,3 <i>plus de</i>	mniej niż 5,7 <i>moins de</i>		

Jak wynika z tej tabliczki, mieszkania jednoizbowe przeludnione są prawie zawsze—prawie w 90% wypadków; ponieważ zamieszkiwane są normalnie przez całe rodziny, liczące przeciętnie nie mniej niż 5 osób, większość ich jest według ustalonej powyżej terminologii skrajnie przeludniona. Wśród mieszkań dwuizbowych jest takich już niewiele—zaledwie 12%; w miarę zaludnionych jest jednak i w tej grupie niewiele—tylko 31%; najczęściej są one też przeludnione, jakkolwiek nie w tak silnym stopniu jak jednoizbowe, dochodząc zasadniczo do czterech osób na izbę. Dopiero wśród mieszkań trzyizbowych większość jest nie przeludnionych, i tu jednak jeszcze poważna ilość jest przeludnionych: trzecia część w mniejszym stopniu, 10% zaś nawet w większym. Z większych mieszkań niewiele już jest przeludnionych: z czteroizbowych czwarta część, z pięcioizbowych 10%, z jeszcze większych około 5%, i to oczywiście już w umiarkowanej formie.

Tak więc przy przechodzeniu od mniejszych do większych mieszkań stosunki szybko się poprawiają: w jednoizbowych przypada przeciętnie 5,0 osób na izbę, w dwuizbowych—2,9, w trzyizbowych—2,1, w czteroizbowych—1,7, w pięcioizbowych—1,3, w większych 1,0 osoba na izbę. Jak wiemy jednak, ogromna większość mieszkań wiejskich—to małe, jedno- i dwuizbowe mieszkania; stosunki więc dla nich obliczone są typowe dla ludności wiejskiej.

Uwidocznia to następująca tabliczka, w której zestawiono podział ludności wiejskiej według warunków mieszkaniowych, ujętych z omawianego teraz punktu widzenia.

Tabl. 8. Podział ludności wiejskiej według gęstości zaludnienia zajmowanych mieszkań
La répartition de la population rurale d'après la densité du peuplement des logements occupés

Liczba izb w mieszkaniu <i>Nombre de pièces dans le logement</i>	Liczba ludności w mieszkaniach, w których przypada <i>Nombre de la population dans les logements où il y a</i>			
	do 2 <i>jusqu'à 2</i>	2 — 3	3 — 4	więcej niż 4 <i>plus de 4</i>
	osób na izbę — <i>personnes par pièce</i>			
1	427 976	886 848	1 492 260	7 617 741
2	1 022 579	1 910 667	1 797 084	1 200 582
3	595 913	617 338	240 210	38 876
4	379 451	213 020	36 121	
5	174 424	ca 36 101	ca 5 903	
6—9	ca 166 845	ca 11 265		
10 i więcej— <i>et plus</i>	ca 51 669			
Razem — Ensemble	ca 2 818 857	ca 3 675 239	ca 3 571 579	ca 8 857 199
%	14,9	19,4	18,9	46,8

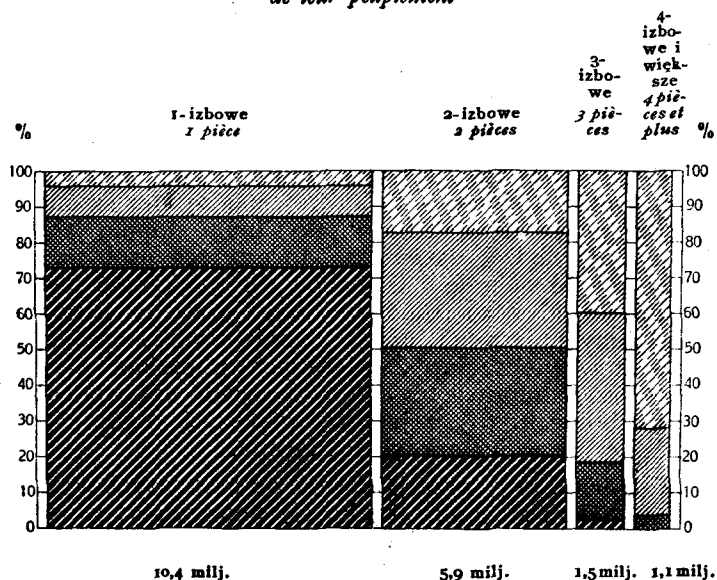
Tabliczka nie obejmuje mieszkań z niewiadomą liczbą izb pozatem dla mieszkań, liczących więcej niż trzy izby, obliczenia mogły być dokonane tylko w przybliżeniu, gdyż klasyfikacja mieszkań według liczby przebywających w nich osób nie jest dość dokładna dla tego celu. Błędy jednak, stąd powstające, w ogólnej sumie ludności nie mogą dla żadnej z ustalonych czterech grup dojść do 0,5%, nie grają więc poważniejszej roli.

Z tabliczki wynika, że przeludnienie mieszkań jest na wsi niemal regułą ogólną, od której rzadko tylko zachodzą wyjątki: zaledwie niecałych 15% ludności wiejskiej mieszka w nieprzeludnionych mieszkaniach. Bardziej jeszcze uderzające jest stopniowanie tego przeludnienia: blisko 20% ludności przypada na mieszkania, które nazwalibyśmy przeludnionymi w mniejszym stopniu, prawie tyleż — na mieszkania przeludnione w większym stopniu, reszta wreszcie, a więc niemal połowa całej ludności (46,8%) — mieszka w mieszkaniach skrajnie przeludnionych: na izbę 5 lub więcej osób, na dwie izby — 9 lub więcej. Trudno o bardziej dosadny obraz nędzy mieszkaniowej!

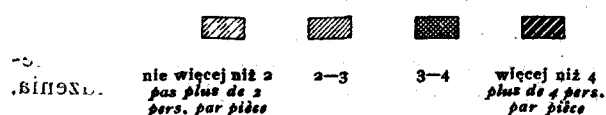
Wykres 5.

Ludność na wsi według wielkości mieszkań i gęstości ich zaludnienia

La population rurale d'après la grandeur des logements et la densité de leur peuplement

Ludność w mieszkaniach z gęstością zaludnienia osób na izbę
La population dans les logements dont la densité du peuplement s'exprime par

Chcielibyśmy zwrócić uwagę na jedną okoliczność: przeludnienie mieszkań na wsi nie jest bynajmniej wynikiem stosunków powojennych — zniszczeń w czasie wojny dokonanych i t. p. Na jedno gospodarstwo przypada na wsi przeciętnie 5 osób; mieszkając w jednej izbie, znajdzie się ono w warunkach skrajnego przeludnienia, w dwóch izbach — w warunkach przeludnienia w mniejszym stopniu. Są to oczywiście normy przeciętne, od których faktycznie będą odchylenia w obie strony; jasnym jest jednak, że przeludnienie jest bezpośrednią i konieczną konsekwencją dominującej roli, jaką grają w Polsce na wsi jedno- i dwuizbowe mieszkania.

Przedstawiając w ten sposób ogólnie stosunki dla całego Państwa, przechodzimy do różnic, jakie wykazują poszczególne części Państwa między sobą. Różnice w przeciętnej liczbie osób, przypadającej w danym województwie czy powiecie na izbę, wynikać mogą z dwóch względów: 1) z odmiennego ustosunkowania liczb mieszkań różnej wielkości — widzieliśmy, że mieszkania większe mają znacznie mniejszą gęstość zaludnienia, im większy jest ich udział zatem na danym terytorjum, tem bardziej obniża się przeciętna gęstość zaludnienia; 2) z różnic w liczbie osób na izbę w poszczególnych kategoriach mieszkań. Obie te cechy wykazują naogół zgodne tendencje: w tych samych częściach Państwa, w których występują w wyższym odsetku większe mieszkania, równocześnie w każdej poszczególnej kategorii wielkości mieszkań jest mniejsza gęstość zaludnienia. Wskutek tego efekty tych cech kumulują się i różnice w przeciętnej gęstości zaludnienia między województwami zaostrzają się. Należy przeto podkreślić, że okolicznością, mającą głównie wpływ, jest ustosunkowanie liczb mieszkań różnej wielkości; liczby osób na izbę w poszczególnych kategoriach nie różnią się już tak znacznie i słabiej odbijają się na ogólnej przeciętnej. Zilustruje to następujący przykład.

Województwa, stanowiące pod względem gęstości zaludnienia dwa skrajne bieguny, to woj. pomorskie i poleskie. W woj. pomorskiem i więcej jest mieszkań większych i w poszczególnych kategoriach przypada mniej osób na izbę:

Tabl. 9. Wielkość mieszkań i gęstość zaludnienia mieszkań różnej wielkości na wsi w woj. pomorskiem i poleskiem

Grandeur des logements et densité du peuplement dans les logements de différentes catégories de grandeur dans la campagne des départements de Pomorze et de Polesie

Województwa <i>Départements</i>	Mieszkania liczące izb <i>Logements composés de... pièces</i>					
	1	2	3	4	5	6—9
Odsetek mieszkań — <i>Pourcentage des logements</i>						
Pomorskie	15,6	32,9	28,1	13,4	5,6	3,3
Poleskie	82,0	11,4	2,8	1,4	0,7	0,6
Liczba osób na izbę — <i>Nombre de personnes par pièce</i>						
Pomorskie	4,1	2,5	1,9	1,6	1,4	1,0
Poleskie	5,3	3,2	2,1	1,7	1,4	1,2

W woj. pomorskiem przypada więc na izbę przeciętnie 2,0 osób, w poleskiem przeszło dwa razy tyle — 4,3. Otóż gdyby założyć, że w woj. poleskiem pozostanie istniejące tam ustosunkowanie mieszkań według liczby izb, natomiast w każdej kategorii będzie taka gęstość zaludnienia jak w woj. pomorskiem, przeciętna spadłaby tylko do 3,3. Gdyby natomiast założyć odwrotnie, że pozostanie faktyczna gęstość zaludnienia w mieszkaniach każdej wielkości, natomiast podział mieszkań według wielkości odpowiadać będzie liczbom woj. pomorskiego — przeciętna gęstość zaludnienia spadnie do 2,3. Jak widać z tego, ilość mieszkań większych jest czynnikiem, przesądzającym w lwiej części o warunkach, jakie pod względem gęstości zaludnienia panować będą w mieszkaniach.

Różnice między poszczególnymi częściami co do podziału mieszkań według wielkości omówiliśmy wyżej. Pozostają więc do omówienia liczby gęstości zaludnienia mieszkań różnej wielkości oraz — jako wynik współdziałania tych obu czynników — przeciętna gęstość zaludnienia dla ogółu mieszkań.

Stosunki zaludnienia mieszkań z różną liczbą izb przedstawia dla przeciętnych wojewódzkich następująca tabliczka.

Tabl. 10. Gęstość zaludnienia mieszkań różnej wielkości na wsi w poszczególnych grupach województw

La densité du peuplement dans les logements de différentes catégories de grandeur dans la campagne, par groupes de départements

Grupy województw	Liczba osób na izbę w mieszkaniach liczących izb <i>Nombre de personnes par pièce dans les logements composés de... pièces</i>						Groupes de départements
	1	2	3	4	5	6—9	
Polska . . .	5,0	2,9	2,1	1,7	1,3	1,0	Pologne
Poznańskie i pomorskie	4,1—4,3	2,5—2,8	1,9—2,1	1,6—1,7	1,3—1,4	1,0	Poznań et Pomorze
Śląsk Cieszyński	3,8	2,6	2,1	1,8	1,4	1,0	Silésie de Cieszyn
Południowe	4,6—5,1	2,6—2,8	1,9—2,1	1,5—1,6	1,3	1,0—1,1	Du sud
Centralne	4,8—5,2	2,8—3,1	2,0—2,2	1,6—1,8	1,2—1,4	1,0	Du centre
Wschodnie	5,2—5,3	3,0—3,2	2,1—2,2	1,7—1,8	1,4—1,5	1,1—1,3	De l'est

Tabliczka ta wykazuje: 1) że istnieją bardzo wyraźne różnice między stosunkami w mieszkaniach różnej wielkości—od 5 osób na izbę w mieszkaniach jednoizbowych przeciętna ciągle spada, dochodząc w mieszkaniach ponad 5 izb do 1 osoby na izbę; mieszkania jedno- i dwuizbowe są przeciętnie przeludnione we wszystkich bez wyjątku województwach, przytem jednoizbowe wszędzie poza Śląskiem Cieszyńskim—skrajnie (ponad 4 osoby na izbę); mieszkania trzyizbowe stoją na granicy przeludnienia; wreszcie mieszkania czteroizbowe i większe nie są przeciętnie w żadnym województwie przeludnione; 2) że stosunkowo niewielkie są różnice między przeciętnymi wojewódzkimi dla danej kategorii mieszkań. Najniższe naogół są liczby dla województw zachodnich, wyższe w południowych, a jeszcze bardziej w centralnych, najwyższe wreszcie we wschodnich; w najogólniejszych zarysach porządek ten zgadza się z tym, jaki zaobserwowaliśmy, badając częstość współżycia kilku gospodarstw w jednym mieszkaniu; można więc przypuszczać, że różnice w gęstości zaludnienia poszczególnych kategorii mieszkań wiążą się z częstością występowania tego rodzaju wypadków.

W mieszkaniach jednoizbowych przeciętna liczba osób waha się w poszczególnych województwach od 3,8 do 5,3. Dyspersję danych dla powiatów przedstawia następująca tabliczka.

Tabl. 11. Podział powiatów według gęstości zaludnienia mieszkań jednoizbowych na wsi

La répartition des arrondissements d'après la densité du peuplement des logements composés d'une pièce dans la campagne

Województwa <i>Départements</i>	Liczba powiatów z przeciętną liczbą osób w mieszkaniach jednoizbowych <i>Nombre des arrondissements où le nombre moyen des personnes dans les logements composés d'une pièce était</i>					Przeciętna liczba osób w województwie <i>Nombre moyen des personnes dans le département</i>
	3,5—3,9	4,0—4,4	4,5—4,9	5,0—5,4	5,5—5,9	
Polska—Pologne . .	11	58	78	93	14	5,0
Warszawa	—	1	15	7	—	4,9
Łódź	—	4	6	8	—	4,8
Kielce	—	—	1	11	4	5,2
Lublin	—	—	6	9	4	5,2
Białystok	—	1	6	8	—	5,0
Nowogródek	—	—	—	6	1	5,3
Okr. adm. Wileński . .	—	—	—	4	—	5,2
Polesie	—	—	—	7	2	5,3
Wołyń	—	—	—	9	—	5,3
Poznań	6	19	9	2	—	4,3
Pomorze	3	13	2	—	—	4,1
Kraków	—	9	11	3	—	4,7
Lwów	—	—	7	17	3	5,1
Stanisławów	—	7	6	8	—	4,6
Tarnopol	—	4	9	4	—	4,7
Śląsk Cieszyński . . .	2	—	—	—	—	3,8

Jak widać, mieszkania jednoizbowe są przeciętnie w większym stopniu przeludnione we wszystkich bez wyjątku powiatach, w ogromnej większości zaś nawet skrajnie przeludnione. Tylko na Śląsku Cieszyńskim i w województwach zachodnich są powiaty, w których przeciętnie przypada na mieszkanie mniej niż 4 osoby. Nawet w woje-

wództwach zachodnich typowe są powiaty z przeciętną od 4,0 do 4,4 osób; do 5 osób jednak dochodzi tu przeciętna tylko wyjątkowo. Gorzej przedstawiają się stosunki w województwach południowych: i tu wprawdzie poza lwowskim znaczną część powiatów ma przeciętnie 4,0 do 4,4 osób, niemniej często jednak występuje i przeciętna od 4,5 do 4,9 osób; zato przeciętna 5 osób na mieszkanie jednoizbowe osiągana jest lub przekraczana w niewielu tylko powiatach. Specjalnie silne zagęszczenie ludności cechuje woj. lwowski, gdzie przeciętna 5,0—5,4 jest typowa. Z województw centralnych stosunkowo lepsze są stosunki w łódzkim i warszawskim, gdzie typową jest przeciętna 4,5—4,9; w białostockim przeciętna już często przekracza 5 osób na izbę, z reguły zaś w kieleckim i lubelskim. Wreszcie w województwach wschodnich ani jeden powiat nie ma mniej niż 5 osób przeciętnie na mieszkanie jednoizbowe.

W tabliczce tej mówiliśmy o przeciętnym zaludnieniu mieszkań jednoizbowych. Oczywiście zdarzają się i wypadki, kiedy mieszkania te nie są przeludnione, są one jednak rzadkie. Tylko w województwach zachodnich i na Śląsku Cieszyńskim dosięgają one 30%; w województwach południowych oraz w warszawskim i łódzkim jest kilkanaście procent nieprzeludnionych mieszkań jednoizbowych, wreszcie w pozostałych centralnych i we wschodnich—mniej niż 10%. Natomiast skrajne przeludnienie—5 i więcej osób jest najczęstszym wypadkiem: mieszkań z taką gęstością zaludnienia jest na wsi w województwach wschodnich, w centralnych poza warszawskim i łódzkim oraz w lwowskim około 60%, w innych południowych, w łódzkim i warszawskim—około 50%, w zachodnich nawet—około 40% i tylko na Śląsku Cieszyńskim niewiele ponad 30%.

Grupę mieszkań również z reguły przeludnionych, w mniejszym stopniu jednak stanowią mieszkania dwuizbowe. Przeciętnie przypada w nich 2,9 osób na izbę; dyspersja powiatów pod względem przeciętnej liczby osób na izbę w tych mieszkaniach przedstawiona jest w poniższej tabliczce.

Tabl. 12. Podział powiatów według gęstości zaludnienia mieszkań dwuizbowych na wsi

La répartition des arrondissements d'après la densité du peuplement des logements composés de deux pièces dans la campagne

Województwa <i>Départements</i>	Liczba powiatów z przeciętną liczbą osób na izbę w mieszkaniach dwuizbowych <i>Nombre des arrondissements où le nombre moyen des personnes par pièce dans les logements composés de deux pièces était</i>				Przeciętna liczba osób na izbę w województwie <i>Nombre moyen des personnes par pièce dans le département</i>
	2,2—2,4	2,5—2,7	2,8—3,0	3,1—3,3	
Polska — Pologne .	9	55	135	55	2,9
Warszawa	—	1	14	8	3,0
Łódź	—	—	5	8	3,1
Kielce	—	1	3	12	3,0
Lublin	—	5	9	5	2,9
Białystok	—	2	13	—	2,8
Nowogródek	—	—	4	3	3,0
Okr. adm. Wileński . .	—	—	1	3	3,1
Polesie	—	—	2	7	3,2
Wołyń	—	1	6	2	3,0
Poznań	2	9	22	3	2,8
Pomorze	4	13	1	—	2,5
Kraków	1	8	13	1	2,8
Lwów	—	5	22	—	2,8
Stanisławów	—	4	10	2	2,8
Tarnopol	2	4	10	1	2,6
Śląsk Cieszyński . . .	—	2	—	—	2,6

Nawet w powiatach z największą gęstością zaludnienia przeciętna liczba osób na izbę w mieszkaniach dwuizbowych nie dochodzi do tej wysokości, co w jednoizbowych w najlepszych warunkach; z drugiej strony jednak w żadnym powiecie przeciętna dla mieszkań dwuizbowych nie spada poniżej przyjętej granicy przeludnienia. W woj. pomorskim, w którym gęstość zaludnienia jest najmniejsza, typowa jest wartość przeciętnej od 2,5 do 2,7 osób na izbę; w poznańskim częściej wynosi ona 2,8—3,0, podobnie w województwach południowych; w dość wielu powiatach przeciętna jest niższa niż 2,8 osób na izbę, na-

tomiast bardzo rzadko tylko wyższa niż 3,0. Odwrotnie w województwach centralnych: i tu najczęściej przypada przeciętnie 2,8 do 3,0 osób na izbę, ale w wielu powiatach (w woj. kieleckim i łódzkim nawet w większości) przeciętna przekracza 3,0; również często zdarza się to w województwach wschodnich.

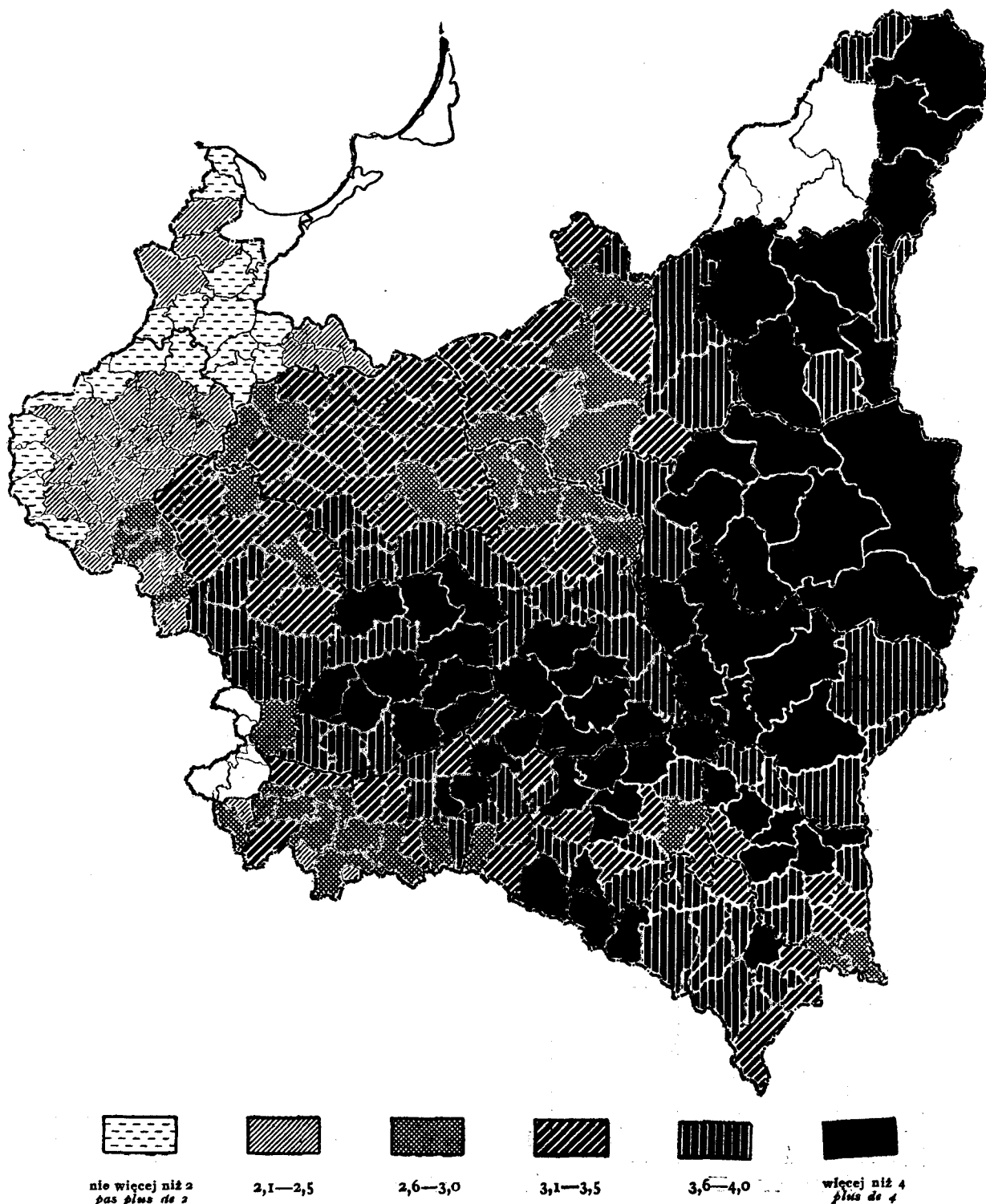
Mieszkania nieprzeludnione zdarzają się wśród dwu-izbowych już dość często: w woj. pomorskim jest ich prawie połowa, w poznańskim, na Śląsku Cieszyńskim

i w województwach południowych—trzecia część i więcej, w centralnych i wschodnich—25 do 30%. Regułą pozostaje jeszcze przeludnienie, w mniejszym i większym stopniu; skrajne jednak przeludnienie powyżej 4 osób na izbę jest już przeważnie rzadkie: w woj. pomorskim, w południowych i na Śląsku nie osiąga 10%, w poznańskim i w centralnych waha się od 10% do 14%, we wschodnich jeszcze stanowi 14—19%.

Wykres 6.

Przeciętna liczba osób na izbę w mieszkaniach na wsi

Nombre moyen des personnes par pièce dans les logements dans la campagne

Grupę mieszkań, stojących już na granicy przeludnienia, stanowią trzyizbowe z przeciętną 2,1 osób na izbę; mieszkania nieprzeludnione są wśród nich nieco częstsze niż przeludnione, które jednak stanowią jeszcze przeciętnie

w Państwie 44%. Podział powiatów według gęstości zaludnienia mieszkań trzyizbowych przedstawia następująca tabliczka:

Tabl. 13. Podział powiatów według gęstości zaludn. mieszkań trzyizbow. na wsi
La répartition des arrondissements d'après la densité du peuplement des logements composés de trois pièces dans la campagne

Województwa <i>Départements</i>	Liczba powiatów z przeciętną liczbą osób na izbę w mieszkaniach trzyizbowych <i>Nombre des arrondissements où le nombre moyen des personnes par pièce dans les logements composés de trois pièces était</i>					Przeciętna liczba osób na izbę w województwie <i>Nombre moyen des personnes par pièce dans le département</i>
	1,6 - 1,7	1,8 - 1,9	2,0 - 2,1	2,2 - 2,3	2,4 - 2,5	
Polska—Pologne	4	55	104	81	10	2,1
Warszawa	—	1	4	17	1	2,2
Łódź	—	—	3	8	2	2,2
Kielce	—	1	8	6	1	2,1
Lublin	—	1	10	8	—	2,1
Białystok	—	1	9	5	—	2,0
Nowogródek	—	—	4	3	—	2,1
Okr. adm. Wileński	—	—	1	3	—	2,2
Polesie	—	—	6	3	—	2,1
Wołyń	—	—	3	5	1	2,2
Poznań	—	7	7	19	3	2,1
Pomorze	1	9	7	1	—	1,9
Kraków	1	7	12	1	2	2,1
Lwów	—	9	17	1	—	2,0
Stanisławów	1	8	6	1	—	1,9
Tarnopol	1	11	5	—	—	1,9
Śląsk Cieszyński	—	—	2	—	—	2,1

W woj. pomorskim i w południowych nieliczne tylko powiaty mają w mieszkaniach trzyizbowych więcej niż 2,1 osób na izbę; w pozostałych województwach przeciętna jeszcze często przekracza tę wysokość — w przeszło połowie powiatów, zwłaszcza w woj. warszawskim, łódzkim, wołyńskim i w okr. adm. wileńskim, dowodząc, że w tych powiatach przeważają wśród mieszkań trzyizbowych przeludnione. Przeludnienie nie występuje już jednak w tej grupie w większym stopniu, przeciętna liczba osób na izbę nie przekracza w żadnym powiecie 2,5.

Mieszkania większe niż trzyizbowe nie wykazują już istotnych różnic w gęstości zaludnienia dla różnych części Państwa; nieliczne te mieszkania (ogółem w Państwie jest ich 4,4%) nie dochodzą nigdzie w przeciętnej do granicy przeludnienia, wykazując zresztą ciągle jeszcze przy wzroście liczby izb spadek gęstości zaludnienia; dla mieszkań większych niż 5-izbowe spada ona do 1 osoby na izbę.

Przeciętna gęstość zaludnienia (liczba osób na izbę) dla ogółu mieszkań jest, jak to już mówiliśmy, wypadkową omówionych poprzednio czynników: gęstości zaludnienia w poszczególnych kategoriach mieszkań i stosunkowej ich liczebności. Badanie więc różnych terytorjalnych co do wysokości tej liczby nie może wnieść nic nowego; ponieważ jednak syntetyzując te cechy, jest przeciętna gęstość zaludnienia niejako ogólnym wykładnikiem warunków mieszkaniowych, omówimy ją w kilku słowach, uzyskując w ten sposób obraz ogólny tych warunków.

Przeciętnie w Polsce wynosi na wsi gęstość zaludnienia mieszkań 3,4 osób na izbę. Jest to liczba bardzo wysoka, co wynika z przewagi najgęściej zaludnionych mieszkań jednoizbowych; w poszczególnych województwach waha się ona od 2,0 (w woj. pomorskim) do 4,3 (w poleskim). Oczywiście jeszcze większa jest amplituda wahań dla powiatów — od 1,8 (pow. Świecie, Starogard, Chodzież) do 4,8 (pow. Kamień Koszyrski).

W województwach zachodnich, przy licznych mieszkaniach 3-izbowych i większych, przeciętna liczba osób na izbę nie przekracza granicy przeludnienia (woj. pomorskie—2,0) lub tylko niewiele (pozańskie — 2,3). W woj. pomorskim żaden powiat nie wykazuje liczby wyższej ponad 2,3, przeważnie zaś wynosi gęstość zaludnienia 2,0; podobnie jest w północnym skrawku i pogranicznych powiatach na zachodzie woj. poznańskiego. W pozostałej części tego ostatniego liczba osób na izbę nieco się podnosi, w części południowo-wschodniej, najgorzej usytuowanej, dochodzi do 2,5 i wyżej (maximum w pow. Koźmin—2,8).

W województwach centralnych wobec silniejszej przewagi małych mieszkań, a zwłaszcza wobec znacznie wyższego odsetka mieszkań jednoizbowych gęstość zaludnienia mieszkań jest o wiele większa. Stosunkowo pomyślniejsze są warunki na północy, w powiatach przyległych do województw zachodnich i w obszarze siedzib drobno-szlacheckich: wprawdzie i tu gęstość z reguły nie jest niższa niż 3,0 osób na izbę, przeważnie jednak nie przekracza 3,5; w otoczeniu jądra obszaru drobno-szlacheckiego przeciętna dla kilku powiatów (Wysokie Mazowieckie, Bielsk, Białystok, Sokołów, Siedlce i Węgrów) nie dochodzi nawet do 3 — pozatem tak niska jest tylko w okolicach wielkich miast (pow. Warszawa i Łódź) i w pow. Nieśzawa. Natomiast w części południowej województw centralnych gęstość zaludnienia mieszkań przenosi 3,5 osób na izbę — w większości powiatów woj. kieleckiego i południowej części lubelskiego przekracza nawet 4,0 osób, dając zatem jako warunki typowe skrajne przeludnienie.

Wobec dominującej roli mieszkań jednoizbowych skrajne przeludnienie jest też regułą w województwach wschodnich: z 29 powiatów 22 mają przeciętną liczbę osób na izbę na wsi ponad 4,0; szczególnie silne jest przeludnienie mieszkań w woj. poleskim.

W województwach południowych względnie pomyślnie przedstawiają się stosunki w zachodniej części woj. krakowskiego, do Brzeska, Grybowa i Gorlic: gęstość zaludnienia waha się tu od 2,4 do 3,4. W pozostałej części woj. południowych przy dużej amplitudzie wahań (np. w woj. tarnopolskim od 2,8 do 4,3) przeciętna najczęściej zbliżona jest do 3,7 — 3,8, dając w ten sposób obraz podobny jak w południowej części województw centralnych.

Stopień zagęszczenia ludności w mieszkaniach jest w pierwszej mierze zależny od rozkładu mieszkań według wielkości. Niezwykle wysokiemu w porównaniu z zachodnią Europą udziałowi najmnijszych mieszkań, jedno- i dwuizbowych, w ogólnej ich liczbie towarzyszyć więc musi niezwykle silny w porównaniu z temiż krajami stopień zagęszczenia ludności w mieszkaniach.

Podobnie, jak dla rozpatrywanych poprzednio zagadnień, wzięto do porównania dane dla Anglii i dla Niemiec (z 1927 r.); dane dla Niemiec nie obejmują wszystkich gmin, lecz przeprowadzono obliczenia dla wykazanych w tabliczce 4 gmin; materiał rozporządzalny nie pozwolił niestety na objęcie zestawieniem prowincyj pruskich, lecz tylko innych krajów związkowych. Wyniki porównania przedstawiają się w sposób następujący:

Tabl. 14. Gęstość zaludnienia mieszkań wiejskich w Polsce oraz w Niemczech i Anglii
La densité du peuplement des logements ruraux en Pologne, comparée avec celle en Allemagne et en Angleterre

K r a j e	Odsetek ludności w mieszkaniach, w których przypada osób na izbę <i>Pourcentage de la population dans les logements où le nombre des personnes par pièce était</i>					Przeciętna liczba osób na izbę <i>Nombre moyen des personnes par pièce</i>									P a y s
	do 1 <i>jusqu'à une</i>	1—2	2—3	3—4	więcej niż 4 <i>plus de 4</i>	ogółem <i>total</i>	w mieszkaniach liczących izb <i>dans les logements composés de ... pièces</i>								
							1	2	3	4	5	6—9	10 i więcej <i>10 et plus</i>		
Polska (bez woj. zachodn.)	2,0	10,2	18,3	19,1	50,4	3,6	5,0	2,9	2,1	1,7	1,3	1,1	.	Pologne (sauf les dép. de l'ouest)	
Woj. zachodnie	8,2	29,7	29,0	17,0	16,1	2,1	4,2	2,7	2,1	1,7	1,3	1,0	.	Dép. de l'ouest	
Niemcy:														Allemagne:	
Półn. Bawaria	38,5	45,9	11,3	2,9	1,4	1,1	2,7	1,8	1,3	1,1	1,0	0,8	0,8	Bavière du Nord	
Saksonja	47,5	42,1	8,3	1,6	0,5	1,0	2,3	1,5	1,2	1,0	0,9	0,8	0,7	Saxe	
Turyngja	49,5	42,6	6,4	1,1	0,4	1,0	2,5	1,6	1,2	1,1	0,9	0,8	0,5	Thuringe	
Hesja	49,9	44,0	5,8	0,7	0,1	1,0	2,4	1,6	1,2	1,1	0,9	0,8	0,6	Hesse	
Mecklenburg-Schwerin	66,2	31,2	2,4	0,2	—	0,8	1,5	1,1	0,9	0,8	0,7	0,7	0,6	Mecklenbourg-Schwerin	
Brunswik	66,4	30,7	2,5	0,2	0,2	0,8	2,7	1,3	1,0	0,9	0,8	0,7	0,5	Brunswick	
Anglia	58,5	35,0	5,8 ^a	0,7 ^b		0,8	2,2	1,4	1,2	1,0	0,9	0,7	0,4	Angleterre	

^a Mieszkania liczące 2—3 osób na izbę, a więc nieco obszerniejsza grupa. ^b Mieszkania liczące ponad 3,3 osób na izbę.
^a Les logements où il y a 2—3 personnes par pièce, donc c'est un groupe un peu plus vaste. ^b Les logements où il y a plus de 3,3 personnes par pièce.

Przeludnienie w tem znaczeniu, jakie tu przyjęto, t. j. mieszkanie w gęstości przekraczającej 2 osoby na izbę, jest w Anglii i Niemczech na wsi wyjątkiem. W Anglii w takich warunkach mieszka zaledwie 6,5% ludności wiejskiej; dane szczegółowe, dla poszczególnych okręgów wiejskich wykazują, że na ogólną liczbę ok. 700 okręgów Anglii i Walii zaledwie w 52 okręgach więcej niż 10% ludności mieszka w przeludnionych mieszkaniach; są to zresztą głównie okręgi przemysłowe¹. Niewiele różnią się stosunki w Niemczech; nawet w tych prowincjach, gdzie przeludnienie spotyka się w poważniejszych rozmiarach, nie ogarnia ono więcej niż kilkunastu procent ludności wiejskiej. Ludność w zupełnie pomyślnych warunkach, a więc w mieszkaniach z gęstością zaludnienia nie wyższą niż jedna osoba na izbę, stanowi w obu krajach poważną część: w Anglii większość, w Niemczech przeważnie połowę, a w każdym razie niewiele mniej niż 40%. W przeciwieństwie do tego w Polsce nawet w województwach zachodnich większość ludności — przeszło 60% mieszka w przeludnionych mieszkaniach; w reszcie Państwa mieszka tak prawie 90% ludności wiejskiej. W gęstości zaludnienia, przekraczającej 3 osoby na izbę, w Anglii i w Niemczech spotykanej w rzadkich tylko wypadkach, w województwach zachodnich mieszka 1/3 część całej ludności, w pozostałej części Państwa znaczna większość — prawie 70%.

Poza czynnikiem rozkładu mieszkań według wielkości, mianowicie większym udziałem w Polsce najmniejszych mieszkań podkreślić trzeba, że na częstość przeludnienia wpływa i większa gęstość zaludnienia w każdej poszczególniej kategorii wielkości. Wiąże się to zresztą również z kwestją poprzednią. W krajach, gdzie najmniejsze mieszkania są stosunkowo rzadkie, zamieszkiwane one są przede wszystkim przez osoby samotne lub conajwyżej małe rodziny; w Polsce, gdzie te same mieszkania są najliczniejszą kategorią, mieszkają w nich rodziny normalnej wielkości: w Anglii i w Niemczech przypadają przeciętnie na małe mieszkanie 2—3 osoby, a więc znacznie mniej niż na rodzinę — w mieszkaniach 4-i 5-izbowych mieszka przeciętnie po 4—4,5 osób; w Polsce nawet w mieszkaniach jednoizbowych mieszka przeciętnie 5 osób, t. j. właśnie tyle, ile liczy średnio gospodarstwo. W większych mieszkaniach na wyższe liczby osób na izbę wpływa często skupianie się kilku gospodarstw w jednym mieszkaniu. W rezultacie każda kategoria wielkości wykazuje znacznie wyższą gęstość zaludnienia niż w Anglii i w Niemczech, przyczem najbardziej uderzające są różnice w małych mieszkaniach, najliczniejszej w Polsce kategorii.

II. STOSUNKI MIESZKANIOWE W MIASTACH

1. WIELKOŚĆ MIESZKAŃ

Przystępując do analizy stosunków mieszkaniowych w miastach, podkreślić trzeba zasadnicze różnice między czynnikami oddziałującymi tu i na wsi. Przedewszystkiem mamy tu do czynienia z bez porównania szerszą skalą różnic w stanie majątkowym i w poziomie kulturalnym różnych grup ludności. Niezależnie zaś od tego działa czynnik ogólnego poziomu zaspokajania potrzeb mieszkaniowych, w zależności przedewszystkiem od postępów i możliwości ruchu budowlanego. Innymi słowami, taki czy inny sposób mieszkania (wielkość mieszkań, gęstość zaludnienia) w danym mieście zależy: 1) od stosunkowej liczebności różnych grup ludności — najzamożniejszych, drobnomieszczaństwa, urzędników, robotników i t. p.; 2) od sposobu mieszkania każdej z tych grup w związku z warunkami mieszkaniowymi. A więc np. z dwóch miast, z których w jednym każda grupa ludności mieszka przeciętnie w lepszych warunkach niż w drugim, przeciętne dane wykazać mogą lepsze warunki w drugim, o ile w ludności jego większą część stanowią warstwy zamożniejsze. Otóż oddzielenie wpływu tych dwóch czynników jest rzeczą bardzo trudną. Idealnym środkiem byłoby uwzględnianie przy opracowaniu statystyki mieszkaniowej zawodu, względnie stanowiska społecznego właścicieli mieszkań; w braku tego (co jest zresztą regułą prawie ogólną) i przy dużych różnicach w składzie ludności róż-

nych miast analiza statystyki mieszkaniowej jest znacznie utrudniona. Zależność warunków mieszkaniowych od składu społeczno-zawodowego ludności nie ulega wątpliwości: pojęcie o sile jej daje następująca tabliczka, w której zestawiono odsetek mieszkań jednoizbowych (wśród lokali wyłącznie mieszkalnych) w poszczególnych obwodach spisowych Warszawy z odsetkiem robotników wśród ludności czynnej zawodowo:

Tabl. 15. Współzależność między odsetkiem mieszkań jednoizbowych a liczbą ludności robotniczej w Warszawie

L'interdépendance entre le pourcentage des logements composés d'une pièce et le nombre de la population ouvrière à Varsovie

Obwody Quartiers	Odsetek mieszkań 1-izbowych wśród wyłącznie mieszkalnych <i>Pourcentage des logements composés d'une pièce parmi les logements destinés exclusivement à l'habitation</i>	Odsetek robotników wśród czynnych zawodowo <i>Pourcentage des ouvriers parmi la population profes- sionnellement active</i>
1	31,4	46,1
2	40,9	56,3
3	16,9	38,6
4	44,7	53,5
5	44,6	56,8
6	35,0	45,1
7	44,7	64,0
8	48,1	73,8
9	74,8	78,2
10	62,0	68,6

W obwodach z najmniejszym odsetkiem ludności robotniczej (3,6,1) jest najmniej mieszkań jednoizbowych, w obwodach z największą liczbą tej ludności (9,8,10) najwięcej; współczynnik współzależności obu szeregów wynosi +0,90. Znacznie wyższy odsetek mieszkań jednoizbowych w Łodzi niż w Warszawie (w Łodzi 59,7%, w Warszawie 39,1%) pozostaje niewątpliwie w związku z odmienną strukturą społeczną ludności obu miast: wśród czynnych zawodowo robotnicy przemysłowi (łącznie z zatrudnionymi w zakładach rzemieślniczych) stanowią w Warszawie 19%, w Łodzi zaś 46%; jest więc zupełnie możliwe istnienie tej różnicy przy wcale nielepszych przeciętnie warunkach mieszkaniowych zarówno ludności robotniczej, jak i zamożniejszej w Warszawie niż w Łodzi.

Z drugiej strony często pobliskie nawet miasta wykazują znaczne różnice w stosunkach mieszkaniowych, nie dające się wytłumaczyć inaczej jak różnicą w sposobie zabudowania miasta, powodującą, że te same warstwy ludności mieszkają w jednym mieście w pomyślniejszych warunkach niż innem. Weźmy do porównania dwa miasta woj. białostockiego, Grodno i Łomżę. Porównanie składu ludności w tych dwóch miastach każeby spodziewać się raczej w Grodnie gorszych warunków mieszkaniowych; wyższy jest tam odsetek grup, żyjących normalnie w najgorszych warunkach: robotnicy, zatrudnieni w przemyśle i rzemiośle, stanowią w Grodnie 16% ludności czynnej zawodowo, w Łomży 10%; rzemieślnicy i drobny handel (niezatrudniający obcych sił roboczych) — w Grodnie 20%, w Łomży 17%. Pomimo to wskaźniki warunków mieszkaniowych wykazują dla Grodna znacznie pomyślniejszy stan niż dla Łomży. W pierwszym z tych miast przeciętnie mieszkanie liczy 3,1 izb, w drugim 2,5; w pierwszym mieszkań jednoizbowych jest 15,8%, w drugim 27,9%; w pierwszym na izbę przypada przeciętnie 1,6 osób, w drugim 1,8. O ile więc nie wchodzą w rachubę względy techniczno-statystyczne, trzeba sądzić, że pod względem rozwoju budownictwa mieszkaniowego Grodno znalazło się w lepszych od Łomży warunkach, te same warstwy mają w niem większe nieco mieszkania.

Oddzielenie przedstawionych tu dwóch czynników nie zawsze jest możliwe, a w każdym razie, nie pozwalając na dokładniejsze sprecyzowanie, wymaga szeregu szczegółowych badań. W analizie więc naszej będziemy musieli z wyodrębnienia tych czynników zrezygnować i przedstawić tylko ten stan rzeczy, jaki pod wpływem równoczesnego ich działania się wytworzył; zawsze jednak, omawiając stosunki mieszkaniowe, czynniki te należy mieć w pamięci.

Typowe zarówno w mniejszych jak i w większych miastach są mieszkania małe: przeciętnie mieszkanie w obu grupach miast (poniżej i powyżej 20 000 mieszkańców) li-

¹ 14 okręgów w Durham i 10 w Northumberland (kopalnie węgla) oraz 9 okręgów w Yorkshirc (przemysł wełniany); odsetek ludności w mieszkaniach przeludnionych dochodzi tu do 32,7%, w innych okręgach sięga zaledwie kilkunastu procent.

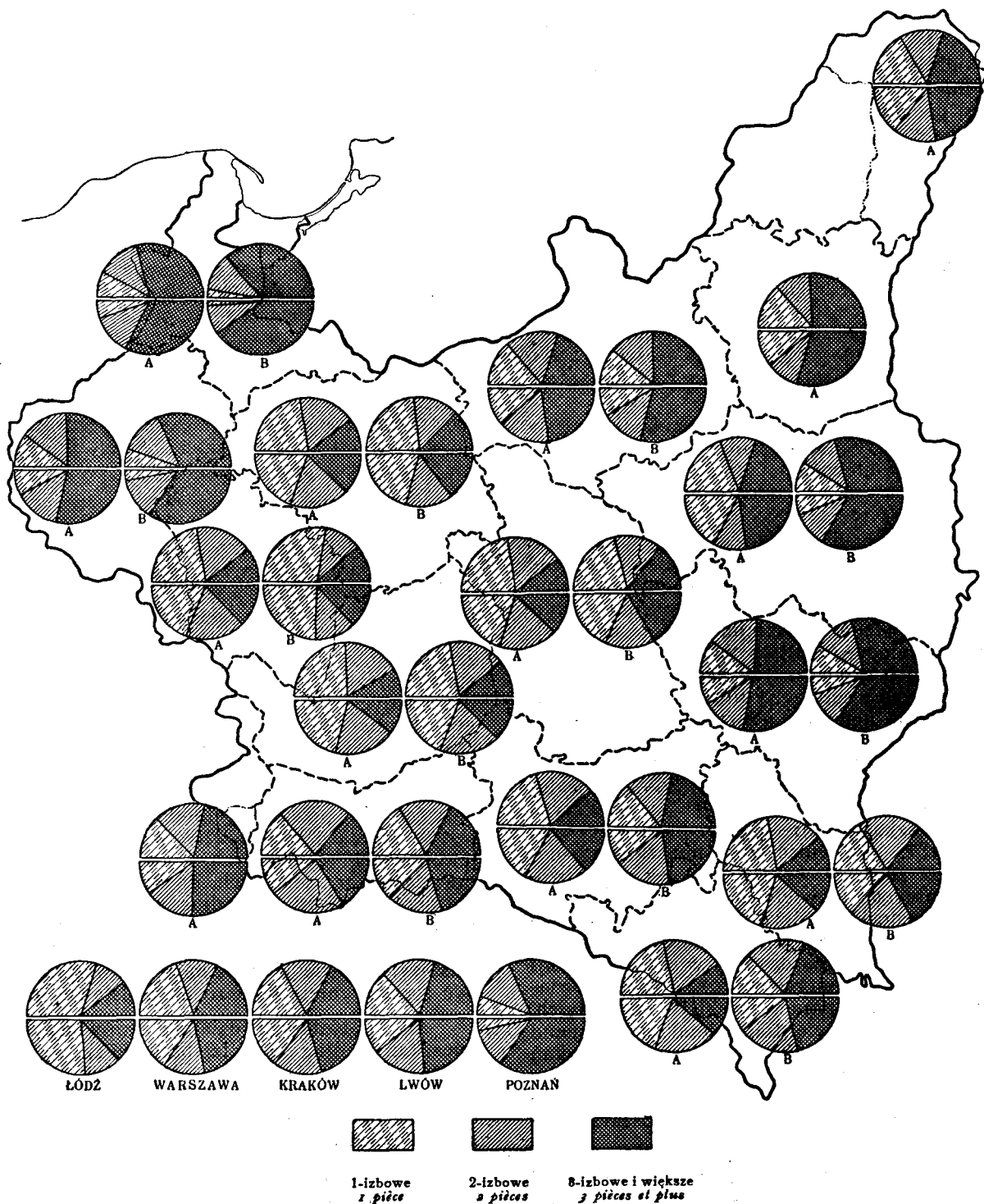
czy 2,3 izby. Około 2/3 ogólnej liczby mieszkań stanowią mieszkania 1-i 2-izbowe, t. j. składające się z pojedynczej izby lub z pokoju i kuchni: takich mieszkań jest 68,2% w mniejszych miastach, nieco mniej—64,6% w większych. Bez porównania mniejszą grupę stanowią mieszkania 3-

i 4-izbowe, t. zn. dwu-i trzypokojowe: jest ich 24,7% w mniejszych miastach, 26,8% w większych. Wreszcie duże mieszkania, liczące 5 i więcej izb, to znaczy czteropokojowe i większe stanowią zupełnie drobną część ogółu mieszkań: w mniejszych miastach 7,0%, w większych 8,5%.

Wykres 7.

Podział mieszkań i ludności w miastach w/g liczby izb w mieszkaniu

La répartition des logements et de la population dans les villes d'après le nombre de pièces dans les logements

A — Miasta poniżej 20000 mieszkańców.

B — „ „ powyżej „ „

Górne półkola oznaczają podział mieszkań w/g liczby izb.

Dolne „ „ „ „ ludności w/g wielkości zamieszkiwanych mieszkań.

A' — Villes au-dessous de 20000 habitants.

B' — „ „ au-dessus „ „

Les demi-cercles d'en haut désignent la répartition des logements d'après le nombre de pièces.

„ „ „ „ d'en bas „ „ „ „ de la population d'après la grandeur des logements occupés.

W województwach centralnych wyjąwszy białostockie, przewaga małych mieszkań jest jeszcze znacznie wyraźniejsza niż w przeciętnych liczbach dla całego państwa. W mniejszych miastach mieszkania jedno- i dwuizbowe

stanowią około 80% ogólnej liczby, trzy- i czteroizbowe wahają się w granicach od 15 do 18%, tak że na mieszkania liczące 4 pokoje i więcej pozostaje zaledwie 2—3%. Niewiele większe są rozmiary mieszkań w miastach ponad 20 tys.

mieszkańców: jedno- i dwuizbowych jest tu też 70—80%, trzy- i czteroizbowych 16 do 23%, większych mieszkań wreszcie około 5%.

Nieco korzystniej przedstawiają się stosunki w województwach południowych, zwłaszcza w większych miastach. Małych mieszkań, składających się z jednej lub dwóch izb, jest w nich już tylko 60—70%, trzy- i czteroizbowych 25 do 30%, w dość szerokich granicach waha się odsetek większych mieszkań: od 3 do 9%. W mniejszych miastach rozkład mieszkań według wielkości zbliżony jest do tego, jaki w województwach centralnych mają miasta ponad 20 tys.: 70—80% małych mieszkań, 17—23% średnich i 3—5% większych.

Wyraźnie odbijają się od tych dwóch dzielnic województwa zachodnie. Nawet w mniejszych miastach ilość małych mieszkań nie dosięga połowy ogólnej ich liczby: mieszkań jedno- i dwuizbowych jest tu 41—49%; równie wielką (w woj. pomorskiem) lub niewiele mniej liczną (w poznańskim) grupę stanowią mieszkania składające się z 3 i 4 izb—35—41%; wreszcie stosunkowo bardzo liczne są duże mieszkania, wynosząc 16—17% ogólnej ilości. Jeszcze korzystniej przedstawiają się stosunki w większych miastach tej dzielnicy, zwłaszcza o ile idzie o stosunek liczebności mieszkań małych i średnich. Małe mieszkania stanowią zaledwie trzecią lub czwartą część (27—37%); przewagę nad nimi mają średnie mieszkania trzy- i czteroizbowe—48—54%; większe mieszkania występują w niewiele tylko wyższym odsetku niż w miastach do 20 tys. mieszkańców—17—18%.

Dość zbliżony obraz do województw zachodnich daje Śląsk Cieszyński, mieszkania jednak są tu przeciętnie trochę mniejsze niż w odpowiedniej grupie (małych miast) województw zachodnich: małych mieszkań jest 57%, średnich—32%, dużych wreszcie—11%.

O ile stwierdzone dotąd różnice między warunkami mieszkaniowymi miast różnych dzielnic nie oddalają się zbyt od stosunków zaobserwowanych w statystyce budynków, i wydają się usprawiedliwione różnicami w kulturze materialnej odpowiednich dzielnic, o tyle mało odpowiadające oczekiwaniom rezultaty przynoszą dane dla województw wschodnich. Podczas gdy naogół jest to dzielnica, wykazująca najniższy poziom kulturalny, tu otrzymujemy liczby zbliżone do dzielnic najwyższej stojącej—województw zachodnich. W miastach do 20 tys. mieszkańców odsetek małych mieszkań (jedno- i dwuizbowych) wynosi 48—60%; średnich (trzy- i czteroizbowych) 30—40%, a dużych (pięcioizbowych i większych)—10—12%; w większych miastach małych mieszkań jest 41—43%, średnich—45—46%, dużych zaś—11—13%. Jak widać więc, mieszkań stosunkowo większych jest znacznie wyższy odsetek niż w województwach centralnych, niewiele niższy zaś niż w zachodnich. Woj. białostockie zbliża się również pod tym względem do wschodnich, przyczem zaznacza się różnica między częścią, która wchodziła dawniej w skład gubernii łomżyńskiej (b. Królestwa Kongresowego), a resztą powiatów; te ostatnie dają liczby typu województw wschodnich, podczas gdy w pierwszych stwierdzamy analogię z innymi województwami centralnymi: tak np. odsetek mieszkań 5-izbowych i większych wynosi w jednej grupie powiatów 3,7%, w drugiej—9,2%. Czem wytłumaczyć te oznaki lepszych warunków mieszkaniowych na całym obszarze województw wschodnich?

Tłumaczenie, nie odrzucające samych danych, oparte być może na różnicach w strukturze ludności tych województw i reszty Państwa. Wśród grup ludności, znajdujących się w szczególnie złych warunkach mieszkaniowych, niewątpliwie na pierwszym miejscu postawić trzeba ludność robotniczą w ścisłym znaczeniu, t. j. robotników przemysłowych. Otóż ze względu na bardzo niski stopień uprzemysłowienia województw wschodnich ta grupa ludności reprezentowana jest w miastach, na ich obszarze położonych, w mniejszym stopniu niż w każdej z pozostałych dzielnic. Ten czynnik może powodować zmniejszenie odsetka zazwyczaj przez robotników zamieszkiwanych naj-

mniej, jedno- i dwuizbowych mieszkań. Nie wydaje się jednak, żeby wpływ tego czynnika mógł być tak poważny, by skompensować niższy poziom kulturalny ludności tej dzielnicy, znajdujący wyraz we wszelkich danych statystycznych, do niej się odnoszących.

Działy więc prawdopodobnie także i względy techniczno-statystyczne. Ponieważ wątpliwości budzi duży odsetek większych mieszkań, powstaje przypuszczenie, że mogły one powstać w materiale spisowym przez łączenie przy spisie po kilka małych mieszkań w jedno większe. Istotnie, na częste zachodzenie takich wypadków zdają się wskazywać dane o podziale mieszkań według liczby zamieszkujących je gospodarstw. Przy łączeniu w jedno kilku oddzielnych mieszkań powstawać musiało mieszkanie zajęte przez kilka gospodarstw; odsetek takich mieszkań jest rzeczywiście w miastach województw wschodnich nieprawdopodobnie wielki. Dla mniejszych miast waha się on w przeciętnych wojewódzkich od 16,4% do 24,3%, podczas gdy we wszystkich pozostałych dzielnicach dochodzi najwyżej do 10,9%; dla większych miast odsetek mieszkań z więcej niż jednym gospodarstwem wynosi w województwach wschodnich 26,7—28,2%, przekraczając nawet liczbę dla wyróżniającej się skupieniami gospodarstw Warszawy—w niej odsetek stanowi 20,1%. Tak wielka ilość mieszkań zajętych przez kilka gospodarstw nie wydaje się usprawiedliwiona; możnaby przypuszczać, że pozostaje ona w związku ze zniszczeniami wojennymi, ale liczby nie potwierdzają tego—np. zniszczony jeszcze w czasie spisu Brześć n/B. ma odsetek (29,8%) niewiele tylko wyższy od Pińska (26,2%); zresztą w nawet najbardziej zniszczonych miastach innych dzielnic odsetek mieszkań z kilku gospodarstwami nie przekracza przeważnie 10%.

Należy więc przypuszczać, że wysoki odsetek większych mieszkań w województwach wschodnich powstał w części wskutek błędów popełnianych przez komisarzy spisowych, mianowicie przez łączenie mniejszych mieszkań na jednym kwestjonariuszu i spisywanie ich łączne¹. Jakże były czynniki, któreby spowodowały masowe występowanie tego błędu? Musiały to być względy, związane z typem zabudowania tej dzielnicy; być może, że oddziaływała w ten sposób szczególnie wielka w województwach wschodnich ilość małych domów: cały dom był traktowany jako jedno mieszkanie. Zdaje się jednak, że omówione poprzednio czynniki niezależne od popełnionych ewentualnych błędów, również oddziałują: wskazuje na to fakt, że przeciętna liczba osób na izbę w mieszkaniach, a więc liczba nie ulegająca zmianie przez popełnienie błędu w ilości mieszkań, jest w miastach województw wschodnich niższa niż w województwach centralnych—bez porównania wyższa co prawda niż w zachodnich, do których zbliżony jest pozornie podział mieszkań według wielkości. W każdym razie w tych warunkach nic określonego o wielkości mieszkań w miastach województw wschodnich na zasadzie danych spisowych powiedzieć nie możemy, wątpliwości będą mogły być rozstrzygnięte dopiero na podstawie następnego spisu.

Dla pozostałych dzielnic omówimy jeszcze podział mieszkań według liczby izb bardziej szczegółowo, uwzględniając mniejsze jednostki administracyjne—powiaty; oddzielnie przedstawimy stan rzeczy w pięciu największych miastach obszaru spisowego (Warszawa, Łódź, Lwów, Kraków, Poznań).

Województwa centralne, jak już mówiliśmy, mają warunki mieszkaniowe w miastach gorsze niż pozostałe dzielnice. W małych miastach około 80% stanowią mieszkania 1-i i 2-izbowe, z czego większość przypada na jednoizbowe—45%. Korzystniejszym stosunkowo układem odznaczają się miasta w powiatach, przylegających do województw zachodnich—Mława, Rypin, Lipno, Gostynin, Nieszawa, Słupca, Konin, Koło, Kalisz. Przeciętna liczba izb na mieszkanie, wynosząca naogół dla województw centralnych 1,8 lub 1,9, tu podnosi się do 2,0—2,2; odsetek mieszkań jednoizbowych nie przekracza tu naogół 40% (w pow. Nieszawa spada nawet do 29%), a łącznie z dwuizbowymi do-

¹ Względem, osłabiającym to rozumowanie, jest okoliczność, że i w mieszkaniach podanych jako jednoizbowe jest dość wysoki odsetek mieszkań z kilku gospodarstwami. Natomiast uderzający jest fakt, że właśnie tam, gdzie mieszkań jednoizbowych jest najmniej, są one najgęściej zaludnione (np. małe miasta pow. Grodno—najniższy w woj. białostockim odsetek mieszkań jednoizbowych z najwyższą liczbą osób); w normalnych warunkach zależność jest odwrotna.

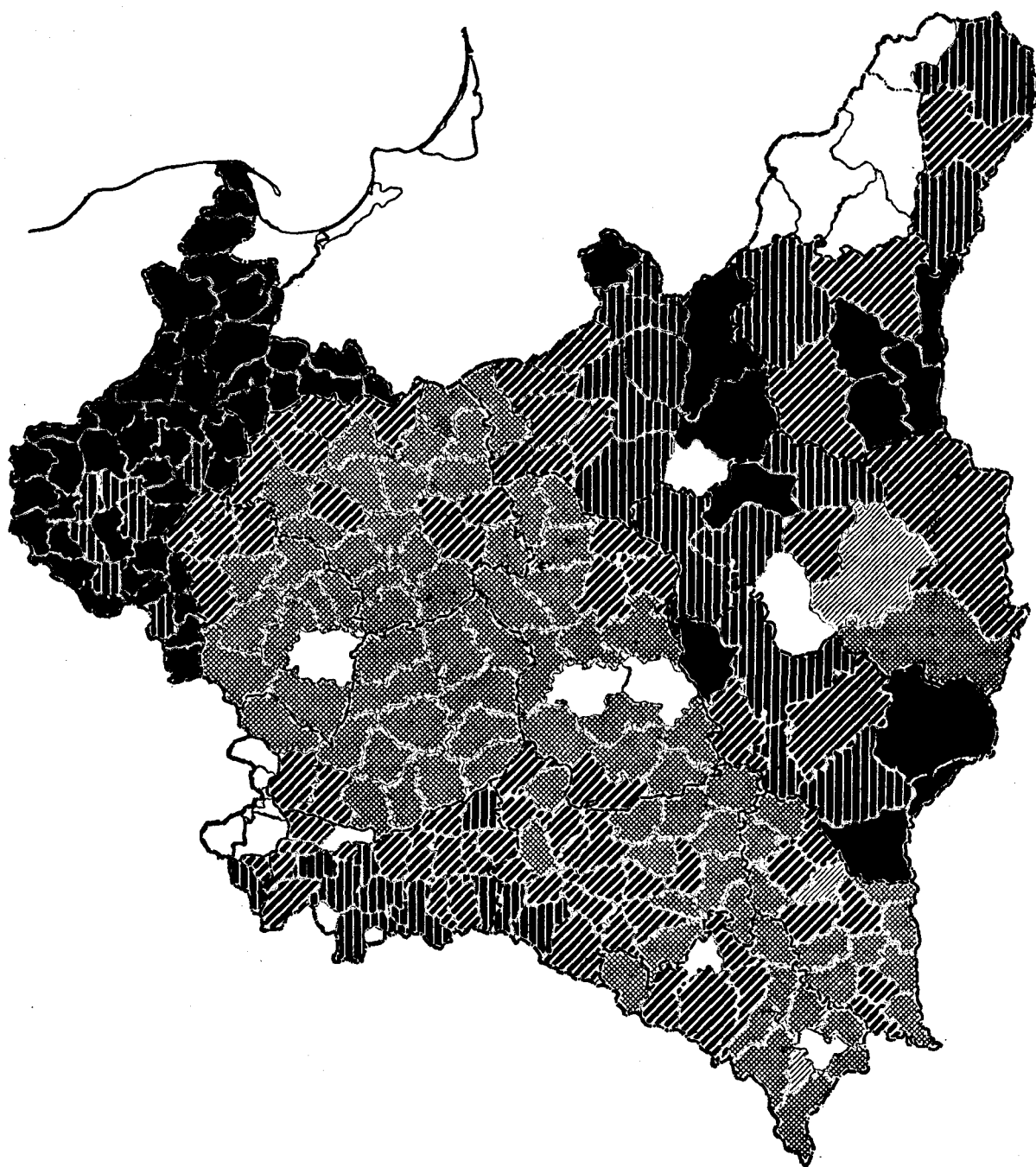
chodzi do 75%; pozostaje więc naogół na mieszkania dwupokojowe i większe przeszło 25%, najwyżej jednak też tylko 29% (pow. Rypin). Pozatem wyższe nieco odsetki większych mieszkań znajdujemy w okolicach stolicy — w pow. Warszawa i Radzymin, w zagłębiu dąbrowskim (pow. Będzin) i przylegającym doń również silnie uprzemysłowionym pow. olkuskim, wreszcie na Podlasiu w pow. Biała, Radzyń i Konstantynów. Wszędzie tu mamy tylko 30—40% mieszkań

jednoizbowych, a około 25% mieszkań dwupokojowych i większych, w pow. Biała i Radzyń nawet 33% wzgl. 32%. Odwrotnie najgorszymi warunkami odznacza się większość powiatów woj. kieleckiego i przyległe części warszawskiego i lubelskiego; mieszkania jednoizbowe stanowią tu przeważnie większość (np. pow. Włoszczowa — 58,3%, Rawa — 58,2%), a liczących więcej niż dwie izby jest zaledwie kilkanaście procent.

Wykres 8.

Przeciętna liczba izb na mieszkanie w miastach poniżej 20 000 mieszkańców

Nombre moyen des pièces par logement dans les villes au-dessous de 20 000 habitants

1,2—1,5

1,6—1,9

2,0—2,3

2,4—2,7

2,8—3,5

Powiaty: Piotrków, Lublin, Chełm, Braśław, Białowieża, Kamień Koszyrski, Stryj, Kołomyja, Kraków, Spisz-Orawa nie mają miast poniżej 20 000 mieszkańców.

Dans les arrondissements: Piotrków, Lublin, Chełm, Braśław, Białowieża, Kamień Koszyrski, Stryj, Kołomyja, Kraków, Spisz-Orawa il n'y a pas de villes au-dessous de 20 000 habitants.

Większe miasta mają przeważnie większy nieco udział średnich i dużych mieszkań. Wyjątek stanowią ośrodki typowo przemysłowe, obejmujące wielkie skupienia ludności robotniczej: Żyrardów, Pabjanice, Zgierz, Częstochowa i miasta pow. będzińskiego. Tylko w tych ostatnich mieszkania jednoizbowe nie stanowią połowy lub większości (odsetek ich wynosi 41,2%); w Żyrardowie większość ta dochodzi do 62,8%; mieszkań liczących więcej niż dwie izby jest poza Częstochową (22,2%) wszędzie mniej niż 20%,

w Żyrardowie zaledwie 12,7%. Inne miasta mają lepsze warunki, przeciętna liczba izb na mieszkanie waha się od 2,0 do 2,3; najwyższa jest ona w Siedlcach, w Płocku i Kaliszu, i tu przecież mieszkań jednoizbowych jest 30—40%, a większych niż dwuizbowe 30—35%.

Znacznie lepiej niż w województwach centralnych przedstawiają się warunki mieszkaniowe miast województw południowych, poza wschodnią ich częścią (stanisławowskie i tarnopolskie). Najkorzystniejszym układem mieszkań pod

względem wielkości wyróżnia się woj. krakowski wraz z przyległą częścią woj. lwowskiego. Przypadają tu przeciętnie w małych miastach na mieszkanie 2,2–2,3 izby — mieszkań jednoizbowych jest tylko 25–30%, dwuizbowych około 40% i około 30% mieszkań średnich i dużych, liczących więcej niż dwie izby. Jeszcze większe od tych przeciętnych rozmiary mieszkań wykazuje środkowa część woj. krakowskiego (pow. Wadowice, Wieliczka, Mysłenice, Limanowa, Nowy Targ, Nowy Sącz) i dalsze nieco powiaty Jasło, Krosno, Sanok — tu ilość mieszkań jednoizbowych wynosi niekiedy tylko kilkanaście procent, z reguły zaś nie więcej niż 25%, a mieszkań trzyizbowych i większych jest 30–40%. Stosunkowo gorsze warunki są w ośrodkach przemysłowych — pow. Chrzanów i Oświęcim mają 35–40% mieszkań jednoizbowych, a zaledwie 20% większych niż dwuizbowe. Natomiast na wschodzie województw południowych (t. j. we wschodniej części woj. lwowskiego, w stanisławowskim i tarnopolskim) małe miasta zbliżają się pod względem warunków mieszkaniowych do miast województw centralnych; w rzadkich tylko powiatach przeciętna liczba izb na mieszkanie dosięga lub nieco przekracza 2; mieszkań jednoizbowych jest około 45%, łącznie zaś z dwuizbowymi — 80%, tak że na średnie i większe pozostaje zaledwie 20%. Szczególnym ubóstwem mieszkań w stopniu nie spotykanym gdzieindziej wyróżniają się miasta powiatów Peczenizyn (w woj. stanisławowskim) i Zborów (w woj. tarnopolskim): jest tu przeszło 70% mieszkań jednoizbowych, a mniej niż 10% liczących ponad dwie izby.

W przeciwstawieniu do małych miast większe nie wykazują różnic między zachodnią a wschodnią częścią województw południowych. Różnice między poszczególnymi miastami wogóle nie są duże, przeciętna liczba izb na mieszkanie waha się w granicach 2,1–2,5, wykazując w ten sposób nawet w najgorszych wypadkach (Tarnopol—2,1, Tarnów—2,2) poziom odpowiadający przeciętnemu w miastach województw centralnych, przeważnie zaś podnosząc się do najwyższego w tamtej dzielnicy i ponad niego (Stanisławów—2,5, Nowy Sącz—2,4); w Stanisławowie mieszkań jednoizbowych jest tylko 22%, większych zaś niż dwuizbowe 46%, z czego jednak na mieszkania większe w ścisłym znaczeniu (ponad 4 izby) przypada zaledwie 7%.

Województwa zachodnie, podobnie jak na wsi tak i w miastach posiadają warunki mieszkaniowe znacznie pomyślniejsze od całej reszty Polski. W małych miastach przypada tu przeciętnie 3,0–3,1 izb na mieszkanie, przy czym przeciętnie większe rozmiary mieszkań mają miasta północnej części tej dzielnicy, obejmujące województwo pomorskie i przyległą część poznańskiego (do linii powiatów: Czarnków, Oborniki, Gniezno, Żnin, Inowrocław); w tej części przeciętna liczba izb na mieszkanie wynosi 3,0 i więcej z nielicznymi tylko wyjątkami (Puck—2,9, Toruń—2,8); natomiast w pozostałej, a więc południowej części woj. poznańskiego przeciętna rzadko tylko osiąga tę wysokość: w pow. Ostrów, pozatem zaś w kilku powiatach na pograniczu—Międzybóże, Nowy Tomyśl, Wolsztyn, Leszno, Rawicz, Kępno¹. W miasteczkach północnej części odsetek mieszkań jednoizbowych nie przekracza z reguły 25%, a w znacznej większości powiatów nawet 20%; łącznie z dwuizbowymi małe mieszkania pozostają w mniejszości, rzadko tylko zbliżając się do 50%; mieszkania zaś czteropokojowe i większe (ponad cztery izby) nie występują, jak w innych częściach Państwa, w znikomych ilościach, ale jest ich stale ponad 10%, niekiedy nawet nieco ponad 20%. W części południowej mają miasta nieco więcej mieszkań jednoizbowych—20 do 25%; razem z dwuizbowymi stanowią już przeważnie większość, niewielką jednak, gdyż 40–50% jest mieszkań średnich i dużych, przy czym te ostatnie są prawie równie liczne jak na północy, jest ich wszędzie niemal po kilkanaście procent.

Większe miasta mają przeważnie wyraźną już przewagę średnich i dużych mieszkań. Dotyczy to mianowicie Bydgoszczy, Torunia i Grudziądza: mieszkania jednoizbowe są w tych miastach rzadkie (4–5%), a jedno- i dwuizbowych razem jest około 30%; dużą większość stanowią więc mieszkania liczące ponad dwie izby, z pośród nich zaś duże — powyżej czterech izb dochodzą do 20%. Gorzej przedstawiają się warunki w pozostałych dwóch miastach tej dzielnicy, w Gnieźnie i Inowrocławiu, zbliżających się raczej do typu mniejszych miast — tu już mieszkań jednoizbowych jest prawie 20%, a większe niż dwuizbowe stanowią tylko połowę ogólnej liczby.

Nieco mniejsze rozmiary mieszkań niż w województwach zachodnich mają miasta Śląska Cieszyńskiego — 25% jednoizbowych, a 45% większych niż dwuizbowe; znacznie oddalający się od tych liczb pow. Bielsko (poza miastem Bielskiem — prawie połowa mieszkań jednoizbowych) mieści jedno tylko małe miasteczko.

Przechodzimy jeszcze do przedstawienia rozkładu mieszkań według wielkości w wielkich miastach, położonych na obszarze spisowym. Rozkład ten uwidoczni następująca tabliczka:

Tabl. 16. Wielkość mieszkań w głównych miastach Polski
Grandeur des logements dans les villes principales de Pologne

Miasta <i>Villes</i>	Odsetek mieszkań <i>Pourcentage des logements composés de:</i>				Przeciętna liczba izb na mieszkanie <i>Nombre moyen des pièces par logement</i>
	1-izbowych <i>1 pièce</i>	1- i 2-izbowych <i>1–2 pièces</i>	3- i 4-izbowych <i>3–4 pièces</i>	5-izbowych i większych <i>5 pièces et plus</i>	
Warszawa . . .	39,1	64,4	25,9	9,7	2,3
Łódź	59,7	79,6	15,5	4,9	1,8
Lwów	27,1	59,4	31,1	9,5	2,5
Kraków	35,0	65,4	26,7	7,9	2,3
Poznań	10,9	36,5	46,5	17,0	3,2

Najbardziej opłakane warunki mieszkaniowe ma Łódź. Wynika to z współdziałania dwóch czynników: miasta województw centralnych mają wogóle, jak widzieliśmy, najgorsze w Polsce stosunki wielkości mieszkań, szczególnie zaś wpływa na to odsetek ludności robotniczej, zamieszkującej niemal wyłącznie jednoizbowe, a w najlepszym razie dwuizbowe mieszkania — duży odsetek tej warstwy podnosi automatycznie udział najmniejszych mieszkań. Dlatego Łódź, miasto typowo robotnicze, ma tak wielki odsetek tych mieszkań: 60% jednoizbowych, a 80% nie większych niż dwuizbowe; nie jest ona zjawiskiem odosobnionym — Żyrardów, Zgierz czy Częstochowa dały nam obraz podobny — Łódź jest tylko jedyną reprezentantką tego typu miast wśród największych ośrodków Polski.

Pomyślniej przedstawiają się warunki mieszkaniowe w Warszawie. Wynika to przede wszystkim z odmiennej struktury ludności, poziom zaś zaspokajania potrzeb mieszkaniowych tych samych warstw ludności nie różni się prawdopodobnie wiele².

W każdym razie Warszawa ma jeszcze prawie 40% mieszkań jednoizbowych, a dużą większość (64%) jedno- i dwuizbowych. Zbliżony do Warszawy układ stosunków mieszkaniowych ma Kraków, z mniejszą nieco liczbą mieszkań jednoizbowych, ale też i z mniejszą liczbą mieszkań dużych (ponad cztery izby). Lwów ma korzystniejsze warunki od Warszawy i Krakowa: mniej małych mieszkań (59%) i z mniejszym wśród nich udziałem jednoizbowych (27%), więcej średnich, dużych natomiast tyleż tylko, co w Warszawie.

Najlepsze warunki mieszkaniowe z pośród wielkich miast Polski ma Poznań. Mieszkań jednoizbowych jest tu

¹ Zauważyć trzeba, jakkolwiek nie rozporządzamy danymi, pozwalającymi stwierdzić, czy między temi zjawiskami istnieje związek przyczynowy, że w północnej części województw zachodnich i w nadgranicznych powiatach województwa poznańskiego t. j. tam, gdzie są większe przeciętne rozmiary mieszkań, miasta były w wyższym stopniu niż gdzieindziej zamieszkane przez Niemców; por. wyż. str. 11 i niżej str. 39.

² Próbowaliśmy w przybliżeniu wyeliminować wpływ różnego odsetka ludności robotniczej w Warszawie i w Łodzi. Obliczyliśmy liczbę ludności robotniczej (zatrudnionej w przemyśle i rzemiołstwach) i zakładając, że 90% mieszkań w jedno- i dwuizbowych mieszkaniach, określiliśmy liczbę zajętych przez tę warstwę mieszkań, potrąciliśmy ją od ogólnej ilości i dla reszty ustaliliśmy na nowo rozkład według wielkości. Znaleźliśmy wtedy dla Łodzi 64% mieszkań małych (jedno- i dwuizbowych), 27% średnich (3- i 4-izbowych) i 9% większych; dla Warszawy 55% małych, 33% średnich i 12% większych. Należy jednak uwzględnić i dalsze jeszcze różnice w strukturze ludności obu miast.

część zupełnie nieznaczna—11%, małych mieszkań wogóle 36%, poważny już odsetek liczących więcej niż cztery izby—17%.

Porównyując to zestawienie z obserwacjami, jakie poczyniliśmy przy przeglądzie warunków w pozostałych miastach każdej dzielnicy, musimy stwierdzić, że wielkie miasta nie wykazują pod względem stosunków mieszkaniowych cech oryginalnych, każde zbliża się do innych, mniejszych miast, położonych w tejsze dzielnicy.

Podobnie jak dla wsi, nie będziemy rozpatrywali szczegółowiej kwestji wielkości mieszkań pod kątem widzenia odsetka ludności, mieszkającej w mieszkaniach różnej wielkości; jak już stwierdzaliśmy, różnice między temi odsetkami a poprzednio rozpatrywanymi nie są wielkie, przyczem dla mieszkań dwu- i trzyizbowych, w których przeciętna liczba osób jest zbliżona do przeciętnej dla ogółu mieszkań, odsetek ludności odpowiada prawie odsetkowi mieszkań; w mieszkaniach jednoizbowych, liczących przeciętnie mniej nieco osób, odsetek ludności jest trochę mniejszy od odsetka tych mieszkań, odwrotnie dla mieszkań trzyizbowych i większych—tu odsetek ludności jest wyższy.

Przeciętnie w małych miastach (poniżej 20 tys. mieszkańców) 63,4% ludności mieszka w małych, jedno- i dwuizbowych mieszkaniach, z czego 29,8% w jednoizbowych, na mieszkania średnie (3- i 4- izbowe) przypada 27,5% ludności, na duże (ponad cztery izby)—9,1%. W miastach ponad 20 tys. nieco większa część ludności mieszka w średnich i dużych mieszkaniach: 11,3% w dużych, 30,6% w średnich, a 58,1% w małych, odsetek jednak mieszkających w jednej izbie nie jest w tych miastach mniejszy—29,9%; jest to konsekwencja wyższego przeważnie udziału ludności robotniczej w ogólnej liczbie ludności tych miast.

Z wielkich miast obszaru spisowego mająca najgorsze warunki mieszkaniowe Łódź wykazuje w małych mieszkaniach 73,8%, z tego 52,0% przypada na mieszkania jednoizbowe. Nie posiadające tak wybitnego charakteru miast robotniczych Warszawa, Kraków i Lwów mają już tylko 20—30% ludności w mieszkaniach jednoizbowych, ciągle jednak jeszcze większość—50 do 60% w małych, jedno- lub dwuizbowych. Jedynie tylko w Poznaniu większość lud-

ności mieszka w średnich lub dużych mieszkaniach: na małe przypada tylko 29,8%, przyczem w jednoizbowych jest już zupełnie nieznaczna część ludności—zaledwie 6,4%.

Jak przedstawia się skład mieszkań w miastach polskich według wielkości w porównaniu z miastami innych krajów europejskich? W podanej niżej tabliczce przeprowadzono porównanie dla Polski i dla kilku innych krajów. Dane dla ogółu miast wzięto dla Niemiec i dla Anglii; bez większych zastrzeżeń porównywane być mogą z danymi polskimi liczby niemieckie, angielskie natomiast wymagają pewnego omówienia. Mieszkanie jest rozumiane zasadniczo w Anglii jako jednostka konstrukcyjna; obok tego jednak badany jest i podział rodzin według liczby zajmowanych przez nie pomieszczeń. Zasadniczo wydawałoby się, że jednostką odpowiadającą mieszkaniu w ujęciu spisu polskiego, jest pierwsze pojęcie; ale istnieją pewne oznaki, dowodzące, że angielska jednostka konstrukcyjna może obejmować kilka mieszkań w naszym ujęciu. Kwestja ta ma znaczenie dla Londynu, gdzie mieszkania z kilku rodzinami są bardzo częste: podczas gdy pozatem, nawet w większych miastach, odsetek ich wynosi tylko 9%, w Londynie dosięga on 40%. Przeciętna liczba osób na mieszkaniu konstrukcyjne wynosi w Londynie 6,4—w innych większych miastach angielskich 4,9; oznaczałoby to, przy tendencji zmniejszania się liczebności gospodarstwa w wielkich miastach, że rodziny podnajemców składają się przeciętnie z około dwóch osób, nie są to więc pojedyncze osoby, lecz w dużej części gospodarstwa rodzinne, przypuszczać można, że stosunek ich do właściciela mieszkania przedstawia analogję stosunku lokatora głównego do właściciela domu. Przytaczamy więc dla Anglii oba podziały według wielkości — mieszkań konstrukcyjnych i pomieszczeń pojedynczych rodzin; w tych granicach zawierałby się podział porównalny z danymi dla Polski.

Poza temi dwoma krajami porównanie nasze obejmuje jedno z miast szwajcarskich i jedno z miast krajów skandynawskich oraz—aby uzyskać pojęcie o stosunkach na wschodzie Europy poza Polską — dwa miasta państw bałtyckich. Dane te dla uzyskania względnej porównalności z Polską musiały być częściowo odpowiednio przerobione, co zaznaczono w uwagach do tabliczki.

Tabl. 17. Podział mieszkań miejskich według wielkości w Polsce oraz w niektórych krajach europejskich
La répartition des logements urbains d'après leur grandeur en Pologne, ainsi que dans plusieurs autres pays d'Europe

K r a j e Grupy miast	Odsetek mieszkań liczących izb <i>Pourcentage des logements composés de... pièces</i>							Przeciętna liczba izb na mieszkanie <i>Nombre moyen des pièces par logement</i>	P a y s Groupes de villes
	1	2	3	4	5	6—9	10 i więcej et plus		
Polska (bez woj. zachodn.)									
Miasta poniżej 20 tys. mieszk. .	39,2	34,4	15,0	6,6	2,7	1,9	0,2	2,1	Pologne (sauf les départ. de l'ouest) Villes au-dessous de 20 mille habitants
Miasta powyżej 20 tys. mieszk. .	40,4	28,0	16,0	8,2	4,0	3,3	0,1	2,2	Villes au-dessus de 20 mille habitants
Warszawa	39,2	25,3	17,6	8,3	4,7	4,8	0,1	2,3	Varsovie
Łódź	59,7	19,9	9,9	5,6	2,5	2,3	0,1	1,8	Łódź
Woj. zachodnie:									Dép. de l'ouest
Miasta poniżej 20 tys. mieszk. .	18,8	28,0	22,6	14,4	7,3	7,8	1,1	3,0	Villes au-dessous de 20 mille habitants
Miasta powyżej 20 tys. mieszk. .	8,9	26,4	28,7	18,7	9,2	7,6	0,5	3,2	Villes au-dessus de 20 mille habitants
Poznań	10,9	25,6	27,8	18,7	9,3	7,4	0,3	3,2	Poznań
Niemcy (1927)									Allemagne (1927)
Gminy od 5 do 20 tys. mieszk. .	3,7	14,8	27,2	24,4	13,7	14,9	1,3	4,0	Communes de 5 à 20 mille habit.
Gminy powyżej 20 tys. mieszk. .	2,9	16,6	30,3	23,7	12,5	12,9	1,1	3,8	Communes au-dessus de 20 mille habit.
Berlin	4,4	29,6	35,4	12,8	8,2	8,8	0,8	3,3	Berlin
Wrocław	11,1	27,3	28,7	13,2	9,5	9,7	0,5	3,2	Breslau
Drezno	2,2	5,0	39,5	29,1	11,4	11,8	1,0	4,0	Dresde
Kolonja	3,6	19,5	27,5	21,3	12,8	13,7	1,6	3,9	Cologne
Essen	1,5	22,7	31,9	21,8	10,5	10,3	1,3	3,7	Essen
Norymberga	0,7	2,8	22,4	45,2	15,6	12,8	0,5	4,2	Nuremberg
Stuttgart	0,7	2,6	17,3	30,9	23,3	23,7	1,5	4,7	Stuttgart

Tabl. 17. Podział mieszkań miejskich według wielkości w Polsce oraz w niektórych krajach europejskich (dok.)
La répartition des logements urbains d'après leur grandeur en Pologne, ainsi que dans plusieurs autres pays d'Europe (fin)

K r a j e Grupy miast	Odsetek mieszkań liczących izb Pourcentage des logements composés de... pièces							Przeciętna liczba izb na mieszkanie Nombre moyen des pièces par logement	P a y s Groupes de villes
	1	2	3	4	5	6—9	10 i więcej et plus		
Szwecja: Stokholm (1925) ^a	13,7	33,9	24,9	10,9	6,2	9,6	0,8	3,0	Suède Stockholm (1925) ^a
Szwajcaria (1920): Bazylea ^b	1,3	3,9	32,2	38,4	12,3	11,9		4,1	Suisse (1920) Bâle ^b
Anglia (1921): Mieszkania jako jednostki kon- strukcyjne: mniejsze miasta (urban dist- ricts)	14,1			51,0		34,9		5,2	Angleterre (1921) Logements comme unités de construction urban districts—petites villes
większe miasta (County boro- ughs) prócz Londynu	18,8			51,1		30,1		4,9	county boroughs—grandes villes (sauf Londres)
Londyn	18,4			27,3		54,3		5,8	Londres
Mieszkania jako pomieszczenia pojedynczych gospodarstw: mniejsze miasta	2,0	8,8	13,2	24,9	23,4	25,2	2,5	4,9	Logements comme logis des mé- nages particuliers petites villes
większe miasta	3,4	10,8	16,3	25,3	21,3	21,5	1,4	4,5	grandes villes
Londyn	13,2	21,1	23,5	18,0	9,0	12,6	2,6	3,8	Londres
Łotwa: Ryga (1924/25) ^c	6,5	45,9	21,0	12,1	6,7	7,4	0,4	3,0	Lettonie Riga (1924/25) ^c
Finlandja (1920): Helsinki	42,8	28,4	10,6	7,5	4,3	6,0	0,4	2,3	Finlande (1920) Helsingfors

^a Obliczenia dla lokali mieszkalnych z doliczaniem kuchni jako izby. ^b Obliczenia oryginalne przeprowadzone są według liczby pokoi; mieszkania bez kuchni zaliczo-
no tu do jednopokojowych i podano jako jednoizbowe, dla wszystkich pozostałych zwiększono liczbę izb o jedną, doliczając kuchnię. Pozatem nie są wliczone pokoje mansardowe,
podane w zestawieniach tylko w ogólnej liczbie; przy uwzględnieniu ich przeciętna liczba izb na mieszkanie zwiększa się z 4,1 do 4,7, odpowiednio zmieniłaby się klasyfikacja mieszk-
kań według wielkości. ^c Obliczenia przeprowadzone przy wliczaniu kuchni w mieszkaniu do liczby izb.

^a Evaluations pour les logements destinés à l'habitation—comme pièce est comptée aussi la cuisine. ^b Les évaluations dans l'original se réfèrent au nombre de chambres; ici, les
logements sans cuisine sont comptés au nombre des logements composés d'une pièce; pour tous les autres le nombre de pièces a été augmenté d'une unité, en y ajoutant la cuisine.
En outre, il n'est pas tenu compte des mansardes, lesquelles dans les relevés ne sont indiquées qu'en chiffre global; si l'on tenait compte des mansardes, le nombre moyen des pièces
par logement augmenterait de 4,1 jusqu'à 4,7 et le classement des logements d'après leur grandeur devrait être, par conséquent, modifié. ^c Dans les évaluations la cuisine
est comptée comme pièce.

Wielkość mieszkań w miastach województw zachodnich jest zbliżona do tej, jaką widzimy na wschodzie Niemiec. Szczególnie uderzające jest podobieństwo rozkładu mieszkań według wielkości między Poznaniem a Wrocławiem: różnica sprowadza się do nieco wyższego odsetka mieszkań średnich w Poznaniu, czteroizbowych kosztem mniejszych i większych; odsetki jednak we wszystkich kategoriach są bardzo bliskie, a przeciętna liczba izb na mieszkanie w obu miastach ta sama—3,2. Podobny układ stosunków wielkości mieszkań jest i w Berlinie, przy mniejszej tylko ilości mieszkań jednoizbowych, a odpowiednio większej dwu- i trzyizbowych, przez co podnosi się nieco przeciętna izb na mieszkanie—do 3,3. Znacznie lepsze warunki obserwujemy w środkowych i zachodnich Niemczech: już w Saksonii przeciętna liczba izb wynosi w Dreźnie 4,0, mieszkania nie tylko jedno-, ale i dwuizbowe są stosunkowo rzadkie (razem 7%), a typowe są trzy- i czteroizbowe (prawie 70%); podobne stosunki, przy większej tylko liczbie mieszkań dwuizbowych, przedstawiają Kolonia i Essen, w niektórych zaś częściach, zwłaszcza na południo-zachodzie przeciętna liczba izb przekracza znacznie 4 na mieszkanie: w Stutgarcie zaledwie 20% mieszkań ma mniej niż 4 izby. Stosunki takie jak w Dreźnie i Essen są typowe dla ogółu miast niemieckich: przeciętnie $\frac{2}{3}$ mieszkań liczy 3—5 izb, jednoizbowych jest zaledwie 3—4%, a i dwuizbowych tylko kilkanaście procent; przeciętna liczba izb na mieszkanie wynosi 3,8 w większych miastach, a 4,0 w mniejszych—odwrotnie niż w województwach zachodnich Polski, gdzie większe są mieszkania w większych miastach (3, 2 i 3,0 izb na mieszkanie).

Podobny rozkład jak miasta na wschodzie Niemiec i w woj. zachodnich ma Sztokholm, z nieco większym nawet odsetkiem mieszkań jedno- i dwuizbowych niż Poznań. Miasta szwajcarskie (Bazylea, podobnie i Bern) mają mieszkania duże, odsetek jedno- i dwuizbowych wynosi tylko 5%, typowe są 3- i 4-izbowe (prócz pokoiw mansardowych). Jeszcze większe rozmiary mieszkań mają miasta angielskie, zwłaszcza mniejsze: na mieszkanie przypada tu przeciętnie 5,2 izby (licząc mieszkania konstrukcyjne), przeszło połowa mieszkań ma 4—5 izb, trzecia część nawet więcej, a zaledwie 14% jest mieszkań małych. Większe miasta mają nieco mniejsze mieszkania, Londyn zaś—jeśli liczyć pomieszczenia pojedynczych gospodarstw—stoi jeszcze dalej i przy takim obliczeniu jednak nie ustępuje przeciętnej dla większych miast niemieckich.

Miasta województw zachodnich przedstawiają rozkład mieszkań według wielkości, odpowiadający gorzej usytu-

owanym miastom zachodnio-europejskim. Pozostałe miasta polskie, ustępujące znacznie tej dzielnicy—z mieszkaniami jedno- i dwuizbowymi w znacznej większości, z drobnym odsetkiem większych mieszkań powyżej 4 izb nie dochodzącym do 10%—pozostają tem samem daleko od wszystkich branych dotąd do porównania miast. Gromadzenie się większości ludności w małych mieszkaniach, wynik małego dobrobytu i wyraz niskiego standardu życiowego, jest objawem charakterystycznym także i dla innych krajów na wschodzie Europy. W Rydze spotykamy wprawdzie stosunkowo niewiele mieszkań jednoizbowych, dwuizbowe natomiast stanowią typ dominujący, niemal połowę ogólnej liczby; oznacza to wprawdzie warunki lepsze niż w miastach polskich, ale należy brać pod uwagę, że kuchnia zasadniczo nie nadaje się tu ze względu na sposób opalania do celów mieszkalnych¹. W stolicy Finlandji zaś podział mieszkań według wielkości pokrywa się prawie z podziałem dla Warszawy.

2. LICZBA GOSPODARSTW W MIESZKANIACH

Skupianie się gospodarstw po kilka w jednym mieszkaniu gra w miastach, w szczególności zaś w większych miastach specjalną rolę. O ile na wsi wspólne mieszkanie kilku gospodarstw w jednym mieszkaniu jest zasadniczo wynikiem braku dostatecznej ilości mieszkań, małego dobrobytu ludności i t. p., to w miastach wiąże się to często ze strukturą ludności, z dużym udziałem w niej ludności, nie związanej ściśle z daną miejscowością, lecz przebywającej tam dla celów zarobkowych, pobierania nauki i t. p.; nie mając zdecydowanego zamiaru osiedlenia się w mieście, osoby takie niezależnie od warunków mieszkaniowych nie starają się uzyskać własnego mieszkania. To też w miastach pewien odsetek mieszkań zajętych przez kilka gospodarstw jest rzeczą zupełnie normalną. Pozatem jednak oddziaływać może brak mieszkań, będący już nie bezpośrednią konsekwencją stopnia dobrobytu, lecz warunków rozwoju ruchu budowlanego (jak to podkreślono w uwagach wstępnych); w ten sposób ilość mieszkań, zajmowanych przez więcej niż jedno gospodarstwo, staje się wyrazem głodu mieszkaniowego, miarą różnego stopnia jego napięcia w poszczególnych miastach. Specjalne znaczenie ma kwestja skupiania się po kilka gospodarstw w jednym mieszkaniu dla mieszkań małych; o ile bowiem powiedzieliśmy, że zjawisko to można uważać w stosunkach miejskich za normalne w pewnych warunkach, o tyle przestaje ono być normalne, gdy dotyczy jedno- czy dwupokojowego mieszkania. Będziemy więc

przedstawiali położenie pod względem częstości występowania zjawiska kilku gospodarstw w jednym mieszkaniu dla ogółu mieszkań, następnie zaś specjalnie dla mieszkań mniejszych, 1-, 2- i 3-izbowych.

Przeciętnie w kraju w mniejszych miastach (do 20 tys. mieszkańców) mieści więcej niż jedno gospodarstwo 7,7% mieszkań, w większych miastach—12,2%. W zależności od wielkości mieszkania odsetek ten zmienia się w sposób następujący:

Tabl. 18. Częstość mieszkań z kilku gospodarstwami w miastach w poszczególnych kategoriach wielkości

Le pourcentage des logements occupés par plusieurs ménages dans les villes, d'après les différentes catégories de grandeur

Liczba izb w mieszkaniu <i>Nombre de pièces dans le logement</i>	Mniejsze miasta— <i>Petites villes</i>		Większe miasta— <i>Grandes villes</i>	
	Odsetek mieszkań zajętych przez <i>Pourcentage des logements occupés par:</i>			
	2 gospodarstwa <i>2 ménages</i>	3 i więcej gospodarstw <i>3 ménages et plus</i>	2 gospodarstwa <i>2 ménages</i>	3 i więcej gospodarstw <i>3 ménages et plus</i>
1	4,9	0,8	7,0	1,2
2	5,6	0,7	8,0	1,7
3	7,4	1,1	11,3	2,6
4	10,2	2,3	14,2	4,2
5	12,3	3,7	17,2	6,6
6—9	11,3	5,4	19,2	11,0
10 i więcej <i>10 et plus</i>	9,2	9,6	14,3	13,8

Jak widać z tej tabliczki, w miarę zwiększania się liczby izb zwiększa się częstość występowania kilku gospodarstw w mieszkaniu, dochodząc dla największych mieszkań (5-pokojowych i większych) w miastach ponad 20 tys. mieszkańców niemal do trzeciej części ogółu mieszkań. Jest rzeczą prawdopodobną, że częściowo odbiły się tu specjalne warunki wojenne, które w kilka miesięcy po zawarciu pokoju pozostawiały jeszcze wyraźne ślady: rekwizycje mieszkaniowe dla wojskowych, stosowane szczególnie w stosunku do większych mieszkań, względnie specjalnie celem uniknięcia ich zawierane, podnajmy. W każdym razie w większych mieszkaniach odsetek mieszkań, zajmowanych więcej niż przez jedno gospodarstwo, musi być poważny. Bardzo znaczny jest on jednak i w najmniejszych mieszkaniach. W jednoizbowych stanowią one w większych miastach przeszło 8%, w dwuizbowych (pokój z kuchnią)—10%, w trzyizbowych (t. j. dwupokojowych)—14%; niższy jest w małych miastach, stanowiąc w pierwszych dwóch grupach po 6%, w trzeciej zaś—9%. Skupiając się więc w ogromnej większości w małych mieszkaniach, mieszka przytem ludność w dużej części po kilka gospodarstw w jednym mieszkaniu. Postaramy się ustalić odsetek ludności mieszkającej w ten sposób. Zakładając, że w każdej grupie wielkości liczba ludności w mieszkaniach, zajmowanych więcej niż przez jedno gospodarstwo, jest proporcjonalna do liczby tych mieszkań, otrzymujemy następujące rezultaty:

Tabl. 19. Szacunek odsetka ludności miejskiej w mieszkaniach z kilku gospodarstwami

Le pourcentage de la population urbaine dans les logements occupés par plusieurs ménages

Liczba izb w mieszkaniu <i>Nombre de pièces dans le logement</i>	Mniejsze miasta — Petites villes			Większe miasta — Grandes villes		
	Odsetek ludności w mieszkaniach danej grupy <i>Pourcentage de la population dans les logements occupés par le groupe donné</i>	Odsetek mieszkań z 2 i więcej gospodarstwami <i>Pourcentage des logements occupés par 2 ménages et plus</i>	Odsetek ludności w mieszkaniach z 2 i więcej gospodarstwami <i>Pourcentage de la population dans les logements occupés par 2 ménages et plus</i>	Odsetek ludności w mieszkaniach danej grupy <i>Pourcentage de la population dans les logements occupés par le groupe donné</i>	Odsetek mieszkań z 2 i więcej gospodarstwami <i>Pourcentage des logements occupés par 2 ménages et plus</i>	Odsetek ludności w mieszkaniach z 2 i więcej gospodarstwami <i>Pourcentage de la population dans les logements occupés par 2 ménages et plus</i>
1	29,8	5,7	1,70	29,9	8,2	2,45
2	33,6	6,3	2,12	28,2	9,7	2,74
3	18,0	8,5	1,53	19,5	13,9	2,71
4—5	14,0	13,6	1,90	16,9	20,2	3,41
6 i więcej <i>et plus</i>	4,6	16,9	0,78	5,5	30,1	1,66
Ogółem—Total			8,03			12,97

¹ Jeśli odrzucić dane dla województw wachodnich i białostockiego, ulegają pewnym zmianom także sumy ogólnopolskie. Odsetki mieszkań, zajmowanych przez 2 i więcej gospodarstw, stanowiące dla ogółu mieszkań większych miast odpowiednio 0,7 i 2,5%, zmniejszają się wówczas do 0,3 i 2,4%; większa zmiana zachodzi w sumach dla miast poniżej 20 tys. mieszkańców: zamiast 6,5 i 1,2%, otrzymujemy odpowiednio 5,3 i 0,8%.

Z obliczenia tego wynikałoby więc, że w mieszkaniach zajmowanych przez kilka gospodarstw mieszka w miastach poniżej 20 tys. mieszkańców 8% ludności, w miastach powyżej 20 tys.—13%. Założenie jednak, przy którym obliczenia dokonano, z pewnością nie jest zupełnie słuszne i to błąd powstaje w tym kierunku, że w mieszkaniach z kilku gospodarstwami niewątpliwie jest przeciętnie więcej osób niż w mieszkaniach tej samej wielkości, zajmowanych przez jedno tylko gospodarstwo, odsetek ludności jest więc w każdej grupie wyższy niżby to wynikało z tabliczki. Możemy zatem stwierdzić, że w tych warunkach żyje w mniejszych miastach niemniej niż 10% ludności, w większych zaś—ponad 15%.

Następnie uwzględnić należy typy gospodarstw wspólnie mieszkających. Nie jest oczywiście rzeczą obojętną, czy są to wyłącznie osoby samotne, czy też jest wśród nich jedno lub—wypadek najgorszy—kilka gospodarstw rodzinnych (wielooosobowych). Kwestję tę opracowano w publikacjach spisowych dla większych miast (tabl. III), w przeglądach terytorjalnych poświęcona jest jej tabl. 6, w której dla uzyskania większej przejrzystości zredukowano liczbę rozpatrywanych kombinacji ilości i typów gospodarstw. W poniższej tabliczce ujmemy kwestję w formie najbardziej ogólnej, rozpatrując trzy możliwości, stanowiące zdaniem naszym trzy stopnie anormalności warunków mieszkaniowych przy skupianiu się kilku gospodarstw w jednym mieszkaniu: 1) kilka gospodarstw osób samotnych, 2) jedno gospodarstwo rodzinne z gospodarstwami osób samotnych, 3) dwa i więcej gospodarstw rodzinnych z gospodarstwami osób samotnych lub bez nich; tabliczka dotyczy ogółu miast powyżej 20 tys. mieszkańców.

Tabl. 20. Częstość mieszkań z kilku gospodarstwami w miastach według rodzaju gospodarstw

Pourcentage des logements occupés par plusieurs ménages dans les villes, d'après l'espèce de ménages

Liczba izb w mieszkaniu <i>Nombre de pièces dans le logement</i>	Odsetek mieszkań zajętych przez <i>Pourcentage des logements occupés par:</i>		
	kilka gospodarstw osób samotnych <i>plusieurs ménages de personnes solitaires</i>	jedno gospodarstwo rodzinne i gospodarstwa osób samotnych <i>un ménage de famille et par un ou plus de ménages de personnes solitaires</i>	2 lub więcej gospodarstw rodzinnych z osobami samotnymi lub bez nich <i>deux ou plusieurs ménages de famille avec ou sans ménages de personnes solitaires</i>
Ogółem — Total	1,1	5,1	6,0
1	1,5	3,8	2,9
2	0,8	4,1	4,8
3	0,8	4,9	8,2

Skupianie się w jednym mieszkaniu po kilka gospodarstw osób samotnych jest wypadkiem najrzadziej występującym, poza mieszkaniami jednoizbowymi nie dosięgającym dziesiątej części mieszkań z kilku gospodarstwami. Znacznie częściej występują pojedyncze gospodarstwa rodzinne mieszczące się wspólnie z jednym lub kilku gospodarstwami osób samotnych. Nieco rzadziej w mieszkaniach jednoizbowych, częściej natomiast w pozostałych (zwłaszcza trzyizbowych, t. zn. dwupokojowych) mieszka wspólnie kilka gospodarstw rodzinnych. Tu mamy dobitny wyraz nędzy mieszkaniowej.

Przechodzimy teraz do omówienia różnic między poszczególnymi częściami Państwa. Przypomnieć tu jednak trzeba, że analizując podział mieszkań według wielkości, zakwestjonowaliśmy jako budzące poważne wątpliwości dane dla miast województw wachodnich (wraz z częścią białostockiego), wskazując jako na jeden z dowodów na niezwykle wysokie odsetki mieszkań zajmowanych przez kilka gospodarstw. Ponieważ wydaje się, że powodem tego były po części wypadki łączenia w materiały spisowe kilku mieszkań w jedno, rezygnujemy z rozpatrywania podziału mieszkań według liczby gospodarstw dla miast województw wachodnich i omówimy tylko pozostałe dzielnice¹.

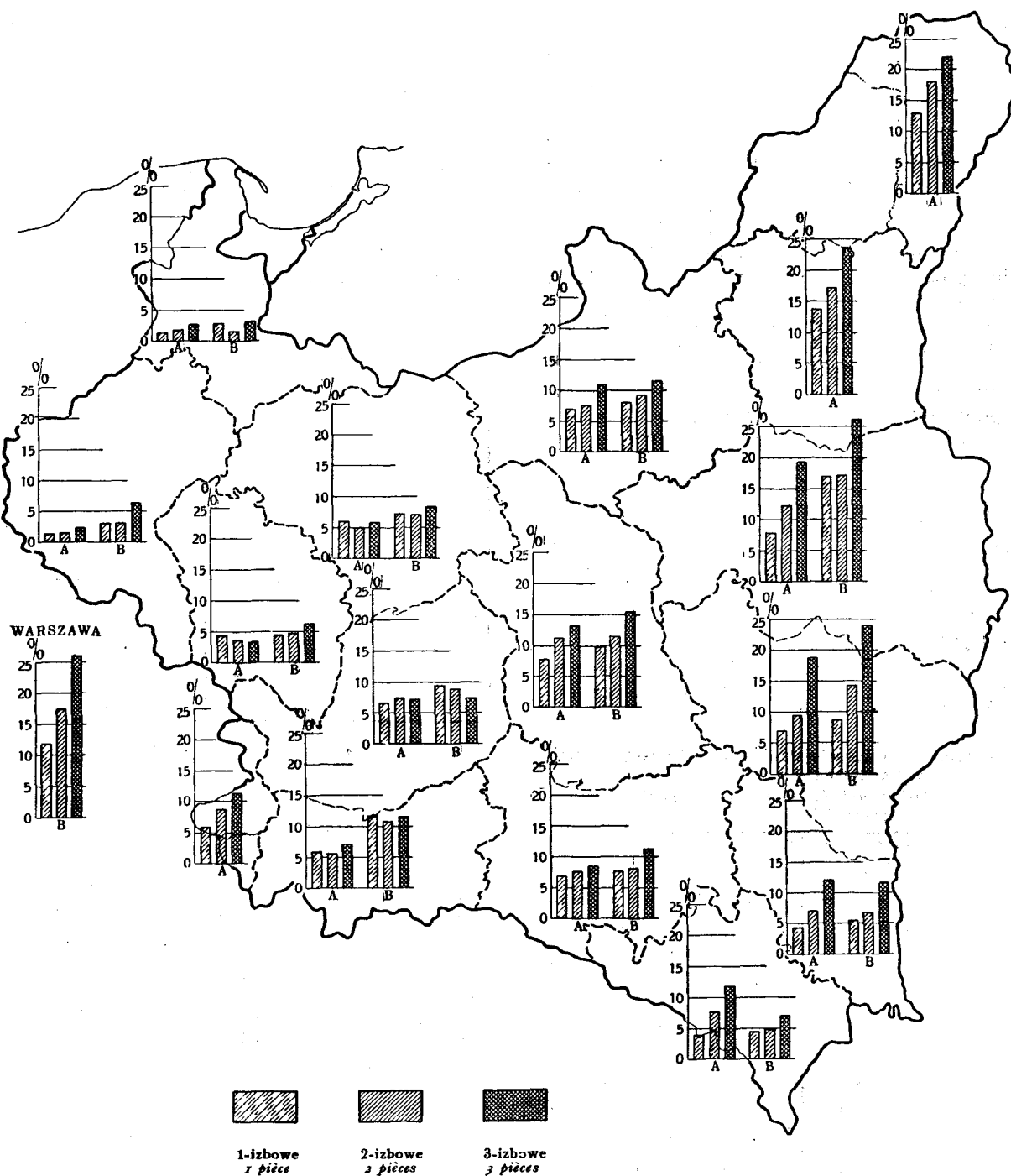
Województwa zachodnie, odpowiednio do lepszych wogóle warunków mieszkaniowych w stosunku do pozostałych dzielnic, wyróżniają się niskimi odsetkami mieszkań zajętych przez kilka gospodarstw. Dla mniejszych miast wynoszą one 2,5% w woj. poznańskim, a 3,3% w pomorskim, dla większych zaś odpowiednio 7,1% i 4,7%. W grupie mniejszych miast więc szczególnie niski jest odsetek w woj. poznańskim, w grupie większych natomiast wyższy w nim jest nieco niż w pomorskim; powoduje to miasto Poznań, po wyeliminowaniu którego większe miasta woj. poznańskiego wykazują odsetek mieszkań z kilku gospodarstwami w wysokości 4,0%, a więc niższy niż woj. pomorskie. Dla małych mieszkań odsetki te są bardzo niskie, zwłaszcza w miastach poniżej 20 tys. mieszkańców: dla jednoizbowych wynoszą 1,3—1,5%, dla dwuizbowych 1,6—1,9%, dla trzyizbowych 2,3—2,7%; więcej jest

małych mieszkań zajmowanych przez kilka gospodarstw w większych miastach (zwłaszcza odbija się tu wpływ Poznania); 2,8—3,0% w jednoizbowych mieszkaniach, 1,5—3,0% w dwuizbowych (wyjątkowo niski odsetek w woj. pomorskim, niższy niż dla mniejszych miast i niż dla mieszkań jednoizbowych), 3,2—6,2% w trzyizbowych. Poszczególne powiaty i miasta nie tworzą żadnych wyróżniających się od innych części skupień; wśród mniejszych miast podkreślić tylko trzeba stosunkowo wysoki odsetek mieszkań z kilku gospodarstwami w Ostrowie—7,4%, wśród większych, jak już mówiliśmy, odcina się Poznań—9,9%. Co do typów gospodarstw, występujących przy mieszkaniu wspólnym, w województwach zachodnich mniejszy jest przeważnie niż gdzieindziej udział takich skupień, przy których występuje po kilka gospodarstw rodzinnych w jednym mieszkaniu.

Wykres 9.

Małe mieszkania w miastach zamieszkiwane przez dwa i więcej gospodarstw

Les petits logements dans les villes, occupés par deux ménages et davantage

Śląsk Cieszyński, którego miasta dawały obraz warunków mieszkaniowych pod względem wielkości mieszkań dość zbliżony do województw zachodnich, tu oddalają się od nich bardzo znacznie—mieszkań z kilku gospodarstwami jest dość dużo. Przeciętny ich odsetek wynosi 11,9%, w mieszkaniach jednoizbowych 5,9%, w dwuizbowych 8,8%, w trzyizbowych 11,3%. Są to liczby takie jak w województwach centralnych i południowych z najgorszymi warunkami mieszkaniowymi. Oba powiaty Śląska Cieszyńskiego wykazują przytem liczby bardzo bliskie siebie.

W województwach centralnych (poza białostockiem) częstotnością występowania mieszkań z kilku gospodarstwami wyróżnia się woj. lubelskie, stosunkową ich rzadkością—łódzkie, pośrednie zaś miejsca zajmują warszawskie i kieleckie. Odsetki takich mieszkań wynoszą mianowicie w woj. lubelskiem 10,5% w mniejszych miastach, a 13,4% w większych, w łódzkim odpowiednio 4,1% i 5,6%, w obu zaś pośrednie miejsca zajmujących: warszawskiem 5,9% i 8,5%, a kieleckiem 7,3% i 9,5%. Nie uwzględniona przytem pozostaje Warszawa z niezmiernie wysokim odsetkiem mieszkań zajętych przez kilka gospodarstw—20,1%; natomiast Łódź niewiele odbiega swym odsetkiem od innych większych miast tego województwa—podczas gdy w nich odsetek wynosi przeciętnie 4,9%, w Łodzi stanowi on 5,8%.

Te różnice między poszczególnymi województwami centralnymi powtarzają się też w liczbach dla małych mieszkań i to we wszystkich ich grupach. Tak więc w mniejszych miastach odsetek mieszkań z kilku gospodarstwami wynosi: wśród mieszkań 1—izbowych 7,7% w woj. lubelskiem, 4,4% w łódzkim, a 6,0 względnie 6,7% w warszawskiem i kieleckiem; wśród 2—izbowych 11,2% w lubelskiem, 3,5% w łódzkim, a 5,0 względnie 7,5% w pozostałych dwóch; wreszcie wśród 3—izbowych odsetki te stanowią 13,3% w lubelskiem, 3,3% w łódzkim, a 5,8% względnie 7,2% w warszawskiem i kieleckiem. Wydaje się, że ten porządek województw nie jest bez związku ze zniszczeniami wojennymi, którym województwo łódzkie uległo w najmniejszym stopniu, lubelskie zaś w największym; pozbawiając część rodzin mieszkania, stanowiły zniszczenia czynnik sprzyjający skupianiu się po kilka gospodarstw w jednym mieszkaniu. Wyróżniające się wysokimi odsetkami mieszkań zajmowanych przez kilka gospodarstw pow. Włodawa (20,0%) i Sochaczew (12,4%) należą do najsilniej zniszczonych podczas wojny; ten czynnik też tłumaczyłby wysoki poziom tych odsetków we wschodniej tylko części woj. kieleckiego, zwłaszcza zaś w pow. Kozienice, Iłża i Radom (10—15%). Jest to jednak tylko jeden z czynników, współdziałający z innymi; tak np. posiadający dużo mieszkań z kilku gospodarstwami pow. Będzin (13,9%) nie uległ zniszczeniu podczas wojny i tu wynika to niewątpliwie z warunków życia robotniczego w tym wybitnie przemysłowym okręgu.

Również w większych miastach zaznaczają się te same różnice między województwami, choć niekiedy mniej wyraźnie. W każdym razie we wszystkich grupach małych mieszkań województwo łódzkie ma najmniej mieszkań z

kilku gospodarstwami (4,3% jednoizbowych, 4,8% dwuizbowych, 6,1% trzyizbowych), lubelskie zaś—najwięcej (odpowiednio 9,7%, 11,4% i 15,4%). Typowe przemysłowe ośrodki woj. łódzkiego (Pabjanice, Żgierz, Tomaszów Rawski) mają niewiele mieszkań zajmowanych przez kilka gospodarstw, zwłaszcza małych (jednoizbowych 2,6—3,6%), nie więcej niż województwa zachodnie; bardzo dużo natomiast poza wszystkimi miastami woj. lubelskiego także Radom i Kielce oraz Żyrardów; ten ostatni ma jednoizbowych mieszkań z kilku gospodarstwami 10,2%.

Miasta województw południowych wykazują częstość występowania mieszkań z kilku gospodarstwami zbliżoną do centralnych, bez wyraźniejszych przytem różnic między poszczególnymi województwami: w małych miastach odsetek waha się dla czterech województw od 6,7 do 7,9%; w szerszych granicach zmienia się w większych miastach (6,8—12,5%), wynika to jednak tylko z wpływu danych dla dwóch dużych miast, Krakowa i Lwowa, po wyeliminowaniu których odpowiednie województwa nie różnią się znacznie od dwóch pozostałych: odsetek dla większych miast woj. krakowskiego okazuje się wówczas równy 6,8%, lwowskiego—5,7%, stanisławowskiego zaś i tarnopolskiego—odpowiednio 6,8 i 8,8%.

O ile przeciętne dla mniejszych miast wszystkich czterech województw południowych niewiele się od siebie odchylają, o tyle w poszczególnych powiatach częstość występowania mieszkań z kilku gospodarstwami jest bardzo różna, przyczem w tej dziedzinie wahania nie wykazują zupełnie zbieżności z intensywnością zniszczeń wojennych. W woj. krakowskim wysokim odsetkiem odznaczają się bardziej uprzemysłowione powiaty na zachodzie: Biała—13,8%, Oświęcim—9,4%, Chrzanów—9,1%; również mniejsze miasta okręgu naftowego—powiatu Drohobycz—mają wysoki odsetek mieszkań zajmowanych przez kilka gospodarstw—17,0%; pozatem zaś wysokimi odsetkami wyróżniają się powiaty Nisko—17,4%, Sokal—16,7%, Kosów—14,9%, Turka—13,9%, Trembowla—12,5%. Małe mieszkania mają w woj. krakowskim i lwowskim we wszystkich grupach (1-, 2- i 3-izbowych) jednakową ilość zajętych przez kilka gospodarstw, zbliżoną do typu województw centralnych—6 do 8%; natomiast w stanisławowskim i tarnopolskim odsetki są bardzo niskie dla mieszkań jednoizbowych (około 4%), zato dalej szybko się podnoszą: dla dwuizbowych do 7—8%, dla 3-izbowych do 12%.

W większych miastach województw południowych stosunki pod tym względem nie różnią się wiele (poza Krakowem i Lwowem) od mniejszych miast. Odsetek mieszkań z kilku gospodarstwami nie jest naogół wyższy niż w mniejszych miastach; w szczególności w małych mieszkaniach waha się od 4 do 7%, tylko w Tarnopolu, podnosząc się gwałtownie, dochodzi już dla mieszkań trzyizbowych do 11,7%.

Specjalnie rozpatrzmy stosunki w pięciu największych miastach obszaru spisowego. Przedstawia je tabliczka następująca:

Tabl. 21. Mieszkania z kilku gospodarstwami w głównych miastach Polski
Les logements composés de plusieurs ménages dans les villes principales de Pologne

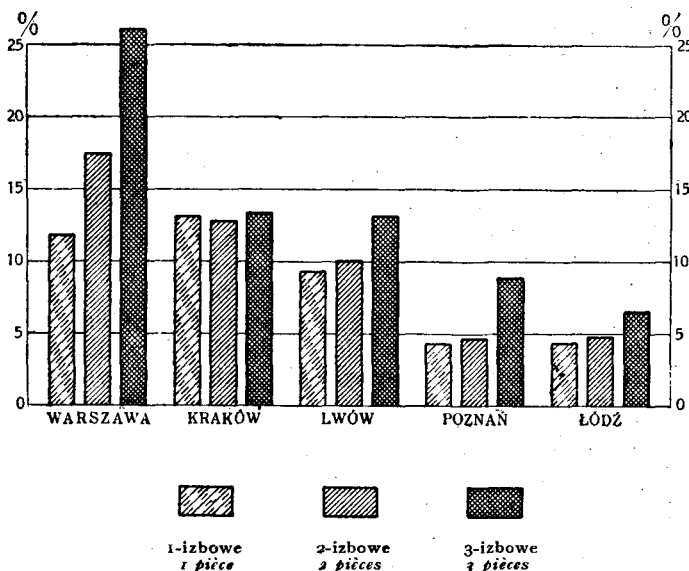
Miasta	Ogół mieszkań Total des logements				Mieszkania 1-izbowe Logements à 1 pièce				Mieszkania 2-izbowe Logements à 2 pièces				Mieszkania 3-izbowe Logements à 3 pièces				Villes
	Odsetek mieszkań z kilku gospodarstwami Pourcentage des logements occupés par plusieurs ménages				Odsetek mieszkań z kilku gospodarstwami Pourcentage des logements occupés par plusieurs ménages				Odsetek mieszkań z kilku gospodarstwami Pourcentage des logements occupés par plusieurs ménages				Odsetek mieszkań z kilku gospodarstwami Pourcentage des logements occupés par plusieurs ménages				
	W tem — Dont		W tem — Dont		W tem — Dont		W tem — Dont		W tem — Dont		W tem — Dont		W tem — Dont				
	bez gospodarstw rodzinnych sans ménages de famille	z jednym gospodarstwem rodzinnym avec un ménage de famille	z dwoma i więcej gospodarstwami rodzinnymi avec deux ménages de famille et plus		bez gospodarstw rodzinnych sans ménages de famille	z jednym gospodarstwem rodzinnym avec un ménage de famille	z dwoma i więcej gospodarstwami rodzinnymi avec deux ménages de famille et plus		bez gospodarstw rodzinnych sans ménages de famille	z jednym gospodarstwem rodzinnym avec un ménage de famille	z dwoma i więcej gospodarstwami rodzinnymi avec deux ménages de famille et plus		bez gospodarstw rodzinnych sans ménages de famille	z jednym gospodarstwem rodzinnym avec un ménage de famille	z dwoma i więcej gospodarstwami rodzinnymi avec deux ménages de famille et plus		
Warszawa .	20,1	1,6	8,3	10,2	11,9	2,1	5,8	4,0	17,5	1,2	7,6	8,7	26,2	1,2	8,4	16,6	Warszawa
Łódź	5,8	0,6	2,7	2,5	4,4	0,7	2,2	1,5	4,8	0,3	2,1	2,4	6,6	0,3	2,5	3,8	Łódź
Lwów . . .	12,4	1,6	5,5	5,3	9,3	2,9	4,2	2,2	10,1	1,3	4,8	4,0	13,2	1,1	5,4	6,7	Lwów
Kraków . . .	14,4	2,2	7,1	5,1	13,2	3,7	6,0	3,5	12,8	1,6	6,7	4,5	13,4	1,4	6,2	5,8	Kraków
Poznań . . .	9,9	1,0	5,4	3,5	4,3	2,1	1,6	0,6	4,7	1,0	1,9	1,8	8,9	0,6	4,7	3,6	Poznań

Charakteryzujący się naogół najlepszymi warunkami mieszkaniowymi Poznań ma poza Łodzią najmniej mieszkań, zajmowanych przez kilka gospodarstw—przeciętnie nieco mniej niż 10%, w mieszkaniach małych zaś: 4—5% w 1- i 2-izbowych, 9% w 3-izbowych. W najmniejszych mieszkaniach przytem znaczną część tego odsetka stanowią mieszkania z samymi tylko osobami samotnymi, wypadki zaś skupień po kilka gospodarstw rodzinnych w jednym mieszkaniu są w Poznaniu z całej tej grupy miast najrzadsze.

Wykres 10.

Małe mieszkania zamieszkiwane przez 2 i więcej gospodarstw w głównych miastach obszaru spisuowego

Les petits logements occupés par 2 ménages et davantage dans les villes principales du territoire recensé

Godną zastanowienia rzeczą jest niezwykle niski odsetek mieszkań z kilku gospodarstwami w Łodzi. Jest on znacznie niższy, niż we wszystkich innych dużych miastach Polski, nawet niż w Poznaniu, gdzie mieszkań takich jest, jak widzieliśmy—10%, w Łodzi natomiast odsetek nie dosięga nawet 6%; tymczasem Łódź, pod względem układu mieszkań według wielkości stoi bez porównania niżej od Poznania. Czynnikiem, który wpłynął na to w pewnej mierze, jest ta okoliczność, że Łódź jest w grupie dużych miast jedynym nie posiadającym wyższych uczelni, które skupiają zazwyczaj młodzież przyjeżdżającą z innych miast i mieszkającą przy rodzinach, co zwiększa liczbę mieszkań, zajmowanych przez więcej niż jedno gospodarstwo. Również jako ośrodek administracyjny Łódź wobec sąsiedztwa Warszawy ma mniejsze znaczenie od innych dużych miast. Czynniki tych jednak nie można w żadnym razie uznać za tłumaczące całkowicie niski odsetek mieszkań z kilku gospodarstwami w Łodzi. Przypuszczać można, że wyższy niż w innych dużych miastach udział najmniejszych mieszkań—jednoizbowych, wytwarzając już sam przez się złe warunki mieszkaniowe, był jednak z drugiej strony czynnikiem, który sprzyjał występowaniu w bardziej ograniczonej liczbie mieszkań z kilku gospodarstwami, gdyż umożliwił powstawanie tym samym kosztem większej ilości mieszkań, obniżył przeciętny koszt mieszkania jako takiego (bez względu na wielkość) i być może, iż wykształcił dzięki temu w pewnej mierze przyzwyczajenia ludności.

Więcej od Poznania mieszkań zajmowanych przez kilka gospodarstw mają Lwów i Kraków. W liczbach dla ogółu mieszkań różnice są nieco zatarte (Poznań—10%, Lwów—12%, Kraków—14%), gdyż Poznań ma znacznie wyższy odsetek większych mieszkań, w których współżycie kilku gospodarstw zdarza się częściej, natomiast z całą jaskrawością występuje różnica w małych mieszkaniach: w jedno- i dwuizbowych odsetek Poznania wynosi 4—5%, Lwowa natomiast 9—10%, a Krakowa nawet 13%; w trzyizbowych—Poznań 9%, Krakowa i Lwowa—13%. W szczególności wyższe są znacznie dla Lwowa i Krakowa odsetki małych mieszkań, w których zamieszkują wspólnie gospodarstwa rodzinne.

Miastem górującym nad wszystkimi innymi liczebnością mieszkań zamieszkiwanych przez kilka gospodarstw, prawdziwym „miastem sublokatorów“ jest Warszawa. Przepiętny dla ogółu mieszkań odsetek stanowi 20,1%; w największych mieszkaniach niemal połowa liczy więcej niż jedno gospodarstwo (z czego znów połowa przypada na mieszkania z dwoma i więcej gospodarstwami rodzinnymi); w 3- i 4-pokojowych około trzeciej części jest podnajmowanych (wzgl. w inny sposób skupiających kilka gospodarstw); wreszcie, co najważniejsze, wypadki te są bardzo częste i wśród najmniejszych mieszkań. Dla jednoizbowych mieszkań odsetek warszawski—11,9% ustępuje odsetkowi dla jednego z dużych miast—Krakowa (13,2%); natomiast dla dwuizbowych—17,5% jest już wyższy niż gdziekolwiek, a jeszcze bardziej oddala się od danych z innych miast dla trzyizbowych—26,2%. Wyjątkowo duży jest w Warszawie odsetek skupień najnienormalniejszych—obejmujących po dwa i więcej gospodarstw rodzinnych w jednym mieszkaniu: już w jednoizbowych mieszkaniach stanowi on 4%, w dwuizbowych—9%, w trzyizbowych zaś dochodzi do 17%.

Należy przypomnieć, że dane te odnoszą się do daty dość już oddalonej—roku 1921. O ile dane o podziale mieszkań według wielkości przy słabym ruchu budowlanym nie mogły wiele stracić na aktualności, o tyle zmiany wywołane nierównomiernością przyrostu ludności z jednej strony, a mieszkań z drugiej, mogły być bardzo znaczne. W ciągu ośmiu lat od spisu według przybliżonych szacunków ludność (na 1. I 1929 r.) Poznania wzrosła o 46%, Łodzi o 32%, Warszawy o 16%, Krakowa o 12% i Lwowa o 10%; jeszcze większy był przyrost liczby gospodarstw wobec zmian w podziale według wieku i znacznego zwiększenia się udziału ludności w wieku 20—29 lat—z 16,7% do 20,1% dla ogółu ludności Polski. Słabo rozwijający się ruch budowlany rosnących w takim tempie potrzeb nie mógł pokryć; niewątpliwie zatem od czasu spisu nastąpiło pogorszenie—w jakim stopniu, okaże dopiero następny spis.

Porównania statystyk różnych krajów w zakresie częstości wypadków współżycia kilku gospodarstw w jednym mieszkaniu są mniej pewne niż jakiegokolwiek inne porównania w statystyce mieszkaniowej. Pojęcie gospodarstwa nie jest identyczne w różnych krajach; poza kwestią definicji zasadniczej różnice w ujęciu wynikać mogą z odmiennych zwyczajów, innego sensu terminologii, zawsze prawie niezbyt ściśle. Porównanie nasze ograniczamy do dwóch tylko krajów, Niemiec i Anglii, a i te wyniki przyjmować musimy z rezerwą.

Pojęcie gospodarstwa w Niemczech nie jest identyczne z polskim ujęciem tej jednostki (p. wyż. str. 5). Różnicę stanowią zwłaszcza podnajemcy i osoby mieszkające kątem nie stołujący się u właściciela mieszkania i nie prowadzący własnej kuchni, lecz stołujący się poza domem; w Polsce traktowani oni byli jako stanowiący odrębne gospodarstwa (przeważnie gospodarstwa osób samotnych), w Niemczech zaś byli wliczani do gospodarstwa właściciela mieszkania. Pozatem w statystyce niemieckiej wyodrębniano wszelkie wypadki, gdy mieszkanie zajmuje jedna tylko rodzina, prowadząca gospodarstwo, ale z osobami obcymi bez własnego gospodarstwa; włączano tu wypadki wyżej omówione, ale także i takie, gdy i w Polsce liczone było jedno tylko gospodarstwo—podnajemcy stołujący się u właściciela mieszkania i t. p. Liczba więc dla Niemiec porównalna z polską liczbą mieszkań, zajmowanych przez kilka gospodarstw, jest większa od liczby mieszkań z kilku gospodarstwami, ale mniejsza od liczby mieszkań z wszelkiego rodzaju osobami obcymi mieszkającymi przy rodzinie; podajemy w tabliczce obie granice; sądzymy, że właściwa liczba byłaby bliższą raczej granicy dolnej.

W Anglii pojęcie gospodarstwa nie różniło się znacznie od przyjętego przy spisie polskim, gdyż podnajemca nie stołujący się z rodziną traktowany był jako stanowiący odrębną rodzinę. Jak już jednak mówiliśmy przy porównywaniu podziału mieszkań według wielkości, różnice uwidoczniają się w pojęciu mieszkania—stałoby się prawdopodobnie

wynika niezwykle wysoka liczba wypadków zajmowania większych mieszkań przez kilka gospodarstw w Londynie.

Z temi zastrzeżeniami zestawiamy w podanej niżej tabliczce zasadnicze dane — dla ogółu mieszkań i dla mieszkań małych.

Tabl. 22. Częstość mieszkań z kilku gospodarstwami w miastach w Polsce oraz w Niemczech i Anglii

Pourcentage des logements occupés par plusieurs ménages dans les villes de Pologne, d'Allemagne et d'Angleterre

Kraje Grupy miast	Odsetek mieszkań zajętych przez więcej niż jedno gospodarstwo wśród mieszkań <i>Pourcentage des logements occupés par plus d'un ménage parmi les logements:</i>				Pays Groupes de villes
	ogółem total	1—izbo- wych à une pièce	2—izbo- wych à 2 pièces	3—izbo- wych à 3 pièces	
Polska (bez woj. zachodn.):					Pologne (sauf les dép. de l'ouest)
Miasta poniżej 20 tys. mieszk.	8,9	6,2	7,3	10,8	Villes au-dessous de 20 mille habit.
Miasta powyżej 20 tys. mieszk.	12,9	8,4	10,6	15,8	Villes au-dessus de 20 mille habit.
Warszawa . .	20,1	11,9	17,5	26,2	Varsovie
Woj. zachodnie:					Dép. de l'ouest
Miasta poniżej 20 tys. mieszk.	2,7	1,3	1,7	2,4	Villes au-dessous de 20 mille habit.
Miasta powyżej 20 tys. mieszk.	6,6	3,0	2,7	5,4	Villes au-dessus de 20 mille habit.
Poznań . . .	9,9	4,3	4,7	8,9	Poznań
Niemcy (1927): ^a					Allemagne (1927) ^a
Gminy od 5 do 20 tys. mieszk.	3,9(11,9)	0,9(3,4)	1,4(4,4)	2,6(7,8)	Communes de 5 à 20 mille habit.
Gminy powyżej 20 tys. mieszk.	7,1(19,2)	0,9(4,7)	2,4(8,2)	5,3(14,7)	Communes au-dessus de 20 mille habit.
Berlin	6,8(21,8)	1,0(7,5)	3,1(13,0)	7,5(23,5)	Berlin
Anglia (1921):					Angleterre (1921)
Mniejsze miasta (urban districts)	7,7		1,3		Petites villes (urban districts)
Większe miasta (county boroughs)					Grandes villes (county boroughs)
prócz Londynu	8,7		1,9		sauf Londres
Londyn . . .	39,4		2,2		Londres

^a Liczby w nawiasach oznaczają odsetek mieszkań z kilku gospodarstwami lub z podnajemcami i rodzinami, choćby nie prowadzającymi oddzielnego gospodarstwa.

^a Les chiffres entre parenthèses désignent le pourcentage des logements occupés par plusieurs ménages ou bien par les souslocataires et leurs familles, même s'ils ne formaient pas des ménages à part.

Odsetek ogólny mieszkań zajmowanych przez kilka gospodarstw w województwach zachodnich jest w 1921 r. niski, niższy niż w Niemczech—zarówno dla mniejszych jak i dla większych miast nie dosięga nawet liczby niemieckiej wypadków współzycia kilku gospodarstw, a tembardziej liczby wypadków współzycia osób z kilku rodzin; wyższe od liczb niemieckich są odsetki w Anglii, wynika to jednak prawdopodobnie z odmiennego pojęcia mieszkania—traktowania każdej części „domu rodzinnego” jako części mieszkania właściciela domu. Natomiast miasta polskie poza województwami zachodnimi mają odsetki mieszkań z kilku gospodarstwami wysokie, przewyższające odsetki niemieckie i angielskie: gdy w większych miastach województw zachodnich odsetek ten stanowi 6,6%, Niemiec—7,1% (z poprawką w górę), Anglii—8,7% (z poprawką w dół), w większych miastach Polski poza województwami zachodnimi wynosi aż 12,9%.

Istotniejsze różnice uwydatniają się w liczbie małych mieszkań z kilku gospodarstwami; gorsze warunki mieszkaniowe Polski znajdują wyraz w tem przedewszystkiem, że gdy w pomyślniejszych warunkach współzycie kilku gospodarstw zdarza się częściej tylko w dużych mieszkaniach, w Polsce wypadki te obejmują mieszkania najmniejsze. W Anglii we wszystkich grupach miast mieszkania nie przekraczające trzech izb zaledwie w 1—2% są zajmowane równocześnie przez więcej niż jedno gospodarstwo. Mieszkania jednoizbowe także i w Niemczech są w 1% tylko zamieszkiwane przez kilka gospodarstw, w Polsce odsetek dla województw zachodnich jest niewiele wyższy, dla reszty Państwa natomiast wynosi 6% dla mniejszych miast, a 8% dla większych, dla Warszawy zaś nawet 12%. Mieszkania dwu- i trzyizbowe mają w województwach za-

chodnich zbliżone ilości wypadków współzycia kilku gospodarstw jak w Niemczech, w miastach pozostałej części kraju wypadki te zachodzą kilka razy częściej.

Podczas gdy więc w miastach województw zachodnich w czasie spisu 1921 r. nie było więcej niż w Niemczech mieszkań z kilku gospodarstwami i nie zachodziły naogół częściej te wypadki w małych mieszkaniach, w miastach innych dzielnic Polski brak mieszkań już wówczas powodował bardzo częste gromadzenie się po kilka gospodarstw w jednym mieszkaniu, przyczem wobec dominującej roli mieszkań małych w nieporównanie większym odsetku zamieszkiwane były przez kilka gospodarstw mieszkania najmniejsze.

3. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA MIESZKAŃ

(Liczba osób na izbę)

Przeciętna liczba osób na izbę jest stosowana powszechnie jako liczba ujmująca syntetycznie całokształt stosunków mieszkaniowych na danym obszarze. Wynika to, jak już mówiliśmy, analizując stosunki mieszkaniowe na wsi, stąd, że wszystkie zasadnicze kwestje—liczba mieszkań w stosunku do ludności, wielkość ich, częstość współzycia kilku gospodarstw w jednym mieszkaniu—odbijają się na tej przeciętnej. Nie należy jednak, specjalnie w zastosowaniu do stosunków miejskich, przeceniać wartości tej liczby jako wyrazu warunków mieszkaniowych. Mieszkanie tej samej wielkości, przy tej samej liczbie zamieszkujących je osób, może reprezentować nader różne warunki w zależności od dwóch czynników: od wieku tych osób i od składu ich pod względem liczby gospodarstw. Przy tej samej bowiem liczbie osób na izbę przeludnienie daje się tem silniej odczuwać, im więcej jest osób dorosłych i im bardziej występują one w kilku gospodarstwach: mieszkanie zaspokajające dostatecznie potrzeby mieszkaniowe małżeństwa z dwójkiem dzieci, nie zaspokaja w tej samej mierze potrzeb dwóch małżeństw, wspólnie zajmujących mieszkanie; liczba zaś osób na izbę będzie w obu wypadkach ta sama. Niemiecka statystyka mieszkaniowa (spis mieszkań z 1927 r.) stara się zaradzić częściowo tej trudności, przeprowadzając obok podziału mieszkań według liczby osób na izbę także podział według liczby osób w przeliczeniu na osoby dorosłe (Vollpersonen), przypadającej na izbę. Zastrzeżenia te grają mniejszą rolę dla wsi, gdzie stosunki są bardziej jednolite, gospodarstwa mniej różniące się od siebie składem i liczbą osób. W miastach stosunki kształtują się często odmiennie: dzieci występują wogóle w mniejszym odsetku niż na wsi (w 1921 r. osób do 14 lat było w miastach 31,6%, na wsi 37,2%), gospodarstwa są przeciętnie mniejsze (na wsi przypada 5,03 osób na gospodarstwo, w miastach poniżej 20 tys. mieszkańców—4,33, powyżej 20 tys.—3,91), t. zn. tej samej liczby osób odpowiada przeciętnie większa liczba gospodarstw. Powojenny gład mieszkaniowy w miastach był często wynikiem nie tyle zmian stosunku liczby ludności do liczby mieszkań, ile raczej zmian w strukturze ludności pod względem wieku i liczby gospodarstw. Stąd więc dla miast omawiana wyżej kwestja stosunku liczby gospodarstw do liczby mieszkań jest szczególnie ważnem dopełnieniem kwestji zaludnienia mieszkań, mierzonego liczbą osób na izbę.

Dalsze zastrzeżenia, z jakimi interpretować należy wyniki statystyki mieszkaniowej dla miast, odnoszą się do społecznego składu ludności. Zróżniczkowanie ludności jest tu bez porównania dalej posunięte niż na wsi, różne grupy mają różne standardy życiowe, dane więc nabierają różnego znaczenia w zależności od struktury społecznej ludności miast. Niestety jednak, jak wyżej mówiliśmy, wpływu tego czynnika wobec braku danych ustalać nie możemy.

Z temi zastrzeżeniami przedstawiamy poniżej dane o gęstości zaludnienia mieszkań, przedewszystkiem dla ogółu miast Państwa, następnie zaś dla poszczególnych jego części.

Przeludnienie jest zjawiskiem występującem zasadniczo w małych mieszkaniach. Różnice w gęstości zaludnienia mieszkań różnej wielkości przedstawia następująca tabliczka.

Tabl. 23. Gęstość zaludnienia mieszkań różnej wielkości w miastach
La densité du peuplement des logements de différentes catégories de grandeur dans les villes

Liczba izb w mieszka- niu	Miasta poniżej 20 tys. mieszkańców <i>Villes au-dessous de 20 mille habitants</i>				Miasta powyżej 20 tys. mieszkańców <i>Villes au-dessus de 20 mille habitants</i>			
	Odsetek mieszkań z liczbą osób na izbę <i>Pourcentage des logements où le nombre des personnes par pièce était</i>							
	do 2 jusqu'à 2	2—3	3—4	więcej niż 4 plus de 4	do 2 jusqu'à 2	2—3	3—4	więcej niż 4 plus de 4
1	27,2	18,3	17,4	37,1	30,9	20,7	18,6	29,8
2	48,9	29,5	15,6	6,0	52,6	29,7	13,5	4,2
3	73,2	22,2	4,2	0,4	75,8	20,2	3,6	0,4
4	87,8	11,4	0,8		90,0	9,3	0,7	
5	94,0	5,7	0,3		95,9	3,8	0,3	
6—9	więcej niż plus de 96,7	mniej niż moins de 3,3			więcej niż plus de 97,8	mniej niż moins de 2,2		

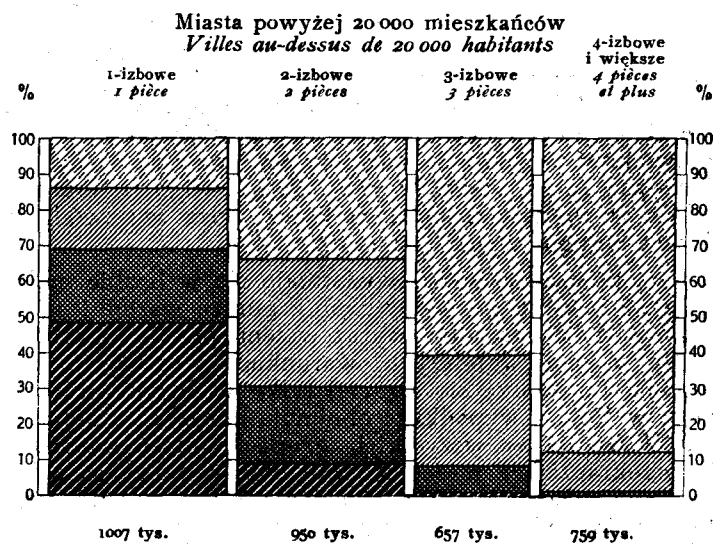
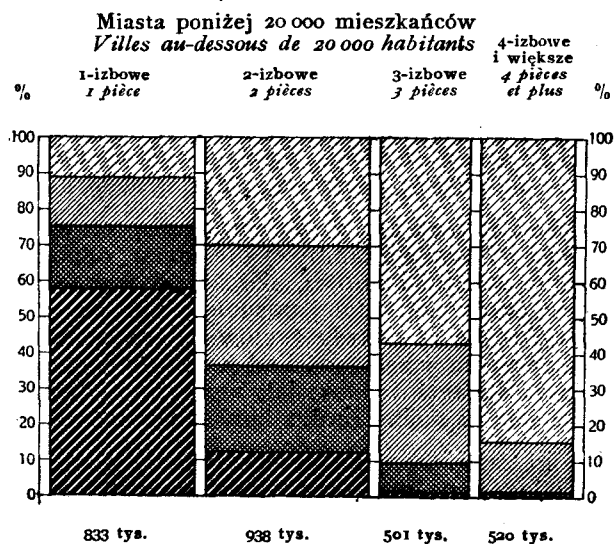
Różnice między miastami większymi (powyżej 20 tys. mieszkańców) i mniejszymi nie są duże, idą one przytem we wszystkich grupach wielkości mieszkań w tym kierunku, że przeludnienie w większych miastach jest nieco słabsze niż w mniejszych. Jeśli przypomnieć, że przeciętna wielkość mieszkań jest w tych obu kategoriach miast prawie identyczna, a częstość występowania kilku gospodarstw w mieszkaniu większa w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców, to okaże się, że mniejsza gęstość zaludnienia mieszkań w tych miastach wynika tylko z przeciętnie mniejszych rozmiarów tych gospodarstw, a więc np. z częstszego występowania osób samotnych.

Tabl. 24. Podział ludności miejskiej według gęstości zaludnienia zajmowanych mieszkań
Répartition de la population urbaine d'après la densité du peuplement des logements occupés

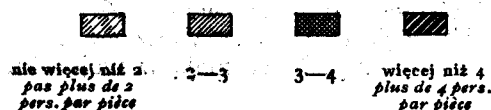
Liczba izb w mieszkaniu	Miasta poniżej 20 tys. mieszkańców Villes au-dessous de 20 mille habitants				Miasta powyżej 20 tys. mieszkańców Villes au-dessus de 20 mille habitants				Nombre de pièces dans le logement
	Liczba ludności w mieszkaniach, w których przypada — <i>Nombre de la population dans les logements où il y a</i>								
	do 2 <i>jusqu'à 2</i>	2—3	3—4	więcej niż 4 <i>plus de 4</i>	do 2 <i>jusqu'à 2</i>	2—3	3—4	więcej niż 4 <i>plus de 4</i>	
	osób na izbę — <i>personnes par pièce</i>								
1	92 806	114 096	144 424	481 254	140 593	171 468	205 096	489 428	1
2	281 325	315 257	226 383	115 166	321 473	336 317	206 736	85 719	2
3	285 373	166 858	43 255	5 321	396 016	203 632	50 524	6 704	3
4	206 231	54 419	5 892		304 486	64 993	7 286		4
5	108 229	ca. 14 266	ca. 1 107		176 955	ca. 15 735	ca. 1 448		5
6—9	ca. 110 291	ca. 3 656			ca. 175 537	ca. 2 728			6—9
10 i więcej . . .	ca. 15 555	—			ca. 9 406	—			10 et plus
Razem	ca. 1 099 810	ca. 668 552	ca. 421 061	ca. 601 741	ca. 1 524 466	ca. 794 873	ca. 471 090	ca. 581 851	Total
%	39,4	23,9	15,1	21,6	45,2	23,6	14,0	17,2	%

Wykres 11.

Ludność w miastach według wielkości mieszkań i gęstości ich zaludnienia
La population dans les villes d'après la grandeur des logements et la densité de leur peuplement

Ludność w mieszkaniach z gęstością zaludnienia osób na izbę
La population dans les logements dont la densité du peuplement s'exprime par

W mieszkaniach przeludnionych zamieszkuje więc w małych miastach 60% ludności, w większych miastach—55%; w obu zatem kategoriach większość. W mieszkaniach przeludnionych w najwyższym stopniu, t. j. w takich, gdzie na izbę przypada 5 i więcej osób, skupia się 22% ludności miasteczek, a 17% ludności większych miast—część, która bynajmniej nie może być uznana za nieznaczną. Specjalnego charakteru nabrałyby te dane w kombinacji z zawodem właścicieli mieszkań. Ponieważ ludność robotnicza zamieszkuje w lwiej części mieszkania jedno- i dwuizbowe¹, wynika stąd, że z pewnością ponad 75% tej ludności mieszka w mieszkaniach przeludnionych, a niemniej niż 30%—skrajnie przeludnionych.

Tak przedstawiają się stosunki w przecięciu dla całego Państwa. Poszczególne dzielnice dają znaczne odchylenia od tego obrazu, przechodzimy teraz do przedstawienia ich.

Omawiając różnice w gęstości zaludnienia mieszkań, zachodzące między poszczególnymi częściami Państwa w stosunkach wiejskich, zwracaliśmy uwagę, że ogólna przeciętna liczba osób na izbę zależy od dwóch czynników: udziału stosunkowego różnych kategorii wielkości mieszkań i przeciętnej liczby osób na izbę w każdej z tych kategorii; podkreślaliśmy przytem, że pierwszy czynnik ma znaczenie decydujące, t. j. że przeludnienie mieszkań wywołane jest zasadniczo dominującą rolą jedno- i dwuizbowych mieszkań, stosunkowo mniejsze zaś różnice zachodzą w liczbach gęstości zaludnienia dla poszczególnych kategorii. Inaczej jest w stosunkach miejskich, różnice między częściami kraju pod względem gęstości zaludnienia danej kategorii wielkości (zwłaszcza małych mieszkań) są bardzo znaczne. Jeżeli np. weźmiemy do porównania znajdujące się w najlepszych warunkach woj. pomorskie i najgorzej usytuowane z centralnych — kieleckie, to liczby osób na izbę w mieszkaniach jednoizbowych wykazują następującą rozpiętość: na wsi 4,1 i 5,2 (t. j. 1:1,27), w mniejszych miastach 3,0 i 4,3 (t. j. 1:1,43), w większych miastach 1,9 i 4,0 (t. j. 1:2,11). Wynika to stąd, że na wsi gospodarstwo jest jednostką bardziej stałej wielkości, gospodarstwa małe występują rzadziej, sam

fakt więc zajmowania małych mieszkań pociąga dla zamieszkujących je gospodarstw konieczność życia w wysokiej gęstości zaludnienia. W miastach te małe gospodarstwa występują znacznie częściej; jeśli one przeważają w małych mieszkaniach, jak to się dzieje w wypadkach dobrych warunków mieszkaniowych, to przeciętna liczba osób na izbę nie jest w tych mieszkaniach specjalnie wysoka; jeśli zaś — jak następuje przy silniejszym głodzie mieszkaniowym — w tych małych mieszkaniach mieszkają w większej części normalne rodziny, wtedy gęstość ich zaludnienia gwałtownie się podnosi. Stąd źródło szczególnie dużych różnic w liczbach osób na izbę dla kategorii małych mieszkań. Wykazaliśmy dla wsi, że przeciętna gęstość zaludnienia mieszkań woj. poleskiego (wynosząca 4,3 osób na izbę), wyższa przeszło dwa razy niż pomorskiego, obniżyłaby się tylko do 3,3, gdyby przy istniejącym stosunku mieszkań różnej wielkości gęstości zaludnienia w każdej kategorii były takie jak w woj. pomorskim, natomiast do 2,3, gdyby zmianie uległ w ten sposób podział mieszkań według wielkości; przeprowadzenie analogicznego obliczenia dla mniejszych miast woj. kieleckiego daje w rezultacie obniżenie z 2,8 osób na izbę do 2,0 przy zastąpieniu gęstości zaludnienia poszczególnych kategorii mieszkań liczbami dla Pomorza, a obniżenie do 1,8 przy zamianie rozkładu mieszkań według wielkości (gęstość zaludnienia w woj. pomorskim wynosi 1,4); różnice więc między obu województwami w liczbach osób na izbę przypadających w poszczególnych kategoriach dają efekt, niewiele mniejszy niż różnice w podziale mieszkań według liczby izb. Praktycznie biorąc, oznacza to, że w miastach przechodzeniu do lepszych warunków mieszkaniowych towarzyszyć może utrzymywanie się znacznie większego odsetka małych mieszkań, odpowiadającego ilości małych gospodarstw.

Zasadnicze znaczenie ma kwestja gęstości zaludnienia dla małych mieszkań. Dane dla wszystkich kategorii wielkości przedstawiamy w krótkim zestawieniu w poniższej tabliczce, w której dla poszczególnych dzielnic podane są przeciętne wojewódzkie liczby osób na izbę w każdej kategorii mieszkań.

Tabl. 25. Gęstość zaludnienia mieszkań różnej wielkości w miastach poszczególnych grup województw
La densité du peuplement des logements de différentes catégories de grandeur dans les villes suivant les groupes de départements

Grupy województw	Miasta poniżej 20 tys. mieszkańców <i>Villes au-dessous de 20 mille habitants</i>						Miasta powyżej 20 tys. mieszkańców <i>Villes au-dessus de 20 mille habitants</i>						Groupes de départements
	Liczba osób na izbę w mieszkaniach liczących izb — <i>Nombre de personnes par pièce dans les logements composés de ... pièces</i>												
	1	2	3	4	5	6—9	1	2	3	4	5	6—9	
Polska	3,9	2,3	1,7	1,4	1,2	0,9	3,7	2,3	1,7	1,3	1,1	1,0	Pologne
Zachodnie	3,0	2,0—2,1	1,5	1,2	1,0	0,8	1,9—2,7	1,6—1,9	1,4—1,5	1,1—1,2	1,0	0,8—0,9	De l'ouest
Śląsk Cieszyński .	3,1	2,1	1,5	1,2	1,1	0,9	—	—	—	—	—	—	Silésie de Cieszyn
Południowe . . .	3,9—4,2	2,4—2,5	1,8	1,4	1,2	0,9—1,0	3,3—3,6	2,2—2,3	1,6—1,8	1,3—1,4	1,1—1,2	0,9—1,0	Du sud
Centralne	3,9—4,3	2,3—2,6	1,7—1,9	1,4—1,6	1,2—1,3	1,0	3,4—4,0	2,1—3,0	1,6—1,8	1,3—1,5	1,1—1,3	0,9—1,1	Du centre
Wschodnie . . .	4,5—4,6	2,5—2,6	1,8—1,9	1,5—1,7	1,3—1,5	1,1—1,3	3,8—3,9	2,3	1,8—1,9	1,6—1,8	1,5—1,7	1,3—1,5	De l'est

Stopniowe zmniejszanie się gęstości zaludnienia w miarę zwiększania się wielkości mieszkań występuje tu wszędzie wyraźnie. Podczas gdy jedno- i dwuizbowe mieszkania w przeciętnych swych liczbach osób na izbę przekraczają granicę przeludnienia, trzyizbowe schodzą już poniżej tej granicy, większe zaś coraz bardziej się od niej oddalają, tak że największe mają mniej niż osobę na izbę. Różnice między miastami większymi i mniejszymi występują głównie w małych mieszkaniach; np. w mieszkaniach jednoizbowych mniejsze miasta województw zachodnich mają przeciętnie po 3,0 osób, większe po 1,9—2,7 osób; w mieszkaniach dwuizbowych mniejsze miasta mają przeciętną gęstość zaludnienia 2,0—2,1 osób, większe zaś 1,6—1,9 osób; natomiast w większych mieszkaniach różnice są przeważnie nieznaczące. Okoliczności bowiem, o których mówiliśmy wyżej jako powodujących większe różnice w gęstości zaludnienia mieszkań, odnoszą się zasadniczo właśnie do mieszkań małych; w większych miastach częściej występują

małe gospodarstwa (zwłaszcza gospodarstwa osób samotnych), obniżając przeciętne liczby osób na izbę w tych mieszkaniach.

Różnice między grupami województw występują zupełnie wyraźnie zarówno w mniejszych jak i większych miastach. Najniższe liczby osób na izbę wykazują we wszystkich kategoriach wielkości mieszkań województwa zachodnie. Dość zbliżone wartości znajdujemy w miastach Śląska Cieszyńskiego, gęstość zaludnienia mieszkań jest niewiele tylko większa niż w województwach zachodnich. Niewiele różniące się od siebie, znacznie gorsze zaś niż na zachodzie warunki mieszkaniowe panują w miastach województw południowych i centralnych; gdy województwa zachodnie liczą w małych miastach po 3,0 osób na mieszkanie jednoizbowe, południowe i centralne — od 3,9 do 4,3; nawet w większych mieszkaniach są duże różnice — w mieszkaniach 4-izbowych gęstość zaludnienia dla województw zachodnich wynosi 1,2, dla południowych — 1,4, dla cen-

¹ Por. A. Walenta, *Stosunki mieszkaniowe rodzin robotniczych* objętych ankietą o budżetach domowych w Warszawie, Łodzi, Zagłębiu Dąbrowskim i na Śląsku, *Statystyka Pracy* 1928, zes. 3, str. 320 i nast. *Warunki życia robotniczego w Warszawie, Łodzi i Zagłębiu Dąbrowskim w świetle ankiet 1927 roku* (wyd. Instytutu Gospodarstwa Społecznego), Warszawa 1929, str. 147.

tralnych — od 1,4 do 1,6. Najwyższe wreszcie normy gęstości zaludnienia spotykamy w miastach województw wschodnich: dane te trudno nam zresztą wyzyskiwać wobec podejrzenia złego podziału według wielkości (przypuszczenie łączenia mieszkań w materiale spisowym; p. wyż. str. 26). Tak np. porównanie danych dla małych miast woj. poleskiego i warszawskiego prowadzi do wniosku, że we wszystkich kategoriach wielkości liczby osób na izbę są w woj. poleskiem wyższe; przeciętna jednak liczba osób na izbę dla wszystkich mieszkań jest w niem niższa — dzięki większemu udziałowi dużych i średnich mieszkań (w woj. poleskiem 2,3 osób na izbę, w warszawskim — 2,4). Jeśli faktycznie podział mieszkań według wielkości jest prze-

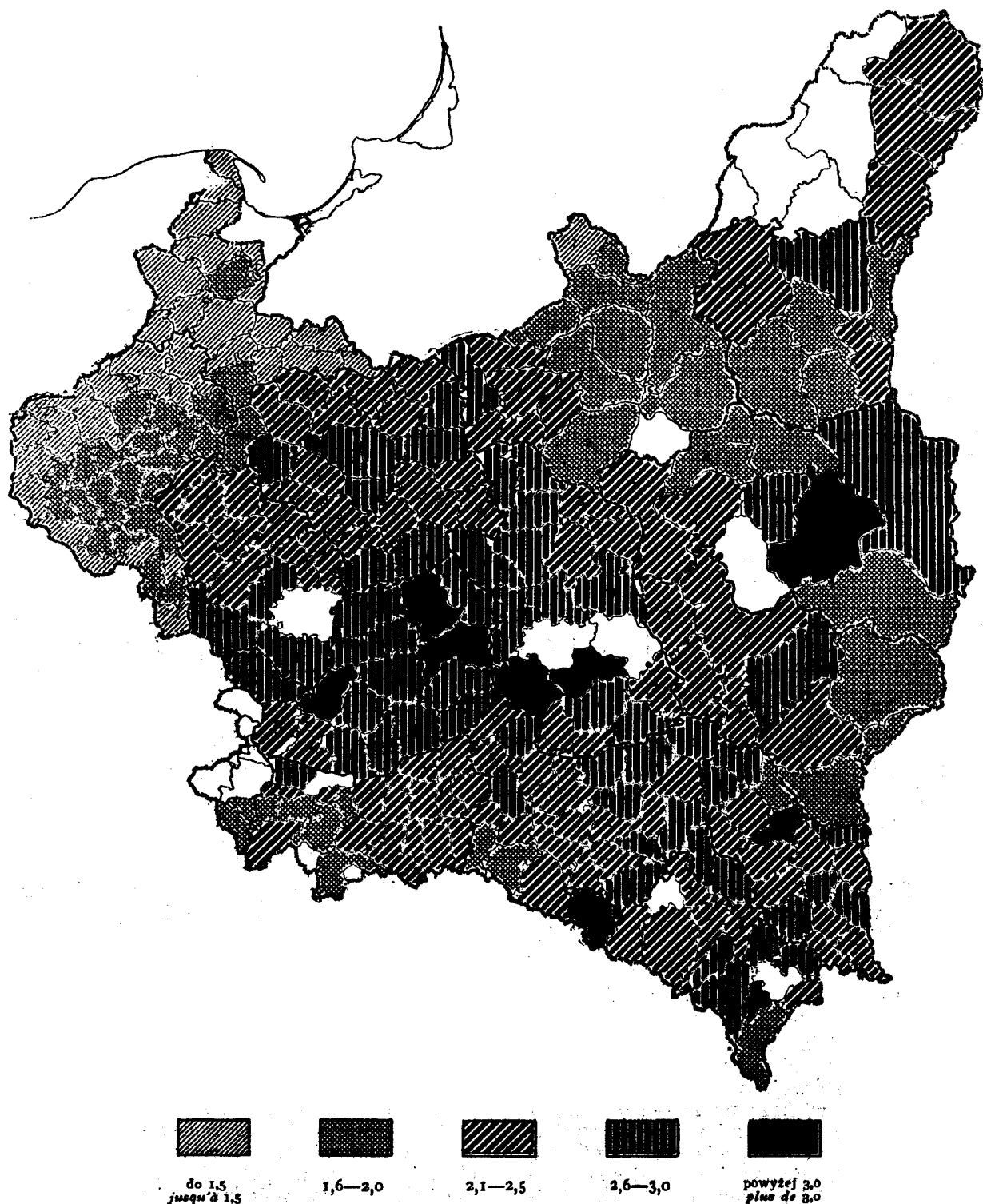
prowadzony błędnie, to przez rozdzielenie mieszkań większych powstałych przez łączenie mniejszych, stosunki zmieniłyby się i pozorne rozbieżności zanikłyby; w obecnym stanie musimy zrezygnować z uzyskania bardziej stanowczego twierdzenia o stosunku warunków mieszkaniowych w miastach województw wschodnich i w pozostałych dzielnicach.

Rozpatrywanie szczegółowszego podziału terytorjalnego wykazuje w obrębie wymienionych wyżej dzielnic (grup województw) różnice, które omówimy przedewszystkiem w zastosowaniu do przeciętnej liczby osób na izbę we wszystkich mieszkaniach, następnie zaś specjalnie w jedno-, dwu- i trzyizbowych.

Wykres 12.

Przeciętna liczba osób na izbę w mieszkaniach w miastach poniżej 20 000 mieszkańców

Nombre moyen des personnes par pièce dans les logements dans les villes au-dessous de 20 000 habitants

Powiaty: Piotrków, Lublin, Chełm, Braśław, Białowieża, Kamień Koszyrski, Stryj, Kołomyja, Kraków, Spisz-Orawa nie mają miast poniżej 20 000 mieszkańców.

Dans les arrondissements: Piotrków, Lublin, Chełm, Braśław, Białowieża, Kamień Koszyrski, Stryj, Kołomyja, Kraków, Spisz-Orawa il n'y a pas de villes au-dessous de 20 000 habitants.

Z dwóch województw zachodnich przeważnie lepsze warunki mieszkaniowe, mniejsze zagęszczenie ludności, okazuje się w woj. pomorskiem. Przeciętna gęstość zaludnienia mieszkań w mniejszych miastach wynosi dla woj. poznańskiego 1,5 osób na izbę, dla pomorskiego 1,4 osób. Woj. poznański wykazuje przytem wyraźne różnice między dwiema grupami powiatów: z jednej strony powiaty wewnętrzne, w których gęstość zaludnienia waha się przeważnie w granicach od 1,5 do 1,7 osób na izbę, z drugiej powiaty graniczące z Niemcami (Rawicz, Leszno, Wolsztyn, Nowy Tomysł, Międzychód, Czarnków, Chodzież) i przylegające do woj. pomorskiego (Wyrzysk, Szubin, Bydgoszcz), w których gęstość zaludnienia jest znacznie niższa, stanowiąc 1,2—1,4 osób na izbę. Podobne różnice między północną i południową częścią województw zachodnich widzimy i w większych miastach: w woj. poznańskim gęstość zaludnienia wynosi 1,4 osób na izbę, w pomorskiem — 1,2; tę samą liczbę co oba większe miasta woj. pomorskiego wykazuje leżąca na północy Bydgoszcz, podczas gdy pozostałe miasta, zarówno Poznań jak i mniejsze — Gnieźno i Inowrocław mają znacznie wyższe przeciętne liczby osób na izbę — 1,4 do 1,6. Wynika to z większych nieco rozmiarów mieszkań, jednak i gęstości zaludnienia poszczególnych kategorii wielkości mieszkań są na północy mniejsze. Wydaje się, że to ugrupowanie pozostaje w pewnym związku z liczebnością wyjazdów optujących na rzecz Rzeszy Niemców: w im wyższym odsetku występowały oni i po przyłączeniu byłego zaboru pruskiego do Polski (Pomorze dopiero w 1920 r.) emigrowali, tembardziej w początkowym okresie mogło się to odbijać na warunkach mieszkaniowych, zmniejszając przeciętne zaludnienie¹. Otóż w miastach b. Prus Zachodnich, w Bydgoszczy i w granicznych powiatach b. prowincji poznańskiej Niemcy występowały w znacznie wyższym odsetku niż w wewnętrznych powiatach poznańskiego. Jakkolwiek oczywiście emigracja niemiecka była zastępowana dopływem ludności z innych dzielnic, to niwelacja nie mogła odbywać się natychmiast, i był to prawdopodobnie w okresie spisu czynnik, zmniejszający zaludnienie mieszkań w miastach województw zachodnich.

W województwach południowych gęstość zaludnienia jest znacznie wyższa niż na zachodzie, zarówno ze względu na niższe odsetki większych mieszkań jak i na większe liczby osób na izbę w poszczególnych kategoriach wielkości. W mniejszych miastach stosunkowo mniejszą gęstość zaludnienia mieszkań ma zachodnia część województw południowych, większą — część wschodnia. Pierwszą stanowi woj. krakowskie (2,2 osób na izbę) i zachodnia część lwowskiego (z 13 powiatów tylko 2 mają więcej niż 2,3 osób na izbę), drugą wschodnia część lwowskiego (tu na 14 powiatów 12 ma ponad 2,3 osób na izbę) oraz stanisławowskie i tarnopolskie (2,5 osób na izbę). Niema tej różnicy, o ile idzie o większe miasta: tę samą przeciętną gęstość zaludnienia co Kraków (1,9) ma Przemyśl, a mniejszą nawet Stanisławów (1,8) i Lwów (1,7); w innych większych miastach województw południowych wynosi ona 2,0—2,1 osób na izbę.

Województwa centralne mają przeważnie wyższe liczby zaludnienia mieszkań, przede wszystkim z powodu większego udziału małych mieszkań, liczby bowiem osób, przypadające na izbę w poszczególnych kategoriach wielkości; nie są większe niż w województwach południowych; np. woj. warszawskie ma we wszystkich kategoriach mniej osób na izbę niż krakowskie, wobec jednak wysokiego odsetka mieszkań jednoizbowych w woj. warszawskim ogólna przeciętna jest w niem znacznie wyższa. Mianowicie w woj. warszawskim i łódzkim przypada w mniejszych miastach przeciętnie 2,4 osób na izbę, w lubelskim 2,6, w kieleckim 2,8. Woj. lubelskie i kieleckie mają we wszystkich poszczególnych kategoriach większą gęstość zaludnienia, kieleckie zaś ponadto silniejszą przewagę małych mieszkań. W większych miastach również woj. warszawskie i łódzkie mają przeważnie niższe liczby, z reguły nie więcej niż 2,3 osoby na izbę, więcej — 2,4 lub 2,5 kieleckie i lubelskie; poważniejsze odchylenia dają w pierwszej grupie Żyrardów, jako miasto z ogromną

przewagą jednoizbowych mieszkań, — 2,5 osób na izbę, w drugiej Siedlce, liczące tylko 2,1 osób na izbę. Odrębny obraz daje woj. białostockie z bardzo niskimi liczbami gęstości zaludnienia mieszkań (2,0 w mniejszych miastach, 1,7 w większych), co wynika z wysokiego w tem województwie odsetka większych mieszkań — podobnie jak we wszystkich województwach wschodnich.

Województwa wschodnie wykazują zarówno w mniejszych miastach (2,0—2,3 osób na izbę) jak i w większych (1,9—2,0 osób na izbę) w stosunku do centralnych bardzo małą przeciętną gęstość zaludnienia mieszkań przy wysokich liczbach dla poszczególnych kategorii wielkości — dzięki dużej liczbie większych mieszkań, na co zwracaliśmy wyżej uwagę i co poddawaliśmy w wątpliwość; tu więc niema już potrzeby omawiania bliżej tej sprawy.

W kilku niżej podanych tabliczkach przedstawiamy stosunki zaludnienia małych mieszkań — jedno-, dwu- i trzyizbowych. Tabliczki te podają dla każdej z tych trzech kategorii mieszkań podział powiatów według gęstości zaludnienia w małych miastach. Oddzielnie omawiane są dane dla większych miast jako mniej licznych.

Tabl. 26. Podział powiatów według gęstości zaludnienia mieszkań jednoizbowych w miastach poniżej 20 tys. mieszkańców

La répartition des arrondissements d'après la densité du peuplement des logements composés d'une pièce dans les villes au-dessous de 20 mille habitants

Województwa Départements	Liczba powiatów z przeciętną liczbą osób w mieszkaniach jednoizbowych (w małych miastach) <i>Nombre des arrondissements où le nombre moyen des personnes dans le logement com- posé d'une pièce était (dans les petites villes)</i>							Przeciętna liczba osób w województwie <i>Nombre moyen de personnes dans le département</i>
	2,0— —2,4	2,5— —2,9	3,0— —3,4	3,5— —3,9	4,0— —4,4	4,5— —4,9	5,0— —5,4	
Polska—Pologne	3	21	36	58	85	37	5	3,9
Warszawa . . .	—	—	1	11	11	—	—	3,9
Łódź . . .	—	—	—	7	5	—	—	3,9
Kielce . . .	—	—	—	—	10	6	—	4,3
Lublin . . .	—	—	—	2	11	4	—	4,3
Białystok . . .	—	1	1	5	6	1	—	3,9
Nowogródek . . .	—	—	—	1	2	3	1	4,5
Okr. adm. Wileński . . .	—	—	—	—	—	3	—	4,6
Polesie . . .	—	—	—	—	2	3	3	4,5
Wołyń . . .	—	—	—	1	3	5	—	4,5
Poznań . . .	1	13	20	2	—	—	—	3,0
Pomorze . . .	2	6	9	1	—	—	—	3,0
Kraków . . .	—	—	1	14	5	1	—	3,9
Lwów . . .	—	—	1	7	13	6	—	4,2
Stanisławów . . .	—	—	—	3	10	—	1	4,2
Tarnopol . . .	—	—	1	4	7	5	—	4,2
Śląsk Cieszyński . . .	—	1	2	—	—	—	—	3,1

Powiaty województw zachodnich skupiają się w wyłączenie prawie z nich złożonych grupach 2,5—3,4 osób na mieszkanie jednoizbowe, przyczem w woj. poznańskim niższe liczby wykazują powiaty graniczące z Niemcami (jak pow. Rawicz — jedyny poniżej 2,5 osób) lub z Pomorzem; kwestję tę wyżej już omawialiśmy. Połowa przeciętne mieszkań jednoizbowych jest nieprzeludnionych, skrajne zaś przeludnienie (ponad 4 osoby) w tej wielkości mieszkaniach zdarza się często nawet w woj. zachodnich, stanowiąc przeciętnie 20%. Również w gęstości zaludnienia większych miast uwydatnia się różnica między północą a południem tej dzielnicy: w Toruniu, Grudziądzu i Bydgoszczy na mieszkanie jednoizbowe przypada 1,9—2,0 osób, natomiast w Gnieźnie i Inowrocławiu 2,9—3,1.

Zbliżone dane widzimy na Śląsku Cieszyńskim, gdzie też nieprzeludnionych jest prawie połowa mieszkań jednoizbowych.

Z województw centralnych w dwóch — warszawskim i łódzkim — małe miasta mają zasadniczo po 3,5—4,4 osób, w kieleckim i lubelskim więcej — po 4,0—4,9. W pierwszych dwóch przeszło 25% mieszkań jednoizbowych jest nieprzeludnionych, a 35% przeludnionych skrajnie; w drugich dwóch odsetek nieprzeludnionych dosięga już tylko 20%, a przeludnionych skrajnie przekracza 40%. Analogiczne różnice wykazują i większe miasta na tych obszarach: w woj. warszawskim i łódzkim na mieszkania jednoizbowe przy-

¹ O rozmiarach odbywających się w tym czasie ruchów ludności daje pojęcie fakt, że spis ludności niemieckiej z 1925 r. wykazał 468,5 tys. osób, które w czasie wybuchu wojny miałyby na obszarze ówczesnych woj. poznańskiego i pomorskiego (t. j. przeszło 15% ludności ówczesnej tej dzielnicy).

pada po 3,5—3,7 osób (tylko w Piotrkowie 3,9), w kieleckim i lubelskim—po 3,9—4,2 (w Siedlcach 3,8). W woj. białostockim działają już częściowo te same czynniki co i we wschodnich, których tu z podanych wyżej względów nie będziemy omawiali; zaznaczmy tylko, że w małych miastach szczególnie niską liczbą osób wyróżniają się pow. Sejny i Suwałki, z większych miast zaś Białystok (3,3).

Miasta województw południowych mają podobną gęstość zaludnienia mieszkań jak centralnych, przyczem dla woj. krakowskiego typowy jest stosunek 3,5—3,9 osób na mieszkanie jednoizbowe, dla pozostałych zaś 4,0—4,4 osób. W woj. stanisławowskim wysoką liczbą wyróżnia się pow. Turka, dając w miastach typ mieszkaniowy zbliżony raczej do wsi. W woj. tarnopolskim podkreślić trzeba niską liczbę dla pow. Brody: wynika to prawdopodobnie ze zmian powojennych. Brody, ważny niegdyś ośrodek handlowy, wyludniony podczas wojny, w zmienionych warunkach nie wrócił już do dawnej roli. Tak samo jak w województwach centralnych, w południowych nieprzeludnionych jest 20—30% mieszkań jednoizbowych, skrajnie zaś przeludnionych—35 do 40%. W większych miastach na mieszkanie jednoizbowe przypada 3,5—3,8 osób (w Przemyśle 3,3, w Stanisławowie 3,2).

Tabl. 27. Podział powiatów według gęstości zaludnienia mieszkań dwuizbowych w miastach poniżej 20 tys. mieszkańców

La répartition des arrondissements d'après la densité du peuplement des logements composés de deux pièces dans les villes au-dessous de 20 mille habitants

Województwa Départements	Liczba powiatów z przeciętną liczbą osób na izbę w mieszkaniach dwuizbowych (w małych miastach) <i>Nombre des arrondissements où le nombre moyen des personnes par pièce dans les logements composés de deux pièces était (dans les petites villes)</i>						Przeciętna liczba osób na izbę w województwie <i>Nombre moyen de personnes par pièce dans le département</i>
	1,6—1,8	1,9—2,1	2,2—2,4	2,5—2,7	2,8—3,0	3,1—3,3	
Polska—Pologne	9	34	96	92	13	1	2,3
Warszawa	—	—	16	7	—	—	2,4
Łódź	—	—	5	7	—	—	2,4
Kielce	—	—	1	10	5	—	2,6
Lublin	—	—	4	10	3	—	2,6
Białystok	—	2	8	4	—	—	2,3
Nowogródek . . .	—	—	3	3	1	—	2,5
Okr.adm.Wileński	—	—	1	1	1	—	2,6
Polesie	—	—	3	4	1	—	2,5
Wołyń	—	—	3	5	1	—	2,5
Poznań	4	17	15	—	—	—	2,1
Pomorze	5	12	1	—	—	—	2,0
Kraków	—	—	7	14	—	—	2,5
Lwów	—	—	11	15	1	—	2,5
Stanisławów . . .	—	—	6	7	—	1	2,5
Tarnopol	—	1	11	5	—	—	2,4
Śląsk Cieszyński	—	2	1	—	—	—	2,1

W województwach zachodnich miasta żadnego powiatu nie dochodzą do 2,5 osób na izbę w mieszkaniach dwuizbowych, w województwie pomorskim nawet (poza pow. Toruń) do 2,2 osób; w woj. poznańskim do grupy powiatów z małą gęstością zaludnienia mieszkań należą znowu specjalnie powiaty graniczne (Czarnków, Międzybóże, Rawicz, Wolsztyn). Mieszkania dwuizbowe są już w województwach zachodnich w znacznej większości nieprzeludnione (60 wzgl. 66%), przeludnienie zaś skrajnie zdarza się rzadko, stanowiąc mniej niż 4%. W większych miastach gęstość zaludnienia mieszkań dwuizbowych wynosi w woj. pomorskim i w Bydgoszczy 1,6—1,7 osób na izbę, w Gnieźnie i Inowrocławiu 2,2 osób.

Podobnie jak w woj. poznańskim układają się stosunki na Śląsku Cieszyńskim.

Miasta województw centralnych mają w mieszkaniach dwuizbowych gęstość zaludnienia wahającą się od 2,2 do 2,7 osób na izbę, w kieleckim i lubelskim dochodzącą nawet do 3,0 osób. Mieszkania nieprzeludnione stanowią już tu nieco mniej niż połowę ogólnej ilości, w woj. kieleckim i lubelskim nawet tylko ok. 40%; częściej niż na zachodzie występuje też skrajne przeludnienie, obejmując 6—8% mieszkań. Gęstość 2,2—2,4 osób na izbę jest typowa dla większych miast; mniejszą mają tylko Pabjanice (2,1), większą—miasta pow. Będzin oraz Kielce (2,5) i Radom

(2,7). W woj. białostockim znowu wyróżniają się niskimi liczbami zaludnienia mieszkań pow. Sejny i Suwałki.

W tych samych grupach co w województwach centralnych koncentrują się w ogromnej większości powiaty województw południowych; i tu małe miasta wykazują przeciętnie 2,2 — 2,7 osób na izbę w mieszkaniach dwuizbowych. Podobnie jak przy rozpatrywaniu danych dla mieszkań jednoizbowych wysoką gęstością zaludnienia wyróżnia się w tej dzielnicy pow. Turka w woj. stanisławowskim, niską zaś—Brody w tarnopolskim. Przy tych samych co w poprzedniej dzielnicy przeciętnych liczbach gęstości zaludnienia pozostają te same stosunki między przeludnionymi i nieprzeludnionymi mieszkaniem: ok. 45% mieszkań nieprzeludnionych, przeludnionych zaś skrajnie 5—8%. Z większych miast od przeciętnej 2,2 — 2,4 osób na izbę nie odchyła się żadne już miasto.

Tabl. 28. Podział powiatów według gęstości zaludnienia mieszkań trzyizbowych w miastach poniżej 20 tys. mieszkańców

La répartition des arrondissements d'après la densité du peuplement des logements composés de trois pièces dans les villes au-dessous de 20 mille habitants

Województwa Départements	Liczba powiatów z przeciętną liczbą osób na izbę w mieszkaniach trzyizbowych (w małych miastach) <i>Nombre des arrondissements où le nombre moyen des personnes par pièce dans les logements composés de trois pièces était (dans les petites villes)</i>						Przeciętna liczba osób na izbę w województwie <i>Nombre moyen de personnes par pièce dans le département</i>
	1,2—1,3	1,4—1,5	1,6—1,7	1,8—1,9	2,0—2,1	2,2—2,3	
Polska—Pologne	5	32	77	98	27	6	1,7
Warszawa	—	—	9	13	1	—	1,7
Łódź	—	—	2	10	—	—	1,8
Kielce	—	—	2	6	7	1	1,9
Lublin	—	—	3	11	3	—	1,9
Białystok	—	2	5	6	1	—	1,7
Nowogródek . . .	—	—	1	4	1	1	1,9
Okr. adm. Wileński	—	—	—	2	1	—	1,8
Polesie	—	—	2	4	2	—	1,8
Wołyń	—	—	2	1	5	1	1,9
Poznań	2	15	19	—	—	—	1,5
Pomorze	3	12	3	—	—	—	1,5
Kraków	—	—	8	9	3	1	1,8
Lwów	—	—	6	20	1	—	1,8
Stanisławów . . .	—	—	7	6	—	1	1,8
Tarnopol	—	1	7	6	2	1	1,8
Śląsk Cieszyński .	—	2	1	—	—	—	1,5

Mieszkania 3-izbowe stanowią grupę, od której się zaczyna stanowcza przewaga mieszkań nieprzeludnionych. W miastach województw zachodnich w żadnym powiecie przeciętna gęstość zaludnienia nie przekracza 1,7 osób na izbę, w pomorskim nawet przeważnie dochodzi tylko do 1,5 osób; w kilku powiatach przypada przeciętnie na izbę zaledwie 1,2—1,3 osób (w woj. poznańskim pow. Rawicz i Czarnków, znowe ze strefy granicznej). Nieprzeludnionych jest w tej dzielnicy ok. 80% mieszkań trzyizbowych, a zachodzące wypadki przeludnienia poza rzadkimi wypadkami nie przekraczają 3 osób na izbę. Większe miasta, podobnie jak dla mieszkań jedno- i dwuizbowych ujawniają różnice między Grudziądem, Toruniem i Bydgoszczą z jednej, Gnieznem i Inowrocławiem z drugiej strony: w pierwszych gęstość zaludnienia wynosi 1,4 osób na izbę, w drugich 1,5—1,6 osób. Te same stosunki—80% nieprzeludnionych mieszkań trzyizbowych—występują na Śląsku Cieszyńskim.

W województwach centralnych dla większości powiatów typowa jest większa niż na zachodzie, lecz nie przekraczająca jeszcze granicy przeludnienia gęstość 1,6—1,9 osób na izbę; w woj. kieleckim i lubelskim jednak część powiatów ma już wyższą przeciętną gęstość zaludnienia—2,0 do 2,1 osób na izbę. W każdym razie i w tej dzielnicy znaczna większość mieszkań (ok. 70% w woj. warszawskim i łódzkim, ok. 65% w kieleckim i lubelskim) jest nieprzeludnionych, a przeludnienie wyższego stopnia (ponad 3 osoby na izbę) jest dość rzadkie—4 do 6%. Większe miasta w woj. warszawskim i łódzkim wykazują przeciętnie 1,6—1,7 osób na izbę w mieszkaniach trzyizbowych (Zgierz nawet tylko 1,5 osób), w kieleckim i lubelskim 1,8—1,9 osób na izbę (mniej tylko Częstochowa—1,7).

Także w województwach południowych miasta znacznej większości powiatów mają w mieszkaniach 3-izbowych przeciętnie po 1,6—1,9 osób na izbę; w tych samych więc mniej więcej granicach (68—74%) waha się odsetek mieszkań nieprzeludnionych. Podobnie jak przy rozpatrywanych poprzednio kategoriach mieszkań wyróżnia się wysoką gęstością zaludnienia pow. Turka (2,3 osób na izbę), niską

zaś pow. Brody (1,5 osób). W większych miastach przeciętna liczba osób na izbę w mieszkaniach trzyizbowych waha się od 1,6 do 1,8.

Pozostaje nam jeszcze przedstawienie stosunków, jakie panują w pięciu pomijanych dotąd dużych miastach. Dane dla nich ujęte są w podanej niżej tabliczce.

Tabl. 29. Gęstość zaludnienia mieszkań w głównych miastach Polski — *La densité du peuplement des logements dans les villes principales de Pologne*

Miasta	Przeciętna liczba osób na izbę ogółem Nombre moyen des personnes par pièce en général	Mieszkania 1-izbowe—Logements à 1 pièce						Mieszkania 2-izbowe—Logements à 2 pièces						Mieszkania 3-izbowe—Logements à 3 pièces						Villes
		Przeciętna liczba osób na izbę Nombre moyen des personnes par pièce	Odsetek mieszkań Pourcentage des logements					Przeciętna liczba osób na izbę Nombre moyen des personnes par pièce	Odsetek mieszkań Pourcentage des logements					Przeciętna liczba osób na izbę Nombre moyen des personnes par pièce	Odsetek mieszkań Pourcentage des logements					
			nie-przeludnionych non surpeuplés	przeludnionych surpeuplés			nie-przeludnionych non surpeuplés		przeludnionych surpeuplés			nie-przeludnionych non surpeuplés	przeludnionych surpeuplés							
				w mniejszym stopniu à moins de degré	w większym stopniu à plus fort degré	skrajnie excessivement			w mniejszym stopniu à moins de degré	w większym stopniu à plus fort degré	skrajnie excessivement		w mniejszym stopniu à moins de degré		w większym stopniu à plus fort degré	skrajnie excessivement				
Warszawa . .	2,0	3,7	28,7	20,7	19,3	31,3	2,4	48,6	31,7	14,7	5,0	1,8	70,7	23,1	5,5	0,7	Warszawa			
Łódź	2,3	3,6	30,1	21,9	19,8	28,2	2,3	52,7	31,4	12,7	3,2	1,6	78,0	19,3	2,6	0,1	Łódź			
Lwów	1,7	3,2	41,7	21,4	16,4	20,5	2,1	59,3	27,3	10,5	2,9	1,6	81,1	16,2	2,6	0,1	Lwów			
Kraków	1,9	3,5	35,5	20,5	16,7	27,3	2,3	51,3	29,1	14,5	5,1	1,7	75,3	20,3	4,1	0,3	Kraków			
Poznań	1,4	2,7	56,0	18,7	10,1	15,2	2,1	61,5	24,3	10,9	3,3	1,6	79,7	17,6	2,6	0,1	Poznań			

W najkorzystniejszych warunkach okazuje się oczywiście—zgodnie z poprzednio poczynionymi obserwacjami—Poznań. Zawdzięcza on to zarówno stosunkowo wysokiemu udziałowi średnich i dużych mieszkań w ogólnej ich liczbie jak i niskim liczbom gęstości zaludnienia w poszczególnych kategoriach wielkości mieszkań. W ten sposób przeciętnie w Poznaniu przypada na izbę 1,4 osób.

Następne miejsce wśród największych miast Polski zajmuje Lwów z przeciętną 1,7 osób na izbę. Ustępuje on znacznie Poznaniowi w podziale mieszkań według wielkości, mając znacznie wyższe odsetki mieszkań jedno- i dwuizbowych, natomiast zaludnienie w poszczególnych kategoriach nie różni się znacznie od Poznania. Kraków pod obu względami przedstawia się nieco gorzej niż Lwów, przeciętna więc podnosi się już tu do 1,9 osób na izbę.

Miastami z największym przeludnieniem mieszkań są Warszawa i Łódź. Warszawa w układzie mieszkań według wielkości nie różni się prawie od Krakowa; pomimo to ma wyższą przeciętną liczbę osób na izbę—2,0, gdyż w poszczególnych kategoriach wielkości gęstość zaludnienia mieszkań jest w Warszawie stale wyższa niż w Krakowie i niż we wszystkich innych dużych miastach (por. wyż. uwagi o liczbie gospodarstw w mieszkaniach, str. 34). Łódź ma wprawdzie dzięki rzadszemu występowaniu skupień gospodarstw niższe od Warszawy liczby osób na izbę w poszczególnych kategoriach, zato tu większa jest niż gdziekolwiek przewaga małych mieszkań z kolosalnym odsetkiem mieszkań jednoizbowych; dzięki temu przeciętna gęstość zaludnienia osiąga w Łodzi maximum dla dużych miast—2,3 osób na izbę; w mieszkaniach nieprzeludnionych mieszka zaledwie trzecia część ludności Łodzi—35,6%, w przeludnionych w mniejszym stopniu—22,5%, w więk-

szym—16,6% i skrajnie (więcej niż cztery osoby na izbę)—25,3%.

W poszczególnych kategoriach wielkości różnice między miastami występują szczególnie jaskrawo w najmniejszych mieszkaniach. W jednoizbowych gęstość zaludnienia waha się dla dużych miast od 2,7 w Poznaniu do 3,7 w Warszawie; tylko Poznań ma w tej grupie większość mieszkań nieprzeludnionych, w Warszawie i Łodzi nie przekracza granicy przeludnienia zaledwie 30%, a również 30% jest skrajnie przeludnionych. Wśród mieszkań dwuizbowych Poznań i Lwów mają już 60% nieprzeludnionych, nieco więcej niż połowę też Łódź i Kraków—tylko Warszawa nie dosięga całych 50%. Wreszcie dla mieszkań 3-izbowych odsetek nieprzeludnionych nie wykazuje już znacznych różnic: wszędzie obejmują one znaczną większość, najwyższą we Lwowie—81,1%, najniższą w Warszawie—70,7%.

Gęstość zaludnienia mieszkań jest najlepszą miarą warunków mieszkaniowych, nadającą się do porównań międzynarodowych. Czynniki takie, jak różnice w dzieleniu ludności na gospodarstwa, pozostaje tu zupełnie bez wpływu; różnice w pojęciu mieszkania i stąd w rozgraniczaniu mieszkań od siebie mają wpływ niewielki, na ogólnej zaś przeciętnej liczbie osób na izbę zupełnie się nie odbijają. Czynniki osłabiające jednorodność danych mogą być: różnice w liczeniu ludności (ludność zamieszkała a ludność obecna) i w liczeniu izb—odchylenia w tych kierunkach nie są jednak naogół wielkie. Przeprowadzane więc teraz porównanie uważamy za najlepszy wyraz warunków mieszkaniowych miast polskich w zestawieniu z miastami innych krajów europejskich.

Tabl. 30. Gęstość zaludnienia mieszkań w miastach w Polsce oraz w niektórych krajach europejskich
La densité du peuplement des logements dans les villes de Pologne et d'autres pays d'Europe

Kraje Grupy miast	Odsetek ludności w mieszkaniach, w których przypada osób na izbę <i>Pourcentage de la population dans les logements où le nombre des personnes par pièce était</i>					Przeciętna liczba osób na izbę <i>Nombre moyen des personnes par pièce</i>										Pays Groupes de villes
						ogółem <i>total</i>	w mieszkaniach liczących izb <i>dans les logements composés de . . . pièces</i>									
	do 1 jusqu'à 1	1—2	2—3	3—4	więcej niż 4 plus de 4		1	2	3	4	5	6—9	10 i więcej 10 et plus			
Polska (bez woj. zachodn.):														Pologne (sauf les dép. de l'ouest)		
Miasta poniżej 20 tys. miesz- kańców	7,9	26,4	24,8	16,4	24,5	2,3	4,1	2,5	1,8	1,5	1,3	1,1	.	Villes au-dessous de 20 mille habitants		
Miasta powyżej 20 tys. miesz- kańców	11,5	30,4	24,2	14,9	19,0	2,1	3,7	2,3	1,7	1,4	1,2	1,0	.	Villes au-dessus de 20 mille habitants		
Woj. zachodnie:														Départements de l'ouest:		
Miasta poniżej 20 tys. miesz- kańców	25,3	37,6	20,1	9,0	8,0	1,4	3,0	2,1	1,5	1,2	1,0	0,8	.	Villes au-dessous de 20 mille habitants		
Miasta powyżej 20 tys. miesz- kańców	29,0	42,8	18,5	6,4	3,3	1,3	2,6	1,9	1,5	1,2	1,0	0,8	.	Villes au-dessus de 20 mille habitants		

Tabl. 30. Gęstość zaludnienia mieszkań w miastach w Polsce oraz w niektórych krajach europejskich (dok.)
La densité du peuplement ns des logements dans les villes de Pologne et d'autres pays d'Europe (fin)

Kraje Grupy miast	Odsetek ludności w mieszkaniach, w których przypada osób na izbę <i>Pourcentage de la population dans les logements où le nombre des personnes par pièce était</i>					Przeciętna liczba osób na izbę <i>Nombre moyen des personnes par pièce</i>										Pays Groupes de villes
	do 1 <i>jusqu'à 1</i>	1—2	2—3	3—4	więcej niż 4 <i>plus de 4</i>	ogółem <i>total</i>	w mieszkaniach liczących izb <i>dans les logements composés de . . . pièces</i>								10 i więcej <i>10 et plus</i>	
							1	2	3	4	5	6—9				
Niemcy (1927): Gminy od 5 do 20 tys. miesz- kańców	48,9	40,7	7,8	1,7	0,9	1,0	2,5	1,6	1,2	0,9 ^a		0,7 ^b	Allemanie (1927): Communes de 5 à 20 mille habitants			
Gminy powyżej 20 tys. miesz- kańców	51,1	39,6	7,5	1,3	0,5	1,0	2,1	1,5	1,2	0,9 ^a		0,6 ^b	Communes au-dessus de 20 mille habitants			
Szwecja: Sztokholm (1925) ^c	.	.	.	.	.	1,2	1,9	1,6	1,3	1,0	0,9	0,7	0,5	Suède: Stocholm (1925) ^c		
Anglia (1921): ^d Mniejsze miasta (urban di- stricts)	53,9	38,0	7,0 ^e	1,1 ^f		0,9	2,0	1,5	1,3	1,1	0,9	0,7	0,4	Angleterre (1921) ^d : Petites villes (urban di- stricts)		
Większe miasta (county bo- roughs) prócz Londynu	48,8	40,4	9,1 ^e	1,7 ^f		1,0	2,1	1,6	1,4	1,1	0,9	0,7	0,4	Grandes villes (county bo- roughs) sauf Londres		
Londyn	42,6	41,3	13,1 ^e	3,0 ^f		1,0	1,8	1,6	1,3	1,1	1,0	0,7	0,5	Londres		
Łotwa: Ryga (1924/25)	.	.	.	.	.	1,2	2,3	1,4	1,2	1,1	1,0	0,9		Lettonie: Riga (1924/25) ^e		
Finlandja (1920): Helsinki	.	.	.	.	.	1,8	3,4	2,2	1,5	1,2	1,1	0,9	0,9	Finlande (1920): Helsingfors		

^a Mieszkania liczące 4—6 izb. ^b Mieszkania liczące siedem i więcej izb. ^c Tylko lokale mieszkalne. ^d Jako mieszkanie traktowany jest w tych obliczeniach ogół pomieszczeń zajmowanych przez jedno gospodarstwo. ^e Mieszkania liczące 2—3 osób na izbę, a więc nieco obszerniejsza grupa. ^f Mieszkania liczące ponad 3,3 osób na izbę.
^a Logements composés de 4—6 pièces. ^b Logements composés de 7 pièces et plus. ^c Seulement les logements destinés exclusivement à l'habitation. ^d Dans ces éva-
luations est considéré comme logement l'ensemble de pièces occupées par un ménage. ^e Les logements ayant 2—3,3 personnes par pièce; par conséquent, c'est un groupe un peu plus vaste. ^f Les logements ayant plus de 3,3 personnes par pièce.

Porównanie nawet będących w lepszych warunkach (zwłaszcza w czasie spisu 1921 r., przy znacznym wyludnieniu) miast województw zachodnich z miastami niemieckimi i angielskimi wykazuje ogromne różnice. Przeludnienie w miastach tych obu krajów obejmuje tylko niewielkie odsetki ludności—w Niemczech 9—10%, w Anglii poza Londynem 8—11%, w samym zaś Londynie 16%; przeludnienie zasadniczo nie przekracza w każdym razie 3 osób na izbę—w jeszcze silniejszym zgęszczeniu mieszka powyżej 2—3% ludności; około połowy ludności zaś (tylko w Londynie 43%) mieszka w mieszkaniach, w których na izbę przypada przeciętnie nie więcej niż 1 osoba. W miastach województw zachodnich Polski przeludnieniem mieszkań dotkniętych było już 37% ludności mniejszych, a 28% większych miast; przeludnienie to w dużej części przekraczało granicę 3 osób na izbę (17 wzgl. 10% ludności), a w dobrych warunkach—do 1 osoby na izbę—mieszkało zaledwie 25 wzgl. 29% ludności. Prawdziwy obraz klęski mieszkaniowej dają jednak dopiero warunki mieszkaniowe w miastach reszty Polski: w mieszkaniach przeludnionych mieszka tu duża większość ludności—64% w mniejszych miastach, 58% w większych, przeludnienie to przekracza bardzo często już nie tylko ową granicę trzech osób na izbę, ale nawet czterech: 25% ludności mniejszych miast, a 19% większych mieszka w tem zgęszczeniu, jakie w miastach zachodnio-europejskich stanowi ułamek procentu. Ludność mieszkająca w dobrych warunkach—to drobna część ogółu: mieszkania z niewielej niż jedną osobą na izbę mieszczą zaledwie 8% ludności małych miast, 12% większych. Gdy więc w miastach niemieckich i angielskich przeciętnie przypada 1 osoba na izbę¹, w miastach województw zachodnich Polski przeciętna ta podnosi się do 1,3—1,4 osób, w reszcie Polski zaś do dwukrotnej przeszło niż w zachodniej Europie wysokości—2,1 do 2,3 osób na izbę. Podobne liczby spotykamy tylko na wschodzie Europy—w Helsinkach 1,8 osób na izbę.

Różnice w przeciętnym zaludnieniu ogółu mieszkań pochodzą z dwóch źródeł: z różnic w podziale ogólnej liczby mieszkań według wielkości i z niejednakowej gęstości zaludnienia mieszkań poszczególnych kategorii wielkości. Ten drugi czynnik jest zresztą również w związku przyczynowym z pierwszym: gdy jest dużo większych mieszkań, mniejsze są zamieszkiwane tylko przez małe rodziny, nie mają więc specjalnie wysokiej przeciętnej gęstości zaludnienia; gdy większych mieszkań jest mało, także i rodziny liczące dużo osób muszą zamieszkiwać małe mieszkania i gęstość zaludnienia w nich silnie się

podnosi. Największe różnice w gęstości zaludnienia poszczególnych kategorii zachodzą więc w mieszkaniach najmniejszych. Podczas gdy mieszkania jednoizbowe są w Anglii (gdzie są one bardzo rzadkie) zamieszkiwane przeciętnie przez 2 osoby, podobnie w Sztokholmie, w większych miastach niemieckich — tylko w małych miastach Niemiec przeciętna dochodzi do 2,5 osób; w Polsce, w miastach województw zachodnich jest już po 2,6—3,0 osób na izbę, poza tem zaś — po cztery osoby! Jest to wyraz tej sytuacji, że mieszkania jednoizbowe, zajmowane na zachodzie normalnie przez jedną osobę lub najwyżej małą rodzinę, wyjątkowo zaś tylko przez większe rodziny, w Polsce, stanowiąc dominujący typ dla ludności robotniczej i rzemieślniczej, jest zamieszkiwane przez rodziny normalnej wielkości, często przez duże — lub nawet przez kilka rodzin: przeciętna więc nieznacznie tylko odchyła się od przeciętnej liczby osób w gospodarstwie domowym; w małych miastach, w których gospodarstwo liczy przeciętnie 4,3 osób, na mieszkanie jednoizbowe przypada 4,1 osób, w większych liczby te wynoszą odpowiednio 3,9 i 3,7.

Analogiczne stosunki znajdujemy w innych kategoriach małych mieszkań, choć oczywiście już w mniej jaskrawej postaci. Mieszkania dwuizbowe wykazują przy dobrych warunkach po 1,5—1,6 osób na izbę, w miastach województw zachodnich 1,9—2,1, poza tem w Polsce 2,3—2,5 osób na izbę; jeszcze bardziej złagodzone są różnice w mieszkaniach trzyizbowych: 1,2—1,4 osób na izbę w Niemczech i Anglii, 1,5—w Polsce, w województwach zachodnich, a 1,7—1,8 w innych miastach.

4. POŁOŻENIE MIESZKAŃ

Kwestją, opracowaną tylko dla większych miast (powyżej 20 tys. mieszkańców), było położenie mieszkań. Mieszkania podzielone są (w tablicy IV) na położone: na parterze, na poszczególnych piętrach, w suterrenach i piwnicach oraz na poddaszu (ponadto—bardzo rzadko występujące—mieszkania na kilku różnych kondygnacjach). Podstawowe znaczenie mają tutaj wydzielenie mieszkań w suterrenach i piwnicach oraz na poddaszu, których występowanie w większych ilościach jako przedstawiających szkodliwe dla zdrowia mieszkańców warunki stanowi szczególnie niebezpieczny objaw.

Niestety stwierdzić należy, że odsetek mieszkań tak położonych jest bardzo poważny. Przeciętnie we większych miastach Polski stanowią one prawie 10% — ściślej 9,5% w suterrenach i piwnicach 3,7%, na poddaszu 5,8%. Oczywiście

¹ Jednakowa prawie gęstość zaludnienia mieszkań w miastach niemieckich i angielskich stoi na pierwszym rzut oka w kolizji z zaobserwowanym wyżej (str. 30) faktem, że mieszkania w Anglii liczą przeciętnie więcej izb niż w Niemczech. Tłumaczy się to tem, że w Anglii wyższa jest przeciętna liczba osób w mieszkaniu: w Niemczech przeciętna ta dla ogółu miast wynosi 3,07 osób, w Anglii zaś 3,01 osób, a nawet na mieszkanie rozmiarem jako pomieszczenia jednego gospodarstwa (private family)—4,35 osób t. j. o 10% więcej niż w Niemczech. W bliższe badanie tego zjawiska wchodzić tu nie możemy.

cie mieszkania te w różnych ilościach reprezentowane są w poszczególnych kategoriach wielkości mieszkań: są to z reguły mieszkania małe, liczące nie więcej niż dwa pokoje z kuchnią. Wśród mieszkań 6-izbowych i większych odsetek mieszkań w suterrenach i na poddaszu sięga zaledwie 0,6%, wśród 4- i 5-izbowych—1,4%; natomiast wśród 3-izbowych stanowią już one 3,3%, wśród 2-izbowych—7,6%, a wreszcie wśród 1-izbowych—17,8%. W ten sposób znaczna część ludności miast mieszka nie tylko w mieszkaniach, jak widzieliśmy przeludnionych, lecz i przez samo położenie wywierających zgubny wpływ na zdrowie. W poniższej tabliczce staramy się określić w przybliżeniu tę część ludności, biorąc za podstawę odsetki osób zamieszkających w poszczególnych kategoriach wielkości, i zakładając, że w każdej kategorii suterreny i poddasza zajmują część tej ludności proporcjonalną do liczby mieszkań.

Tabl. 31. Szacunek ludności większych miast w suterrenach i na poddaszach
La population de grandes villes, habitant les sous-sols et les mansardes

Liczba izb w mieszkaniu	Odsetek ludności w mieszkaniach danej grupy	Odsetek mieszkań położonych		Przybliżony odsetek ludności w mieszkaniach położonych		
		<i>Pourcentage des logements</i>		<i>Pourcentage approximatif de la population habitant</i>		
<i>Nombre de pièces dans le logement</i>	<i>Pourcentage de la population dans les logements du groupe donné</i>	w suterrenach i piwnicach	na poddaszu	w suterrenach i piwnicach	na poddaszu	w suterrenach i na poddaszu razem
		<i>dans les sous-sols</i>	<i>dans les mansardes</i>	<i>les sous-sols</i>	<i>les mansardes</i>	<i>les sous-sols et les mansardes ensemble</i>
1	29,9	6,7	11,1	2,00	3,32	5,32
2	28,2	3,2	4,4	0,90	1,24	2,14
3	19,5	1,3	2,0	0,25	0,39	0,64
4—5	16,9	0,6	0,8	0,10	0,14	0,24
6 i więcej	5,5	0,2	0,4	0,01	0,02	0,03
Ogółem—Total				3,26	5,11	8,37

Z obliczenia tego wynika, że ok. 3,3% ludności większych miast mieszka w suterrenach, ok. 5,1% na poddaszach, razem więc te kategorie obejmują 8,4%, część bynajmniej nie znikomą, zwłaszcza że koncentruje się ona w pewnych grupach ludności, stanowiąc wśród nich już bardzo znaczny odsetek. W poszczególnych miastach odsetki podnoszą się znacznie ponad przeciętną dla Państwa; przeprowadzone w sposób analogiczny jak w powyższej tabliczce obliczenia dla Łomży, Płocka i Kalisza, które mają najwięcej mieszkań w suterrenach i na poddaszu, wykazują, że w pierwszym z tych miast ok. 9,3% ludności mieszka w suterrenach i ok. 14,1% na poddaszu, w drugim ok. 6,9% w suterrenach i ok. 15,5% na poddaszu, w trzecim ok. 12,4% w suterrenach i ok. 7,5% na poddaszu.

Szczególnie rozpowszechnione są mieszkania suterrenowe i na poddaszach w województwach centralnych. Mają ich one przeciętnie 11,0%, poza Warszawą i Łodzią nawet 14,9%; prócz tych dwóch wielkich miast w pięciu tylko (na ogólną liczbę 21) odsetek nie przekracza 10%. Znacznie mniej tego rodzaju mieszkań mają pozostałe dzielnice: województwa zachodnie—6,8%, południowe—6,5% i wschodnie—5,7%; w pierwszych odsetek przekracza 10% tylko dla Gniezna (15,7%), w drugich dla Rzeszowa (10,6%), we wschodnich zaś dla żadnego miasta. W poniższym zestawieniu podajemy miasta z największą liczbą mieszkań w piwnicach lub suterrenach i na poddaszu:

Łomża	26,4	Włocławek	18,7	Tomaszów Rawski	14,7
Płock	24,2	Chełm	18,5	Radom	13,4
Kalisz	22,6	Lublin	18,3	Sosnowiec	10,7
Pabjanice	20,5	Będzin	17,7	Rzeszów	10,6
Białystok	19,9	Piotrków	16,8	Zawiercie	10,4
Zgierz	19,2	Gniezno	15,7	Grodno	10,3

Jak wyżej mówiliśmy, mieszkania suterrenowe i na poddaszu są zwykle małe, wśród małych mieszkań więc stanowią one najwyższe odsetki. Wśród mieszkań jednoizbowych dla wymienionych wyżej miast odsetek wynosi

prawie zawsze przeszło 20%, w wielu miastach nawet przeszło 30%: w Łomży mieszkań jednoizbowych w suterrenach i na poddaszu jest nawet większość—50,3%, w Białymstoku 43,2%, w Kaliszu 41,9%, w Gnieźnie 38,2%, w Płocku 37,8%, w Pabjanicach 35,6%. Dla mieszkań dwuizbowych odsetek rzadko już tylko przekracza 20%: w Łomży—29,2% i w Płocku—26,1%, ale jeszcze w wielu miastach wynosi kilkanaście procent. Dopiero mieszkania trzyizbowe w suterrenach i na poddaszu nie dosięgają z reguły 10% (wyjątek stanowią Łomża—14,8%, Płock—14,7%, Białystok—12,6%, Grodno—11,0% i Równe—10,8%). Mieszkania większe niż trzyizbowe rzadko są tak położone, w poszczególnych miastach jednak stanowią jeszcze kilka procent: 4- i 5-izbowe w Białymstoku—6,2%, w Równem—6,0%, w Grodnie—5,8%; 6-izbowe i większe w Kołomyi—4,4%, w Równem—3,2%, w Będzinie—3,0%¹.

Mieszkania w suterrenach i piwnicach stanowią przeciętnie w większych miastach 3,7%. Pod względem ich rozpowszechnienia niema wyraźniejszej różnicy między dzielnicami: w województwach południowych jest ich 5,2%, we wschodnich—3,4%, w centralnych i zachodnich 3,3%. Przeciętnie te są jednak o tyle mało charakterystyczne, że w każdej grupie województw stosunki w poszczególnych miastach są bardzo mało jednorodne, odsetki wahają się w bardzo rozległych granicach. W szczególności odnosi się to do województw centralnych, gdzie z jednej strony niektóre miasta mają więcej niż 10% mieszkań suterrenowych: Kalisz—14,0%, Lublin—11,2%, Chełm—10,9%, Łomża—10,5%, z drugiej zaś szereg miast ma ich mniej niż 1%; do tej kategorii należą także ośrodki przemysłowe, jak Żyrardów, Pabjanice, Zgierz—mniej niż 0,1%, Tomaszów Rawski—0,3%, Zawiercie i Dąbrowa Górnicza—0,6%, Białystok—0,8%, Łódź—0,9%, pozatem Siedlce—0,7%. W grupie województw południowych wielką ilością mieszkań w suterrenach i piwnicach wyróżnia się Rzeszów—9,4%, w zachodnich Gniezno—8,4%.

Bardziej jednolite stosunki znajdujemy w poszczególnych dzielnicach, o ile idzie o mieszkania na poddaszu: występują one stale w poważnych ilościach w miastach województw centralnych, stosunkowo rzadziej zaś we wszystkich innych dzielnicach. Przeciętnie stanowią one w województwach centralnych 7,7% (poza Warszawą i Łodzią—nawet 10,5%), w zachodnich natomiast tylko 3,5%, we wschodnich 2,3% i w południowych 1,3%. Dwa zaledwie miasta w województwach centralnych liczą nieco mniej niż 4% mieszkań na poddaszu, podczas gdy w reszcie Państwa granica ta rzadko jest przekraczana (w większej mierze tylko w Gnieźnie—7,3%). Szczególnie wielką liczbą mieszkań na poddaszu wyróżniają się: Pabjanice—20,5%, Zgierz—19,2%, Białystok—19,1%, Płock—16,5%, Włocławek—16,2%, Łomża—15,9%, Tomaszów Rawski—14,4%.

Duże miasta mają stosunkowo mniej mieszkań w suterrenach i na poddaszu, zwłaszcza Warszawa i Łódź przedstawiają się pod tym względem korzystniej od większości miast tej dzielnicy.

Tabl. 32. Mieszkania w suterrenach i na poddaszach w głównych miastach Polski

Les logements dans les sous-sols et les mansardes dans les villes principales de Pologne

Miasta — Villes	Odsetek mieszkań w suterrenach i na poddaszu		
	<i>Pourcentage des logements dans les sous-sols et des mansardes</i>		
	razem	w suterrenach	na poddaszu
	<i>ensemble</i>	<i>les sous-sols</i>	<i>les mansardes</i>
Warszawa	8,8	3,5	5,3
Łódź	7,8	0,9	6,9
Lwów	7,7	6,9	0,8
Kraków	7,1	4,9	2,2
Poznań	6,8	4,0	2,8

¹ Przy wymienianiu miast z najwyższymi odsetkami większych mieszkań w suterrenach lub na poddaszu napotykamy często miasta województw wschodnich i woj. białostockiego; przypominając sobie wyraźną wyjątkowość, czy w dzielnicach tych nie zachodziły wypadki łączenia przy spisie po kilka małych mieszkań w jedno większe, fakt obecnie zachowywany świadczyłby również o prawdopodobieństwie tego przypuszczenia, odsetki więc większych mieszkań w suterrenach i na poddaszu byłyby i tu mniejsze;

Ogólny odsetek tych mieszkań różni się we wszystkich pięciu miastach niewiele; bardziej zmienia się ustosunkowanie mieszkań w suterrenach i na poddaszu: Łódź ma niewiele mieszkań w suterrenach, dużo natomiast na poddaszu, odwrotnie Lwów; w Warszawie mieszkania na poddaszu są częstsze niż w suterrenach, w Krakowie i Poznaniu więcej jest zamieszkałych suterren.

Mniejsze znaczenie niż wydzielenie mieszkań w suterrenach i na poddaszu ma podział według położenia pozostałych mieszkań. Ponieważ przy opracowaniu danych spisu budynków kwestję liczby pięter pominięto, przedstawimy tu w kilku słowach dane o położeniu mieszkań według pięter jako rzucające światło na charakter zabudowania miast. Dwa bieguny pod tym względem stanowią: z jednej strony miasta, zabudowane wielkimi, wielopiętrowymi domami, z drugiej małymi domkami, zbliżonymi do typu miasteczkowego czy wiejskiego. Miasta pierwszego rodzaju cechuje znaczna ilość mieszkań położonych na wyższych piętrach, drugiego—duża przewaga mieszkań na parterze.

Mieszkania położone na trzecim piętrze i wyżej występują w większej ilości tylko w dużych miastach. Najwięcej jest ich w Warszawie—23,7% i w Poznaniu—21,1%; mniej w Łodzi—14,4%, a stosunkowo niewiele w Krakowie—5,0% i we Lwowie—4,5%. Poza temi miastami dużo mieszkań na wyższych piętrach mają Grudziądz—9,8%, Toruń—9,3%, Kalisz—5,9%, Gniezno—5,0% i Lublin—4,7%; z pozostałych miast 8 ma od 1 do 4% mieszkań na trzecim piętrze i wyżej, 27 zaś—mniej niż 1%.

Duża przewaga mieszkań parterowych w miastach jest charakterystyczna dla miast województw wschodnich i wschodniej części południowych. Niekiedy jest ona tu ogromna: w Kowlu wynosi 95,8%, w Pińsku—93,9%, w Kołomyi—91,5%, w Drohobyczu—84,9%, w Brześciu n/B.—81,9%, w Stryju—81,8%, w Lucku—80,0%, w Równem—76,9%, w Tarnopolu—76,8%. W zachodniej części województw południowych największe odsetki mieszkań na parterze mają Nowy Sącz—75,5% i Tarnów—68,6%, w centralnych Grodno 71,0% i Kielce—70,9%, w zachodnich natomiast nawet w świeżo rozszerzonej przez wcielenie przedmieść Bydgoszczy odsetek mieszkań parterowych dochodzi tylko do 45,6%.

5. WYKONYWANIE PRACY ZAROBKOWEJ W MIESZKANIACH

Omawiając kwestję wielkości mieszkań, ich zaludnienia, traktujemy normalnie mieszkanie jako przeznaczone całkowicie na cele mieszkalne, wszystkie izby jako równorzędne. Tak jednak jest niezawsze: mieszkania służą niekiedy również jako miejsce wykonywania pracy zarobkowej, nie wszystkie izby mogą być wówczas całkowicie wyzyskane na cele mieszkalne—w każdym razie nie bez szkody dla zdrowia mieszkańców. Kwestję tę uwzględniono przy spisie mieszkań, dzieląc izby na przeznaczone: 1) wyłącznie dla celów mieszkalnych, 2) wyłącznie dla celów zarobkowych, 3) jednocześnie dla celów mieszkalnych i wykonywania pracy zarobkowej. Dane o mieszkaniach służących również dla celów zarobkowych zostały opracowane tylko dla większych miast (powyżej 20 tys. mieszkańców)—umieszczone są one w tablicy V, częściowo i w tablicy IV publikacji wojewódzkiej.

Znaczenie wykonywania pracy zarobkowej w mieszkaniach jest bardzo różne w zależności od wielkości mieszkania. Duże mieszkania, służące jednocześnie do celów mieszkalnych i zarobkowych,—to mieszkania osób, należących do wolnych zawodów (adwokatów, lekarzy i t. p.), prowadzących przedsiębiorstwa handlowe i t. d. Przy mniejszej gęstości zaludnienia tych mieszkań i wobec charakteru wykonywanej pracy, poświęcenie dla celów zarobkowych części mieszkania, uszczuplając obszar przeznaczony wyłącznie na cele mieszkalne, nie stanowi jednak objawu groźnego dla zdrowia mieszkańców. Inaczej przedstawia się sytuacja małych mieszkań. W mieszkaniu jedno- lub dwuizbowym, z reguły—jak widzieliśmy wyżej—przeludnionem, wyłączenie każdej części mieszkania celem poświęcenia jej na cele zarobkowe stanowi już bardzo dotkliwy uszczerbek; przytem należy brać pod uwagę rodzaj wykonywanej pracy—małe mieszkania mieszkalno-zarobkowe są to prawdopodobnie przeważnie lokale rzemieślnicze, w których wykonywana jest praca przemysłowa,

często szkodliwa dla zdrowia mieszkających tam osób. Ważne byłoby posiadanie danych o wykonywanej w mieszkaniach pracy; bezpośrednim materiałem jednak nie rozporządzamy, a próby porównań z danymi statystyki zawodowej (np. z odsetkiem zatrudnionych w przemyśle odzieżowym—typowej gałęzi rzemiosła i chałupnictwa) nie dały rezultatów. Brak kombinacji cech mieszkaniowych z zawodowymi staje też na przeszkodzie ustaleniu przyczyn różnic między poszczególnymi miastami co do liczebności mieszkań mieszkalno-zarobkowych.

Ogólny odsetek tych mieszkań w Polsce (w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców) rośnie w miarę zwiększania się rozmiarów mieszkania od 4,5% w jednoizbowych do 33,7% w sześciuizbowych i większych. Ten wzrost jest odpowiednikiem spadania odsetka osób, zatrudnionych w charakterze pracowników najemnych w miarę przechodzenia do coraz większych mieszkań—oczywiście bowiem praca zarobkowa wykonywana jest w mieszkaniach nie przez robotników lub urzędników, lecz przez osoby zatrudnione na własny rachunek—w rzemiośle, handlu i wolnych zawodach. W każdym razie i w najmniejszych mieszkaniach odsetek jest bardzo znaczny, stanowiąc 4,5% dla jednoizbowych, 9,7% dla dwuizbowych. Oczywiście stosunki w różnych miastach kształtują się niejednako.

Miasta województw zachodnich przedstawiają obraz najpomyślniejszy. Przy większych w tej dzielnicy przeciętnych rozmiarach mieszkań jest rzeczą zrozumiałą, że wykonywanie pracy zarobkowej odbywa się raczej we większych mieszkaniach—można też przypuszczać, że wogóle rzadziej praca np. rzemieślnicza wykonywana jest w mieszkaniu. Odsetek lokali mieszkalno-zarobkowych wśród mieszkań jedno- i dwuizbowych jest znacznie niższy niż przeciętnie w Państwie: tylko w Gnieźnie dochodzi on do 2,9% dla mieszkań jednoizbowych, a do 4,1% dla dwuizbowych, pozatem zaś waha się około 2%; mianowicie w mieszkaniach jednoizbowych od 1,1 do 2,1%, w dwuizbowych od 1,8 do 2,5%.

W większych liczbach występują mieszkania, służące równocześnie dla celów mieszkalnych i zarobkowych, w miastach województw południowych. Szczególnie znaczny ich odsetek ma Kraków: 6,6% jednoizbowych, 10,4% dwuizbowych. W innych miastach odsetki te nie są już tak wysokie, wynosząc od 2 do 5% dla mieszkań jednoizbowych, od 4 do 7% dla dwuizbowych; do miast z najniższym w tej dzielnicy odsetkiem małych mieszkań mieszkalno-zarobkowych należy Lwów: ma on ich 2,0 wzgl. 4,2%.

Miasta z największą ilością małych mieszkań, w których wykonywana jest praca zarobkowa, posiadają województwa centralne. Szczególnie wysokimi odsetkami wyróżniają się miasta następujące:

Tabl. 33. Miasta województw centralnych z największą ilością mieszkań z wykonywaną w nich pracą zarobkową

Villes dans les départements du centre ayant le plus grand nombre de logements servant en même temps à l'habitation et à l'exercice d'un métier

Miasta — Villes	Odsetek mieszkań, służących do celów mieszkalnych i zarobkowych wśród Pourcentage des logements servant à l'habitation et à l'exercice d'un métier parmi les logements composés	
	1-izbowych d'une pièce	2-izbowych de 2 pièces
Pabjanice	10,9	27,6
Kielce	9,7	20,3
Chełm	9,7	14,0
Radom	7,7	19,8
Lublin	7,0	11,1
Będzin	6,4	14,7
Siedlce	5,4	9,5
Warszawa	5,2	12,5
Łódź	4,4	18,5
Tomaszów Rawski	4,3	11,1
Częstochowa	3,4	11,1

W Pabjanicach prawdopodobnie poważną rolę grają drobne warsztaty włókiennicze, w Kielcach, Chełmie i Radomiu raczej rzemieślnicy samodzielni i chałupnicy w zakresie przemysłu odzieżowego. W każdym razie wy-

konywanie pracy zarobkowej w małych mieszkaniach jest w tych wszystkich miastach niezmiernie częste, świadcząc, że warunki mieszkaniowe drobnomieszczaństwa (rzemiosła i drobnego handlu) są równie jak robotników tej dzielnicy bardzo niepomysłne. Warszawa zarówno co do odsetka dla mieszkań jednoizbowych jak i dwuizbowych stoi nieco ponad przeciętnymi państwem; Łódź ma niższy nieco odsetek dla mieszkań jednoizbowych, znacznie wyższy natomiast dla dwuizbowych: przewaga rodzin robotniczych w mieszkaniach jednoizbowych, a skupianie się rzemieślników w dwuizbowych znajdują tu widocznie dobitniejszy wyraz.

Miasta województw wschodnich wykazują w odsetkach lokali mieszkalno—zarobkowych znaczne rozbieżności, pozostające prawdopodobnie w związku z przypuszczalnymi przesunięciami w klasyfikacji mieszkań według wielkości. Dla mieszkań jednoizbowych odsetek dochodzi do 5,0% (Łuck i Pińsk), dla dwuizbowych—do 11,0% (Łuck).

Poza kwestją liczebności mieszkań, służących równocześnie do celów mieszkalnych i zarobkowych, ważne jest zagadnienie—o ile idzie o sam skład tych mieszkań—czy posiadają one izby wyłącznie mieszkalne. Jeśli bowiem wykonywanie pracy zarobkowej, zwłaszcza typu rzemieślniczego, w mieszkaniu jest wogóle objawem bardzo niepożądanym, to wszelkie konsekwencje tego występują tem jaskrawiej w wypadku, gdy niema izb, zachowanych wyłącznie dla celów mieszkalnych. I to zagadnienie ma znaczenie przede wszystkim dla małych mieszkań, tym razem jednak z wyłączeniem mieszkań najmniejszych—jednoizbo-

wych, gdyż przy jednej izbie w lokalu mieszkalno-zarobkowym nie może być oczywiście izby wyłącznie mieszkalnej.

W mieszkaniach dwuizbowych praca zarobkowa poważnie wykonywana jest tylko w jednej izbie, druga więc jest wtedy wyłącznie mieszkalna; poważna część jednak pozbawiona jest izby wyłącznie mieszkalnej—przeciętnie w Polsce 19,3%. Różnice między poszczególnymi miastami pod względem wysokości tego odsetka są bardzo duże (od 1,6% w Zgierzu do 73,5% w Grudziądzu), nie wykazując żadnej regularności, żadnych cech dzielnicowych: mieszkania te są już wszędzie jako takie wyrazem złych warunków mieszkaniowych i ogólny poziom zaspokajania potrzeb mieszkaniowych w danej dzielnicy czy ośrodku pozostaje tu bez wpływu. Największą część mieszkań bez izby czysto mieszkalnej wśród lokali dwuizbowych mieszkalno-zarobkowych mają: Grudziądz—73,5%, Kielce—53,4% (przy bardzo dużym odsetku tych mieszkań), Chełm—49,3%, Inowrocław—47,6%, Grodno—38,7%, Lwów—37,0%, Żyrardów—36,1% i Rzeszów—35,7%.

W mieszkaniach trzyizbowych¹ większość ma nawet dwie izby służące tylko do celów mieszkalnych—83,2%, 8,5% mieszkań ma jedną izbę wyłącznie mieszkalną, a 8,3% jest jej zupełnie pozbawiony. I te odsetki nie wykazują naogół prawidłowości. Wysoką liczbą mieszkań pozbawionych izby czysto mieszkalnej wyróżniają się Kielce—45,0%; poza tem odsetek ten dosięga w Grudziądzu 27,8%, w Gnieźnie 17,8%, w Białymstoku 17,7%, we Lwowie 16,9%, w Inowrocławiu 16,2%, w Chełmie i Toruniu 15,3%.

LUDWIK LANDAU

¹ Tablica V tomu tablic państwowych zawiera w tej grupie błąd, mianowicie podane są mieszkania trzyizbowe, liczące 3 izby mieszkalne i ponadto izby mieszkalno-zarobkowe. Błąd ten powstał w Kielcach. W wyniku—jak się zdaje—przesunięcia odpowiednich dwóch liczb do dwóch sąsiednich kolumn. W „przeglądach terytorjalnych” (tablica g) dokonano, zgodnie z tem przypuszczeniem, poprawek.

ANALYSE DES RÉSULTATS DU RECENSEMENT DES LOGEMENTS DU 30.IX 1921

R É S U M É

PREMIÈRE PARTIE. OBSERVATIONS GÉNÉRALES

Le recensement des logements et celui des bâtiments, effectués conjointement avec le recensement général de la population du 30. IX 1921, avaient pour but d'étudier les conditions d'habitation en Pologne. Les résultats du recensement des bâtiments, ainsi que leur analyse, ont été publiés dans le volume XIII de la *Statistique de la Pologne*, tandis que les résultats du recensement des logements étaient publiés pour chaque département à part dans les volumes XIV—XXX et pour le territoire entier soumis au recensement—dans le volume XXXI de cette même publication. Le présent volume offre une analyse critique de ces résultats.

Exécution du recensement. Le recensement des logements embrassa toutes les localités du pays (sauf les territoires non recensés du département de Wilno et de la Haute Silésie), non seulement les villes, mais aussi, ce qui est assez rare, les villages. Les bulletins servant au recensement de la population comprenaient, entre autres, une partie consacrée à la description du logement; en outre, sur les bulletins relatifs au recensement des bâtiments (resp. des immeubles) on devait inscrire pour chaque bâtiment (ou immeuble) le nombre des logements habités et inhabités. En principe, les données du recensement ne se réfèrent qu'aux logements habités, dont on avait une description détaillée; le nombre des logements habitables, mais non habités au moment du recensement, a été établi d'après les données comprises dans les feuilles relatives aux bâtiments, et ces logements n'ont été considérés qu'en rapport avec les résultats du recensement des bâtiments; enfin, les logements destinés exclusivement à l'exercice d'un métier et non habités ne faisaient pas du tout l'objet du recensement.

Les données concernant la description du logement ont été inscrites sur le bulletin fondamental par le propriétaire du logement ou bien, sur la base des renseignements fournis par ce dernier, par l'agent recenseur. Par contre, la feuille relative au recensement des immeubles a été remplie par le propriétaire de la maison; de cette manière, on disposait des données servant à vérifier les renseignements donnés par les propriétaires des logements.

La notion du logement a été basée sur le critère juridique: comme logement était envisagé l'ensemble des pièces prises à louage directement du propriétaire de la maison (resp. occupées par ce dernier ou bien données à quelqu'un au titre d'un rapport de service); c'était la conséquence de la technique du recensement même, car, selon l'instruction, l'obligation de remplir le bulletin de recensement incombait entièrement à la personne occupant le logement ou au nom de laquelle le logement a été loué. La notion de la pièce n'était pas définie dans l'instruction; on y trouve, cependant, une recommandation de ne pas tenir compte des antichambres et des corridors; la cuisine devait être indiquée à part. Le manque d'une définition stricte de la chambre a causé certainement des difficultés nombreuses pendant le recensement et il en résulte une certaine diminution du nombre des pièces composant le logement, en comparaison avec les autres pays, où l'on tenait compte de tous les compartiments, alcôves, etc.; toutefois, il faut souligner que les différences qui en résultent

sont insignifiantes, puisque ces sortes de pièces supplémentaires sont, en général, très rares dans les logements du type prédominant en Pologne, de 1 à 3 pièces.

Les autres unités du recensement des logements étaient le ménage et l'habitant. Comme ménage, était considéré le groupe de personnes unies par des liens de famille et occupant le logement donné, ainsi que les sous-locataires qui prenaient leurs repas conjointement avec celles-ci; les sous-locataires qui prenaient leur repas à part, à la maison ou en ville, étaient considérés comme faisant un ménage à part. En ce qui concerne les habitants d'un logement, le bulletin comprenait, à côté des données relatives aux personnes présentes, aussi celles relatives aux personnes temporairement absentes et temporairement présentes dans le logement, mais ces dernières n'étaient pas utilisées dans le dépouillement.

Le bulletin comprenait les questions suivantes: le nombre des pièces (chambres et cuisines), avec répartition selon leur destination (pour l'habitation exclusivement, pour l'habitation et pour l'exercice d'un métier, pour l'exercice d'un métier exclusivement), la situation du logement (étage, rez-de-chaussée, sous-sol, mansarde), le nombre des ménages de famille, des ménages de personnes solitaires et des ménages collectifs, le nombre des personnes présentes et temporairement absentes, le métier exercé dans le logement et, enfin, la question s'il y avait dans le logement un cabinet d'aisance ou non. La question de différentes installations dans le logement n'était étudiée que dans les villes plus importantes, conjointement avec le recensement des bâtiments. Le fait que les données relatives aux logements ont été inscrites sur le bulletin embrassant en même temps les données démographiques et professionnelles a créé la possibilité de considérer le problème de l'habitation conjointement avec les questions démographiques et professionnelles; malheureusement, cette possibilité n'a pas été mise en valeur.

Dépouillement des données du recensement. Le dépouillement a embrassé tous les logements, sauf ceux occupés par les ménages collectifs, puisque ceux-ci forment un objet d'études spécial. Une des questions, notamment celle relative au cabinet d'aisance, a été, pour la plupart, mal interprétée, à cause d'une rédaction maladroite, et on était obligé de renoncer à la publication des données respectives. Pour toutes les localités du pays ont été dépouillées et publiées les données sur le nombre de pièces (y compris la cuisine), combinées avec celles relatives au nombre des ménages occupant le logement et au nombre des personnes présentes, avec indication de l'existence ou de l'absence de cuisine. Au nombre des pièces ont été comptées la cuisine et les chambres destinées totalement ou partiellement à l'exercice d'un métier; toutefois, dans le cas où le logement privé a été combiné avec le local d'une entreprise ou d'une institution, on tâchait de ne prendre en considération que la partie destinée à l'habitation. Le nombre d'habitants a été déterminé suivant le nombre de personnes présentes, car les chiffres relatifs à la présence et à l'absence temporaire accusaient tant de défauts, qu'il a été impossible d'établir le nombre de la population domiciliée. Pour les grandes villes à partir de 20 mille habitants on a tenu compte aussi de quelques autres caractéristiques: la situation du logement, la répar-

tition des pièces en celles servant exclusivement à l'habitation, en celles servant en même temps à l'habitation et à l'exercice d'un métier et en celles servant exclusivement à l'exercice d'un métier, et enfin la répartition des ménages en ménages de famille et en ceux de personnes solitaires. Tous ces traits distinctifs ont été combinés avec le nombre de pièces dans le logement. Le dépouillement était effectué au moyen des machines Powers, de cette manière que les données sur l'habitation étaient marquées par perforation sur la fiche pour la première personne dans chaque logement. Les résultats du dépouillement ont été présentés dans les tableaux publiés ensuite dans la *Statistique de la Pologne* vol. XIV—XXXI (tableaux II—V). En outre, le dépouillement des données du recensement des bâtiments nous a fourni les données sur les logements d'une autre nature. Cette statistique envisageait, à côté des logements habités, aussi les logements inhabités et ceux occupés par des ménages collectifs; on n'y a pas tenu compte des logements dans les bâtiments non destinés à l'habitation.

La documentation ancienne sur l'habitation. Le recensement des logements de 1921 a été la première investigation de ce genre sur le territoire entier de la Pologne. Dans l'ancienne Pologne russe, les conditions d'habitation n'étaient étudiées qu'à Varsovie; c'étaient les dénombremments des logements de 1882 et de 1891 (recensement dit sanitaire), celui de 1916, embrassant les faubourgs, et dernièrement, celui de 1919, effectué par la Municipalité de la ville de Varsovie. Dans l'ancienne Pologne prussienne, les dénombremments des logements ont été effectués, à l'occasion des recensements de la population, seulement dans la ville de Poznań, notamment en 1895, 1900, 1905 et 1910; en outre, le premier recensement général des logements en Allemagne, effectué en 1918, a embrassé un nombre plus considérable de villes sur les territoires actuels du dép. de Poznań (26 villes) et du dép. de Pomorze (13 villes) et un certain nombre de communes suburbaines. La documentation relativement la plus riche nous est fournie pour l'ancienne Pologne autrichienne. En Autriche, pendant tous les recensements de la population, l'unité à recenser c'était le groupe des habitants d'un logement, donc, la Galicie était la seule parmi toutes les provinces de Pologne, où l'on disposait des données concernant le nombre des logements pour toutes les localités du pays. En outre, ont été effectués les dénombremments des logements dans les villes plus importantes en 1880 et en 1890; sur les territoires polonais ce n'étaient que Kraków et Lwów; plus tard, en 1900 et en 1910, les dénombremments des logements ont embrassé aussi les villes plus petites—sur les territoires polonais 13 resp. 14 villes de moindre importance, le cadre des questions y était cependant plus restreint.

Appréciation de la valeur des données du recensement. Le recensement des logements n'embranchait en principe que les logements habités, donc, il était strictement lié au recensement de la population. Un logement pouvait être omis seulement dans le cas, où l'on aurait omis toute la population qui l'habitait, ce qui était bien improbable; donc, il nous paraît indubitable, que les données du recensement sont complètes. Il se peut qu'il y ait quelques lacunes dans le nombre des logements inhabités, puisque les inscriptions en étaient souvent confuses; et une certaine prudence dans l'évaluation du nombre de ces logements pouvait amener quelquefois aux résultats inférieurs à la réalité. Un effet défavorable sur l'exactitude des chiffres relatifs au nombre des logements et au nombre des pièces—pouvait avoir la difficulté de délimiter les logements, les uns des autres, surtout à la campagne, où l'on habite les petites maisons étant, pour la plupart, la propriété de ceux ou d'un de ceux qui y demeurent; ici la distinction entre les locataires et les sous locataires devient difficile, sinon même quelquefois impossible. Toutefois les difficultés de cette nature ne surgissent que là, où une maisonnette, composée de plusieurs pièces, est habitée par plus d'une famille, et c'est le cas relativement rare. Dans les villes, les difficultés de la sorte sont très rares; elles apparaissent cependant dans

les petites villes de province, surtout dans les départements de l'est, où la répartition des logements suivant leur grandeur a soulevé certaines objections. À Varsovie, où deux ans avant le recensement général de la population a eu lieu le recensement des logements, les résultats des deux recensements accusent une conformité presque parfaite: quant au nombre des logements la différence n'atteint pas 0,5% et quant à la répartition des logements d'après le nombre de pièces les différences sont insignifiantes (v. tabl. 1, page 10). Quant aux autres villes, on ne dispose de données antérieures, comparables aux résultats du recensement général de 1921, que pour 12 villes de l'ancienne Pologne prussienne; notamment, ce sont les données du recensement allemand de 1918 (v. tabl. 2, page 10). La comparaison démontre, que les chiffres de cette dernière investigation sont un peu supérieurs; pour le département de Poznań les différences ne dépassent pas 6%, tandis que pour le département de Pomorze les différences sont considérables et varient de 14 à 23%. Les chiffres de la population accusant des écarts analogues (la corrélation est démontrée dans le diagramme à la page 11), on peut supposer que ces différences ont eu pour cause le mouvement émigratoire de la population allemande, laquelle dans les villes de Poméranie polonaise a été plus nombreuse qu'en Poznanie; c'est pourquoi il y avait en 1921 un nombre considérable des logements inhabités, dont souvent on ne tenait pas compte lors du recensement. En tout cas, la corrélation qui existe entre le nombre des logements et celui de la population, nous autorise à la conclusion, que les logements habités ont été comptés dans une même mesure lors des deux recensements.

En résumant, on peut constater que les résultats du recensement, en ce qui concerne les logements habités, sont tout à fait satisfaisants et complets; les lacunes n'existent que dans le nombre des logements inhabités; en outre, il existe encore certaines inexactitudes quant au nombre de pièces dans le groupe de logements plus spacieux.

DEUXIÈME PARTIE. ANALYSE DÉTAILLÉE DES RÉSULTATS

A. LES CONDITIONS D'HABITATION DANS LA CAMPAGNE

Grandeur des logements. La majorité des logements à la campagne—ce sont les logements les plus petits, composés d'une et tout au plus—de deux pièces. Les logements composés d'une pièce font 59,3%, ceux de deux pièces—29,3%; donc, ces deux groupes font ensemble presque 90% du total des logements à la campagne. Ce n'est que dans les départements de l'ouest que le degré plus élevé de culture et d'aisance trouve son expression dans les conditions d'habitation meilleures. Les logements à une pièce n'y font que 16—17%, et les logements à une et à deux pièces font ensemble 50—60% du total des logements. En Silésie de Cieszyn le pourcentage des logements à une et à deux pièces atteint presque 80%, dans le dép. de Białystok—83%, dans le dép. de Varsovie—88%, dans les autres départements—plus de 90%; dans les deux départements situés à sud-est (Stanisławów, Tarnopol) le pourcentage des logements composés de plus de deux pièces fait à peine 3,5%. Les variations du pourcentage des logements composés de plus de deux pièces sont quant aux différences entre les provinces en dépendance du degré de culture, et quant aux différences entre les divers départements de la même province—en dépendance du degré d'aisance de la population rurale, que l'on peut déterminer d'après le pourcentage des exploitations au-dessus de 10 ha d'étendue. Dans les départements du centre, le plus haut pourcentage des logements composés de plus de deux pièces se trouve dans le dép. de Białystok, où il existe parmi les petits agriculteurs un pourcentage considérable de l'ancienne petite noblesse polonaise dont le niveau des besoins reste toujours supérieur à celui des paysans. La répartition territoriale des logements ruraux suivant les catégories de grandeur est présentée dans les cartogrammes aux pages 12 et 14.

Dans le tabl. 4 à la page 16 est présentée la comparaison entre les conditions d'habitation dans la campagne en Pologne, en Allemagne et en Angleterre. En Angleterre, les conditions d'habitation sont, en comparaison avec les autres pays, excellentes; de cet idéal approchent, plus ou moins, les conditions dans les provinces nord-ouest de l'Allemagne; à mesure que l'on s'éloigne vers l'est, les conditions d'habitation sont de plus en plus défavorables. Les conditions d'habitation dans les provinces orientales de l'Allemagne—en Silésie et dans la Prusse Orientale—sont analogues à celles constatées dans les provinces occidentales de la Pologne. Tandis qu'en Rhénanie il y a 70% des logements composés de plus de trois pièces, il y en a en Saxe—45% et en Basse Silésie—20%; ce même pourcentage est constaté dans les départements de l'ouest en Pologne, tandis que dans les autres régions du pays les conditions d'habitation sont bien inférieures.

Nombre de ménages dans les logements. Les logements occupés par plusieurs ménages font 6,2% du total des logements à la campagne. Même dans les logements les plus petits, composés d'une pièce, ce pourcentage est de 4,8%, et il augmente pour les logements plus vastes: pour les logements à deux pièces il fait 7,0%, pour ceux à trois pièces—9,3%, pour ceux au-dessus de cinq pièces il fait environ 15%. Pour tous les groupes de grandeur, le pourcentage des logements occupés par plusieurs ménages est le plus bas dans les départements de l'ouest: 2,1% pour les logements composés d'une pièce, 2,7% pour ceux composés de deux pièces, 4,1% pour ceux composés de trois pièces. À cet égard, la situation dans les départements du sud et du centre est bien pire; pour le dép. de Kielce et de Lublin, ainsi que pour tous les départements de l'est les chiffres respectifs sont les plus élevés et présentent les pourcentages suivants: 6—9% des logements composés d'une pièce, 9—13% des logements à deux pièces et 13—22% des logements à trois pièces (voir le cartogramme à la page 17).

La confrontation de ces chiffres avec les données analogues pour l'Allemagne et l'Angleterre (tabl. 6, page 19) nous mène à la conclusion que la fréquence de l'habitation en commun de plusieurs ménages distincts est en Pologne (sauf les départements de l'ouest) bien plus grande que dans les deux pays mentionnés; ce fait paraît le plus frappant dans les cas, où il s'agit des logements les plus petits.

La densité du peuplement des logements. À ce point de vue, les logements ont été répartis en quatre groupes: 1) logements non surpeuplés—ayant tout au plus 2 personnes par pièce, 2) logements surpeuplés au moindre degré—ayant tout au plus 3 personnes par pièce, 3) logements surpeuplés au moyen degré—ayant tout au plus 4 personnes par pièce et 4) logements surpeuplés excessivement—ayant plus de 4 personnes par pièce. La répartition des logements de différente grandeur entre ces quatre catégories est présentée dans le tabl. 7 à la page 19. Il en résulte que parmi les logements composés d'une pièce il y en a 90% qui sont surpeuplés, et cela—pour la grande majorité des cas—excessivement. Les logements composés de deux pièces sont aussi pour la plupart surpeuplés, bien qu'au moindre degré: le pourcentage de la 4-me catégorie (surpeuplement excessif) n'y fait que 12%, mais le nombre des logements non surpeuplés ne fait que 31% du total des logements composés de deux pièces. Parmi les logements composés de 3 pièces, la majorité n'est pas surpeuplée, bien qu'ici encore on constate le pourcentage considérable des logements surpeuplés, quoique non au degré excessif. Comme la plupart des logements ruraux sont justement les logements les plus petits, les conditions d'habitation, exposées ci-dessus, sont typiques pour toute la population rurale (voir tableau 8 et diag., page 20). À la campagne le surpeuplement est la règle générale, et ce n'est que 15% de la population rurale qui habite les logements non surpeuplés. La gradation de ce surpeuplement est encore plus frappante: 20% de la population habite les logements surpeuplés au moindre degré, le même pourcentage se réfère à la population habitant les logements surpeuplés au degré moyen,

et plus de 45% du total de la population rurale habite les logements surpeuplés au degré excessif.

Le surpeuplement des logements dans la campagne polonaise n'est pas le résultat des dévastations causées par la guerre. En moyenne, chaque ménage dans la campagne se compose de 5 personnes, qui habitent, pour la plupart, une seule pièce ou deux tout au plus. C'est la norme moyenne, dont on constate en réalité les écarts en plus et en moins; toutefois, il est clair, que le surpeuplement est le résultat direct et inévitable du rôle dominant que jouent dans la campagne polonaise les petits logements composés d'une et de deux pièces.

Les différences entre la densité moyenne du peuplement des logements dans les différentes régions du pays résultent d'un côté—des différences dans le peuplement des logements de différente grandeur et de l'autre—des différences entre les régions particulières dans la répartition des logements d'après leur grandeur: les logements plus vastes sont moins surpeuplés, donc, là où ils sont plus nombreux—la densité moyenne du peuplement diminue. Les différences territoriales de densité du peuplement des logements dans la campagne sont présentées dans le cartogramme à la page 22. La densité moyenne du peuplement varie de 2,0 personnes par pièce dans le département de Pomorze à 4,3 personnes par pièce dans le département de Polesie. Donc, dans les départements de l'ouest les chiffres moyens de la densité du peuplement sont les moins élevés (Pomorze—2,0, Poznań—2,3 personnes par pièce). Dans les départements du centre, vu le pourcentage plus élevé des logements composés d'une pièce, la densité est plus considérable et varie de 3,0 personnes par pièce dans les régions situées au nord, à 4,0 personnes par pièce dans les régions situées au sud de ce territoire. Vu le rôle dominant des logements composés d'une pièce dans les départements de l'est, on y observe partout un surpeuplement excessif. Quant aux départements du sud, la densité du peuplement dans le dép. de Cracovie varie de 2,4 à 3,4 personnes par pièce; dans les autres départements la norme ne s'écarte presque pas de la moyenne de 3,8 personnes par pièce.

La confrontation de ces chiffres avec ceux relatifs à l'Allemagne et à l'Angleterre (v. tabl. 14 à la page 23) nous donne un tableau frappant des conditions d'habitation dans la campagne polonaise. En Angleterre c'est à peine 6,5% de la population rurale qui habite les logements surpeuplés, dans l'Allemagne—même là, où les conditions d'habitation ne sont pas bonnes, ce pourcentage n'atteint pas 20%, tandis qu'en Pologne, même dans les départements de l'ouest, ce pourcentage s'exprime par 60%, et dans le reste du territoire il atteint 90%, donc, presque la totalité de la population rurale. La densité du peuplement, dépassant 3 personnes par pièce, n'est constatée en Angleterre et en Allemagne que dans les cas exceptionnels; en Pologne, dans les départements de l'ouest—dans ces conditions existe 1/3 de la population rurale, et dans les autres territoires du pays—la grande majorité—presque 70%—de la population rurale.

B. CONDITIONS D'HABITATION DANS LES VILLES

Grandeur des logements. Dans les villes, les logements les plus petits, composés d'une et de deux pièces, font aussi le groupe le plus nombreux, bien qu'ils n'y jouent pas un rôle aussi dominant que dans la campagne. Ce groupe de logements fait dans les villes 2/3 du total des logements urbains: 68,2% dans les villes au-dessous de 20 000 habitants et 64,6% dans les villes au-dessus de 20 000 habitants. Les logements composés de 3—4 pièces font 24,7% dans les petites villes et 26,8% dans les villes plus grandes. Les logements composés de 5 pièces et davantage forment un groupe tout petit, leur pourcentage est de 7,0% dans la première catégorie et de 8,5% dans la seconde catégorie de villes.

C'est dans les départements du centre que la prédominance de petits logements est la plus frappante: les logements à 1—2 pièces y font de 70 à 80% du total des logements, tandis que les logements composés de 5 pièces et davantage y font à peine 2—3% dans les petites et 5%

dans les grandes villes. Dans les villes des départements du sud les conditions d'habitation sont un peu moins défavorables: les plus petits logements, composés de 1—2 pièces y font 60—70% dans les villes au-dessus de 20 000 habitants et 70—80% dans les villes au-dessous de 20 000 habitants. Dans les départements de l'ouest les conditions d'habitation sont relativement les meilleures. Dans les villes ayant moins de 20 000 habitants le pourcentage des logements les plus petits est de 41—49%, celui des logements composés de 3—4 pièces varie de 35 à 41%, celui des logements ayant 5 pièces et davantage est de 16—17%. Dans les villes plus grandes ces proportions sont encore plus avantageuses: les plus petits logements n'y font que $\frac{1}{3}$ -e ou même souvent $\frac{1}{4}$ -e du total des logements et la prépondérance y appartient aux logements moyens de 3—4 pièces; le pourcentage de grands logements y est à peu près le même que dans les petites villes.

Le dénombrement des logements dans les villes des départements de l'est a donné des résultats tout à fait inattendus: les logements moyens et grands y font le pourcentage plus élevé que dans les départements du centre et pas beaucoup inférieur à celui constaté dans les départements de l'ouest. Sous ce rapport, les conditions d'habitation dans le département de Białystok s'approchent de celles constatées dans les départements de l'est. La population des départements de l'est est celle, dont les conditions d'existence sont les plus primitives, donc, le résultat aussi inattendu du recensement des logements y est difficile à expliquer; peut-être, on pourrait l'attribuer à ce que le pays est très peu industrialisé, en conséquence de quoi le paupérisme dans les villes est moindre que dans les villes d'autres provinces de la Pologne, tandis que dans la campagne il est, au contraire, plus considérable qu'ailleurs. Toutefois, il est possible, que dans maints cas, les agents recenseurs ont compté comme un seul plusieurs petits logements distincts; cette supposition semble être affirmée par le fait, qu'il y a un pourcentage considérable de logements occupés par plusieurs ménages.

La répartition des logements suivant les catégories de grandeur est présentée dans les cartogrammes aux pages 25 et 27.

Parmi les cinq villes les plus importantes, c'est Łódź qui a les conditions d'habitation les plus déplorable. C'est l'agglomération la plus grande en Pologne de la population ouvrière; donc, les logements composés d'une pièce y font 60% et ceux formant le groupe des logements les plus petits (1—2 pièces) y font 80% du total des logements. À Varsovie les conditions d'habitation sont moins désavantageuses, mais même ici les logements les plus petits font 64% du total des logements. Les conditions presque identiques ont été constatées à Cracovie; à Łwów elles sont moins défavorables. Parmi les grandes villes de Pologne, Poznań possède les conditions d'habitation les plus avantageuses. Les logements composés d'une pièce y font à peine 11% et ceux formant le groupe de petits logements (1—2 pièces)—36% du total des logements. En général, on doit constater que les conditions d'habitation dans les villes les plus importantes ne s'écartent pas trop de celles observées dans les villes plus petites de la province envisagée.

Dans le tableau 17 aux pages 29 et 30 sont confrontées les données relatives à la grandeur des logements dans les villes de Pologne avec celles concernant la même question en Angleterre, en Allemagne et dans quelques autres pays. Il en résulte, que les conditions d'habitation dans les villes situées à l'ouest de la Pologne ne s'écartent pas trop de celles observées dans certaines villes d'Europe, situées plus à l'est (Allemagne Orientale, Stockholm, etc.). Par contre, toutes les autres villes de Pologne ont des conditions d'habitation qui sont loin d'atteindre le niveau observé dans les villes d'Europe occidentale. Cette expression frappante du „standard of life” très bas caractérise aussi plusieurs autres villes situées à l'est de l'Europe (p. ex. Riga).

Nombre de ménages dans les logements. Vu la structure spéciale de la population urbaine et vu le nombre considérable des personnes qui y demeurent temporairement pour des buts quelconques (études, buts lucratifs, etc.), un certain pourcentage des logements occupés par plus d'un ménage est dans les villes une chose normale. Toutefois, lorsque ce pourcentage est plus élevé, il peut servir de mesure à la pénurie des logements dans telle ou autre ville. Le plus d'importance à la question d'une agglomération de plusieurs ménages dans les petits logements, où cette coexistence de plusieurs familles présente le plus d'inconvénients.

Dans les villes au-dessous de 20 000 habitants, les logements occupés par plus d'un ménage font 7,7% et dans les villes plus grandes—12,2% du total des logements. Pour le groupe de logements plus vastes ce pourcentage dépasse 15% dans les petites villes et atteint 30% dans les villes plus grandes. Pour le groupe de logements composés d'une seule pièce dans les grandes villes ce pourcentage est de 8%, pour deux pièces—10%, pour trois pièces—14%; dans les petites villes les chiffres respectifs s'expriment pour les deux premiers groupes par 6% et pour le troisième—par 9%. Un calcul approximatif nous mène à la conclusion que dans ces conditions demeurent dans les grandes villes 15% et dans les petites villes 10% des habitants. Les cas où le logement est occupé par plusieurs ménages de personnes solitaires sont excessivement rares; presque toujours ce sont les logements occupés par un ménage de famille et par plusieurs ménages de personnes solitaires ou bien les logements occupés par deux ou plusieurs ménages de famille: cette dernière combinaison, qui est la preuve éclatante de la pénurie excessive de logements, est constatée (dans les grandes villes pour lesquelles on dispose des données) pour 2,9% des logements composés d'une pièce, pour 4,8% des logements composés de deux pièces et pour 8,2% des logements composés de trois pièces.

Le cartogramme à la page 32 présente la répartition territoriale des logements au point de vue du nombre des ménages.

Quant aux villes les plus grandes, à Łódź les logements occupés par plusieurs ménages sont les moins nombreux: cela s'explique d'un côté—par l'absence dans cette ville, par excellence industrielle, des établissements d'études supérieures et de l'autre—par l'abondance de petits logements composés d'une pièce qui permettent même aux familles les plus pauvres de s'arranger sans prendre de sous-logataires. Par contre, à Varsovie les chiffres respectifs sont les plus élevés: il y a 20,1% des logements occupés par plusieurs ménages: 11,9% des logements composés d'une pièce, 17,5% des logements composés de deux pièces et 26,2% des logements composés de trois pièces.

La confrontation de ces données avec celles relatives à l'Allemagne et à l'Angleterre (tabl. 22 à la page 35) prouve encore une fois une infériorité frappante des conditions d'habitation en Pologne. Cette infériorité consiste surtout en ce, que dans les pays d'Europe occidentale les cas d'une coexistence de plusieurs ménages dans un logement n'ont lieu que dans les logements vastes, tandis qu'en Pologne ils sont très fréquents dans les logements petits. En Angleterre le pourcentage des logements composés de 3 pièces et au-dessous et occupés par plus d'un ménage ne dépasse pas 2%; en Allemagne les logements composés d'une pièce et habités par plus d'un ménage font à peine 1%; en Pologne, sauf les départements de l'ouest, où les pourcentages sont analogues, les proportions respectives s'expriment: pour les petites villes par 6%, pour les grandes villes par 8% et pour Varsovie par 12%.

La densité du peuplement des logements. Le surpeuplement est un phénomène qui se manifeste surtout dans les petits logements. Les logements composés d'une pièce sont surpeuplés le plus fréquemment (voir tableau 23 à la page 36) et, pour la plupart, au degré excessif (plus de 4 personnes dans une pièce). La moitié des logements composés de deux pièces démontre plus de deux personnes par pièce. Ce n'est que dans les logements composés de 3 pièces que le

surpeuplement n'est pas aussi fréquent; ceux qui ont plus de 3 pièces ont très rarement plus de deux personnes par pièce. Comme ces dernières catégories de logements sont habitées par un nombre de la population relativement restreint, il en résulte, que la grande majorité de la population urbaine vit dans des conditions d'habitation caractérisées par le surpeuplement: dans les petites villes c'est 60% et dans les grandes villes c'est 55% du total de la population urbaine. Dans les logements surpeuplés au degré excessif (plus de 4 personnes par pièce) vit 22% de la population de petites villes et 17% de la population de grandes villes. Comme la plupart des locataires de petits logements se recrutent parmi la classe ouvrière, il est clair qu'au moins 75% de la population ouvrière demeurent dans des conditions d'habitation aussi défavorables et qu'au moins 30% de cette population habitent les logements surpeuplés au degré excessif (voir tabl. 24 et diagr. à la page 36).

Les différences entre les chiffres de la densité du peuplement dans les provinces particulières se manifestent nettement, aussi bien dans les grandes que dans les petites villes et dans les logements de toutes les catégories de grandeur. Les plus bas sont les chiffres constatés pour les départements de l'ouest et pour la Silésie de Cieszyn. Dans les départements du sud et du centre, les conditions d'habitation à ce point de vue sont presque analogues et bien pires que dans les départements de l'ouest; tandis que dans les départements de l'ouest il y a dans les petites villes—3,0 personnes dans les logements d'une pièce et dans les grandes villes—1,9—2,7 personnes, dans les départements du centre et du sud les chiffres respectifs sont: 3,9—4,3 dans la première catégorie et 3,3—4,0 dans la seconde catégorie de villes. Les plus élevées sont les normes constatées pour les départements de l'est, mais il est possible que ces chiffres soient peu sûrs, vu quelques inexactitudes dans la répartition des logements d'après le nombre de pièces. Il faut mentionner que la densité relativement petite du peuplement des logements dans les départements de l'ouest avait, entre autres, pour cause le fait, que le recensement a eu lieu à l'époque, où l'émigration intense de la population allemande n'était pas encore compensée par l'affluence de la population polonaise d'autres provinces; ceci se réfère surtout aux territoires situés au nord de cette province, où le pourcentage des Allemands était le plus élevé.

La densité du peuplement des logements dans les différentes villes de Pologne est présentée dans le cartogramme à la page 38.

Quant aux villes les plus grandes, les conditions les plus avantageuses sont à Poznań, où la norme s'exprime

par la moyenne de 1,4 personnes par pièce; à Cracovie cette moyenne est de 1,9 personnes par pièce; Varsovie et Łódź accusent le surpeuplement le plus considérable: à Varsovie la moyenne est de 2,0 personnes par pièce, à Łódź—2,3 personnes.

La comparaison des villes polonaises avec les villes allemandes et anglaises (voir tableau 30 aux pages 41 et 42) démontre des différences frappantes. Dans les logements surpeuplés vit en Angleterre 8—11% de la population urbaine (sauf Londres, où ce chiffre atteint 16%), en Allemagne—9—10% de la population; en Pologne, dans les territoires situés à l'ouest, dans ces conditions demeure 37% de la population de petites villes et 28% de celle de grandes villes; dans le reste de la Pologne les chiffres respectifs ont l'expression d'une calamité: dans les petites villes 64% et dans les grandes villes 58% des habitants demeurent dans les logements surpeuplés et le surpeuplement dépasse souvent la limite de 4 personnes par pièce: dans ces conditions de condensation vit dans les grandes villes 19% et dans les petites villes 25% de la population.

Situation des logements. Ici la question primordiale est celle des logements situés dans les conditions sanitaires défavorables: les sous-sols et les mansardes. Dans les villes au-dessus de 20 000 habitants ces logements font 9,5%; les sous-sols—3,7% et les mansardes—5,8%. Ce sont les logements petits, composés de 3 pièces tout au plus; il y habite environ 8,4% de la population urbaine. Ces logements sont surtout nombreux dans les départements du centre; ils sont moins nombreux dans les grandes que dans les petites villes; sous ce rapport, la situation à Varsovie et à Łódź est bien meilleure que dans les autres villes de cette province.

L'exercice d'un métier dans les logements. L'exercice d'un métier dans les logements vastes ne présente aucun inconvénient pour la santé des habitants, mais dans les petits logements, qui sont presque toujours surpeuplés, c'est un phénomène des plus nuisibles pour la santé. Les logements, où l'on exerce un métier, font parmi les logements composés d'une pièce 4,5%, parmi ceux composés de deux pièces 9,7% et pour les catégories suivantes les pourcentages respectifs augmentent de plus en plus, suivant le nombre des personnes exerçant une profession distincte. L'exercice d'un métier dans un logement destiné en principe à l'habitation se fait observer le plus rarement dans les villes de départements de l'ouest et le plus souvent—dans celles de départements du centre (les centres de l'industrie populaire, textile et du vêtement, exercée à domicile: Pabjanice, Kielce, Radom, Chełm).

L. LANDAU

PRZEGLĄDY TERYTORJALNE
RELEVÉS TERRITORIAUX

Tabl. 1. MIESZKANIA WEDŁUG LICZBY IZB — LOGEMENTS D'APRÈS LE NOMBRE DE PIÈCES

Państwo Województwa Powiaty État Départements Arrondissements	Na 100 mieszkań miało izb Pourcentage des logements composés de... pièces									Prze- cienna liczba izb na mieszk. Nomb. moyen de pièces par lo- gement	Na 100 mieszkań miało izb Pourcentage des logements composés de... pièces									Prze- cienna liczba izb na mieszk. Nomb. moyen de pièces par lo- gement	Na 100 mieszkań miało izb Pourcentage des logements composés de... pièces									Prze- cienna liczba izb na mieszk. Nomb. moyen de pièces par lo- gement	
	1	2	3	4	5	6—9	10 iwię- cej et plus	liczba nie- wiad. nom- bre plus connu	1		2	3	4	5	6—9	10 iwię- cej et plus	liczba nie- wiad. nom- bre plus connu	1	2		3	4	5	6—9	10 iwię- cej et plus	liczba nie- wiad. nom- bre plus connu					
	W i e ś — C a m p a g n e										Miasta poniżej 20000 mieszkańców Villes au-dessous de 20000 habitants										Miasta powyżej 20000 mieszkańców Villes au-dessus de 20000 habitants										
Polska a—Pologne a	59,3	29,3	6,8	2,6	0,9	0,7	0,2	0,2		1,6	35,1	33,1	16,5	8,2	3,6	3,0	0,4	0,1		2,3	36,8	27,8	17,4	9,4	4,6	3,8	0,1	0,1	2,3		
WOJEWÓDZTWA — DÉPARTEMENTS																															
M.st. Warszawa (v.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39,1	25,2	17,6	8,3	4,7	4,8	0,1	0,2	2,3		
Warszawa	49,4	38,1	7,4	3,4	0,7	0,7	0,2	0,1	1,7	44,3	35,1	12,6	4,9	1,7	1,3	0,1	0,0	1,9	46,9	28,2	13,3	6,4	3,0	2,1	0,1	—	—	—	—	2,0	
Łódź	51,5	39,4	5,5	2,5	0,5	0,5	0,1	0,0	1,6	44,7	34,1	12,4	5,5	1,9	1,3	0,1	0,0	1,9	55,8	22,7	10,6	5,8	2,6	2,4	0,1	0,0	—	—	—	1,9	
Kielce	70,1	24,4	3,4	1,1	0,4	0,4	0,1	0,1	1,4	48,5	34,5	10,8	4,0	1,2	0,9	0,1	0,0	1,8	44,6	34,4	11,2	5,3	2,4	2,0	0,1	0,0	—	—	—	2,0	
Lublin	63,9	27,9	5,6	1,6	0,4	0,4	0,1	0,1	1,5	45,6	33,7	13,8	4,4	1,5	0,9	0,1	0,0	1,9	42,9	23,9	16,0	6,9	2,8	2,3	0,1	0,1	—	—	—	2,1	
Białystok	49,1	33,7	12,7	2,9	0,9	0,5	0,1	0,1	1,8	27,7	31,9	22,7	10,4	4,5	2,5	0,1	0,2	2,4	22,3	27,6	23,6	15,2	6,7	4,5	0,1	0,0	—	—	—	2,7	
Nowogródek	79,5	13,5	3,2	1,1	0,6	0,5	0,1	1,5	1,3	25,8	21,9	25,2	14,8	7,7	3,8	0,2	0,6	2,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Okr. adm. Wilno ^b	77,4	16,6	2,8	1,0	0,5	0,6	0,1	1,0	1,3	33,0	26,5	20,1	9,8	4,9	4,8	0,5	0,4	2,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Polesie	82,0	11,4	2,8	1,4	0,7	0,6	0,1	1,0	1,3	38,1	21,6	17,7	11,8	6,5	3,8	0,3	0,2	2,4	16,7	24,1	28,1	17,3	8,1	4,3	0,3	1,1	—	—	—	2,9	
Wołyń	72,0	20,6	3,7	1,7	0,7	0,6	0,1	0,6	1,4	20,3	30,9	22,4	14,2	6,0	5,1	0,6	0,5	2,8	17,0	25,7	29,6	16,7	6,2	4,3	0,4	0,1	—	—	—	2,9	
Poznań	16,7	41,5	23,4	10,9	4,0	2,6	0,7	0,2	2,6	20,4	28,5	21,1	13,9	7,0	7,7	1,1	0,3	3,0	10,0	27,3	27,0	18,7	9,2	7,3	0,4	0,1	—	—	—	3,2	
Pomorze	15,6	32,9	28,1	13,4	5,6	3,3	0,8	0,3	2,9	14,8	26,4	25,8	15,6	7,9	7,8	1,1	0,6	3,1	4,6	22,8	35,1	19,0	9,2	8,5	0,7	0,1	—	—	—	3,4	
Kraków	45,5	46,2	5,8	1,4	0,4	0,5	0,1	0,1	1,7	27,8	44,0	15,6	7,1	2,7	2,4	0,3	0,1	2,2	33,6	32,1	17,4	9,6	4,5	2,7	0,1	0,0	—	—	—	2,3	
Lwów	66,5	28,0	3,5	1,0	0,4	0,4	0,1	0,1	1,4	40,1	36,7	13,7	5,6	2,1	1,6	0,2	0,0	2,0	27,9	33,7	19,0	10,9	5,2	3,1	0,2	0,0	—	—	—	2,4	
Stanisławów	78,9	17,5	2,1	0,8	0,4	0,3	0,0	0,0	1,3	43,5	37,0	12,4	4,3	1,5	1,2	0,1	0,0	1,9	25,8	36,9	21,3	10,1	3,5	2,2	0,1	0,1	—	—	—	2,4	
Tarnopol	73,4	23,1	2,1	0,8	0,3	0,2	0,0	0,1	1,3	44,5	34,7	13,3	4,6	1,5	1,2	0,1	0,1	1,9	32,4	39,4	19,6	5,8	1,7	0,9	0,1	0,1	—	—	—	2,1	
Śląsk Cieszyński	43,3	35,5	14,4	4,4	1,2	1,1	0,1	0,0	1,9	26,0	30,8	20,1	12,1	6,2	4,5	0,3	0,0	2,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
POWIATY — ARRONDISSEMENTS																															
WOJ. WARSZAWSKIE — DÉP. DE WARSZAWA																															
Blonie	50,1	36,6	6,9	3,4	1,2	1,4	0,3	0,1	1,8	45,9	34,5	11,8	4,9	1,5	1,3	0,1	—	1,9	62,8	24,5	7,6	3,1	1,3	0,6	0,1	—	—	—	—	—	1,6
Ciechanów	51,1	35,0	7,8	3,9	0,9	0,9	0,3	0,1	1,7	47,4	31,8	12,9	5,2	1,8	0,8	0,1	—	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gostynin	49,6	41,4	5,9	2,1	0,3	0,5	0,2	—	1,7	38,0	37,3	14,1	6,3	2,1	2,1	0,1	0,0	2,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Grójec	58,8	32,4	5,9	1,6	0,3	0,6	0,3	0,1	1,6	57,6	27,3	9,4	3,3	1,3	1,0	0,1	—	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kutno	52,7	37,8	5,2	2,2	0,7	0,8	0,5	0,1	1,7	50,1	29,6	11,5	4,9	1,9	1,9	0,1	—	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lipno	37,1	48,1	9,3	3,7	0,7	0,8	0,3	0,0	1,9	37,9	36,5	15,2	6,7	2,2	1,4	0,1	—	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Łowicz	56,8	38,3	3,0	1,1	0,3	0,4	0,1	0,0	1,5	49,5	28,6	12,8	4,9	2,1	1,9	0,2	0,0	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maków	43,2	38,8	14,0	3,2	0,2	0,4	0,1	0,1	1,8	49,8	33,7	10,6	3,8	1,2	0,7	0,2	—	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mińsk Mazow.	49,6	33,0	10,1	5,5	0,9	0,6	0,3	0,0	1,8	42,4	38,4	11,3	5,0	1,6	1,2	0,1	—	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mława	47,7	41,9	6,6	2,6	0,5	0,5	0,2	—	1,7	37,0	37,7	15,6	6,0	2,1	1,5	0,1	—	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nieszawa	31,9	49,4	9,5	7,1	0,9	0,8	0,3	0,1	2,0	29,0	44,3	14,6	6,8	2,9	2,2	0,2	—	2,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Płock	48,8	37,3	6,7	5,2	0,7	0,9	0,4	0,0	1,8	58,0	30,0	7,7	2,6	1,2	0,5	—	—	1,6	34,2	30,6	18,5	8,5	4,6	3,5	0,1	—	—	—	—	—	2,3
Płońsk	50,7	34,0	7,2	6,2	0,7	0,9	0,2	0,1	1,8	52,6	30,4	11,3	3,5	1,3	0,9	—	—	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Przasnysz	52,2	34,9	9,6	2,3	0,3	0,3	0,1	0,3	1,7	44,7	39,4	11,0	3,5	0,8	0,6	—	—	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pułtusk	53,3	33,4	9,5	2,5	0,5	0,5	0,2	0,1	1,7	48,8	33,1	10,9	4,4	1,4	1,3	0,1	0,0	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Radzymin	47,2	42,5	6,8	2,2	0,5	0,6	0,1	0,1	1,7	30,6	45,0	17,6	4,5	1,5	0,7	0,1	0,0	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rawa	70,7	23,7	3,2	1,3	0,3	0,4	0,2	0,2	1,4	58,2	30,2	6,7	2,6	1,2	1,0	0,1	0,0	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rypin	41,7	44,8	8,9	3,1	0,6	0,6	0,2	0,1	1,8	33,0	38,1	18,0	7,5	1,9	1,4	0,1	—	2,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sierpc	47,5	39,3	7,8	4,0	0,6	0,7	0,1	0,0	1,7	42,8	35,3	13,8	5,2	2,0	0,8	0,1	—	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skierniewice	63,0	32,0	2,8	1,2	0,2	0,5	0,2	0,1	1,5	42,5	34,9	13,8	5,5	1,9	1,3	0,1	—	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sochaczew	53,3	37,6	5,5	2,4	0,4	0,5	0,2	0,1	1,6	56,5	31,6	8,1	2,3	0,6	0,8	0,1	—	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Warszawa	45,3	38,0	9,4	4,5	1,2	1,3	0,3	0,0																							

Tabl. 1. MIESZKANIA WEDŁUG LICZBY IZB (c. d.) — LOGEMENTS D'APRÈS LE NOMBRE DE PIÈCES (suite)

Powiaty Arrondissements	Na 100 mieszkań miało izb Pourcentage des logements composés de... pièces									Prze- cienna liczba izb na mieszk. Nombre moyen de pièces par lo- gement	Na 100 mieszkań miało izb Pourcentage des logements composés de... pièces									Prze- cienna liczba izb na mieszk. Nombre moyen de pièces par lo- gement	Na 100 mieszkań miało izb Pourcentage des logements composés de... pièces									Prze- cienna liczba izb na mieszk. Nombre moyen de pièces par lo- gement		
	1	2	3	4	5	6—9	10 i wię- cej et plus	liczba niem- wiad- om- y com- mu	1		2	3	4	5	6—9	10 i wię- cej et plus	liczba niem- wiad- om- y com- mu	1	2		3	4	5	6—9	10 i wię- cej et plus	liczba niem- wiad- om- y com- mu						
	Wieś — C a m p a g n e										Miasta poniżej 20000 mieszkańców Villes au-d-ssous de 20000 habitants										Miasta powyżej 20000 mieszkańców Villes au-dessus de 20000 habitants											
WOJ. LUBELSKIE — DÉP. DE LUBLIN																																
Biała	49,0	40,0	8,3	1,7	0,5	0,3	0,1	0,1	1,7	31,2	35,4	22,5	7,3	2,1	1,4	0,1	—	2,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Biłgoraj	90,2	6,5	1,8	0,7	0,4	0,4	0,0	0,0	1,2	38,5	33,7	17,6	6,5	2,3	1,2	0,2	—	2,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Chełm	68,1	25,5	4,2	1,4	0,3	0,3	0,1	0,1	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37,5	33,5	18,6	6,2	2,3	1,2	0,1	0,6	—	—	—	—	2,1	
Garwolin	66,7	27,9	3,4	1,1	0,4	0,4	0,1	0,0	1,4	54,7	30,5	9,3	3,2	1,2	0,9	0,2	0,0	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Hrubieszów	70,3	22,3	4,8	1,7	0,4	0,3	0,1	0,1	1,4	44,5	35,5	14,2	3,7	1,2	0,9	0,0	0,0	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Janów	73,4	21,5	3,4	0,9	0,3	0,4	0,1	0,0	1,4	55,5	30,7	9,4	2,6	1,0	0,7	0,1	—	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Konstantynów	45,0	43,3	8,6	1,9	0,5	0,5	0,2	0,0	1,7	36,7	42,2	14,2	4,6	1,5	0,7	0,1	—	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Krasnystaw	77,2	17,7	3,2	1,0	0,4	0,4	0,1	0,0	1,3	58,7	27,0	9,9	2,9	0,9	0,5	0,1	—	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Lubartów	60,1	34,1	4,0	1,1	0,3	0,3	0,1	0,0	1,5	42,2	39,7	12,4	3,5	1,5	0,7	—	—	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Lublin (m.-z.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47,5	26,2	14,6	6,6	2,8	2,2	0,1	—	—	—	—	2,0		
Lublin a	72,5	21,6	3,7	1,2	0,3	0,5	0,1	0,1	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Łuków	56,5	34,8	6,2	1,7	0,3	0,3	0,1	0,1	1,6	44,8	37,1	11,7	4,0	1,3	1,0	0,1	—	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Puławy	64,4	27,5	5,4	1,3	0,4	0,5	0,2	0,3	1,5	50,3	30,6	11,6	4,4	1,7	1,3	—	0,1	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Radzyń	45,8	41,4	10,1	1,9	0,3	0,4	0,1	—	1,7	33,3	33,8	23,2	6,5	2,0	1,1	0,1	—	2,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Siedlce	41,4	41,8	12,3	3,5	0,4	0,4	0,1	0,1	1,8	47,5	35,6	11,1	3,7	1,0	0,6	0,2	0,3	1,8	32,4	33,8	18,6	8,2	3,3	3,4	0,1	0,2	—	—	—	—	2,3	
Sokołów	39,6	42,9	13,3	3,3	0,4	0,3	0,2	0,0	1,8	49,9	33,2	12,4	2,4	1,1	0,8	0,1	0,1	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Tomaszów	79,2	15,3	3,3	1,0	0,5	0,6	0,1	0,0	1,3	47,6	36,3	10,4	3,2	1,6	0,8	0,1	—	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Węgrów	38,0	47,0	11,1	3,0	0,4	0,4	0,1	—	1,8	54,2	31,8	9,5	2,8	1,0	0,6	0,1	—	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Włodawa	63,2	30,4	3,9	1,4	0,4	0,3	0,1	0,3	1,5	42,8	37,3	12,4	4,9	1,6	1,0	0,0	—	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Zamość	74,7	17,9	4,6	1,5	0,5	0,7	0,1	0,0	1,4	51,5	28,3	13,1	4,8	1,4	0,9	—	—	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
WOJ. BIAŁOSTOCKIE — DÉP. DE BIALYSTOK																																
Augustów	43,6	39,4	11,9	3,3	0,9	0,8	0,0	0,1	1,8	28,1	35,8	19,7	9,4	4,6	2,4	0,0	0,0	2,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Białowieża b	63,5	25,8	5,1	2,5	1,6	1,3	0,1	0,1	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Białystok	34,1	45,2	16,0	3,0	0,9	0,9	0,6	0,1	1,9	25,2	34,2	25,3	9,5	4,0	1,7	0,1	0,0	2,4	23,4	29,7	23,3	14,0	5,8	3,7	0,1	0,0	—	—	—	—	2,6	
Bielsk	42,1	31,9	19,6	4,1	1,5	0,5	0,1	0,2	1,9	23,5	31,2	27,8	10,4	4,4	2,6	0,1	0,0	2,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Grodno	74,2	15,3	6,9	1,8	0,8	0,7	0,1	0,2	1,4	17,4	19,1	30,1	19,8	7,8	5,1	0,6	0,1	3,0	15,8	21,8	25,1	20,5	9,9	6,7	0,2	0,0	—	—	—	—	3,1	
Kolno	50,5	41,8	6,0	1,0	0,3	0,3	0,1	0,0	1,6	39,1	38,2	15,7	4,6	1,5	0,8	0,1	—	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Łomża	43,5	36,9	15,0	3,4	0,7	0,4	0,1	0,0	1,8	34,8	34,3	19,1	7,4	3,3	0,9	0,2	—	2,1	27,9	28,4	22,4	11,4	5,4	4,4	0,1	0,0	—	—	—	—	2,5	
Ostrołęka	46,1	38,1	13,4	1,7	0,3	0,2	0,1	0,1	1,7	45,2	33,5	14,5	3,8	1,8	1,1	0,1	—	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ostrów	43,9	36,7	14,3	3,6	0,8	0,5	0,1	0,1	1,8	40,3	36,0	15,3	4,7	2,2	1,4	0,1	—	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sejny	61,8	27,2	8,5	1,3	0,5	0,4	0,2	0,1	1,5	29,4	28,3	22,8	12,1	4,3	2,9	—	0,2	2,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sokołka	41,2	45,1	10,2	1,9	0,6	0,5	0,1	0,4	1,8	25,8	33,4	21,9	10,8	4,1	3,8	0,2	—	2,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Suwałki	42,8	37,6	15,2	2,5	0,9	0,7	0,0	0,3	1,9	23,9	24,1	24,5	14,6	8,1	4,6	0,1	0,1	2,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Szczuczyn	39,3	49,9	7,3	2,5	0,5	0,4	0,1	0,0	1,8	24,5	40,1	20,8	10,3	2,9	1,1	—	0,3	2,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Wołkowysk	76,9	14,3	4,9	1,8	0,9	0,7	0,2	0,3	1,4	22,3	23,3	25,3	16,0	7,3	3,8	0,4	1,6	2,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Wysokie Mazow.	29,6	34,0	26,8	7,2	1,6	0,6	0,1	0,1	2,2	26,0	37,8	22,9	8,5	3,0	1,7	0,1	—	2,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
WOJ. NOWOGRODZKIE — DÉP. DE NOWOGRÓDEK																																
Baranowicze	78,4	15,1	2,7	0,8	0,4	0,5	0,1	2,0	1,3	21,9	21,4	20,4	18,6	11,6	5,0	0,5	0,6	3,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Lida	79,9	11,9	3,2	1,4	0,7	0,6	0,1	2,2	1,3	33,5	22,3	24,2	11,5	5,1	2,4	0,2	0,8	2,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Nieśwież	76,0	17,6	3,3	1,2	0,7	0,8	0,1	0,3	1,4	20,5	24,3	26,6	14,6	9,7	4,0	0,2	0,1	2,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Nowogródek	81,5	12,4	2,8	0,8	0,5	0,5	0,1	1,4	1,3	20,8	19,2	25,2	20,3	9,1	4,7	0,2	0,5	3,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Stonim	82,7	9,3	3,5	1,0	0,7	0,5	0,1	2,2	1,3	24,0	24,3	25,8	14,9	6,4	3,4	0,1	1,1	2,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				

Tabl. 1. MIESZKANIA WEDŁUG LICZBY IZB (c. d.) — LOGEMENTS D'APRÈS LE NOMBRE DE PIÈCES (suite)

Powiaty Arrondissements	Na 100 mieszkań miało izb Pourcentage des logements composés de... pièces										Prze- cienna liczba izb na mieszk. Nomb. moyen de pièces par lo- gement	Na 100 mieszkań miało izb Pourcentage des logements composés de... pièces										Prze- cienna liczba izb na mieszk. Nomb. moyen de pièces par lo- gement	Na 100 mieszkań miało izb Pourcentage des logements composés de... pièces										Prze- cienna liczba izb na mieszk. Nomb. moyen de pièces par lo- gement																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
	1	2	3	4	5	6—9	10 wię- cej	liczba nie- wiad. nom- et brein- plus	liczba nie- wiad. nom- et brein- plus	1		2	3	4	5	6—9	10 wię- cej	liczba nie- wiad. nom- et brein- plus	liczba nie- wiad. nom- et brein- plus	1	2		3	4	5	6—9	10 wię- cej	liczba nie- wiad. nom- et brein- plus	liczba nie- wiad. nom- et brein- plus																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
	W i e ś — C a m p a g n e											Miasta poniżej 20000 mieszkańców Villes au-dessous de 20000 habitants											Miasta powyżej 20000 mieszkańców Villes au-dessus de 20000 habitants																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
WOJ. POZNAŃSKIE — DÉP. DE POZNAŃ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
Bydgoszcz (m.-v.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Tabl. 1. MIESZKANIA WEDŁUG LICZBY IZB (dok.) -- LOGEMENTS D'APRÈS LE NOMBRE DE PIÈCES (fin)

Powiaty Arrondissements	Na 100 mieszkań miało izb Pourcentage des logements composés de... pièces								Prze- cienna liczba izb na mieszk. Nomb. moyen de pièces par lo- gement	Na 100 mieszkań miało izb Pourcentage des logements composés de... pièces								Prze- cienna liczba izb na mieszk. Nomb. moyen de pièces par lo- gement	Na 100 mieszkań miało izb Pourcentage des logements composés de... pièces								Prze- cienna liczba izb na mieszk. Nomb. moyen de pièces par lo- gement
	1	2	3	4	5	6-9	10 i wię- cej et plus	1		2	3	4	5	6-9	10 i wię- cej et plus	1	2		3	4	5	6-9	10 i wię- cej et plus				
	W i e ś — C a m p a g n e									Miasta poniżej 20000 mieszkańców Villes au-dessous de 20000 habitants									Miasta powyżej 20000 mieszkańców Villes au-dessus de 20000 habitants								
Ropczyce	82,6	14,4	1,9	0,6	0,2	0,3	0,0	0,0	1,2	40,3	34,8	15,8	5,3	2,2	1,5	0,1	—	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Spisz—Orawa	25,2	67,5	4,9	1,3	0,6	0,4	0,1	—	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Tarnów	63,6	32,8	2,1	0,5	0,3	0,3	0,1	0,3	1,4	37,6	41,4	14,3	3,8	1,4	1,5	—	—	2,0	31,9	36,5	17,1	8,8	3,6	2,0	0,1	—	2,2
Wadowice	17,0	67,4	12,5	2,0	0,5	0,5	0,1	—	2,0	26,5	36,0	18,9	10,3	4,0	3,7	0,5	0,1	2,5	—	—	—	—	—	—	—	—	
Wieliczka	31,9	58,5	7,0	1,6	0,4	0,5	0,1	0,0	1,8	19,9	46,0	19,9	8,6	2,7	2,8	0,1	—	2,4	—	—	—	—	—	—	—	—	
Żywiec	44,0	47,1	5,9	1,6	0,7	0,6	0,1	0,0	1,7	22,2	51,8	12,0	7,2	3,0	3,3	0,4	0,1	2,3	—	—	—	—	—	—	—	—	
WOJ. LWOWSKIE — DÉP. DE LWÓW																											
Bóbrka	42,9	50,2	5,2	0,9	0,4	0,4	0,0	0,0	1,7	39,9	41,0	12,3	4,3	1,4	1,0	0,1	—	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—	
Brzozów	54,5	40,9	2,7	1,0	0,4	0,4	0,1	0,0	1,5	26,7	44,2	17,3	6,5	3,2	1,9	0,2	—	2,2	—	—	—	—	—	—	—	—	
Cieszanów	88,8	7,9	2,1	0,6	0,3	0,3	0,0	0,0	1,2	57,2	26,4	12,3	2,7	0,5	0,8	0,1	—	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	
Dobromil	71,1	22,7	3,8	1,2	0,6	0,5	0,1	0,0	1,4	32,3	37,9	16,7	6,2	3,7	3,1	0,1	—	2,2	—	—	—	—	—	—	—	—	
Drohobycz	77,8	15,1	3,5	1,9	0,7	0,8	0,2	0,0	1,4	47,4	35,7	9,6	4,0	1,5	1,5	0,3	—	1,8	27,8	39,6	17,6	9,1	3,6	2,2	0,1	0,0	2,3
Gródek Jagiell.	42,2	51,5	4,0	1,4	0,5	0,3	0,1	0,0	1,7	25,2	57,3	11,0	3,8	1,7	0,9	0,1	0,0	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—	
Jarosław	75,2	20,0	2,9	0,9	0,4	0,4	0,1	0,1	1,3	36,2	35,0	16,7	7,6	2,7	1,6	0,1	0,1	2,1	—	—	—	—	—	—	—	—	
Jaworów	86,6	10,1	1,9	0,6	0,3	0,3	0,1	0,1	1,2	60,0	23,9	10,3	4,0	1,0	0,8	—	—	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kolbuszowa	85,2	11,3	2,0	0,8	0,3	0,3	0,1	—	1,2	40,5	30,0	18,7	6,2	2,7	1,7	0,2	—	2,1	—	—	—	—	—	—	—	—	
Krosno	28,8	64,8	3,9	1,3	0,5	0,6	0,1	0,0	1,8	24,4	43,2	16,3	8,6	3,8	3,1	0,5	0,1	2,4	—	—	—	—	—	—	—	—	
Lisko	80,7	14,6	2,4	1,0	0,6	0,6	0,1	0,0	1,3	44,0	29,5	14,4	6,7	2,5	2,7	0,2	—	2,1	—	—	—	—	—	—	—	—	
Lwów (m.-v.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27,1	32,3	19,5	11,6	5,8	3,5	0,2	0,0	2,5
Lwów	40,1	47,4	8,7	2,3	0,8	0,6	0,1	0,0	1,8	59,6	28,0	7,7	2,9	0,3	1,5	—	—	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	
Łańcut	64,5	31,0	3,3	0,5	0,4	0,3	0,0	0,0	1,4	33,9	34,5	16,9	8,0	3,2	2,8	0,7	0,0	2,3	—	—	—	—	—	—	—	—	
Mościska	71,6	25,1	2,2	0,5	0,3	0,2	0,1	0,0	1,3	33,6	43,9	15,6	4,0	1,5	1,4	0,0	—	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—	
Nisko	82,6	13,4	2,5	0,7	0,3	0,3	0,1	0,1	1,6	48,7	31,7	12,1	5,1	1,0	1,3	0,1	—	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	
Przemysł	57,3	34,4	5,7	1,3	0,4	0,4	0,1	0,4	1,5	29,8	50,1	12,7	6,0	—	—	—	—	2,0	30,3	36,0	18,0	9,4	4,3	1,9	0,1	0,0	2,3
Przeworsk	67,6	28,2	2,6	0,8	0,4	0,3	0,1	0,0	1,4	33,0	37,9	16,2	8,1	2,6	1,8	0,4	—	2,2	—	—	—	—	—	—	—	—	
Rawa Ruska	91,4	5,9	1,5	0,6	0,3	0,2	0,1	0,0	1,1	51,3	32,4	11,0	3,0	1,4	0,8	0,1	—	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	
Rudki	74,4	22,5	1,6	0,8	0,3	0,3	0,0	0,1	1,3	49,0	36,0	10,5	2,9	0,8	0,8	—	—	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	
Rzeszów	79,7	17,4	1,9	0,6	0,2	0,2	0,0	0,0	1,2	50,0	32,5	11,3	3,8	1,4	1,0	—	—	1,8	30,3	36,6	17,9	9,3	3,3	2,5	0,1	0,0	2,3
Sambor	53,6	40,5	4,5	0,7	0,3	0,3	0,0	0,1	1,6	26,6	40,8	18,7	9,0	3,2	1,6	0,1	—	2,3	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sanok	49,1	43,5	4,2	1,6	0,8	0,8	0,0	0,0	1,6	24,2	41,3	17,6	9,3	3,9	3,5	0,2	—	2,4	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sokal	78,2	17,1	2,7	1,0	0,4	0,4	0,1	0,1	1,3	45,7	32,7	12,8	4,8	2,1	1,8	0,1	—	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—	
Stary Sambor	77,5	18,5	2,3	0,9	0,5	0,3	0,0	0,0	1,3	28,8	49,4	12,8	5,6	1,5	1,7	0,2	—	2,1	—	—	—	—	—	—	—	—	
Strzyżów	62,8	32,8	2,6	1,0	0,4	0,3	0,1	0,0	1,4	36,1	30,9	21,2	6,6	2,5	2,5	0,2	—	2,2	—	—	—	—	—	—	—	—	
Tarnobrzeg	63,5	31,1	3,6	1,0	0,5	0,3	0,0	0,0	1,5	33,9	36,3	16,6	7,3	3,2	2,4	0,3	—	2,2	—	—	—	—	—	—	—	—	
Żółkiew	70,4	25,2	2,8	0,6	0,4	0,3	0,1	0,2	1,4	48,5	33,1	10,2	4,8	2,0	1,4	—	0,0	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	
WOJ. STANISŁAWOWSKIE — DÉP. DE STANISŁAWÓW																											
Bohorodczany	88,9	9,0	1,1	0,5	0,2	0,3	0,0	0,0	1,2	54,3	34,0	8,4	2,4	—	0,9	—	—	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	
Dolina	78,0	16,3	2,8	1,6	0,7	0,5	0,1	—	1,3	25,4	47,2	17,0	5,7	2,3	2,1	0,1	0,2	2,2	—	—	—	—	—	—	—	—	
Horodenka	73,7	24,5	1,0	0,4	0,2	0,2	0,0	0,0	1,3	56,3	31,4	8,6	2,3	1,0	0,4	0,0	—	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kałusz	81,4	15,0	2,5	0,7	0,3	0,1	0,0	0,0	1,2	32,3	42,7	16,0	5,9	2,0	1,1	—	—	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kołomyja	84,7	13,1	1,1	0,6	0,2	0,3	0,0	0,0	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29,3	36,2	20,5	8,5	3,3	2,2	0,0	—	2,3
Kosów	72,2	24,6	1,8	0,8	0,3	0,3	0,0	0,0	1,3	23,9	40,7	19,2	9,5	3,3	3,0	0,4	0,0	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	
Nadwórna	81,7	14,1	2,3	1,0	0,4	0,4	0,1	0,0	1,3	48,5	32,8	11,1	5,0	1,1	1,3	0,1	0,1	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	
Peczeniżyn	86,9	10,6	1,4	0,6	0,3	0,2	—	0,0	1,2	74,9	15,6	4,9	2,3	1,5	0,7	0,1	—	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	
Rohatyn	61,9	34,0	2,7	0,8	0,3	0,2	0,0	0,1	1,4	49,9	35,4	11,2	2,3	0,8	0,4	—	—	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	
Skole	84,6	10,6	2,8	1,2	0,5	0,3	0,0	0,0	1,2	39,9	41,3	16,8	6,4	2,5	1,9	0,2	0,0	2,1	—	—	—	—	—	—	—	—	
Stanisławów	80,3	15,3	2,8	0,9	0,3	0,3																					

Tabl. 2. PODZIAŁ LUDNOŚCI WEDŁUG WIELKOŚCI MIESZKAN
RÉPARTITION DE LA POPULATION D'APRÈS LA GRANDEUR DES LOGEMENTS

Państwo Województwa Powiaty	Na 100 osób mieszkało w mieszkaniach liczących izb Pourcentage des personnes habitant les logements composés de... pièces															État										
	1					2					3					4—5					6					Départements Arrondissements
	i więcej et plus					i więcej et plus					i więcej et plus					i więcej et plus										
	Wieś — Campagne					Miasta poniżej 20 000 mieszkańców Villes au-dessous de 20 000 habitants					Miasta powyżej 20 000 mieszkańców Villes au-dessus de 20 000 habitants															
Polska ^a	55,1	31,3	7,9	5,7	29,8	33,6	18,0	14,0	4,6	29,9	28,2	19,5	16,9	5,5	Pologne ^a											
WOJEWÓDZTWA — DÉPARTEMENTS																										
M. st. Warszawa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31,3	25,5	20,4	15,9	6,9	V. de Varsovie											
Warszawskie	43,4	41,2	8,8	6,6	38,5	36,9	14,5	8,2	1,9	40,1	29,6	15,2	11,9	3,2	Warszawa											
Łódzkie	44,9	43,7	6,6	4,8	38,1	36,1	14,4	9,5	1,9	48,3	24,7	12,5	10,8	3,7	Łódź											
Kieleckie	66,7	26,9	3,9	2,5	42,5	36,8	12,6	6,6	1,5	38,3	36,7	12,7	9,4	2,9	Kielce											
Lubelskie	60,8	29,7	6,5	3,0	40,2	35,4	15,7	7,3	1,4	36,2	29,7	18,4	12,4	3,3	Lublin											
Białostockie	44,9	35,3	14,3	5,5	22,7	31,4	24,3	17,8	3,8	16,6	25,1	24,7	26,6	7,0	Białystok											
Nowogrodzkie	77,7	15,3	3,8	3,2	20,8	19,9	25,5	27,8	6,0	—	—	—	—	—	Nowogródek											
Okrag adm. Wileński ^b	74,4	19,1	3,4	3,1	28,9	25,9	20,8	17,3	7,1	—	—	—	—	—	Distr. adm. de Wilno ^b											
Poleskie	79,9	13,1	3,3	3,7	34,2	19,9	17,7	22,1	6,1	12,0	20,4	28,3	31,9	7,4	Polesie											
Wołyńskie	69,1	22,4	4,4	4,1	16,2	27,1	22,5	24,7	9,5	11,2	21,0	29,5	29,9	8,4	Wołyń											
Poznańskie	12,3	40,4	25,9	21,4	14,2	27,7	22,4	23,9	11,8	6,1	24,9	27,8	30,8	10,4	Poznań											
Pomorskie	11,7	30,4	29,9	28,0	10,3	24,5	26,5	26,6	12,1	2,1	18,3	35,6	31,3	12,7	Pomorze											
Krakowskie	40,6	49,3	6,9	3,2	22,1	45,2	17,5	11,5	3,7	26,0	33,3	19,8	16,8	4,1	Kraków											
Lwowskie	64,0	29,6	3,9	2,5	34,7	38,1	15,4	9,4	2,4	21,2	33,9	21,1	19,3	4,5	Lwów											
Stanisławowskie	75,4	20,2	2,4	2,0	38,5	38,7	14,1	7,0	1,7	20,4	36,5	23,3	16,6	3,2	Stanisławów											
Tarnopolskie	70,9	24,9	2,4	1,8	40,2	35,6	14,9	7,5	1,8	26,0	39,8	23,0	9,7	1,5	Tarnopol											
Śląsk Cieszyński	33,5	38,3	18,5	9,7	19,3	30,2	21,7	21,8	7,0	—	—	—	—	—	Silésie de Cieszyn											
POWIATY — ARRONDISSEMENTS																										
WOJ. WARSZAWSKIE — DÉP. DE WARSZAWA																										
Błonie	44,7	40,7	7,5	7,1	40,3	37,5	12,7	7,5	2,0	56,5	27,6	9,4	5,6	0,9	Błonie											
Ciechanów	44,4	37,9	9,8	7,9	39,5	34,7	15,2	9,2	1,4	—	—	—	—	—	Ciechanów											
Gostynin	42,8	46,1	7,3	3,8	31,8	38,9	16,0	10,1	3,2	—	—	—	—	—	Gostynin											
Grójec	53,5	36,1	6,8	3,6	52,3	29,3	11,4	5,5	1,5	—	—	—	—	—	Grójec											
Kutno	46,7	42,1	6,1	5,1	44,4	31,4	13,2	8,3	2,7	—	—	—	—	—	Kutno											
Lipno	30,3	51,1	11,6	7,0	30,8	38,0	17,7	11,6	1,9	—	—	—	—	—	Lipno											
Łowicz	50,6	43,4	3,4	2,6	43,8	30,3	14,3	8,7	2,9	—	—	—	—	—	Łowicz											
Maków	36,8	41,3	17,0	4,9	43,3	35,9	12,6	6,8	1,4	—	—	—	—	—	Maków											
Mińsk Mazowiecki	44,8	34,7	11,4	9,1	37,8	40,1	12,9	7,6	1,6	—	—	—	—	—	Mińsk Mazowiecki											
Mława	41,4	45,6	8,0	5,0	29,8	39,2	18,3	10,4	2,3	—	—	—	—	—	Mława											
Nieszawa	25,1	50,7	11,3	12,9	22,7	45,3	16,9	11,6	3,5	—	—	—	—	—	Nieszawa											
Płock	43,1	39,1	8,3	9,5	52,2	32,1	10,0	5,2	0,5	28,4	30,3	20,3	15,8	5,2	Płock											
Płońsk	44,6	36,3	8,5	10,6	48,2	31,6	13,2	5,6	1,4	—	—	—	—	—	Płońsk											
Przasnysz	46,3	37,8	11,7	4,2	38,6	42,1	13,5	5,1	0,7	—	—	—	—	—	Przasnysz											
Pułtusk	47,6	36,1	11,4	4,9	42,4	35,4	12,9	7,5	1,8	—	—	—	—	—	Pułtusk											
Radzymin	42,1	46,1	7,9	3,9	25,6	45,5	20,9	7,0	1,0	—	—	—	—	—	Radzymin											
Rawa	66,8	26,5	3,9	2,8	53,1	32,5	8,1	5,0	1,3	—	—	—	—	—	Rawa											
Rypin	35,1	47,8	11,0	6,1	26,8	37,9	20,2	12,3	2,8	—	—	—	—	—	Rypin											
Sierpc	40,2	42,7	9,7	7,4	35,2	38,0	16,1	9,6	1,1	—	—	—	—	—	Sierpc											
Skierniewice	57,9	35,9	3,5	2,7	36,3	36,8	15,9	8,9	2,1	—	—	—	—	—	Skierniewice											
Sochaczew	48,1	40,6	6,7	4,6	52,0	34,1	9,1	3,4	1,4	—	—	—	—	—	Sochaczew											
Warszawa	39,3	41,0	10,6	9,1	32,2	41,6	16,8	7,3	2,1	—	—	—	—	—	Warszawa											
Włocławek	33,2	46,2	9,0	11,6	40,1	36,4	12,1	10,0	1,4	38,6	30,3	15,2	12,7	3,2	Włocławek											
WOJ. ŁÓDZKIE — DÉP. DE ŁÓDŹ																										
Brzeziny	44,7	43,5	7,1	4,7	33,8	43,5	14,3	7,5	0,9	38,4	35,1	14,3	9,4	2,8	Brzeziny											
Kalisz	38,3	49,8	7,2	4,7	30,9	43,2	14,3	10,2	1,4	33,4	31,9	15,6	13,9	5,2	Kalisz											
Koło	32,0	48,1	9,5	10,4	34,4	35,0	17,0	11,2	2,4	—	—	—	—	—	Koło											
Konin	30,8	52,5	9,4	7,3	34,5	35,0	14,5	12,9	3,1	—	—	—	—	—	Konin											
Lask	46,1	41,9	7,0	5,0	42,1	37,2	13,3	6,2	1,2	45,5	29,6	13,1	8,9	2,9	Lask											
Łęczyca	41,7	45,8	6,7	5,8	39,7	34,6	15,1	8,9	1,7	—	—	—	—	—	Łęczyca											
Łódź (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52,0	21,8	11,8	10,7	3,7	Łódź (v.)											
Łódź	35,4	47,7	9,9	7,0	39,6	37,9	13,4	7,2	1,9	46,3	32,6	9,9	9,1	2,1	Łódź											
Piotrków	53,0	38,0	5,7	3,3	—	—	—	—	—	32,5	34,7	16,7	12,3	3,8	Piotrków											
Radomsko	63,7	30,6	3,3	2,4	44,0	32,5	14,3	7,5	1,7	—	—	—	—	—	Radomsko											
Sieradz	49,8	43,2	4,2	2,8	40,3	33,9	14,5	9,6	1,7	—	—	—	—	—	Sieradz											
Ślupca	32,2	50,2	10,4	7,2	32,9	36,5	15,6	12,5	2,5	—	—	—	—	—	Ślupca											
Turek	38,6	52,1	5,8	3,5	41,8	34,0	13,2	9,3	1,7	—	—	—	—	—	Turek											
Wieluń	50,3	41,0	5,6	3,1	37,4	39,2	12,9	9,0	1,5	—	—	—	—	—	Wieluń											
WOJ. KIELECKIE — DÉP. DE KIELCE																										
Będzin	45,4	42,6	7,8	4,2	28,3	50,5	13,5	6,4	1,3	35,0	43,2	11,3	8,0	2,5	Będzin											
Częstochowa	60,5	32,9	4,1	2,5	40,7	42,3	11,1	5,3	0,6	43,4	30,5	13,6	9,7	2,8	Częstochowa											
Iłża	73,5	22,0	2,8	1,7	44,2	38,7	12,9	3,9	0,3	—	—	—	—	—	Iłża											
Jędrzejów	72,5	22,9	2,6	2,0	45,2	34,1	13,0	6,2	1,5	—	—	—	—	—	Jędrzejów											
Kielce	74,9	19,2	2,8	3,1	47,6	36,0	11,3	4,0	1,1	38,8	30,5	15,6	11,9	3,2	Kielce											
Końskie	65,2	29,4	3,0	2,4	37,4	37,9	15,1	8,0	1,6	—	—	—	—	—	Końskie											
Kozienice	67,7	26,6	4,0	1,7	51,9	30,5	10,8	5,4	1,4	—	—	—	—	—	Kozienice											
Miechów	55,0	37,3	5,1	2,6	38,0	37,8	14,4	8,1	1,7	—	—	—	—	—	Miechów											
Olkusz	61,5	30,5	5,3	2,7	33,1	39,9	13,5	10,2	3,3	—	—	—	—	—	Olkusz											
Opatów	72,8	22,5	2,6	2,1	48,2	33,3	12,2	5,3	1,0	—	—	—	—	—	Opatów											
Opoczno	76,9	17,7	2,8	2,6	51,6	28,8	11,3	6,4	1,9	—	—	—	—	—	Opoczno											
Pińczów	60,9	31,9	4,4	2,8	42,5	36,2	12,3	7,8	1,2	—	—	—	—	—	Pińczów											
Radom	73,4	21,7	3,2	1,7	46,9	34,9	7,3	8,9	2,0	41,5	29,6	13,6	11,3	4,0	Radom											
Sandomierz	71,2	22,7	3,6	2,5	42,5	33,5	13,9	7,6	2,5	—	—	—	—	—	Sandomierz											
Stopnica	76,2	18,8	2,9	2,1	48,1	33,8	10,9	6,0	1,2	—	—	—	—	—	Stopnica											
Włoszczowa	76,6	19,7	1,9	1,8	51,4	34,8	8,2	4,6	1,0	—	—	—	—	—	Włoszczowa											

^a Bez miasta Wilna, powiatów Oszmiana, Święciany i Wilno-Troki oraz Górnego Śląska. ^b Bez miasta Wilna oraz powiatów Oszmiana, Święciany i Wilno-Troki.

^a Non compris la ville de Wilno, les arrondissements Oszmiana, Święciany et Wilno-Troki et la Haute-Silésie. ^b Non compris la ville de Wilno et les arrondissements Oszmiana, Święciany et Wilno-Troki.

Tabl. 2. PODZIAŁ LUDNOŚCI WEDŁUG WIELKOŚCI MIESZKAŃ (c. d.)

a W powiecie Lublin miast niema. *b* W powiecie Białowieża miast niema. *c* Bez miasta Wilna i powiatów: Oszmiana, Świąciany i Wilno-Troki. *d* W powiecie Brastaw miast niema. *e* W powiecie Kamień Koszyrski miast niema.

a Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Lublin. *b* Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Białowieża. *c* Non compris la ville de Wilno et les arrondissements: Oszmiana, Świąciany et Wilno-Troki. *d* Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Brastaw. *e* Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Kamień Koszyrski.

a W powiecie Lublin miast niema. *b* W powiecie Białowieża miast niema. *c* Bez miasta Wilna i powiatów: Oszmiana, Świąciany i Wilno-Troki. *d* W powiecie Brastaw miast niema. *e* W powiecie Kamień Koszyrski miast niema.

a Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Lublin. *b* Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Białowieża. *c* Non compris la ville de Wilno et les arrondissements: Oszmiana, Świąciany et Wilno-Troki. *d* Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Brastaw. *e* Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Kamień Koszyrski.

Tabl. 2. PODZIAŁ LUDNOŚCI WEDŁUG WIELKOŚCI MIESZKAŃ (c. d.)
RÉPARTITION DE LA POPULATION D'APRÈS LA GRANDEUR DES LOGEMENTS (suite)

Powiaty	Na 100 osób mieszkało w mieszkaniach liczących izb Pourcentage des personnes habitant les logements composés de... pièces															Arrondissements
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
	i więcej et plus					i więcej et plus					i więcej et plus					
	Wieś — Campagne					Miasta poniżej 20 000 mieszkańców Villes au-dessous de 20 000 habitants					Miasta powyżej 20 000 mieszkańców Villes au-dessus de 20 000 habitants					
WOJ. POZNAŃSKIE — DÉP. DE POZNAŃ																
Bydgoszcz (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,2	23,7	29,5	33,9	10,7	Bydgoszcz (v.)	
Bydgoszcz	8,2	20,3	27,9	34,6	5,7	30,1	28,8	26,1	9,3	—	—	—	—	—	Bydgoszcz	
Chodzież	10,6	30,6	26,6	32,2	6,8	29,8	27,2	25,9	10,3	—	—	—	—	—	Chodzież	
Czarnków	12,2	39,5	24,3	24,0	12,6	21,8	21,5	27,1	17,0	—	—	—	—	—	Czarnków	
Gniezno	8,8	35,3	23,1	32,8	20,8	20,5	20,1	26,0	12,6	12,0	32,2	21,0	25,1	9,7	Gniezno	
Gostyń	11,8	44,0	32,0	12,2	19,9	26,8	22,5	21,1	9,7	—	—	—	—	—	Gostyń	
Grodzisk	8,8	43,6	30,7	16,9	14,8	29,8	23,3	21,9	10,2	—	—	—	—	—	Grodzisk	
Inowrocław	9,3	44,8	19,5	26,4	15,9	31,9	17,4	22,9	11,9	11,9	31,4	22,2	24,0	10,5	Inowrocław	
Jarocin	13,0	45,3	26,4	15,3	12,2	27,4	27,4	23,6	9,4	—	—	—	—	—	Jarocin	
Kępno	16,7	46,3	23,7	13,3	12,0	27,2	19,1	25,8	15,9	—	—	—	—	—	Kępno	
Kościan	9,2	39,5	34,0	17,3	18,1	31,2	20,3	19,6	10,8	—	—	—	—	—	Kościan	
Koźmin	22,7	38,7	24,5	14,1	18,7	25,2	20,0	24,5	11,6	—	—	—	—	—	Koźmin	
Krotoszyn	13,2	45,7	26,1	15,0	16,1	26,9	22,3	22,3	12,4	—	—	—	—	—	Krotoszyn	
Leszno	12,7	33,0	30,6	23,7	8,7	21,1	27,0	30,0	13,2	—	—	—	—	—	Leszno	
Międzychód	14,4	32,0	26,5	27,1	15,0	26,4	19,7	25,3	13,6	—	—	—	—	—	Międzychód	
Mogilno	11,1	38,1	22,4	28,4	18,9	32,4	17,8	19,2	11,7	—	—	—	—	—	Mogilno	
Nowy Tomyśl	9,0	38,1	33,4	19,5	9,3	21,8	27,4	28,0	13,5	—	—	—	—	—	Nowy Tomyśl	
Oborniki	10,6	35,5	24,7	29,2	12,9	25,9	20,0	26,7	14,5	—	—	—	—	—	Oborniki	
Odolanów	17,8	42,0	27,8	12,4	16,4	35,1	24,6	16,8	7,1	—	—	—	—	—	Odolanów	
Ostrów	17,4	45,0	24,9	12,7	13,3	24,9	22,5	27,9	11,4	—	—	—	—	—	Ostrów	
Ostrzeszów	18,6	45,4	25,2	10,8	18,0	31,4	19,9	19,4	10,4	—	—	—	—	—	Ostrzeszów	
Pleszew	14,9	47,4	18,8	18,9	17,8	27,1	19,0	24,1	12,0	—	—	—	—	—	Pleszew	
Poznań (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6,4	23,5	28,8	31,0	10,3	Poznań (v.)	
Poznań-wschód	11,4	46,7	21,3	20,6	16,7	31,7	23,8	19,7	8,1	—	—	—	—	—	Poznań-wschód	
„-zachód	8,8	47,5	25,4	18,3	13,9	43,0	21,1	16,8	5,2	—	—	—	—	—	„-zachód	
Rawicz	16,8	38,8	29,0	15,4	11,5	24,7	23,2	26,4	14,2	—	—	—	—	—	Rawicz	
Strzelno	9,1	48,9	18,1	23,9	18,8	30,1	18,6	22,4	10,1	—	—	—	—	—	Strzelno	
Szamotuły	11,9	45,8	25,5	16,8	13,1	33,5	20,9	21,9	10,6	—	—	—	—	—	Szamotuły	
Szubin	8,9	38,3	23,5	29,3	11,4	29,6	21,2	24,4	13,4	—	—	—	—	—	Szubin	
Śmigiel	10,9	32,9	37,6	18,6	19,4	24,5	23,0	21,2	11,9	—	—	—	—	—	Śmigiel	
Śrem	11,0	40,8	30,1	18,1	16,5	26,6	21,7	23,1	12,1	—	—	—	—	—	Śrem	
Środa	13,3	40,1	27,5	19,1	10,5	32,4	17,1	19,9	11,1	—	—	—	—	—	Środa	
Wągrowiec	15,3	34,3	22,4	28,0	15,8	26,3	23,7	23,9	10,3	—	—	—	—	—	Wągrowiec	
Witkowo	17,8	41,2	19,9	21,1	17,3	30,6	19,8	20,9	11,4	—	—	—	—	—	Witkowo	
Wolsztyn	9,0	38,6	31,1	21,3	14,2	23,3	24,6	24,4	13,5	—	—	—	—	—	Wolsztyn	
Września	12,6	45,0	20,5	21,0	16,8	29,1	20,3	21,8	12,0	—	—	—	—	—	Września	
Wyrzysk	10,9	34,4	23,9	30,8	7,6	22,7	26,8	28,5	14,4	—	—	—	—	—	Wyrzysk	
Żnin	12,4	36,6	23,0	28,0	15,4	29,9	19,3	24,2	11,2	—	—	—	—	—	Żnin	
WOJ. POMORSKIE — DÉP. DE POMORZE																
Brodnica	13,3	31,3	28,7	26,7	18,8	23,1	22,4	20,9	14,8	—	—	—	—	—	Brodnica	
Chełmno	9,4	36,7	30,2	23,7	12,3	29,3	19,3	25,8	13,3	—	—	—	—	—	Chełmno	
Chojnice	10,6	32,4	32,9	24,1	8,5	17,4	21,7	35,4	17,0	—	—	—	—	—	Chojnice	
Działdowo	19,3	25,6	25,9	29,2	6,0	24,1	25,5	32,5	11,9	—	—	—	—	—	Działdowo	
Gniew	16,8	33,4	26,3	23,5	17,4	17,9	25,3	25,6	13,8	—	—	—	—	—	Gniew	
Grudziądz (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,9	18,6	37,5	29,9	12,1	Grudziądz (v.)	
Grudziądz	12,8	30,9	28,0	28,3	12,8	16,1	31,0	31,0	9,1	—	—	—	—	—	Grudziądz	
Kartuzy	10,7	33,2	32,7	23,4	2,6	22,6	34,9	30,8	9,1	—	—	—	—	—	Kartuzy	
Kościerzyna	12,3	28,6	29,6	29,5	12,7	23,3	23,8	28,1	12,1	—	—	—	—	—	Kościerzyna	
Lubawa	18,8	31,5	26,9	22,8	14,1	19,6	21,2	28,1	17,0	—	—	—	—	—	Lubawa	
Puck	10,0	25,6	34,6	29,8	12,5	26,2	28,6	21,6	11,1	—	—	—	—	—	Puck	
Sępólno	8,9	25,3	24,0	41,8	5,9	20,2	29,2	33,6	11,1	—	—	—	—	—	Sępólno	
Starogard	12,3	23,8	29,0	34,9	12,6	30,6	22,7	22,7	11,4	—	—	—	—	—	Starogard	
Świecie	6,1	29,4	31,5	33,0	12,3	26,2	23,4	23,7	14,4	—	—	—	—	—	Świecie	
Tczew	24,1	30,3	22,7	22,9	5,7	18,2	39,2	28,6	8,3	—	—	—	—	—	Tczew	
Toruń (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,4	18,0	34,0	32,5	13,1	Toruń (v.)	
Toruń	11,0	33,1	29,4	26,5	10,7	36,9	24,8	21,1	6,5	—	—	—	—	—	Toruń	
Tuchola	6,6	30,9	30,4	32,1	5,5	22,2	24,4	30,6	17,3	—	—	—	—	—	Tuchola	
Wąbrzeźno	11,1	27,2	30,6	31,1	9,2	28,9	26,3	24,8	10,8	—	—	—	—	—	Wąbrzeźno	
Wejherowo	8,6	31,7	33,2	26,5	3,7	21,3	34,9	26,7	13,4	—	—	—	—	—	Wejherowo	
WOJ. KRAKOWSKIE — DÉP. DE KRAKÓW																
Biała	24,1	48,6	20,4	6,9	10,5	42,5	19,0	15,9	3,1	—	—	—	—	—	Biała	
Bochnia	49,5	41,7	6,6	2,2	24,1	45,3	17,1	10,9	2,6	—	—	—	—	—	Bochnia	
Brzesko	48,7	43,7	4,7	2,9	25,6	42,7	16,7	11,2	3,8	—	—	—	—	—	Brzesko	
Chrzanów	46,1	41,7	7,6	4,6	28,4	48,8	14,4	6,5	1,9	—	—	—	—	—	Chrzanów	
Dąbrowa	69,4	25,4	3,3	1,9	33,4	39,6	17,3	7,2	2,5	—	—	—	—	—	Dąbrowa	
Gorlice	32,1	61,9	3,5	2,5	20,9	50,7	15,2	10,6	2,6	—	—	—	—	—	Gorlice	
Grybów	34,7	58,4	4,0	2,9	16,2	57,3	15,3	9,1	2,1	—	—	—	—	—	Grybów	
Jasło	63,5	31,2	2,8	2,5	12,5	37,3	28,2	17,7	4,3	—	—	—	—	—	Jasło	
Kraków (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27,4	31,6	19,2	17,4	4,4	Kraków (v.)	
Kraków a	51,7	37,3	6,5	4,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kraków a	
Limanowa	20,0	71,8	5,3	2,9	15,9	47,3	19,8	13,6	3,4	—	—	—	—	—	Limanowa	
Mielec	57,0	33,3	6,5	3,2	16,9	41,1	21,6	16,2	4,2	—	—	—	—	—	Mielec	
Myślenice	13,8	74,4	8,9	2,9	8,4	53,8	20,0	13,8	4,0	—	—	—	—	—	Myślenice	
Nowy Sącz	18,4	71,1	7,2	3,3	13,6	52,0	17,7	10,9	5,8	19,3	38,2	24,1	14,8	3,6	Nowy Sącz	
Nowy Targ	29,1	59,8	7,5	3,6	20,2	45,4	14,2	11,6	8,6	—	—	—	—	—	Nowy Targ	
Oświęcim	25,3	56,2	13,4	5,1	36,4	36,3	16,3	8,4	2,6	—	—	—	—	—	Oświęcim	
Pilzno	74,7	20,9	1,9	2,5	32,6	41,4	13,2	10,3	2,5	—	—	—	—	—	Pilzno	

Tabl. 2. PODZIAŁ LUDNOŚCI WEDŁUG WIELKOŚCI MIESZKAŃ (dok.)
 RÉPARTITION DE LA POPULATION D'APRÈS LA GRANDEUR DES LOGEMENTS (fin)

Powiaty	Na 100 osób mieszkało w mieszkaniach liczących izb Pourcentage des personnes habitant les logements composés de... pièces															Arrondissements
	1	2	3	4 i więcej et plus	1	2	3	4—5	6 i więcej et plus	1	2	3	4—5	6 i więcej et plus		
	Wieś — Campagne				Miasta poniżej 20 000 mieszkańców Villes au-dessous de 20 000 habitants					Miasta powyżej 20 000 mieszkańców Villes au-dessus de 20 000 habitants						
Podgórze	34,7	53,2	7,5	4,6	13,5	56,5	16,8	9,6	3,6	—	—	—	—	—	Podgórze	
Ropczyce	79,7	16,6	2,2	1,5	34,3	36,4	18,0	9,1	2,2	—	—	—	—	—	Ropczyce	
Spisz-Orawa ^a	24,7	67,2	5,3	2,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Spisz-Orawa ^a	
Tarnów	58,7	37,0	2,6	1,7	30,1	44,4	16,8	6,5	2,2	24,1	38,0	19,8	15,3	2,8	Tarnów	
Wadowice	13,1	68,2	14,5	4,2	20,4	36,1	20,8	17,3	5,4	—	—	—	—	—	Wadowice	
Wieliczka	25,8	61,9	8,6	3,7	12,9	47,6	21,5	13,9	4,1	—	—	—	—	—	Wieliczka	
Żywiec	40,0	49,9	6,7	3,4	17,1	54,1	12,8	11,4	4,6	—	—	—	—	—	Żywiec	
WOJ. LWOWSKIE — DÉP. DE LWÓW																
Bóbrka	38,6	53,6	5,8	2,0	35,6	42,8	13,9	6,1	1,6	—	—	—	—	—	Bóbrka	
Brzozów	51,0	43,4	3,0	2,6	20,4	43,8	19,8	12,6	3,4	—	—	—	—	—	Brzozów	
Cieszanów	88,0	8,4	2,1	1,5	54,4	26,3	13,9	4,2	1,2	—	—	—	—	—	Cieszanów	
Dobromil	68,5	24,5	4,0	3,0	28,0	39,4	17,6	11,2	3,8	—	—	—	—	—	Dobromil	
Drohobycz	74,7	16,4	4,2	4,7	40,4	39,3	11,2	6,6	2,5	22,1	40,6	19,1	15,3	2,9	Drohobycz	
Gródek Jagielloński	39,7	53,3	4,5	2,5	22,1	58,3	11,5	6,7	1,4	—	—	—	—	—	Gródek Jagielloński	
Jarosław	72,5	22,0	3,3	2,2	29,9	36,5	18,8	12,5	2,3	—	—	—	—	—	Jarosław	
Jaworów	85,4	10,9	2,1	1,6	55,8	24,5	12,5	6,2	1,0	—	—	—	—	—	Jaworów	
Kolbuszowa	83,5	12,7	2,2	1,6	34,1	31,2	21,8	10,7	2,2	—	—	—	—	—	Kolbuszowa	
Krosno	26,2	65,8	4,4	3,6	17,0	43,7	18,8	15,2	5,3	—	—	—	—	—	Krosno	
Lisko	79,2	15,2	2,6	3,0	39,4	29,5	16,1	11,1	3,9	—	—	—	—	—	Lisko	
Lwów (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20,3	32,2	21,5	20,7	5,3	Lwów (v.)	
Lwów	35,7	49,4	10,2	4,7	55,6	30,5	8,0	4,0	1,9	—	—	—	—	—	Lwów	
Łańcut	61,1	33,3	3,8	1,8	28,2	33,8	19,0	14,4	4,6	—	—	—	—	—	Łańcut	
Mościska	69,9	26,4	2,4	1,3	29,0	45,7	17,1	6,4	1,8	—	—	—	—	—	Mościska	
Nisko	80,7	14,5	3,0	1,8	42,3	34,4	13,4	8,1	1,8	—	—	—	—	—	Nisko	
Przemyśl	54,7	36,1	6,5	2,7	25,4	50,9	14,0	8,0	1,7	23,3	36,3	20,8	16,9	2,7	Przemyśl	
Przeworsk	64,6	30,3	3,1	2,0	27,4	38,7	18,6	12,9	2,4	—	—	—	—	—	Przeworsk	
Rawa Ruska	90,3	6,6	1,7	1,4	45,6	33,9	13,2	5,9	1,4	—	—	—	—	—	Rawa Ruska	
Rudki	72,1	24,4	1,8	1,7	44,5	38,1	12,2	4,2	1,0	—	—	—	—	—	Rudki	
Rzeszów	76,1	20,3	2,2	1,4	47,0	33,6	12,5	5,8	1,1	23,9	36,9	20,2	15,5	3,5	Rzeszów	
Sambor	50,0	43,1	5,1	1,8	21,9	41,3	20,3	14,3	2,2	—	—	—	—	—	Sambor	
Sanok	47,1	44,2	4,6	4,1	17,9	41,4	19,6	16,4	4,7	—	—	—	—	—	Sanok	
Sokal	76,3	18,5	2,9	2,3	39,4	34,1	15,0	8,8	2,7	—	—	—	—	—	Sokal	
Stary Sambor	75,5	19,8	2,7	2,0	24,9	50,0	14,4	8,4	2,3	—	—	—	—	—	Stary Sambor	
Strzyżów	58,8	35,9	2,8	2,5	29,3	30,4	25,1	11,9	3,3	—	—	—	—	—	Strzyżów	
Tarnobrzeg	60,8	32,9	4,0	2,3	26,5	36,9	19,2	13,1	4,3	—	—	—	—	—	Tarnobrzeg	
Żółkiew	67,0	28,0	3,3	1,7	43,1	35,3	11,4	8,7	1,5	—	—	—	—	—	Żółkiew	
WOJ. STANISŁAWOWSKIE — DÉP. DE STANISŁAWÓW																
Bohorodczany	86,1	11,0	1,5	1,4	49,3	37,0	9,7	2,6	1,4	—	—	—	—	—	Bohorodczany	
Dolina	74,1	19,0	3,4	3,5	21,2	47,3	18,9	9,5	3,1	—	—	—	—	—	Dolina	
Horodenka	70,3	27,5	1,2	1,0	51,2	35,1	9,7	3,5	0,5	—	—	—	—	—	Horodenka	
Kałusz	78,2	17,3	2,9	1,6	27,0	44,8	17,3	9,5	1,4	—	—	—	—	—	Kałusz	
Kołomyja	81,6	15,7	1,3	1,4	—	—	—	—	—	23,6	36,2	22,8	14,4	3,0	Kołomyja	
Kosów	67,1	29,0	2,2	1,7	19,8	39,8	20,8	15,3	4,3	—	—	—	—	—	Kosów	
Nadwórna	77,1	17,3	3,0	2,6	42,9	35,4	12,3	7,6	1,8	—	—	—	—	—	Nadwórna	
Peczeniżyn	84,7	12,3	1,6	1,4	71,0	17,9	5,6	4,5	1,0	—	—	—	—	—	Peczeniżyn	
Rohatyn	57,6	37,7	3,1	1,6	44,3	37,8	13,5	3,8	0,6	—	—	—	—	—	Rohatyn	
Skole	82,9	11,6	3,2	2,3	25,0	43,6	18,0	11,0	2,4	—	—	—	—	—	Skole	
Stanisławów	77,1	17,6	3,2	2,1	33,5	48,8	12,3	4,8	0,6	15,4	31,5	27,3	21,9	3,9	Stanisławów	
Stryj	71,0	21,0	5,2	2,8	—	—	—	—	—	21,7	41,7	20,1	13,5	3,0	Stryj	
Śniatyn	73,8	23,6	1,3	1,3	40,3	40,0	12,6	5,8	1,3	—	—	—	—	—	Śniatyn	
Tłumacz	86,0	11,1	1,4	1,5	49,5	28,7	12,7	6,9	2,2	—	—	—	—	—	Tłumacz	
Turka	86,3	8,6	2,1	3,0	56,1	26,8	11,4	4,9	0,8	—	—	—	—	—	Turka	
Żydaczów	62,0	31,9	3,6	2,5	30,2	40,5	18,4	8,5	2,4	—	—	—	—	—	Żydaczów	
WOJ. TARNOPOLSKIE — DÉP. DE TARNOPOL																
Borszczów	45,9	48,8	2,5	2,8	39,1	35,9	15,2	7,6	2,2	—	—	—	—	—	Borszczów	
Brody	73,8	20,4	3,5	2,3	20,7	39,5	22,9	14,0	2,9	—	—	—	—	—	Brody	
Brzeżany	77,0	19,4	1,9	1,7	31,6	34,7	19,1	11,6	3,0	—	—	—	—	—	Brzeżany	
Buczacz	77,7	18,9	1,7	1,7	52,6	30,0	10,5	5,8	1,1	—	—	—	—	—	Buczacz	
Czortków	58,2	36,3	3,2	2,3	20,9	41,5	19,4	14,6	3,6	—	—	—	—	—	Czortków	
Husiatyn	63,8	32,2	2,4	1,6	52,1	34,5	9,7	3,4	0,3	—	—	—	—	—	Husiatyn	
Kamionka Strumiłowa	77,3	18,8	2,2	1,7	50,5	30,7	12,2	5,4	1,2	—	—	—	—	—	Kamionka Strumiłowa	
Podhajce	82,4	15,8	1,0	0,8	33,4	47,9	11,9	5,1	1,7	—	—	—	—	—	Podhajce	
Przemysław	57,4	35,5	5,0	2,1	30,3	46,7	16,6	5,3	1,1	—	—	—	—	—	Przemysław	
Radziechów	70,4	20,8	5,6	3,2	48,0	31,8	13,7	5,6	0,9	—	—	—	—	—	Radziechów	
Skałat	76,9	20,3	1,7	1,1	35,0	44,1	15,7	4,6	0,6	—	—	—	—	—	Skałat	
Tarnopol	78,4	19,0	1,8	0,8	31,2	40,1	23,1	4,7	0,9	26,0	39,8	23,0	9,7	1,5	Tarnopol	
Trembowla	58,8	36,1	2,9	2,2	40,9	37,1	11,7	7,1	3,2	—	—	—	—	—	Trembowla	
Zaleszczyki	56,6	40,3	1,7	1,4	31,6	39,8	15,8	10,0	2,8	—	—	—	—	—	Zaleszczyki	
Zbaraż	81,1	15,6	1,9	1,4	37,9	37,4	15,8	7,3	1,6	—	—	—	—	—	Zbaraż	
Zborów	84,8	11,8	1,6	1,8	67,3	24,4	6,6	1,5	0,2	—	—	—	—	—	Zborów	
Złoczów	82,3	15,0	1,5	1,2	34,2	32,3	19,0	11,2	3,3	—	—	—	—	—	Złoczów	
ŚLĄSK CIESZYŃSKI — SILÉSIE DE CIESZYN																
Bielsko (m.)	—	—	—	—	18,0	28,8	21,8	23,4	8,0	—	—	—	—	—	Bielsko (v.)	
Bielsko	31,4	38,8	19,8	10,0	36,1	30,9	19,4	9,4	4,2	—	—	—	—	—	Bielsko	
Cieszyn	35,8	37,7	17,1	9,4	19,2	31,5	21,8	21,1	6,4	—	—	—	—	—	Cieszyn	

^a W powiecie Spisz-Orawa miast niema.

^a Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Spisz-Orawa.

Tabl. 3. PODZIAŁ MIESZKAŃ WEDŁUG LICZBY GOSPODARSTW —

		N a i o o m i e s z k a ń —																	
Państwo		ogółem — au total			1-izbowych — à 1 pièce			2-izbowych — à 2 pièces			3-izbowych — à 3 pièces			ogółem — au total			1-izbowych — à 1 pièce		
Województwa		b y ł o z a m i e s z k a n y c h p r z e z . . . g o s p o d a r s t w —																	
Powiaty		I	2	3 i więcej et plus	I	2	3 i więcej et plus	I	2	3 i więcej et plus	I	2	3 i więcej et plus	I	2	3 i więcej et plus	I	2	3 i więcej et plus
		W i e ś — C a m p a g n e												Miasta poniżej 20000 mieszkańców —					
Polska ^a		93,8	5,5	0,7	95,2	4,4	0,4	93,0	6,4	0,6	90,7	8,0	1,3	92,3	6,5	1,2	94,3	4,9	0,8
W O J E W Ó D Z T W A —																			
M. st. Warszawa		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Warszawskie		93,6	5,8	0,6	94,6	5,0	0,4	93,4	6,0	0,6	91,1	7,7	1,2	94,1	5,3	0,6	94,0	5,4	0,6
Łódzkie		95,3	4,3	0,4	96,0	3,7	0,3	95,3	4,4	0,3	92,9	6,4	0,7	95,9	3,8	0,3	95,6	4,1	0,3
Kieleckie		92,1	7,1	0,8	93,4	6,0	0,6	89,7	9,2	1,1	87,0	10,8	2,2	92,7	6,2	1,1	93,3	5,8	0,9
Lubelskie		89,4	9,4	1,2	91,2	8,0	0,8	87,5	11,1	1,4	83,1	14,4	2,5	89,5	9,3	1,2	92,3	6,9	0,8
Białostockie		91,8	7,3	0,9	93,0	6,2	0,8	91,6	7,6	0,8	90,2	8,7	1,1	89,9	8,5	1,6	93,2	5,9	0,9
Nowogródzkie		92,2	6,7	1,1	93,7	5,6	0,7	89,4	9,3	1,3	83,3	13,7	3,0	75,7	18,1	6,2	86,1	11,1	2,8
Okr. adm. Wileński ^b		91,1	7,5	1,4	93,1	6,1	0,8	87,3	10,4	2,3	77,8	17,3	4,9	78,8	17,9	3,3	86,8	11,7	1,5
Poleskie		91,1	7,4	1,5	92,5	6,4	1,1	88,3	9,6	2,1	80,9	15,0	4,1	83,6	14,0	2,4	92,1	7,3	0,6
Wołyńskie		93,4	5,7	0,9	95,7	4,0	0,3	91,3	7,8	0,9	81,9	14,7	3,4	80,2	15,4	4,4	93,0	5,8	1,2
Poznańskie		95,7	3,9	0,4	97,7	2,0	0,3	96,9	2,9	0,2	95,0	4,6	0,4	97,5	2,1	0,4	98,7	1,2	0,1
Pomorskie		96,8	2,8	0,4	98,2	1,6	0,2	98,0	1,9	0,1	97,1	2,7	0,2	96,7	2,7	0,6	98,5	1,4	0,1
Krakowskie		95,0	4,6	0,4	97,1	2,7	0,2	94,7	5,0	0,3	86,1	12,0	1,9	93,3	5,5	1,2	93,9	5,0	1,1
Lwowskie		96,4	3,3	0,3	97,7	2,2	0,1	95,2	4,5	0,3	89,6	9,1	1,3	92,1	6,4	1,5	93,2	5,1	1,7
Stanisławowskie		95,6	4,1	0,3	97,3	2,6	0,1	89,7	9,8	0,5	88,3	9,5	2,2	92,6	6,6	0,8	96,2	3,5	0,3
Tarnopolskie		95,7	4,1	0,2	97,5	2,5	0,0	91,5	8,3	0,2	88,8	9,3	1,9	92,5	6,7	0,8	95,7	3,9	0,4
Śląsk Cieszyński		92,1	7,2	0,7	95,3	4,4	0,3	91,5	7,9	0,6	86,5	12,1	1,4	89,1	8,9	2,0	94,1	4,9	1,0
P O W I A T Y —																			
W O J . W A R S Z A W S K I E —																			
Błonie		92,8	6,5	0,7	94,5	5,0	0,5	91,2	8,0	0,8	92,2	6,9	0,9	93,8	5,7	0,5	94,0	5,5	0,5
Ciechanów		92,9	6,5	0,6	93,5	6,0	0,5	92,9	6,7	0,4	90,5	8,4	1,1	93,2	6,2	0,6	92,7	6,7	0,6
Gostynin		94,4	5,3	0,3	95,1	4,7	0,2	94,0	5,6	0,4	93,7	5,7	0,6	95,3	4,4	0,3	94,4	5,3	0,3
Grójec		95,1	4,5	0,4	95,6	4,1	0,3	94,6	4,9	0,5	94,0	5,4	0,6	94,3	5,2	0,5	94,2	5,3	0,5
Kutno		93,7	5,7	0,6	94,0	5,6	0,4	93,6	5,9	0,5	92,7	5,7	1,6	92,7	6,5	0,8	92,3	6,9	0,8
Lipno		95,5	4,2	0,3	94,9	4,8	0,3	96,2	3,6	0,2	96,2	3,4	0,4	96,0	3,6	0,4	95,5	4,3	0,2
Łowicz		94,7	4,7	0,6	96,0	3,7	0,3	93,4	5,9	0,7	91,6	7,0	1,4	92,2	7,2	0,6	92,2	7,4	0,4
Maków		92,2	7,0	0,8	93,2	6,2	0,6	91,8	7,4	0,8	91,4	7,9	0,7	94,1	5,0	0,9	94,2	5,1	0,7
Mińsk Mazowiecki		85,0	13,4	1,6	90,4	9,0	0,6	82,1	16,5	1,4	77,4	19,5	3,1	94,3	5,3	0,4	94,3	5,3	0,4
Mława		95,4	4,4	0,2	95,5	4,4	0,1	95,5	4,2	0,3	93,9	5,4	0,7	95,3	4,4	0,3	95,8	4,0	0,2
Nieszawa		95,9	3,8	0,3	97,8	2,1	0,1	96,2	3,5	0,3	92,4	7,1	0,5	96,9	2,9	0,2	97,9	2,1	—
Płock		95,9	3,9	0,2	95,5	4,3	0,2	96,4	3,5	0,1	95,5	4,2	0,3	95,6	3,9	0,5	95,4	3,9	0,7
Płońsk		92,6	6,8	0,6	94,1	5,6	0,3	91,8	7,4	0,8	90,3	8,7	1,0	91,0	7,4	1,6	90,2	8,2	1,6
Przasnysz		91,6	7,5	0,9	93,6	5,9	0,5	91,3	7,7	1,0	85,4	13,1	1,5	92,8	6,3	0,9	92,5	6,5	1,0
Pułtusk		92,8	6,5	0,7	94,3	5,2	0,5	92,1	7,2	0,7	88,8	9,7	1,5	94,4	5,0	0,6	93,9	5,4	0,7
Radzymin		92,6	6,7	0,7	94,2	5,3	0,5	91,8	7,5	0,7	89,2	9,6	1,2	89,4	8,2	2,4	93,7	5,4	0,9
Rawa		93,4	6,1	0,5	93,5	6,0	0,5	93,8	5,7	0,5	90,9	8,6	0,5	93,3	6,1	0,6	93,9	5,5	0,6
Rypin		94,9	4,7	0,4	95,4	4,4	0,2	94,9	4,8	0,3	94,0	5,3	0,7	94,2	5,3	0,5	93,3	6,3	0,4
Sierpc		95,4	4,4	0,2	95,2	4,6	0,2	95,7	4,2	0,1	95,2	4,6	0,2	94,5	4,9	0,6	94,3	5,0	0,7
Skiernewice		94,8	4,8	0,4	95,8	3,9	0,3	93,3	6,3	0,4	92,6	6,6	0,8	94,1	5,2	0,7	94,3	5,3	0,4
Sochaczew		92,4	6,3	1,3	93,9	5,6	0,5	91,8	7,1	1,1	88,6	6,7	4,7	87,6	10,2	2,2	86,9	10,6	2,5
Warszawa		92,8	6,2	1,0	94,3	5,1	0,6	92,7	6,4	0,9	90,3	8,1	1,6	95,2	4,4	0,4	95,9	3,8	0,3
Włocławek		95,4	4,2	0,4	96,7	3,1	0,2	95,4	4,4	0,2	93,5	5,7	0,8	94,9	4,4	0,7	95,0	4,4	0,6
W O J . Ł Ó D Z K I E —																			
Brzeziny		95,8	3,9	0,3	95,6	4,2	0,2	96,5	3,4	0,1	95,1	4,6	0,3	95,6	4,1	0,3	96,0	3,8	0,2
Kalisz		95,4	4,2	0,4	96,8	3,0	0,2	95,1	4,6	0,3	92,4	6,8	0,8	96,4	3,5	0,1	95,7	3,9	0,4
Koło		94,1	5,3	0,6	95,1	4,5	0,4	94,0	5,4	0,6	93,1	6,0	0,9	95,3	4,3	0,4	94,3	5,0	0,7
Konin		93,5	5,8	0,7	95,5	4,0	0,5	93,7	5,7	0,6	88,4	10,5	1,1	95,3	4,2	0,5	95,6	3,9	0,5
Łask		94,7	4,7	0,6	96,7	3,0	0,3	93,8	5,8	0,4	89,9	8,7	1,4	97,3	2,7	—	98,2	1,8	—
Łęczyca		95,8	3,8	0,4	96,1	3,6	0,3	95,9	3,8	0,3	95,4	4,1	0,5	93,5	5,7	0,8	93,2	6,1	0,7
Łódź (m.)		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Łódź		96,7	3,1	0,2	97,4	2,5	0,1	97,3	2,6	0,1	94,8	4,6	0,6	97,1	2,8	0,1	96,6	3,2	0,2
Piotrków		95,1	4,5	0,4	95,2	4,5	0,3	95,3	4,4	0,3	94,1	5,3	0,6	—	—	—	—	—	—
Radomsko		94,5	5,1	0,4	94,9	4,8	0,3	94,1	5,4	0,5	90,5	8,2	1,3	96,5	3,2	0,3	97,2	2,6	0,2
Sieradz		95,1	4,6	0,3	95,8	4,0	0,2	94,8	5,0	0,2	92,3	6,6	1,1	96,3	3,5	0,2	95,7	4,2	0,1
Ślupca		95,8	3,9	0,3	96,6	3,3	0,1	96,5	3,4	0,1	92,7	6,8	0,5	96,5	3,3	0,2	95,9	3,8	0,3
Turek		96,3	3,4	0,3	96,6	3,2	0,2	96,6	3,2	0,2	93,7	5,9	0,4	96,3	3,4	0,3	95,6	4,1	0,3
Wieluń		96,4	3,4	0,2	97,0	2,9	0,1	96,0	3,8	0,2	94,6	4,9	0,5	96,1	3,6	0,3	95,1	4,5	0,4
W O J . K I E L E C K I E —																			
Będzin		88,4	9,4	2,2	88,8	9,0	2,2	87,4	10,3	2,3	89,9	8,7	1,4	86,1	10,4	3,5	84,0	11,0	5,0
Częstochowa		93,5	6,0	0,5	94,2	5,4	0,4	92,6	6,9	0,5	90,1	8,8	1,1	97,1	2,7	0,2	97,4	2,5	0,1
Iłża		88,2	10,6	1,2	90,3	8,9	0,8	81,9	16,1	2,0	83,0	13,7	3,3	87,9	10,7	1,4	88,6	10,0	1,4
Jędrzejów		95,1	4,5	0,4	95,9	3,8	0,3	93,7	5,8	0,5	88,2	10,4	1,4	93,2	5,9	0,9	91,7	7,1	1,2
Kielce		90,6	8,2	1,2	93,2	6,4	0,4	84,4	13,9	1,7	76,6	16,3	7,1	94,9	4,8	0,3	94,8	5,0	0,2
Końskie																			

RÉPARTITION DES LOGEMENTS D'APRÈS LE NOMBRE DE MÉNAGES

P o u r 1 0 0 l o g e m e n t s																		Etat Départements Arrondissements	
2-izbowych — à 2 pièces			3-izbowych — à 3 pièces			ogółem — au total			1-izbowych — à 1 pièce			2-izbowych — à 2 pièces			3-izbowych — à 3 pièces				
n o m b r e d e l o g e m e n t s h a b i t é s p a r . . . m é n a g e s																			
1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus		
Villes au-dessous de 20 000 habitants									Miasta powyżej 20 000 mieszkańców — Villes au-dessus de 20 000 habitants										
93,7	5,6	0,7	91,5	7,4	1,1	87,8	9,7	2,5	91,8	7,0	1,2	90,3	8,0	1,7	86,1	11,3	2,6	Pologne ^a	
DÉPARTEMENTS																			
95,0	4,6	0,4	94,2	5,1	0,7	79,9	15,2	4,9	88,1	9,9	2,0	82,5	14,0	3,5	73,8	20,3	5,9	Ville de Varsovie	
96,5	3,2	0,3	96,7	3,1	0,2	91,5	7,7	0,8	92,8	6,7	0,5	93,0	6,5	0,5	91,7	7,6	0,7	Warszawa	
92,5	6,5	1,0	92,8	6,0	1,2	94,4	5,1	0,5	95,7	4,0	0,3	95,2	4,4	0,4	93,9	5,6	0,5	Łódź	
88,8	10,0	1,2	86,7	11,5	1,8	90,5	8,1	1,4	90,6	8,2	1,2	91,2	7,5	1,3	92,7	6,5	0,8	Kielce	
92,5	6,6	0,9	89,2	9,3	1,5	86,6	11,0	2,4	92,1	6,8	1,1	90,9	7,9	1,2	88,6	12,9	2,5	Lublin	
82,8	13,9	3,3	76,3	19,0	4,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Białystok	
81,8	15,9	2,3	78,0	19,7	2,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nowogródek	
87,7	11,1	1,2	80,6	17,4	2,0	71,8	20,9	7,3	83,1	11,9	5,0	82,8	14,1	3,1	73,8	21,1	5,1	Distr. adm. de Wilno ^b	
90,4	8,6	1,0	81,2	16,3	2,5	73,3	18,7	8,0	91,2	6,4	2,4	85,6	11,7	2,7	75,9	19,8	4,3	Polesie	
98,4	1,5	0,1	97,7	2,1	0,2	92,9	5,4	1,7	97,0	2,5	0,5	97,0	2,5	0,5	93,8	5,0	1,2	Wołyń	
98,1	1,7	0,2	97,3	2,3	0,4	95,3	3,7	1,0	97,2	2,4	0,4	98,5	1,3	0,2	96,8	2,7	0,5	Poznań	
94,3	5,0	0,7	92,9	5,8	1,3	87,5	9,7	2,8	88,4	9,0	2,6	89,3	8,1	2,6	88,5	9,4	2,1	Pomorze	
92,3	6,6	1,1	91,5	7,2	1,3	89,6	8,4	2,0	92,3	6,2	1,5	91,8	6,8	1,4	88,7	9,3	2,0	Kraków	
92,3	7,1	0,6	88,2	10,5	1,3	93,2	6,2	0,6	95,6	4,0	0,4	95,2	4,4	0,4	93,0	6,6	0,4	Lwów	
92,9	6,6	0,5	87,9	11,1	1,0	91,2	7,7	1,1	94,5	5,0	0,5	93,1	6,3	0,6	88,3	10,7	1,0	Stanisławów	
91,2	7,4	1,4	88,7	9,9	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Tarnopol	
ARRONDISSEMENTS																			
DÉP. DE WARSZAWA																			
94,5	5,1	0,4	92,9	6,6	0,5	89,8	9,4	0,8	89,8	9,7	0,5	89,6	9,3	1,1	88,8	9,7	1,5	Biłonie	
94,2	5,3	0,5	95,0	4,4	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ciechanów	
96,7	3,1	0,2	95,4	4,3	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Gostynin	
94,9	4,9	0,2	94,4	4,7	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Grójec	
94,3	5,1	0,6	94,5	5,3	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kutno	
96,7	3,0	0,3	97,5	2,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lipno	
93,8	5,5	0,7	93,7	5,4	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Łowicz	
94,0	4,8	1,2	96,8	2,8	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Maków	
95,0	4,7	0,3	95,0	4,5	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mińsk Mazowiecki	
96,3	3,4	0,3	95,3	4,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mława	
96,8	2,9	0,3	95,9	3,9	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nieszała	
97,1	2,5	0,4	91,7	8,3	—	91,6	7,5	0,9	94,3	5,1	0,6	94,4	5,3	0,3	92,6	6,7	0,7	Płock	
93,2	5,8	1,0	91,5	6,7	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Płońsk	
92,8	6,7	0,5	96,6	2,4	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Przasnysz	
96,1	3,7	0,2	95,2	4,3	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Pułtusk	
89,2	8,9	1,9	83,3	11,5	5,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Radzymin	
94,3	5,3	0,4	90,2	9,2	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Rawa	
94,7	5,0	0,3	96,7	3,1	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Rypin	
95,5	4,0	0,5	94,2	5,5	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sierpc	
96,0	3,8	0,2	93,4	5,2	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Skierniewice	
86,9	10,7	2,4	91,9	8,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sochaczew	
95,6	4,1	0,3	94,2	5,6	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Warszawa	
95,4	4,2	0,4	94,8	4,1	1,1	92,4	6,9	0,7	94,7	5,0	0,3	93,7	5,8	0,5	91,8	7,6	0,6	Włocławek	
DÉP. DE ŁÓDŹ																			
95,6	4,2	0,2	95,5	4,5	—	96,2	3,5	0,3	96,8	2,9	0,3	96,3	3,4	0,3	97,0	3,0	—	Brzeziny	
96,8	3,2	—	96,5	3,5	—	93,6	5,7	0,7	95,5	4,2	0,3	94,0	5,5	0,5	94,0	5,0	1,0	Kalisz	
96,1	3,5	0,4	96,9	3,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Koło	
96,3	3,4	0,3	96,3	3,5	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Konin	
97,8	2,2	—	93,9	6,1	—	97,4	2,4	0,2	97,4	2,5	0,1	97,8	2,1	0,1	97,2	2,6	0,2	Łask	
94,2	5,2	0,6	95,3	4,2	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Łęczycza	
—	—	—	—	—	—	94,2	5,3	0,5	95,6	4,1	0,3	95,2	4,4	0,4	93,4	6,2	0,4	Łódź (v.)	
97,2	2,7	0,1	98,3	1,7	—	96,1	3,6	0,3	96,4	3,3	0,3	96,2	3,6	0,2	96,9	2,7	0,4	Łódź	
—	—	—	—	—	—	93,4	5,9	0,7	94,9	4,7	0,4	94,1	5,3	0,6	92,8	6,6	0,6	Piotrków	
96,9	2,7	0,4	95,3	4,5	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Radomsko	
97,0	2,8	0,2	97,3	2,6	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sieradz	
96,9	2,9	0,2	97,8	2,0	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ślupca	
97,5	2,3	0,2	97,7	1,8	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Turek	
97,1	2,6	0,3	96,9	3,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wieluń	
DÉP. DE KIELCE																			
86,4	10,3	3,3	84,0	14,1	1,9	91,4	7,4	1,2	90,5	8,2	1,3	91,5	7,2	1,3	94,2	5,2	0,6	Będzin	
96,2	3,5	0,3	98,3	1,7	—	91,9	7,1	1,0	91,7	7,4	0,9	92,6	6,2	1,2	94,1	5,5	0,4	Częstochowa	
85,7	12,7	1,6	92,0	6,3	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Iłża	
95,6	4,1	0,3	94,1	4,2	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Jędrzejów	
94,3	5,4	0,3	96,8	2,2	1,0	88,7	9,3	2,0	89,8	8,8	1,4	91,7	6,7	1,6	90,3	8,2	1,5	Kielce	
95,2	4,2	0,6	94,2	5,2	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Końskie	
86,8	11,7	1,5	90,2	8,3	1,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kozienice	
95,9	3,9	0,2	95,5	4,2	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Miechów	
92,3	5,6	2,1	93,7	4,0	2,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Olkusz	
91,7	7,0	1,3	92,6	5,8	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Opatów	
91,4	8,3	0,3	98,0	1,3	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Opoczno	
94,4	5,4	0,2	94,8	3,8	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Pińczów	
83,7	15,4	0,9	46,0	43,2	10,8	86,9	11,1	2,0	89,9	9,1	1,0	87,4	11,0	1,6	88,4	9,9	1,7	Radom	
92,5	6,9	0,6	91,7	7,2	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sandomierz	
95,3	4,6	0,1	96,8	3,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Stopnica	
94,6	5,0	0,4	96,1	3,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Włos	

^a Non compris la ville de Wilno; les arrondissements: Oszmiana, Świąciany, Wilno-Troki et la Haute Silésie.

Tabl. 3. PODZIAŁ MIESZKAŃ WEDŁUG LICZBY GOSPODARSTW (c. d.) —

Powiaty	N a i o o m i e s z k a ń --																	
	ogółem — au total			1-izbowych — à 1 pièce			2-izbowych — à 2 pièces			3-izbowych — à 3 pièces			ogółem — au total			1-izbowych — à 1 pièce		
	b y ł o z a m i e s z k a n y c h p r z e z . . . g o s p o d a r s t w —																	
	1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus
	W i e ś — C a m p a g n e									Miasta poniżej 20000 mieszkańców —								
WOJ. LUBELSKIE —																		
Biała	90,5	8,3	1,2	92,9	6,5	0,6	89,4	9,4	1,2	86,8	10,7	2,5	91,7	7,5	0,8	94,0	5,4	0,6
Bilgoraj	93,4	6,0	0,6	94,7	5,0	0,3	85,5	12,6	1,9	76,5	17,9	5,6	88,1	10,3	1,6	93,8	5,3	0,9
Chełm	86,3	11,7	2,0	87,8	10,6	1,6	85,0	12,9	2,1	78,4	17,8	3,8	—	—	—	—	—	—
Garwolin	92,0	7,3	0,7	94,0	5,6	0,4	89,0	10,1	0,9	82,1	14,7	3,2	90,6	8,3	1,1	92,8	6,5	0,7
Hrubieszów	87,4	11,0	1,6	89,8	9,2	1,0	84,1	13,9	2,0	75,2	20,1	4,7	92,4	6,5	1,1	94,2	5,1	0,7
Janów	89,7	9,4	0,9	91,6	7,8	0,6	85,5	13,4	1,1	81,5	16,6	1,9	87,1	11,2	1,7	88,9	9,6	1,5
Konstantynów	90,2	8,8	1,0	93,2	6,5	0,3	90,2	8,8	1,0	81,1	16,7	2,2	90,3	8,9	0,8	93,8	5,7	0,5
Krasnystaw	86,7	11,7	1,6	88,4	10,6	1,0	82,9	14,7	2,4	78,1	16,4	5,5	90,7	8,2	1,1	92,3	6,7	1,0
Lubartów	89,2	9,7	1,1	90,6	8,7	0,7	88,1	10,3	1,6	81,7	15,9	2,4	87,1	11,1	1,8	90,5	8,9	0,6
Lublin (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lublin a	88,6	9,9	1,5	91,8	7,3	0,9	80,4	17,2	2,4	81,9	14,5	3,6	—	—	—	—	—	—
Luków	91,2	8,1	0,7	93,0	6,5	0,5	90,2	9,1	0,7	84,3	13,5	2,2	91,7	7,5	0,8	93,4	5,9	0,7
Puławy	88,0	10,7	1,3	89,8	9,3	0,9	85,8	12,6	1,6	81,9	15,7	2,4	92,5	6,6	0,9	94,5	4,8	0,7
Radzyń	89,7	9,3	1,0	93,9	5,7	0,4	89,7	9,6	0,7	77,9	19,5	2,6	90,1	9,0	0,9	94,0	5,7	0,3
Siedlce	92,5	6,8	0,7	94,5	5,1	0,4	92,9	6,6	0,5	88,0	10,5	1,5	88,6	10,8	0,6	93,1	6,9	—
Sokołów	94,5	5,1	0,4	95,2	4,6	0,2	93,9	5,5	0,6	94,4	5,2	0,4	93,3	5,9	0,8	94,1	5,2	0,7
Tomaszów	88,2	10,4	1,4	90,0	9,0	1,0	82,9	14,5	2,6	76,9	19,4	3,7	88,2	10,3	1,5	91,7	7,4	0,9
Węgrów	91,7	7,5	0,8	93,9	5,6	0,5	91,0	8,3	0,7	89,4	9,5	1,1	91,0	7,9	1,1	93,3	6,1	0,6
Włodawa	84,7	12,9	2,4	86,6	11,5	1,9	83,5	14,3	2,2	73,6	21,3	5,1	80,0	16,8	3,2	88,1	10,8	1,1
Zamość	86,3	12,4	1,3	88,7	10,4	0,9	79,7	18,0	2,3	77,7	19,7	2,6	89,4	9,4	1,2	92,1	7,1	0,8
WOJ. BIAŁOSTOCKIE —																		
Augustów	95,0	4,6	0,4	96,3	3,4	0,3	95,0	4,7	0,3	93,5	6,2	0,3	92,6	6,0	1,4	93,1	5,2	1,7
Białowieża ^b	90,2	8,2	1,6	94,3	5,1	0,6	86,0	11,8	2,2	82,3	15,9	1,8	—	—	—	—	—	—
Białystok	93,3	6,0	0,7	95,6	3,9	0,5	93,0	6,4	0,6	91,1	7,8	1,1	92,2	6,9	0,9	93,2	6,0	0,8
Bielsk	91,1	7,7	1,2	93,0	6,2	0,8	90,7	8,2	1,1	90,7	8,3	1,0	90,0	8,8	1,2	93,7	5,7	0,6
Grodno	90,2	8,1	1,7	91,6	7,2	1,2	87,6	10,1	2,3	87,6	9,8	2,6	81,5	15,9	2,6	86,7	11,9	1,4
Kolno	89,9	9,3	0,8	92,2	7,2	0,6	88,3	11,0	0,7	84,8	13,4	1,8	90,7	8,3	1,0	92,4	7,1	0,5
Łomża	91,3	7,8	0,9	93,2	6,4	0,4	91,0	8,2	0,8	87,9	10,7	1,4	94,9	4,5	0,6	95,6	3,7	0,7
Ostrołęka	91,0	8,1	0,9	92,9	6,6	0,5	90,4	8,6	1,0	86,5	12,0	1,5	91,1	7,5	1,4	92,3	6,6	1,1
Ostrów	92,6	6,7	0,7	93,8	5,8	0,4	92,3	7,1	0,6	90,0	8,5	1,5	91,7	7,2	1,1	92,5	6,4	1,1
Sejny	86,8	10,4	2,8	83,3	12,6	4,1	94,2	5,3	0,5	88,3	10,9	0,8	87,3	9,3	3,4	92,6	7,4	—
Sokołka	94,1	5,4	0,5	95,5	4,2	0,3	95,0	4,7	0,3	90,4	8,7	0,9	89,7	8,8	1,5	96,1	3,2	0,7
Suwałki	92,2	7,3	0,5	93,2	6,4	0,4	91,6	7,8	0,6	92,9	6,7	0,4	92,6	6,3	1,1	95,9	2,7	1,4
Szczuczyn	92,4	7,1	0,5	93,7	6,1	0,2	92,2	7,3	0,5	88,4	10,7	0,9	94,5	5,0	0,5	94,2	5,3	0,5
Wołkowysk	90,1	8,5	1,4	91,7	7,3	1,0	86,7	11,5	1,8	85,9	11,1	3,0	76,6	17,2	6,2	88,9	9,0	2,1
Wysokie Mazowieckie	93,7	5,7	0,6	95,9	3,8	0,3	93,4	6,0	0,6	93,5	6,4	0,1	91,1	7,3	1,6	95,5	4,3	0,2
WOJ. NOWOGRÓDZKIE —																		
Baranowicze	89,1	9,1	1,8	90,1	8,5	1,4	87,8	10,4	1,8	78,0	17,4	4,6	65,0	23,1	11,9	79,1	15,4	5,5
Lida	92,8	6,1	1,1	94,6	4,8	0,6	88,3	10,3	1,4	83,3	13,4	3,3	79,5	15,4	5,1	87,2	10,2	2,6
Nieśwież	93,7	5,4	0,9	95,6	4,1	0,3	92,6	6,5	0,9	82,6	14,3	3,1	73,0	20,3	6,7	87,0	9,4	3,6
Nowogródek	90,5	8,2	1,3	91,7	7,3	1,0	86,5	11,6	1,9	83,3	14,2	2,5	69,6	19,8	10,6	84,9	11,6	3,5
Stonim	92,1	6,5	1,4	93,0	5,9	1,1	90,3	8,2	1,5	87,2	10,8	2,0	86,2	11,7	2,1	92,9	6,2	0,9
Stolpce	93,2	5,9	0,9	95,6	4,0	0,4	91,9	7,3	0,8	83,1	13,5	3,4	75,3	19,7	5,0	85,6	11,6	2,8
Wołożyn	92,9	6,4	0,7	94,2	5,4	0,4	87,6	11,1	1,3	82,9	15,2	1,9	73,4	22,6	4,0	80,8	17,2	2,0
OKR. ADM. WILEŃSKI e —																		
Brasław d	88,4	9,6	2,0	91,1	7,9	1,0	83,2	13,8	3,0	79,3	16,1	4,6	—	—	—	—	—	—
Duniłowicze	91,8	6,9	1,3	93,0	6,1	0,9	88,9	9,0	2,1	77,4	16,0	6,6	69,8	26,3	3,9	79,8	18,9	1,3
Dzisna	90,1	8,4	1,5	92,2	7,0	0,8	84,6	12,6	2,8	76,8	18,3	4,9	79,4	17,8	2,8	87,7	10,7	1,6
Wilejka	93,2	5,5	1,3	95,8	3,6	0,6	90,3	7,9	1,8	77,8	18,0	4,2	81,9	14,2	3,9	89,6	8,9	1,5
WOJ. POLESKIE —																		
Brześć n/B.	84,3	12,9	2,8	86,0	11,9	2,1	80,1	15,9	4,0	80,0	16,3	3,7	75,3	22,1	2,6	85,6	14,4	—
Drohiczyn	86,6	10,6	2,8	88,7	9,2	2,1	85,2	11,3	3,5	72,0	23,0	5,0	82,1	15,9	2,0	92,3	7,0	0,7
Kamień Koszyrski e	92,6	6,6	0,8	93,8	5,7	0,5	84,6	13,9	1,5	75,3	19,7	5,0	—	—	—	—	—	—
Kobryń	84,4	12,3	3,3	86,9	10,8	2,3	76,2	17,8	6,0	68,9	22,0	9,1	78,2	18,0	3,8	84,5	14,0	1,5
Kossów	86,1	11,0	2,9	86,9	10,6	2,5	83,1	13,6	3,3	75,9	18,5	5,6	78,5	19,2	2,3	85,4	13,4	1,2
Łuniniec	94,4	4,8	0,8	96,2	3,5	0,3	91,0	7,5	1,5	85,7	11,6	2,7	87,3	10,4	2,3	94,6	4,9	0,5
Pińsk	93,8	5,4	0,8	94,8	4,8	0,4	89,1	9,4	1,5	86,8	9,8	3,4	88,7	10,4	0,9	94,0	5,7	0,3
Prużana	90,5	7,8	1,7	91,4	7,2	1,4	91,2	6,8	2,0	79,4	16,8	3,8	77,2	19,0	3,8	89,1	10,3	0,6
Sarny	96,1	3,4	0,5	97,4	2,4	0,2	94,4	5,0	0,6	87,2	10,0	2,8	88,8	10,0	1,2	95,1	4,5	0,4
WOJ. WOŁYŃSKIE —																		
Dubno	94,6	4,8	0,6	96,9	2,9	0,2	91,4	8,0	0,6	84,1	13,9	2,0	82,7	13,5	3,8	92,7	5,3	2,0
Horochów	92,0	7,1	0,9	94,2	5,4	0,4	88,4	10,2	1,4	77,1	19,7	3,2	82,7	15,1	2,2	93,2	6,8	—
Kowel	93,0	6,1	0,9	95,0	4,5	0,5	88,0	10,3	1,7	79,7	16,8	3,5	69,9	22,6	7,5	89,1	8,7	2,2
Krzemieniec	95,8	3,9	0,3	97,2	2,7	0,1	95,2	4,5	0,3	85,8	12,6	1,6	83,6	12,8	3,6	94,4	5,0	0,6
Luboml	90,3	8,3	1,4	92,1	7,0	0,9	83,6	14,3	2,1	77,8	17,3	4,9	68,2	25,2	6,6	88,5	9,8	1,7
Łuck	92,5	6,3	1,2	95														

RÉPARTITION DES LOGEMENTS D'APRÈS LE NOMBRE DE MÉNAGES (suite)

P o u r 1 0 0 0 l o g e m e n t s																		Arrondissements
2-izbowych — à 2 pièces			3-izbowych — à 3 pièces			ogółem — au total			1-izbowych — à 1 pièce			2-izbowych — à 2 pièces			3-izbowych — à 3 pièces			
n o m b r e d e l o g e m e n t s h a b i t é s p a r . . . m é n a g e s																		
1	2	3 i wiecej et plus	1	2	3 i wiecej et plus	1	2	3 i wiecej et plus	1	2	3 i wiecej et plus	1	2	3 i wiecej et plus	1	2	3 i wiecej et plus	
Villes au-dessous de 20 000 habitants						Miasta powyżej 20000 mieszkańców — Villes au-dessus de 20000 habitants												
DÉP. DE LUBLIN																		
94,3	5,4	0,3	87,6	10,9	1,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Biała
85,1	13,2	1,7	85,0	13,1	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bilgoraj
—	—	—	—	—	—	88,6	9,4	2,0	91,9	6,4	1,7	89,6	9,4	1,0	85,4	12,7	1,9	Chełm
90,1	8,3	1,6	86,6	12,1	1,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Garwolin
92,5	6,7	0,8	90,7	8,2	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Hrubieszów
85,0	13,0	2,0	86,6	11,9	1,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Janów
91,4	7,8	0,8	83,0	16,0	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Konstantynów
88,6	10,5	0,9	91,1	7,7	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Krasnystaw
84,8	12,6	2,6	87,1	11,1	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lubartów
—	—	—	—	—	—	85,8	11,9	2,3	89,5	9,2	1,3	87,4	10,8	1,8	83,7	13,5	2,8	Lublin (v.)
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lublin a
92,1	7,3	0,6	89,3	9,6	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Luków
91,8	7,3	0,9	93,8	5,1	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Puławy
90,4	8,8	0,8	86,9	11,7	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Radzyń
83,8	15,4	0,8	85,3	12,0	2,7	87,6	10,5	1,9	92,5	7,0	0,5	90,6	8,4	1,0	86,3	11,6	2,1	Siedlce
93,3	6,2	0,5	95,6	3,9	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sokołów
87,1	11,1	1,8	84,1	14,5	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Tomaszów
89,7	8,5	1,8	88,7	10,7	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Węgrów
77,1	20,1	2,8	71,8	21,5	6,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Włodawa
89,2	10,1	0,7	86,8	11,4	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Zamość
DÉP. DE BIAŁYSTOK																		
93,1	6,1	0,8	93,2	5,2	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Augustów
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Białowieża b
93,8	5,7	0,5	93,4	6,2	0,4	88,6	9,5	1,9	92,4	6,5	1,1	92,1	6,9	1,0	90,0	8,7	1,3	Białystok
91,1	8,0	0,9	90,1	8,8	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bielsk
88,2	11,1	0,7	83,4	14,9	1,7	79,2	16,3	4,5	89,7	8,8	1,5	86,0	12,1	1,9	83,5	13,4	3,1	Grodno
91,9	7,3	0,8	86,9	11,9	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kolno
94,8	4,3	0,9	96,6	3,4	—	90,2	8,4	1,4	93,3	5,7	1,0	92,3	7,0	0,7	91,6	7,4	1,0	Lomża
92,4	7,0	0,6	86,9	9,4	3,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ostrołęka
92,3	6,8	0,9	90,4	8,4	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ostrów
89,1	7,7	3,2	88,1	8,7	3,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sejny
94,5	5,2	0,3	86,4	11,8	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sokoła
94,2	4,7	1,1	93,0	6,3	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Suwałki
95,0	4,7	0,3	95,1	4,4	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Szczuczyn
82,6	13,7	3,7	75,7	19,4	4,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wołkowysk
94,0	4,8	1,2	87,1	10,6	2,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wysokie Maz.
DÉP. DE NOWOGRÓDEK																		
78,4	16,6	5,0	66,9	23,7	9,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Baranowicze
82,8	13,8	3,4	78,2	17,3	4,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lida
80,9	16,0	3,1	73,1	21,3	5,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nieśwież
81,3	13,0	5,7	76,6	15,4	8,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nowogródek
89,8	8,5	1,7	84,6	14,2	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Stonim
79,4	16,2	4,4	78,0	19,3	2,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Stolpce
80,2	18,5	1,3	63,0	31,9	5,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wołożyn
DISTR. ADM. DE WILNO c																		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Brasław d
69,8	29,3	0,9	65,3	31,9	2,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Duniłowicze
84,0	14,2	1,8	79,4	18,9	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Dzisna
82,4	14,2	3,4	79,2	17,3	3,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wilejka
DÉP. DE POLESIE																		
82,5	15,4	2,1	74,9	24,1	1,0	70,2	21,1	8,7	81,8	12,6	5,6	78,8	16,9	4,3	64,4	27,7	7,9	Brześć n/B.
74,3	24,3	1,4	80,8	17,6	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Drohiczyn
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kamień Koszyrski e
86,7	11,2	2,1	80,4	17,0	2,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kobryń
84,3	14,3	1,4	78,6	20,1	1,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kossów
89,8	8,9	1,3	80,9	15,7	3,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Luniniec
85,6	14,4	—	62,7	35,6	1,7	73,9	20,7	5,4	92,7	6,2	1,1	90,5	8,6	0,9	84,3	13,8	1,9	Pińsk
80,0	18,5	1,5	77,5	19,7	2,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Prużana
94,4	5,3	0,3	86,9	12,8	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sarny
DÉP. DE WOŁYŃ																		
91,4	8,0	0,6	80,5	17,4	2,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Dubno
90,0	9,2	0,8	78,8	16,7	4,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Horochów
85,7	13,5	0,8	61,4	32,0	6,6	72,5	18,5	9,0	87,0	7,8	5,2	86,4	10,7	2,9	76,8	19,5	3,7	Kowel
92,2	6,9	0,9	86,5	11,8	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Krémieniec
79,7	18,2	2,1	70,7	26,2	3,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Luboml
79,2	19,2	1,6	62,2	30,3	7,5	79,6	14,8	5,6	94,3	5,1	0,6	88,6	9,8	1,6	81,4	16,4	2,2	Luck
92,6	6,7	0,7	85,4	13,1	1,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ostróg
93,6	5,8	0,6	86,0	12,5	1,5	69,4	21,6	9,0	90,6	6,9	2,5	82,7	14,0	3,3	71,5	22,2	6,3	Równe
87,4	10,7	1,9	76,8	19,9	3,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Włodzimierz

a Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Lublin. b Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Białowieża. c Non compris la ville de Wilno et les arrondissements: Oszmiana, Świąciany et Wilno-Troki. d Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Brasław. e Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Kamień Koszyński.

Tabl. 3. PODZIAŁ MIESZKAŃ WEDŁUG LICZBY GOSPODARSTW (c. d.) —

Powiaty	N a i o o m i e s z k a ń --																	
	ogółem — au total			1-izbowych — à 1 pièce			2-izbowych — à 2 pièces			3-izbowych — à 3 pièces			ogółem — au total			1-izbowych — à 1 pièce		
	b y ł o z a m i e s z k a n y c h p r z e z . . . g o s p o d a r s t w																	
	1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus
	W i e ś — C a m p a g n e												Miasta poniżej 20000 mieszkańców —					
WOJ. POZNAŃSKIE --																		
Bydgoszcz (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bydgoszcz	95,8	3,6	0,6	97,5	1,8	0,7	97,9	1,6	0,5	96,6	2,8	0,6	98,3	1,5	0,2	100,0	—	—
Chodzież	97,3	2,5	0,2	98,2	1,4	0,4	98,8	1,2	0,0	97,6	2,3	0,1	97,6	2,1	0,3	98,5	1,5	—
Czarnków	96,8	2,9	0,3	98,7	1,3	—	98,2	1,7	0,1	96,2	3,4	0,4	98,4	1,3	0,3	99,4	0,6	—
Gniezno	97,2	2,3	0,5	98,8	1,0	0,2	98,5	1,4	0,1	97,0	2,8	0,2	99,2	0,8	—	97,1	2,9	—
Gostyń	94,5	5,0	0,5	96,4	3,0	0,6	95,4	4,4	0,2	93,8	6,0	0,2	96,6	2,9	0,5	98,2	1,8	—
Grodzisk	92,1	7,4	0,5	96,4	3,2	0,6	95,0	4,8	0,2	91,2	8,7	0,1	98,3	1,6	0,1	99,0	1,0	—
Inowrocław	96,0	3,5	0,5	97,2	2,1	0,7	97,2	2,6	0,2	96,9	2,9	0,2	98,5	1,4	0,1	100,0	—	—
Jarocin	92,7	6,4	0,9	97,4	2,6	—	95,0	4,5	0,5	89,4	9,6	1,0	97,9	1,9	0,2	98,6	1,4	—
Kępno	95,9	3,6	0,5	98,0	1,8	0,2	97,5	2,2	0,3	93,5	6,0	0,5	97,1	2,2	0,7	98,2	1,8	—
Kościan	95,4	4,1	0,5	98,3	1,6	0,1	96,7	3,0	0,3	95,2	4,4	0,4	98,2	1,7	0,1	98,5	1,3	0,2
Koźmin	95,5	4,1	0,4	99,6	0,4	0,0	95,4	4,3	0,3	94,0	5,8	0,2	97,7	2,1	0,2	98,9	0,9	0,2
Krotoszyn	93,7	5,9	0,4	98,5	1,5	—	94,2	5,5	0,3	91,4	8,0	0,6	97,1	2,6	0,3	98,5	1,4	0,1
Leszno	95,0	4,3	0,7	97,8	1,7	0,5	96,3	3,2	0,5	95,3	4,4	0,3	97,4	2,2	0,4	99,1	0,8	0,1
Międzychód	96,1	3,4	0,5	97,8	1,8	0,4	98,4	1,5	0,1	95,7	4,2	0,1	98,6	1,2	0,2	99,2	0,5	0,3
Mogilno	97,0	2,7	0,3	96,6	2,9	0,5	98,1	1,8	0,1	97,2	2,5	0,3	97,8	1,9	0,3	98,1	1,6	0,3
Nowy Tomysł	96,4	3,2	0,4	98,4	1,5	0,1	98,1	1,9	0,0	96,5	3,2	0,3	95,4	3,8	0,8	99,1	0,9	—
Oborniki	97,3	2,5	0,2	98,4	1,5	0,1	98,7	1,2	0,1	97,2	2,8	—	97,7	2,0	0,3	98,7	1,3	—
Odolanów	93,4	6,0	0,6	97,1	2,9	0,0	94,9	4,8	0,3	91,0	8,1	0,9	97,3	2,5	0,2	98,7	1,3	—
Ostrów	93,4	6,1	0,5	96,2	3,7	0,1	95,3	4,6	0,1	90,0	9,4	0,6	92,6	5,6	1,8	97,3	2,4	0,3
Ostrzeszów	91,4	7,9	0,7	96,6	3,2	0,2	93,0	6,6	0,4	86,8	12,3	0,9	96,7	3,1	0,2	98,4	1,6	—
Pleszew	92,9	6,3	0,8	95,1	4,7	0,2	94,5	5,4	0,1	90,8	8,0	1,2	98,3	1,4	0,3	99,5	0,5	—
Poznań (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Poznań-wschód	97,1	2,6	0,3	98,4	1,4	0,2	97,6	2,2	0,2	97,5	2,3	0,2	98,5	1,3	0,2	99,2	0,8	—
Poznań-zachód	96,1	3,5	0,4	96,8	2,5	0,7	97,7	2,1	0,2	95,3	4,6	0,1	98,6	1,0	0,4	98,8	—	0,2
Rawicz	95,7	4,0	0,3	98,8	1,1	0,1	96,1	3,9	—	93,3	6,4	0,3	98,4	1,2	0,4	99,3	0,7	—
Strzelno	97,3	2,3	0,4	98,2	1,2	0,6	97,8	1,9	0,3	98,2	1,7	0,1	98,7	1,2	0,1	98,5	1,3	0,2
Szamotuły	96,5	3,1	0,4	98,0	1,8	0,2	97,4	2,3	0,3	96,2	3,4	0,4	97,8	1,8	0,4	98,5	1,5	—
Szubin	96,0	3,3	0,7	95,8	3,0	1,2	98,3	1,6	0,1	96,2	3,5	0,3	98,3	1,4	0,3	97,3	2,4	0,3
Śmigiel	97,6	2,2	0,2	99,7	0,3	—	98,2	1,7	0,1	96,8	3,1	0,1	99,0	0,9	0,1	99,5	0,5	—
Śrem	96,0	3,7	0,3	97,8	2,0	0,2	97,1	2,9	0,0	95,9	4,0	0,1	97,0	2,3	0,7	99,0	0,6	0,4
Środa	94,5	5,1	0,4	97,5	2,4	0,1	96,5	3,4	0,1	93,8	6,1	0,1	96,6	2,3	0,1	99,1	0,9	—
Wągrowiec	96,0	3,5	0,5	96,9	2,5	0,6	96,5	3,0	0,5	95,9	3,6	0,5	97,9	2,0	0,1	98,0	2,0	—
Witkowo	97,0	2,7	0,3	96,7	3,1	0,2	97,9	1,9	0,2	97,4	2,2	0,4	98,3	1,3	0,4	99,2	0,8	—
Wolsztyn	93,9	5,8	0,3	98,6	1,3	0,1	96,0	3,9	0,1	93,7	6,0	0,3	96,4	2,9	0,7	99,0	1,0	—
Września	97,3	2,3	0,4	97,3	2,0	0,7	97,9	1,7	0,4	97,3	2,6	0,1	98,3	1,6	0,1	99,6	0,4	—
Wyrzysk	98,3	1,4	0,3	98,4	1,2	0,3	98,5	1,1	0,4	98,8	0,9	0,3	98,6	1,2	0,2	100,0	—	—
Żnin	97,0	2,6	0,4	99,0	0,8	0,2	98,2	1,7	0,1	96,3	3,2	0,5	97,3	2,5	0,2	98,1	1,9	—
WOJ. POMORSKIE --																		
Brodnica	97,7	2,1	0,2	98,9	1,1	0,0	98,5	1,4	0,1	97,7	2,2	0,1	97,9	1,9	0,2	98,7	1,3	—
Chełmno	97,3	2,2	0,5	98,8	1,1	0,1	98,3	1,5	0,2	97,3	2,4	0,3	97,4	2,4	0,2	99,0	1,0	—
Chojnice	97,1	2,4	0,5	98,8	1,0	0,2	98,6	1,3	0,1	97,6	2,1	0,3	97,4	2,3	0,3	98,1	1,9	—
Działdowo	93,0	5,7	1,3	95,5	3,0	1,5	96,4	3,4	0,2	93,3	5,7	1,0	95,6	3,7	0,7	95,5	3,0	1,5
Gniew	96,7	3,1	0,2	97,6	2,0	0,4	98,0	2,0	—	95,9	4,0	0,1	95,7	3,9	0,4	97,7	2,3	—
Grudziądz (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Grudziądz	96,9	2,7	0,4	98,0	1,6	0,4	98,0	1,8	0,2	97,3	2,4	0,3	97,8	2,2	—	98,7	1,3	—
Kartuszy	96,5	3,3	0,2	98,6	1,3	0,1	98,0	2,0	0,0	96,5	3,4	0,1	97,0	2,9	0,1	100,0	—	—
Kościerzyna	97,5	2,4	0,1	99,0	0,8	0,2	98,0	1,9	0,1	97,9	2,0	0,1	97,5	2,4	0,1	99,0	1,0	—
Lubawa	96,2	3,5	0,3	98,0	1,9	0,1	96,7	3,3	0,0	96,0	3,8	0,2	96,8	2,7	0,5	99,1	0,9	—
Puck	97,4	2,4	0,2	97,9	1,7	0,4	98,5	1,5	—	97,8	2,1	0,1	94,1	4,3	1,6	96,3	3,7	—
Sępólno	97,1	2,7	0,2	99,0	0,8	0,2	98,2	1,8	—	95,7	4,2	0,1	97,4	2,4	0,2	98,0	2,0	—
Starogard	93,9	5,4	0,7	97,1	2,7	0,2	96,7	3,1	0,2	95,9	3,8	0,3	95,2	3,3	1,5	98,6	1,1	0,3
Świecie	96,6	3,1	0,3	98,7	1,2	0,1	98,1	1,8	0,1	97,0	3,0	0,0	97,2	2,4	0,4	98,1	1,9	—
Tczew	96,6	2,7	0,7	98,0	1,8	0,2	97,1	2,7	0,2	96,8	2,8	0,4	93,3	4,8	1,9	97,4	2,6	—
Toruń (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Toruń	97,2	2,5	0,3	98,2	1,5	0,3	98,2	1,8	0,0	96,9	2,8	0,3	97,8	1,8	0,4	99,2	0,6	0,2
Tuchola	97,5	2,4	0,1	97,2	2,8	—	98,3	1,6	0,1	97,8	2,2	—	94,9	4,7	0,4	97,5	2,5	—
Wąbrzeźno	98,9	1,0	0,1	99,1	0,4	0,5	99,4	0,6	0,0	99,2	0,8	—	98,7	1,3	0,0	98,7	1,3	—
Wejherowo	98,6	1,3	0,1	98,4	1,3	0,3	98,9	1,1	0,0	98,9	0,9	0,2	97,2	2,5	0,3	100,0	—	—
WOJ. KRAKOWSKIE --																		
Biała	81,4	15,4	3,2	92,3	6,8	0,9	85,0	13,8	1,2	55,9	36,0	8,1	86,2	11,0	2,8	90,5	7,5	2,0
Bochnia	96,7	3,2	0,1	97,8	2,1	0,1	95,9	4,0	0,1	93,1	6,2	0,7	94,2	5,4	0,4	96,0	3,9	0,1
Brzesko	96,2	3,6	0,2	97,8	2,1	0,1	95,5	4,4	0,1	88,2	10,9	0,9	97,5	2,4	0,1	98,2	1,8	—

RÉPARTITION DES LOGEMENTS D'APRÈS LE NOMBRE DE MÉNAGES (suite)

P o u r 1 0 0 l o g e m e n t s																		Arrondissements
2-izbowych—à 2 pièces			3-izbowych—à 3 pièces			ogółem — au total			1-izbowych—à 1 pièce			2-izbowych—à 2 pièces			3-izbowych—à 3 pièces			
n o m b r e d e l o g e m e n t s h a b i t é s p a r . . . m é n a g e s																		
1	2	3 i w i ę c e j e t p l u s	1	2	3 i w i ę c e j e t p l u s	1	2	3 i w i ę c e j e t p l u s	1	2	3 i w i ę c e j e t p l u s	1	2	3 i w i ę c e j e t p l u s	1	2	3 i w i ę c e j e t p l u s	
Villes au-dessous de 20 000 habitants						Miasta powyżej 20 000 mieszkańców — Villes au-dessus de 20 000 habitants												
DÉP. DE POZNAŃ																		
—	—	—	—	—	—	95,5	3,6	0,9	98,4	1,2	0,4	98,9	1,0	0,1	97,1	2,4	0,5	Bydgoszcz (v.)
99,1	0,8	0,1	97,9	2,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bydgoszcz
99,0	0,9	0,1	98,4	1,5	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Chodzież
99,8	0,2	—	98,2	1,3	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Czarnków
100,0	—	—	100,0	—	—	96,8	2,9	0,3	98,3	1,7	—	98,6	1,4	—	96,5	3,3	0,2	Gniezno
97,8	1,9	0,3	96,4	3,2	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Gostyń
98,6	1,3	0,1	98,2	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Grodzisk
98,6	1,4	—	100,0	—	—	96,8	2,8	0,4	99,4	0,6	—	98,3	1,7	—	97,3	2,6	0,1	Inowrocław
99,1	0,9	—	97,8	2,0	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Jarocin
99,1	0,9	—	98,6	0,7	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kępno
98,4	1,6	—	98,8	1,0	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kościan
98,9	0,9	0,2	95,0	4,7	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Koźmin
98,2	1,7	0,1	97,7	2,2	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Krotoszyn
98,7	1,3	—	98,1	1,8	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Leszno
99,4	0,4	0,2	98,1	1,6	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Międzychód
98,7	1,3	—	98,6	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mogilno
97,8	2,2	—	95,9	3,8	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nowy Tomysł
98,4	1,6	—	98,0	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Oborniki
96,9	2,9	0,2	98,8	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Odolanów
95,8	3,6	0,6	93,0	6,0	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ostrów
97,7	2,1	0,2	95,1	4,6	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ostrzeszów
99,4	0,6	—	97,5	2,1	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Pleszew
—	—	—	—	—	—	90,1	7,2	2,7	95,7	3,5	0,8	95,3	3,8	0,9	91,1	7,1	1,8	Poznań (v.)
99,2	0,6	0,2	98,3	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Poznań-est
100,0	—	—	97,4	2,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Poznań-ouest
98,7	1,1	0,2	98,2	1,4	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Rawicz
100,0	—	—	98,4	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Strzelno
97,9	1,8	0,3	98,5	1,2	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Szamotuły
99,0	0,9	0,1	98,3	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Szubin
99,1	0,6	0,3	98,5	1,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Śmigiel
98,1	1,7	0,2	97,5	2,2	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Śrem
97,1	2,8	0,1	98,5	1,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Środa
97,8	2,2	—	97,9	2,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wągrowiec
97,4	2,2	0,4	98,8	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Witkowo
97,9	2,1	—	97,9	2,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wolsztyn
98,1	1,7	0,2	97,8	2,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Września
99,8	0,2	—	99,2	0,7	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wyrzysk
97,6	2,4	—	97,3	2,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Znin
DÉP. DE POMORZE																		
97,9	1,8	0,3	98,5	1,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Brodnica
98,6	1,3	0,1	97,3	2,5	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Chełmno
97,8	2,0	0,2	98,4	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Chojnice
95,8	4,2	—	97,3	2,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Działdowo
96,8	3,2	—	96,0	3,0	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Gniew
—	—	—	—	—	—	95,3	3,6	1,1	97,1	2,0	0,9	98,5	1,3	0,2	96,2	3,0	0,8	Grudziądz (v.)
97,5	2,5	—	98,5	1,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Grudziądz
98,5	1,5	—	97,0	3,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kartusy
98,5	1,5	—	98,2	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kościerzyna
96,5	2,7	0,8	96,9	2,8	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lubawa
96,1	3,4	0,5	94,1	5,3	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Puck
98,3	1,5	0,2	98,2	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sępólno
97,4	2,2	0,4	96,3	2,9	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Starogard
98,5	1,2	0,3	98,0	1,8	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Świecie
97,6	2,0	0,4	95,8	3,0	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Tczew
—	—	—	—	—	—	95,2	3,9	0,9	97,3	2,7	—	98,5	1,4	0,1	97,3	2,4	0,3	Toruń (v.)
98,8	1,0	0,2	97,1	2,2	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Toruń
98,3	1,7	—	96,8	3,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Tuchola
99,3	0,7	—	99,1	0,8	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wąbrzeźno
98,7	1,3	—	97,5	2,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wejherowo
DÉP. DE KRAKÓW																		
88,5	9,9	1,6	81,6	14,7	3,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Biała
94,0	5,6	0,4	93,3	6,2	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bochnia
98,0	2,0	—	95,8	4,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Brzesko
91,4	6,5	2,1	90,4	7,6	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Chrzanów
98,1	1,9	—	98,4	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Dąbrowa
94,2	5,5	0,3	95,7	3,5	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Gorlice
95,9	4,1	—	96,9	3,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Grybów
97,4	2,5	0,1	94,9	4,9	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Jasło
—	—	—	—	—	—	85,6	11,1	3,3	86,8	10,2	3,0	87,2	9,5	3,3	86,6	10,7	2,7	Kraków (v.)
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kraków a
93,3	6,7	—	93,0	5,6	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Limanowa
94,6	5,1	0,3	91,8	6,2	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mielec
94,8	4,4	0,8	94,7	3,9	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Myślenice
95,0	4,6	0,4	94,6	5,2	0,2	94,9	4,5	0,6	94,6	4,4	1,0	95,5	3,8	0,7	95,5	4,3	0,2	Nowy Sącz
95,1	4,7	0,2	91,3	6,3	2,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nowy Targ
96,7	3,0	0,3	93,8	4,6														

a Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Kraków.

Tabl. 3. PODZIAŁ MIESZKAŃ WEDŁUG LICZBY GOSPODARSTW (dok.) —

Powiaty	N a i o o m i e s z k a ń —																	
	ogółem — au total			1-izbowych — à 1 pièce			2-izbowych — à 2 pièces			3-izbowych — à 3 pièces			ogółem — au total			1-izbowych — à 1 pièce		
	b y ł o z a m i e s z k a n y c h p r z e z . . . g o s p o d a r s t w —																	
	I	2	3 i więcej et plus	I	2	3 i więcej et plus	I	2	3 i więcej et plus	I	2	3 i więcej et plus	I	2	3 i więcej et plus	I	2	3 i więcej et plus
	W i e ś — C a m p a g n e									Miasta poniżej 20000 mieszkańców —								
Ropczyce	98,2	1,7	0,1	98,5	1,4	0,1	96,7	3,1	0,2	95,6	3,2	1,2	98,3	1,5	0,2	98,8	1,2	—
Spisz-Orawa a	96,9	3,0	0,1	98,0	2,0	—	97,2	2,8	0,0	93,0	6,6	0,4	—	—	—	—	—	—
Tarnów	95,0	4,7	0,3	96,3	3,5	0,2	93,0	6,8	0,2	90,2	7,7	2,1	92,3	6,0	1,7	91,8	7,7	0,5
Wadowice	93,5	6,1	0,4	97,3	2,6	0,1	94,8	5,0	0,2	85,1	13,8	1,1	94,5	4,5	1,0	95,1	4,3	0,6
Wieliczka	93,9	5,7	0,4	95,7	4,1	0,2	94,1	5,6	0,3	87,4	10,9	1,7	94,9	4,2	0,9	98,8	1,2	—
Żywiec	94,9	4,7	0,4	96,5	3,3	0,2	94,8	5,0	0,2	89,6	9,5	0,9	94,6	4,8	0,6	94,3	5,3	0,4
WOJ. LWOWSKIE —																		
Bóbrka	97,0	2,7	0,3	98,3	1,6	0,1	96,5	3,2	0,3	95,2	4,7	0,1	93,6	5,7	0,7	95,3	4,1	0,6
Brzozów	96,1	3,6	0,3	97,9	2,0	0,1	94,6	5,1	0,3	89,6	7,0	3,4	96,9	2,6	0,5	97,8	1,8	0,4
Cieszanów	97,1	2,7	0,2	97,9	2,0	0,1	91,9	7,3	0,8	86,7	11,5	1,8	95,4	4,1	0,5	97,2	2,7	0,1
Dobromil	96,2	3,6	0,2	97,1	2,9	0,0	94,9	4,8	0,3	92,8	7,0	0,2	97,2	2,7	0,1	98,6	1,4	—
Drohobycz	93,4	5,8	0,8	96,9	2,9	0,2	85,8	13,2	1,0	77,0	19,6	3,4	83,0	9,3	7,7	80,4	9,8	9,8
Gródek Jagielloński	97,7	2,2	0,1	98,9	1,1	0,0	97,6	2,4	0,0	94,2	5,6	0,2	94,7	4,8	0,5	97,3	2,3	0,4
Jarosław	96,5	3,2	0,3	97,6	2,3	0,1	94,4	5,2	0,4	91,9	7,0	1,1	94,5	5,0	0,5	95,3	3,9	0,8
Janów	98,0	1,9	0,1	98,5	1,5	0,0	95,5	4,3	0,2	95,9	3,3	0,8	95,5	4,2	0,3	96,5	3,1	0,4
Kolbuszowa	96,3	3,6	0,1	97,1	2,9	0,0	92,6	7,4	—	90,0	9,6	0,4	94,2	4,9	0,9	97,1	2,4	0,5
Krosno	95,2	4,3	0,5	96,4	3,3	0,3	96,2	3,6	0,2	86,7	12,3	1,0	90,7	7,7	1,6	92,2	6,8	1,0
Lisko	96,9	2,8	0,3	97,6	2,3	0,1	95,3	4,2	0,5	91,8	6,4	1,8	89,6	9,3	1,1	92,8	6,0	1,2
Lwów (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lwów	95,3	4,3	0,4	97,5	2,4	0,1	95,4	4,4	0,2	89,2	10,0	0,8	94,4	5,0	0,6	95,5	3,8	0,7
Łańcut	96,9	2,9	0,2	98,0	1,9	0,1	96,0	3,8	0,2	89,0	9,8	1,2	90,2	8,0	1,8	92,4	6,2	1,4
Mościska	98,2	1,7	0,1	98,6	1,4	0,0	97,4	2,5	0,1	96,0	3,0	1,0	97,6	2,3	0,1	98,6	1,3	0,1
Nisko	96,3	3,5	0,2	97,5	2,5	0,0	93,7	6,0	0,3	83,8	13,7	2,5	82,6	15,8	1,6	91,4	8,4	0,2
Przemysł	96,0	3,8	0,2	97,3	2,6	0,1	95,3	4,5	0,2	92,5	6,7	0,8	98,1	1,2	0,7	97,6	1,6	0,8
Przeworsk	95,5	4,3	0,2	96,6	3,2	0,2	94,3	5,6	0,1	85,3	12,8	1,9	93,6	5,7	0,7	94,1	4,9	1,0
Rawa Ruska	97,6	2,2	0,2	98,3	1,6	0,1	90,5	8,9	0,6	90,6	7,1	2,3	93,7	5,5	0,8	96,5	3,0	0,5
Rudki	96,6	3,2	0,2	97,5	2,4	0,1	96,0	4,0	0,0	87,9	7,4	4,7	95,2	4,4	0,4	97,9	2,0	0,1
Rzeszów	96,6	3,2	0,2	97,5	2,4	0,1	94,3	5,3	0,4	88,8	9,7	1,5	95,8	4,1	0,1	97,3	2,5	0,2
Sambor	96,4	3,4	0,2	97,8	2,1	0,1	95,7	4,1	0,2	90,7	8,6	0,7	95,3	4,3	0,4	96,4	3,4	0,2
Sanok	96,2	3,3	0,5	98,7	1,2	0,1	96,2	3,6	0,2	85,4	12,4	2,2	93,1	6,0	0,9	94,3	4,8	0,9
Sokal	96,7	3,1	0,2	97,6	2,4	0,0	94,4	5,0	0,6	92,1	6,3	1,6	83,3	15,0	1,7	84,1	14,9	1,0
Stary Sambor	96,4	3,4	0,2	97,3	2,6	0,1	94,3	5,7	0,0	90,4	8,1	1,5	95,7	4,2	0,1	95,9	4,1	—
Strzyżów	95,8	4,0	0,2	97,0	2,9	0,1	94,5	5,4	0,1	91,8	8,2	—	96,9	3,1	—	94,8	5,2	—
Tarnobrzeg	96,8	2,9	0,3	97,6	2,3	0,1	96,8	3,1	0,1	89,2	9,7	1,1	92,5	6,5	1,0	97,9	1,7	0,4
Żółkiew	97,2	2,6	0,2	98,8	1,2	0,0	94,5	5,4	0,1	89,8	9,4	0,8	93,1	5,9	1,0	96,4	3,2	0,4
WOJ. STANISŁAWOWSKIE —																		
Bohorodczany	95,8	3,8	0,4	97,3	2,6	0,1	85,4	13,8	0,8	76,5	15,1	8,4	92,7	7,1	0,2	93,6	6,1	0,3
Dolina	93,8	5,7	0,5	96,7	3,2	0,1	83,6	15,7	0,7	86,7	9,3	4,0	93,0	6,1	0,9	98,1	1,8	0,1
Horodenka	97,1	2,7	0,2	98,2	1,7	0,1	94,5	5,3	0,2	92,3	4,7	3,0	95,5	3,9	0,6	96,4	3,2	0,4
Kalusz	96,9	2,9	0,2	98,0	1,9	0,1	92,2	7,6	0,2	92,0	6,1	1,9	94,5	5,1	0,4	98,6	1,4	—
Kołomyja	96,5	3,3	0,2	98,1	1,8	0,1	87,3	12,1	0,6	90,7	7,8	1,5	—	—	—	—	—	—
Kosów	94,9	4,9	0,2	98,2	1,7	0,1	86,7	12,8	0,5	81,4	15,3	3,3	85,1	12,7	2,2	97,9	1,5	0,6
Nadwórna	94,4	5,2	0,4	97,7	2,2	0,1	81,1	18,1	0,8	80,5	17,4	2,1	89,2	9,4	1,4	96,1	3,7	0,2
Peczeniżyn	97,3	2,5	0,2	98,1	1,8	0,1	92,6	6,7	0,7	93,1	5,2	1,7	97,6	2,2	0,2	98,8	1,2	—
Rohatyn	97,5	2,4	0,1	98,6	1,3	0,1	95,9	4,0	0,1	94,8	5,0	0,2	96,0	3,7	0,3	96,5	3,4	0,1
Skole	93,9	5,7	0,4	94,6	5,1	0,3	89,3	9,8	0,9	90,4	8,8	0,8	94,9	5,0	0,1	95,5	4,5	—
Stanisławów	95,2	4,5	0,3	97,0	2,9	0,1	87,8	11,6	0,6	91,1	6,5	2,4	93,0	6,1	0,0	94,8	4,7	0,5
Stryj	94,3	5,4	0,3	97,2	2,8	0,0	88,4	11,2	0,4	81,8	15,7	2,5	—	—	—	—	—	—
Sniatyn	96,2	3,6	0,2	97,1	2,8	0,1	93,0	6,7	0,3	93,2	5,6	1,2	96,2	3,6	0,2	98,5	1,5	—
Tłumacz	95,7	4,1	0,2	97,2	2,7	0,1	83,5	15,6	0,9	86,5	11,4	2,1	91,9	7,2	0,9	95,3	4,5	0,2
Turka	92,4	6,8	0,8	93,9	5,7	0,4	80,6	17,2	2,2	85,9	10,3	3,8	86,1	12,5	1,4	91,7	7,8	0,5
Żydaczów	95,4	4,4	0,2	98,1	1,8	0,1	90,9	9,0	0,1	89,8	9,9	0,3	90,5	8,5	1,0	96,0	3,7	0,3
WOJ. TARNOPOLSKIE —																		
Borszczów	96,0	3,7	0,3	98,4	1,5	0,1	95,0	4,9	0,1	85,4	10,6	4,0	91,8	7,3	0,9	95,3	4,5	0,2
Brody	93,4	6,3	0,3	95,6	4,3	0,1	88,2	11,4	0,4	84,1	13,0	2,9	94,0	5,5	0,5	95,0	4,4	0,6
Brzeżany	95,0	4,7	0,3	97,7	2,2	0,1	84,3	14,7	1,0	84,9	12,8	2,3	90,5	8,6	0,9	95,5	4,2	0,3
Buczacz	96,0	3,7	0,3	97,7	2,2	0,1	89,3	10,0	0,7	88,4	9,7	1,0	91,8	7,3	0,9	94,5	5,0	0,5
Czortków	93,1	6,7	0,2	97,3	2,7	0,0	85,9	13,9	0,2	93,2	4,7	2,1	88,9	9,8	1,3	96,1	3,4	0,5
Husiatyn	97,3	2,5	0,2	98,3	1,6	0,1	95,6	4,1	0,3	91,8	7,4	0,8	95,7	3,6	0,7	96,9	2,7	0,4
Kamionka Strumiłowa	96,7	3,2	0,1	97,5	2,4	0,1	93,6	6,1	0,3	94,7	4,4	0,9	95,6	3,9	0,5	96,4	3,1	0,5
Podhajce	96,6	3,1	0,3	97,6	2,2	0,2	90,9	8,6	0,5	87,3	7,5	5,2	97,2	2,5	0,3	98,4	1,4	0,2
Przemysłany	95,4	4,3	0,3	97,5	2,4	0,1	93,0											

RÉPARTITION DES LOGEMENTS D'APRÈS LE NOMBRE DE MÉNAGES (fin)

P o u r l o o l o g e m e n t s																		Arrondissements
2-izbowych — à 2 pièces			3-izbowych — à 3 pièces			ogółem — au total			1-izbowych — à 1 pièce			2-izbowych — à 2 pièces			3-izbowych — à 3 pièces			
n o m b r e d e l o g e m e n t s h a b i t é s p a r . . . m é n a g e s																		
1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus	1	2	3 i więcej et plus	
Villes au-dessous de 20 000 habitants						Miasta powyżej 20000 mieszkańców — Villes au-dessus de 20 000 habitants												
97,5	2,2	0,3	98,3	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ropczyce
92,6	4,7	2,7	93,2	4,0	2,8	92,1	6,6	1,3	93,3	5,5	1,2	93,8	5,3	0,9	92,0	6,8	1,2	Spisz-Orawa ^a
95,8	3,7	0,5	93,7	5,3	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Tarnów
96,1	3,5	0,4	94,9	3,7	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wadowice
94,8	4,8	0,4	95,2	3,6	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wieliczka
																		Zywiec
DÉP. DE LWÓW																		
94,0	5,5	0,5	91,4	8,1	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bóbrka
96,8	3,0	0,2	95,8	2,8	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Brzozów
95,3	4,7	—	90,4	7,5	2,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Cieszanów
98,5	1,5	—	96,5	2,6	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Dobromil
84,3	9,3	6,4	89,0	7,4	3,6	94,6	4,8	0,6	95,5	4,1	0,4	95,3	4,4	0,3	94,4	4,6	1,0	Drohobycz
95,5	4,4	0,1	94,1	5,6	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Gródek Jagielloński
94,8	5,0	0,2	94,2	5,5	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Jarosław
95,0	4,9	0,1	93,1	6,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Jaworów
94,6	4,7	0,7	91,3	7,5	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kolbuszowa
91,9	7,0	1,1	89,8	8,0	2,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Krosno
89,8	9,7	0,5	86,7	13,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lisko
—	—	—	—	—	—	87,6	9,8	2,6	90,7	7,3	2,0	89,9	8,2	1,9	86,8	10,7	2,5	Lwów (v.)
93,0	7,0	—	96,1	3,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lwów
90,2	8,9	0,9	90,9	6,6	2,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Łańcut
98,2	1,8	—	96,9	2,8	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mościska
74,7	23,8	1,5	76,5	18,7	4,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nisko
99,5	0,5	—	94,3	1,9	3,8	93,9	5,4	0,7	96,4	3,1	0,5	96,0	3,6	0,4	92,7	6,5	0,8	Przemyśl
94,1	5,7	0,2	90,1	8,8	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Przeworsk
92,6	6,7	0,7	89,1	10,0	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Rawa Ruska
93,6	6,3	0,1	91,7	6,1	2,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Rudki
94,9	5,0	0,1	93,2	6,4	0,4	94,6	4,6	0,8	95,1	4,2	0,7	95,5	4,2	0,3	93,9	5,2	0,9	Rzeszów
96,3	3,2	0,5	94,3	5,4	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sambor
93,6	5,9	0,5	93,6	5,3	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sanok
83,3	15,2	1,5	83,2	13,7	3,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sokal
95,7	4,2	0,1	95,4	4,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	StaryżSambor
98,7	1,3	—	98,0	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Strzyżów
91,5	8,0	0,5	90,3	8,1	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Tarnobrzeg
92,0	7,2	0,8	90,7	8,0	1,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Żółkiew
DÉP. DE STANISŁAWÓW																		
91,4	8,6	—	93,5	6,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bohorodczany
95,3	4,3	0,4	89,5	9,1	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Dolina
95,3	4,0	0,7	92,5	7,0	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Horodenka
93,3	6,4	0,3	93,5	5,6	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kalusz
—	—	—	—	—	—	94,4	5,1	0,5	97,0	2,8	0,2	95,2	4,6	0,2	93,2	6,3	0,5	Kołomyja
85,6	13,7	0,7	77,9	19,3	2,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kosów
84,7	14,2	1,1	86,0	11,8	2,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nadwórna
94,3	5,2	0,5	98,5	1,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Peczenizyn
95,7	4,2	0,1	94,6	4,0	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Rohatyn
95,7	4,1	0,2	95,4	4,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Skole
93,4	5,9	0,7	89,6	9,3	1,1	91,0	7,9	1,1	94,9	4,5	0,6	94,1	5,2	0,7	92,3	7,3	0,4	Stanisławów
—	—	—	—	—	—	93,9	5,6	0,5	94,4	5,2	0,4	96,1	3,6	0,3	93,7	5,9	0,4	Stryj
96,6	3,4	0,0	90,5	9,0	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sniatyn
92,1	6,9	1,0	83,9	14,8	1,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Tłumacz
79,4	19,1	1,5	78,6	18,2	3,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Turka
89,4	9,7	0,9	86,2	12,8	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Żydaczów
DÉP. DE TARNOPOL																		
91,6	8,0	0,4	87,4	11,8	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Borszczów
96,1	3,4	0,5	93,4	6,2	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Brody
92,3	7,5	0,2	87,2	11,1	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Brzeżany
90,8	8,1	1,1	85,4	13,5	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Buczacz
89,0	10,0	1,0	90,0	9,3	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Czortków
95,0	4,2	0,8	94,3	4,7	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Husiatyn
95,5	4,0	0,5	93,9	5,8	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kamionka Strumiłowa
96,6	3,2	0,2	95,5	3,6	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Podhajce
95,8	4,1	0,1	92,4	6,9	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Przemyślany
89,5	9,4	1,1	85,4	14,0	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Radziechów
92,3	7,4	0,3	88,3	9,8	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Skalat
94,4	5,3	0,3	94,3	5,0	0,7	91,2	7,7	1,1	94,5	5,0	0,5	93,1	6,3	0,6	88,3	10,7	1,0	Tarnopol
90,4	8,9	0,7	70,1	26,3	3,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Trembowla
96,0	3,8	0,2	96,8	3,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Zaleszczyki
93,5	6,4	0,1	84,6	14,7	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Zbaraż
90,7	8,1	1,2	58,1	38,5	3,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Zborów
91,6	8,3	0,1	87,1	12,3	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Złoczów
SILÉSIE DE CIESZYN																		
91,1	7,2	1,7	88,9	9,5	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bielsko (v.)
97,1	2,9	—	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bielsko
90,8	8,0	1,2	87,5	11,1	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Cieszyn

^a Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Spisz-Orawa.

Tabl. 4. ZALUDNIENIE MIESZKAŃ — PEUPLEMENT DES LOGEMENTS

Państwo Województwa Powiaty	Na 1 izbę przypadało osób — <i>Nombre de personnes par pièce</i>																		É t a t Départements Arrondissements			
	prze- ciętnie en moyen- ne	w mieszkaniach liczących izb <i>dans les logements composés de . . . pièces</i>						prze- ciętnie en moyen- ne	w mieszkaniach liczących izb <i>dans les logements composés de . . . pièces</i>													
		1	2	3	4	5	6-9		1	2	3	4	5	6-9	1	2	3	4	5	6-9		
	Wieś — <i>Campagne</i>							Miasta poniżej 20 000 mieszkańców <i>Villes au-dessous de 20 000 habitants</i>							Miasta powyżej 20 000 mieszkańców <i>Villes au-dessus de 20 000 habitants</i>							
Polska ^a	3,4	5,0	2,9	2,1	1,7	1,3	1,0	2,1	3,9	2,3	1,7	1,4	1,2	0,9	1,9	3,7	2,3	1,7	1,3	1,1	1,0	Pologne ^a
WOJEWÓDZTWA — DÉPARTEMENTS																						
M. st. Warszawa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,0	3,7	2,4	1,8	1,4	1,2	1,0	Ville de Varsovie
Warszawskie	3,2	4,9	3,0	2,2	1,8	1,3	1,0	2,4	3,9	2,4	1,7	1,4	1,2	1,0	2,1	3,6	2,2	1,6	1,3	1,2	0,9	Warszawa
Łódzkie	3,4	4,8	3,1	2,2	1,8	1,4	1,0	2,4	3,9	2,4	1,8	1,5	1,2	1,0	2,3	3,6	2,3	1,6	1,3	1,1	0,9	Łódź
Kieleckie	4,0	5,2	3,0	2,1	1,6	1,2	1,0	2,8	4,3	2,6	1,9	1,6	1,3	1,0	2,4	4,0	2,5	1,8	1,4	1,2	0,9	Kielce
Lubelskie	3,7	5,2	2,9	2,1	1,7	1,3	1,0	2,6	4,3	2,6	1,9	1,5	1,2	1,0	2,3	4,0	3,0	1,8	1,5	1,3	1,0	Lublin
Białostockie	3,1	5,0	2,8	2,0	1,7	1,4	1,0	2,0	3,9	2,3	1,7	1,4	1,2	1,0	1,7	3,4	2,1	1,6	1,3	1,2	1,1	Białystok
Nowogródzkie	4,2	5,3	3,0	2,1	1,7	1,4	1,1	2,1	4,5	2,5	1,9	1,6	1,5	1,3	—	—	—	—	—	—	—	Nowogródek
Okr. adm. Wileński ^b	4,2	5,2	3,1	2,2	1,7	1,5	1,1	2,2	4,6	2,6	1,8	1,5	1,3	1,1	—	—	—	—	—	—	—	Distr. adm. de Wilno ^b
Poleskie	4,3	5,3	3,2	2,1	1,7	1,4	1,2	2,3	4,5	2,5	1,8	1,6	1,4	1,2	1,9	3,9	2,3	1,8	1,6	1,5	1,3	Polesie
Wołyńskie	4,0	5,3	3,0	2,2	1,8	1,5	1,3	2,0	4,5	2,5	1,9	1,7	1,5	1,3	2,0	3,8	2,3	1,9	1,8	1,7	1,5	Wołyń
Poznańskie	2,3	4,3	2,8	2,1	1,7	1,3	1,0	1,5	3,0	2,1	1,5	1,2	1,0	0,8	1,4	2,7	1,9	1,5	1,2	1,0	0,9	Poznań
Pomorskie	2,0	4,1	2,5	1,9	1,6	1,4	1,0	1,4	3,0	2,0	1,5	1,2	1,0	0,8	1,2	1,9	1,6	1,4	1,1	1,0	0,8	Pomorze
Krakowskie	3,1	4,7	2,8	2,1	1,6	1,3	1,1	2,2	3,9	2,5	1,8	1,4	1,2	0,9	2,0	3,5	2,3	1,7	1,3	1,1	1,0	Kraków
Lwowskie	3,7	5,1	2,8	2,0	1,6	1,3	1,1	2,4	4,2	2,5	1,8	1,4	1,2	1,0	1,8	3,3	2,2	1,6	1,3	1,1	0,9	Lwów
Stanisławowskie	3,8	4,6	2,8	1,9	1,5	1,3	1,0	2,5	4,2	2,5	1,8	1,4	1,2	0,9	1,9	3,6	2,3	1,7	1,4	1,2	1,0	Stanisławów
Tarnopolskie	3,7	4,7	2,6	1,9	1,6	1,3	1,0	2,5	4,2	2,4	1,8	1,4	1,2	1,0	2,1	3,6	2,3	1,8	1,4	1,2	1,0	Tarnopol
Śląsk Cieszyński	2,6	3,8	2,6	2,1	1,8	1,4	1,0	1,6	3,1	2,1	1,5	1,2	1,1	0,9	—	—	—	—	—	—	—	Silésie de Cieszyn
POWIATY — ARRONDISSEMENTS																						
WOJ. WARSZAWSKIE — DÉP. DE WARSZAWA																						
Błonie	3,1	4,8	3,0	2,0	1,5	1,1	0,9	2,4	3,9	2,4	1,6	1,3	1,2	0,9	2,5	3,5	2,2	1,6	1,3	0,9	0,7	Błonie
Ciechanów	3,2	4,7	2,9	2,3	1,8	1,4	0,9	2,4	3,7	2,4	1,8	1,5	1,2	1,0	—	—	—	—	—	—	—	Ciechanów
Gostynin	3,4	4,8	3,1	2,3	1,8	1,2	0,9	2,3	3,9	2,4	1,8	1,4	1,1	1,1	—	—	—	—	—	—	—	Gostynin
Grójec	3,6	5,1	3,1	2,2	1,8	1,3	1,0	2,9	4,4	2,6	1,9	1,4	1,1	1,0	—	—	—	—	—	—	—	Grójec
Kutno	3,5	5,1	3,2	2,2	1,8	1,1	0,8	2,4	4,0	2,4	1,7	1,3	1,2	1,0	—	—	—	—	—	—	—	Kutno
Lipno	3,0	4,5	2,9	2,3	1,8	1,4	1,0	2,3	3,8	2,4	1,8	1,5	1,3	0,8	—	—	—	—	—	—	—	Lipno
Łowicz	3,6	4,9	3,1	2,1	1,8	1,3	1,1	2,3	3,9	2,3	1,6	1,3	1,2	0,9	—	—	—	—	—	—	—	Łowicz
Maków	3,1	4,7	3,0	2,3	1,8	1,3	0,9	2,6	4,0	2,5	1,8	1,5	1,5	1,1	—	—	—	—	—	—	—	Maków
Mińsk Mazowiecki	3,4	5,4	3,1	2,2	1,8	1,3	1,3	2,4	4,0	2,3	1,7	1,2	1,1	0,9	—	—	—	—	—	—	—	Mińsk Mazowiecki
Mława	3,1	4,5	2,8	2,1	1,7	1,3	0,9	2,2	3,6	2,3	1,8	1,4	1,2	1,0	—	—	—	—	—	—	—	Mława
Niesza	2,9	4,6	3,0	2,3	2,1	1,5	1,1	2,0	3,4	2,2	1,7	1,3	1,1	0,9	—	—	—	—	—	—	—	Niesza
Płock	3,2	4,9	2,9	2,3	1,9	1,3	0,9	2,9	4,2	2,5	2,0	1,5	1,4	0,7	1,9	3,7	2,2	1,6	1,3	1,2	1,0	Płock
Płońsk	3,3	5,1	3,1	2,3	2,0	1,5	0,9	2,7	4,2	2,4	1,8	1,4	1,0	1,2	—	—	—	—	—	—	—	Płońsk
Przasnysz	3,2	4,7	2,9	2,2	1,9	1,5	0,7	2,5	3,9	2,4	1,8	1,3	1,2	0,9	—	—	—	—	—	—	—	Przasnysz
Pułtusk	3,4	5,0	3,0	2,3	1,9	1,3	0,9	2,6	4,0	2,5	1,8	1,5	1,2	1,0	—	—	—	—	—	—	—	Pułtusk
Radzymin	3,3	4,9	3,0	2,1	1,6	1,1	0,9	2,3	4,0	2,4	1,9	1,4	1,1	0,9	—	—	—	—	—	—	—	Radzymin
Rawa	4,0	5,2	3,1	2,2	1,7	1,2	1,0	2,9	4,3	2,5	1,9	1,6	1,2	0,8	—	—	—	—	—	—	—	Rawa
Rypin	3,2	4,8	3,0	2,3	1,9	1,5	0,9	2,1	3,7	2,3	1,7	1,5	1,3	1,2	—	—	—	—	—	—	—	Rypin
Sierpc	3,1	4,5	2,9	2,2	1,9	1,4	1,0	2,3	3,7	2,4	1,7	1,5	1,2	0,9	—	—	—	—	—	—	—	Sierpc
Skierniewice	3,8	5,1	3,1	2,3	1,8	1,5	0,9	2,2	3,6	2,2	1,6	1,2	1,1	1,0	—	—	—	—	—	—	—	Skierniewice
Sochaczew	3,4	4,9	2,9	2,2	1,8	1,3	1,0	2,9	4,3	2,5	1,8	1,4	1,3	1,1	—	—	—	—	—	—	—	Sochaczew
Warszawa	2,8	4,4	2,7	1,9	1,6	1,2	0,9	2,2	3,8	2,3	1,6	1,4	1,0	1,0	—	—	—	—	—	—	—	Warszawa
Włocławek	3,1	4,9	3,0	2,4	2,0	1,7	1,1	2,6	4,1	2,6	1,9	1,7	1,2	1,0	2,2	3,7	2,3	1,6	1,4	1,2	1,0	Włocławek
WOJ. ŁÓDZKIE — DÉP. DE ŁÓDŹ																						
Brzeziny	3,2	4,6	2,9	2,1	1,7	1,3	1,0	2,4	3,8	2,5	1,8	1,4	1,1	0,9	2,2	3,6	2,3	1,6	1,3	1,0	0,8	Brzeziny
Kalisz	3,4	4,7	3,2	2,3	1,8	1,4	1,0	2,4	3,7	2,5	1,8	1,5	1,4	1,0	2,1	3,7	2,4	1,7	1,3	1,1	0,9	Kalisz
Koło	3,0	4,4	3,0	2,3	2,0	1,4	1,1	2,3	3,9	2,3	1,8	1,4	1,2	0,9	—	—	—	—	—	—	—	Koło
Konin	3,2	4,4	3,1	2,4	2,0	1,6	1,2	2,3	3,8	2,3	1,8	1,4	1,2	1,0	—	—	—	—	—	—	—	Konin
Łask	3,4	4,8	3,1	2,2	1,8	1,5	1,1	2,6	4,2	2,5	1,9	1,3	1,3	1,0	2,2	3,5	2,1	1,6	1,3	1,1	0,9	Łask
Łęczyca	3,4	4,7	3,2	2,3	1,9	1,4	1,1	2,4	3,9	2,4	1,8	1,5	1,2	0,9	—	—	—	—	—	—	—	Łęczyca
Łódź (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,3	3,6	2,3	1,6	1,3	1,1	1,0	Łódź (v.)
Łódź	2,9	4,3	2,8	2,0	1,7	1,3	1,0	2,3	3,7	2,2	1,7	1,3	1,2	0,8	2,3	3,6	2,2	1,5	1,2	1,1	0,9	Łódź
Piotrków	3,5	4,9	3,0	2,2	1,7	1,2	0,9	—	—	—	—	—	—	—	2,1	3,9	2,4	1,7	1,3	1,1	0,9	Piotrków
Radomsko	3,9	5,2	3,1	2,1	1,6	1,2	0,9	2,7	4,3	2,6	1,9	1,5	1,2	1,0	—	—	—	—	—	—	—	Radomsko
Sieradz	3,7	5,0	3,2	2,3	1,9	1,3	1,1	2,4	4,0	2,4	1,7	1,4	1,2	0,9	—	—	—	—	—	—	—	Sieradz
Słupca	3,1	4,4	3,0	2,3	1,9	1,3	1,0	2,3	3,7	2,5	1,8	1,5	1,2	1,0	—	—	—	—	—	—	—	Słupca
Turek	3,4	4,6	3,2	2,4	1,8	1,5	1,1	2,5	4,0	2,5	1,8	1,5	1,3	1,0	—	—	—	—	—	—	—	Turek
Wieluń	3,6																					

Tabl. 4. ZALUDNIENIE MIESZKAŃ (c. d.) — PEUPLEMENT DES LOGEMENTS (suite)

Na 1 izbę przypadało osób — <i>Nombre de personnes par pièce</i>																																			
Powiaty	w mieszkaniach liczących izb <i>dans les logements composés de ... pièces</i>												w mieszkaniach liczących izb <i>dans les logements composés de ... pièces</i>												Arrondissements										
	prze- ciętne <i>en moyen- ne</i>						prze- ciętne <i>en moyen- ne</i>						prze- ciętne <i>en moyen- ne</i>																						
	1	2	3	4	5	6—9	1	2	3	4	5	6—9	1	2	3	4	5	6—9																	
Wieś — <i>Campagne</i>												Miasta poniżej 20 000 mieszkańców <i>Villes au-dessous de 20 000 habitants</i>												Miasta powyżej 20 000 mieszkańców <i>Villes au-dessus de 20 000 habitants</i>											
WOJ. LUBELSKIE — DÉP. DE LUBLIN																																			
Biała	3,0	4,6	2,6	2,0	1,7	1,3	0,8	2,1	3,7	2,2	1,8	1,4	1,2	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Biała						
Biłgoraj	4,6	5,3	3,0	2,1	1,6	1,5	0,9	2,2	3,8	2,6	1,7	1,5	1,1	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Biłgoraj						
Chelm	3,9	5,3	3,0	2,2	1,9	1,3	1,0	—	—	—	—	—	—	—	2,4	4,1	2,4	1,9	1,6	1,2	0,9	—	—	—	—	—	—	—	Chelm						
Garwolin	3,9	5,2	3,0	2,1	1,6	1,3	0,9	2,9	4,4	2,6	1,8	1,5	1,2	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Garwolin						
Hrubieszów	3,9	5,3	2,9	2,2	1,7	1,3	0,9	2,5	4,0	2,4	1,9	1,5	1,2	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Hrubieszów						
Janów	4,2	5,5	3,1	2,2	1,7	1,2	1,0	3,1	4,6	2,8	1,9	1,5	1,1	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Janów						
Konstantynów	3,0	4,6	2,7	2,0	1,7	1,5	1,0	2,5	4,1	2,4	1,9	1,7	1,2	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Konstantynów						
Krasnystaw	4,4	5,5	3,1	2,3	1,9	1,3	1,1	3,2	4,7	2,8	1,9	1,6	1,4	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Krasnystaw						
Lubartów	3,7	5,1	3,0	2,2	1,6	1,3	0,9	2,8	4,5	2,7	1,9	1,5	1,3	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lubartów						
Lublin (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,4	4,0	2,4	1,9	1,5	1,3	1,0	—	—	—	—	—	—	—	Lublin (v.)						
Lublin ^a	4,3	5,6	3,2	2,3	1,8	1,3	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lublin ^a						
Łuków	3,5	5,1	2,9	2,1	1,7	1,5	0,9	2,6	4,2	2,5	1,8	1,5	1,3	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Łuków						
Puławy	3,8	5,3	3,0	2,1	1,7	1,1	0,9	2,6	4,2	2,5	1,6	1,4	1,3	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Puławy						
Radzyń	3,1	4,7	2,7	2,1	1,8	1,3	0,9	2,2	4,0	2,4	1,8	1,5	1,1	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Radzyń						
Siedlce	2,8	4,6	2,6	2,0	1,7	1,3	1,0	2,7	4,2	2,6	2,0	1,4	1,2	0,6	2,1	3,8	2,4	1,8	1,5	1,2	1,0	—	—	—	—	—	—	—	Siedlce						
Sokołów	2,8	4,5	2,6	1,9	1,6	1,2	0,9	2,8	4,3	2,6	1,9	1,4	1,1	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sokołów						
Tomaszów	4,3	5,4	3,1	2,1	1,6	1,2	1,0	2,9	4,4	2,8	1,9	1,7	1,4	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Tomaszów						
Węgrów	2,9	4,6	2,8	2,1	1,7	1,3	1,0	2,7	4,4	2,5	1,7	1,5	1,3	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Węgrów						
Włodawa	3,6	5,0	2,9	2,2	1,8	1,4	1,2	2,8	4,6	2,7	2,1	1,7	1,4	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Włodawa						
Zamość	4,2	5,6	3,2	2,2	1,7	1,4	1,0	2,7	4,3	2,6	2,0	1,6	1,3	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Zamość						
WOJ. BIAŁOSTOCKIE — DÉP. DE BIALYSTOK																																			
Augustów	3,0	4,9	2,9	2,1	1,6	1,3	1,0	1,9	3,6	2,5	1,6	1,3	1,0	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Augustów						
Białowieża ^b	3,5	5,1	3,0	2,1	1,5	1,4	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Białowieża ^b						
Białystok	2,8	4,8	2,8	2,0	1,5	1,3	1,0	2,0	3,9	2,3	1,7	1,4	1,2	1,0	1,7	3,3	2,0	1,6	1,3	1,2	1,1	—	—	—	—	—	—	—	Białystok						
Bielsk	2,6	4,4	2,5	1,8	1,6	1,3	1,0	1,9	4,0	2,3	1,7	1,4	1,2	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bielsk						
Grodno	3,8	5,2	2,9	2,0	1,6	1,4	1,1	1,8	4,7	2,4	1,8	1,5	1,3	1,1	1,6	3,5	2,1	1,6	1,3	1,2	1,0	—	—	—	—	—	—	—	Grodno						
Kolno	3,4	5,1	2,9	2,1	1,7	1,3	0,9	2,5	4,0	2,6	1,9	1,4	1,1	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kolno						
Łomża	3,1	5,0	2,9	2,2	1,9	1,5	1,1	2,2	3,8	2,3	1,8	1,5	1,2	0,8	1,8	3,6	2,2	1,7	1,4	1,2	1,0	—	—	—	—	—	—	—	Łomża						
Ostrołęka	3,2	5,0	2,9	2,2	1,6	1,3	1,0	2,6	4,2	2,5	2,0	1,6	1,2	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ostrołęka						
Ostrów	3,0	4,8	2,9	2,1	1,7	1,4	0,9	2,4	4,0	2,4	1,8	1,5	1,2	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ostrów						
Sejny	3,6	5,2	3,0	2,2	1,9	1,2	1,1	1,6	2,9	2,0	1,4	1,4	1,0	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sejny						
Sokółka	3,1	4,9	2,8	2,1	1,7	1,4	1,2	2,0	4,3	2,5	1,7	1,4	1,2	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sokółka						
Suwałki	3,2	5,1	3,0	2,3	1,7	1,4	1,1	1,5	3,0	2,0	1,5	1,2	1,0	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Suwałki						
Szczuczyn	3,2	4,9	3,0	2,2	1,8	1,4	0,9	1,9	3,6	2,2	1,6	1,3	1,1	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Szczuczyn						
Wołkowysk	3,9	5,2	2,9	2,0	1,7	1,4	1,1	1,9	4,3	2,4	1,8	1,5	1,4	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wołkowysk						
Wysokie Maz.	2,5	4,7	2,7	2,0	1,7	1,5	1,0	2,1	3,7	2,3	1,9	1,5	1,1	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wysokie Maz.						
WOJ. NOWOGRÓDZKIE — DÉP. DE NOWOGRÓDEK																																			
Baranowicze	3,7	5,3	3,0	2,1	1,8	1,6	1,3	2,0	4,5	2,5	1,9	1,7	1,6	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Baranowicze						
Lida	4,1	5,2	3,0	2,1	1,7	1,4	1,0	2,1	4,3	2,4	1,8	1,6	1,5	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lida						
Nieśwież	4,1	5,3	3,0	2,1	1,7	1,5	1,1	2,1	4,7	2,6	2,0	1,8	1,6	1,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nieśwież						
Nowogródek	4,4	5,3	3,2	2,3	1,9	1,5	1,3	1,9	4,1	2,3	1,8	1,6	1,5	1,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nowogródek						
Stonim	4,2	5,2	2,9	2,0	1,6	1,4	1,2	1,9	3,9	2,4	1,7	1,5	1,2	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Stonim						
Stołpce	4,0	5,6	3,1	2,2	1,8	1,5	1,3	1,9	4,6	2,6	1,8	1,5	1,4	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Stołpce						
Wołożyn	4,4	5,2	3,1	2,2	1,7	1,3	1,0	2,8	5,4	2,9	2,2	1,5	1,5	1,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wołożyn						
OKR. ADM. WILEŃSKI — DISTR. ADM. DE WILNO																																			
Brasław ^d	3,9	5,0	3,0	2,1	1,7	1,5	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Brasław ^d						
Duniłowicze	4,2	5,1	3,1	2,2	1,6	1,4	1,0	2,5	4,9	3,0	2,1	1,7	1,5	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Duniłowicze						
Dzisna	4,3	5,3	3,1	2,2	1,8	1,6	1,1	2,1	4,5	2,4	1,8	1,5	1,3	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Dzisna						
Wilejka	4,1	5,4	3,2	2,3	1,8	1,5	1,2	2,2	4,6	2,6	1,8	1,5	1,3	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wilejka						
WOJ. POLESKIE — DÉP. DE POLESIE																																			
Brześć n/Bugiem	3,9	5,0	2,8	2,0	1,7	1,4	1,2	2,1	4,3	2,5	1,9	1,7	1,6	1,3	2,1	3,9	2,4	1,9	1,7	1,6	1,3	—	—	—	—	—	—	—	Brześć n/Bugiem						
Drohiczyn	4,2	5,2	3,1	2,1	1,8	1,5	1,1	2,8	5,4	2,9	2,0	1,7	1,5	1,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Drohiczyn						
Kamień Koszyrski	4,8	5,4	3,1	2,1	1,7	1,4	1,1	—	—	—																									

Tabl. 4. ZALUDNIENIE MIESZKAŃ (c. d.) — *PEUPLEMENT DES LOGEMENTS (suite)*

Na 1 izbę przypadało osób — <i>Nombre de personnes par pièce</i>																						Arrondissements			
Powiaty	prze- ciennie <i>en moyen- ne</i>						w mieszkaniach liczących izb <i>dans les logements composés de ... pièces</i>						prze- ciennie <i>en moyen- ne</i>						w mieszkaniach liczących izb <i>dans les logements composés de ... pièces</i>						
	I 2 3 4 5 6-9						I 2 3 4 5 6-9						I 2 3 4 5 6-9						I 2 3 4 5 6-9						
	Wieś — <i>Campagne</i>						Miasta poniżej 20 000 mieszkańców <i>Villes au-dessous de 20 000 habitants</i>						Miasta powyżej 20 000 mieszkańców <i>Villes au-dessus de 20 000 habitants</i>												
WOJ. POZNAŃSKIE — <i>DÉP. DE POZNAŃ</i>																									
Bydgoszcz (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,2	2,0	1,7	1,4	1,1	0,9	0,8	Bydgoszcz (v.)	
Bydgoszcz	1,9	4,5	2,6	1,9	1,6	1,3	1,0	1,3	2,6	1,9	1,4	1,1	1,0	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bydgoszcz	
Chodzież	1,8	4,1	2,5	1,9	1,5	1,3	1,0	1,4	2,5	2,0	1,5	1,2	1,0	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Chodzież	
Czarnków	2,0	3,7	2,5	1,9	1,6	1,2	0,9	1,2	2,7	1,8	1,3	1,0	0,9	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Czarnków	
Gniezno	2,1	4,3	2,9	2,2	1,7	1,4	1,0	1,6	3,4	2,1	1,6	1,3	1,2	0,9	1,5	2,9	2,2	1,5	1,2	1,0	0,9	—	Gniezno		
Gostyń	2,5	4,3	3,0	2,3	1,8	1,3	0,9	1,6	3,2	2,1	1,6	1,3	1,2	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Gostyń	
Grodzisk	2,4	4,1	2,9	2,2	1,8	1,3	1,0	1,6	2,9	2,1	1,5	1,2	1,1	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Grodzisk	
Inowrocław	2,2	4,5	3,0	2,1	1,7	1,3	0,9	1,6	3,4	2,4	1,7	1,3	1,1	0,8	1,6	3,1	2,2	1,6	1,2	1,1	0,9	—	Inowrocław		
Jarocin	2,6	4,6	3,0	2,3	1,8	1,4	1,0	1,6	3,0	2,2	1,7	1,3	1,1	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Jarocin	
Kępno	2,5	4,0	2,8	2,2	1,7	1,3	1,2	1,5	2,6	2,1	1,5	1,1	1,1	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kępno	
Kościan	2,5	4,4	2,9	2,4	1,9	1,6	1,0	1,7	3,1	2,1	1,6	1,3	1,2	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kościan	
Koźmin	2,8	5,0	3,1	2,4	1,8	1,4	0,9	1,6	2,9	2,1	1,7	1,3	1,1	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Koźmin	
Krotoszyn	2,6	4,6	3,1	2,4	1,8	1,4	1,0	1,5	3,0	2,0	1,5	1,1	1,0	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Krotoszyn	
Leszno	2,0	4,0	2,6	1,9	1,5	1,3	1,0	1,3	2,6	1,9	1,4	1,2	1,0	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Leszno	
Międzychód	2,0	4,0	2,5	2,0	1,6	1,3	1,0	1,3	2,8	1,8	1,4	1,1	0,9	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Międzychód	
Mogilno	2,3	4,4	2,9	2,2	1,8	1,5	1,1	1,7	3,3	2,4	1,6	1,2	1,1	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mogilno	
Nowy Tomyśl	2,0	3,6	2,4	1,9	1,5	1,3	1,0	1,3	2,7	1,9	1,4	1,2	1,0	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nowy Tomyśl	
Oborniki	2,1	4,4	2,8	2,1	1,7	1,4	1,0	1,4	3,0	2,1	1,5	1,2	1,0	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Oborniki	
Odolanów	2,5	4,4	2,9	2,2	1,8	1,3	1,0	1,7	2,9	2,2	1,7	1,3	1,1	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Odolanów	
Ostrów	2,5	4,3	2,9	2,2	1,6	1,2	0,9	1,5	3,1	2,2	1,5	1,3	1,1	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ostrów	
Ostrzeszów	2,7	4,1	3,0	2,3	1,8	1,3	1,0	1,7	3,3	2,4	1,7	1,3	1,1	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ostrzeszów	
Pleszew	2,6	4,7	3,1	2,3	1,9	1,4	1,1	1,6	3,1	2,1	1,7	1,3	1,1	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Pleszew	
Poznań (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,4	2,7	2,1	1,6	1,2	1,1	0,9	—	Poznań (v.)		
Poznań—wschód	2,2	3,9	2,7	2,1	1,7	1,3	1,0	1,6	3,2	2,1	1,5	1,2	1,1	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Poznań—est	
Poznań—zachód	2,3	3,9	2,8	2,1	1,7	1,3	0,9	1,8	3,2	2,3	1,7	1,3	1,2	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Poznań—ouest	
Rawicz	2,3	3,7	2,7	2,1	1,6	1,4	0,9	1,3	2,4	1,8	1,3	1,1	0,9	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Rawicz	
Strzelno	2,4	4,1	3,0	2,2	1,8	1,5	1,0	1,6	3,2	2,3	1,6	1,3	1,1	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Strzelno	
Szamotuły	2,3	4,3	2,8	2,2	1,6	1,3	0,9	1,5	3,1	2,2	1,5	1,2	1,0	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Szamotuły	
Szubin	2,1	4,6	2,8	2,0	1,7	1,3	1,0	1,3	3,1	2,1	1,5	1,2	1,1	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Szubin	
Śmigiel	2,3	4,0	2,7	2,2	1,8	1,4	0,9	1,6	2,8	2,1	1,6	1,3	1,0	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Śmigiel	
Śrem	2,4	4,3	2,9	2,3	1,9	1,4	1,0	1,6	2,9	2,2	1,6	1,2	1,1	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Śrem	
Środa	2,5	4,6	2,9	2,3	1,9	1,4	1,1	1,7	3,2	2,4	1,7	1,4	1,0	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Środa	
Wągrowiec	2,3	5,1	3,0	2,2	1,7	1,4	0,9	1,6	3,5	2,3	1,6	1,2	1,1	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wągrowiec	
Witkowo	2,5	4,7	3,0	2,3	1,8	1,3	0,9	1,6	3,0	2,4	1,6	1,3	0,9	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Witkowo	
Wolsztyn	2,0	3,5	2,4	1,9	1,6	1,2	1,0	1,4	2,7	1,8	1,4	1,2	0,9	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wolsztyn	
Września	2,4	4,2	2,9	2,2	1,8	1,3	1,0	1,6	3,1	2,2	1,6	1,3	1,0	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Września	
Wyrzysk	2,0	4,6	2,7	1,9	1,6	1,3	0,9	1,3	3,0	1,9	1,5	1,2	1,0	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wyrzysk	
Znin	2,3	4,3	2,9	2,2	1,8	1,4	1,1	1,6	3,6	2,3	1,6	1,4	1,1	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Znin	
WOJ. POMORSKIE — <i>DÉP. DE POMORZE</i>																									
Brodnica	2,1	4,1	2,6	2,0	1,7	1,3	0,9	1,5	3,2	2,1	1,5	1,2	1,0	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Brodnica	
Chełmno	2,0	4,0	2,6	1,9	1,6	1,3	1,0	1,3	2,4	1,9	1,3	1,0	0,9	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Chełmno	
Chojnice	2,1	4,4	2,5	2,1	1,7	1,4	1,0	1,2	2,6	1,8	1,4	1,1	1,0	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Chojnice	
Działdowo	2,2	4,3	2,7	2,0	1,7	1,4	1,0	1,4	3,1	2,0	1,3	1,2	1,1	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Działdowo	
Gniew	2,0	3,9	2,3	1,9	1,6	1,3	1,0	1,3	2,9	1,7	1,3	1,2	1,0	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Gniew	
Grudziądz (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,2	2,0	1,6	1,4	1,1	0,9	0,8	—	—	Grudziądz (v.)	
Grudziądz	1,9	4,0	2,5	1,8	1,6	1,3	1,0	1,4	3,1	1,9	1,5	1,3	1,1	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Grudziądz	
Kartuzy	2,3	4,4	2,8	2,2	1,8	1,4	1,0	1,4	2,7	2,1	1,6	1,3	1,0	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kartuzy	
Kościerzyna	2,1	4,1	2,6	2,0	1,7	1,4	1,0	1,5	3,5	2,1	1,5	1,3	1,1	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kościerzyna	
Lubawa	2,3	4,1	2,7	2,1	1,8	1,4	1,0	1,4	3,3	2,0	1,5	1,4	1,0	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lubawa	
Puck	2,0	4,8	2,6	1,9	1,6	1,4	1,0	1,5	3,0	1,9	1,5	1,2	1,2	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Puck	
Sępólno	1,9	4,5	2,5	1,9	1,7	1,4	1,1	1,3	2,8	1,7	1,4	1,2	1,0	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sępólno	
Starogard	1,8	4,0	2,2	1,8	1,6	1,4	1,0	1,6	3,4	2,1	1,6	1,2	1,0	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Starogard	
Świecie	1,8	3,5	2,3	1,8	1,5	1,3	0,9	1,4	2,8	2,0	1,4	1,1	1,0	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Świecie	
Tczew	2,0	4,1	2,5	1,7	1,4	1,1	0,8	1,4	3,0	1,7	1,4	1,2	1,0	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Tczew	
Toruń (m.)	—	—	—	—																					

Tabl. 4. ZALUDNIENIE MIESZKAN (dok.) — *PEUPLEMENT DES LOGEMENTS (fin)*

Na 1 izbę przypadło osób — <i>Nombre de personnes par pièce</i>																										
Powiaty	prze- cięcie en moyen- ne	w mieszkaniach liczących izb dans les logements composés de ... pièces						prze- cięcie en moyen- ne	w mieszkaniach liczących izb dans les logements composés de ... pièces						prze- cięcie en moyen- ne	w mieszkaniach liczących izb dans les logements composés de ... pièces						Arrondissements				
		1	2	3	4	5	6—9		1	2	3	4	5	6—9		1	2	3	4	5	6—9					
		Wieś — <i>Campagne</i>							Miasta poniżej 20 000 mieszkańców <i>Villes au-dessous de 20 000 habitants</i>							Miasta powyżej 20 000 mieszkańców <i>Villes au-dessus de 20 000 habitants</i>										
Ropczyce	4,2	4,9	3,0	1,9	1,6	1,4	1,0	2,3	4,0	2,4	1,8	1,4	1,2	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ropczyce	
Spisz-Orawa ^a	2,4	4,4	2,3	1,6	1,3	1,0	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Spisz-Orawa ^a
Tarnów	3,7	4,8	2,9	2,1	1,5	1,3	1,1	2,4	3,7	2,5	1,8	1,3	1,4	1,0	2,1	3,5	2,4	1,8	1,4	1,2	0,9	—	—	—	Tarnów	
Wadowice	2,6	4,0	2,7	2,0	1,7	1,2	1,1	1,9	3,6	2,3	1,7	1,4	1,2	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wadowice
Wieliczka	3,0	4,4	2,9	2,2	1,7	1,4	1,3	2,0	3,1	2,5	1,8	1,5	1,2	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wieliczka
Żywiec	3,1	4,7	2,8	2,0	1,4	1,2	0,9	2,2	3,8	2,6	1,8	1,3	1,2	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Żywiec
WOJ. LWOWSKIE — <i>DÉP. DE L'ŹÓW</i>																										
Bóbrka	3,3	5,0	2,9	2,1	1,5	1,2	1,0	2,6	4,5	2,6	1,9	1,3	1,1	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bóbrka
Brzozów	3,4	4,8	2,7	1,9	1,6	1,4	1,2	2,2	3,8	2,5	1,9	1,5	1,4	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Brzozów
Cieszanów	4,8	5,5	3,0	1,9	1,6	1,3	1,2	2,9	4,6	2,4	1,8	1,6	1,4	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Cieszanów
Dobromil	4,0	5,4	3,0	2,0	1,6	1,3	1,0	2,3	4,4	2,6	1,8	1,4	1,1	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Dobromil
Drohobycz	3,9	5,1	2,9	2,1	1,7	1,3	1,1	2,6	4,1	2,7	1,9	1,4	1,2	1,0	2,1	3,7	2,4	1,7	1,4	1,1	0,9	—	—	—	—	Drohobycz
Gródek Jagiell.	3,2	5,1	2,8	2,0	1,5	1,1	1,0	2,5	4,4	2,5	1,7	1,4	1,4	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Gródek Jagiell.
Jarosław	4,1	5,2	3,0	2,1	1,6	1,2	1,1	2,2	3,8	2,4	1,7	1,4	1,1	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Jarosław
Jaworów	4,7	5,5	3,0	2,0	1,6	1,3	1,2	2,9	4,2	2,3	1,8	1,3	1,3	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Jaworów
Kolbuszowa	4,2	5,0	2,9	1,9	1,4	1,0	0,8	2,3	4,0	2,5	1,8	1,4	1,1	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kolbuszowa
Krosno	2,8	4,6	2,6	1,9	1,7	1,3	1,1	2,0	3,3	2,4	1,8	1,4	1,2	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Krosno
Lisko	4,6	5,8	3,0	2,2	1,7	1,6	1,2	2,5	4,6	2,6	1,9	1,5	1,4	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lisko
Lwów (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,7	3,2	2,1	1,6	1,2	1,1	0,9	—	—	—	—	Lwów (v.)
Lwów	2,8	4,5	2,6	2,0	1,5	1,2	1,1	2,9	4,3	2,5	1,6	1,5	1,1	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lwów
Łańcut	3,4	4,7	2,6	1,9	1,6	1,2	1,1	2,2	4,1	2,4	1,8	1,5	1,4	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Łańcut
Mościska	4,1	5,4	2,9	2,0	1,4	1,3	1,0	2,4	4,1	2,5	1,8	1,4	1,1	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mościska
Nisko	4,3	5,2	2,9	2,1	1,5	1,2	1,2	2,9	4,6	2,9	1,9	1,8	1,3	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nisko
Przemyśl	3,4	5,0	2,8	2,0	1,5	1,3	1,1	2,2	3,8	2,2	1,6	1,5	—	0,9	1,9	3,3	2,2	1,7	1,3	1,1	0,9	—	—	—	—	Przemyśl
Przeworsk	3,8	5,0	2,8	2,1	1,6	1,1	1,0	2,3	4,2	2,6	1,9	1,5	1,4	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Przeworsk
Rawa Ruska	4,7	5,2	2,9	2,0	1,4	1,3	1,2	2,8	4,3	2,5	1,9	1,6	1,4	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Rawa Ruska
Rudki	4,0	5,1	2,9	2,0	1,7	1,2	0,9	2,8	4,5	2,6	1,9	1,3	1,4	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Rudki
Rzeszów	4,0	4,7	2,9	1,9	1,5	1,4	1,0	2,8	4,7	2,6	1,8	1,3	1,2	0,8	2,1	3,7	2,4	1,8	1,4	1,2	0,9	—	—	—	—	Rzeszów
Sambor	3,5	5,0	2,8	2,0	1,6	1,4	1,1	2,1	3,8	2,4	1,7	1,3	1,1	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sambor
Sanok	3,3	5,3	2,8	2,0	1,6	1,4	1,1	2,0	3,5	2,4	1,8	1,5	1,2	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sanok
Sokal	4,1	5,2	2,9	1,9	1,6	1,2	1,1	2,7	4,4	2,7	2,0	1,6	1,4	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sokal
Stary Sambor	4,2	5,3	2,9	2,1	1,6	1,3	1,1	2,3	4,1	2,4	1,8	1,4	1,1	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Stary Sambor
Strzyżów	3,6	4,9	2,8	1,9	1,6	1,5	1,2	2,1	3,7	2,2	1,8	1,4	1,3	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Strzyżów
Tarnobrzeg	3,4	4,7	2,6	1,8	1,4	1,2	1,0	2,2	3,8	2,4	1,9	1,5	1,2	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Tarnobrzeg
Żółkiew	3,9	5,1	3,0	2,1	1,6	1,5	0,9	2,5	4,1	2,5	1,7	1,5	1,2	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Żółkiew
WOJ. STANISŁAWOWSKIE — <i>DÉP. DE STANISŁAWÓW</i>																										
Bohorodczany	4,0	4,4	2,8	2,0	1,5	1,5	1,0	2,9	4,3	2,7	1,8	1,3	—	1,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bohorodczany
Dolina	3,8	4,7	2,9	2,0	1,6	1,1	0,9	2,3	4,1	2,5	1,8	1,5	1,2	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Dolina
Horodenka	3,5	4,3	2,5	1,8	1,3	1,1	1,0	2,8	4,1	2,5	1,7	1,3	1,0	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Horodenka
Kaluż	3,9	4,7	2,8	1,9	1,4	1,5	0,9	2,3	4,0	2,5	1,7	1,4	1,3	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kaluż
Kołomyja	3,8	4,4	2,8	1,8	1,4	1,1	1,0	—	—	—	—	—	—	—	2,1	3,8	2,4	1,8	1,4	1,2	1,0	—	—	—	—	Kołomyja
Kosów	3,3	4,1	2,6	1,8	1,4	1,1	0,9	2,0	4,0	2,3	1,7	1,4	1,2	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kosów
Nadwórna	3,6	4,3	2,8	2,0	1,6	1,2	1,0	2,7	4,3	2,6	1,8	1,5	1,1	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nadwórna
Peczeniżyn	3,7	4,2	2,5	1,7	1,3	1,1	0,8	3,1	4,2	2,5	1,7	1,3	1,0	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Peczeniżyn
Rohatyn	3,5	4,7	2,8	1,9	1,5	1,2	1,1	2,7	4,0	2,4	1,8	1,4	1,4	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Rohatyn
Skole	4,2	5,1	2,9	1,9	1,5	1,2	1,0	2,1	3,7	2,4	1,6	1,4	1,1	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Skole
Stanisławów	3,8	4,6	2,8	1,8	1,5	1,4	1,0	2,5	3,8	2,3	1,7	1,5	1,2	0,9	1,8	3,2	2,2	1,6	1,4	1,2	1,0	—	—	—	—	Stanisławów
Stryj	4,0	5,1	3,1	2,2	1,8	1,4	1,1	—	—	—	—	—	—	—	2,0	3,7	2,2	1,7	1,3	1,1	0,9	—	—	—	—	Stryj
Śniatyn	3,4	4,1	2,5	1,8	1,3	1,1	1,0	2,4	3,6	2,2	1,7	1,3	1,2	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Śniatyn
Tłumacz	4,2	4,7	2,9	2,0	1,5	1,2	1,1	2,7	4,4	2,4	1,8	1,4	1,2	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Tłumacz
Turka	4,6	5,3	3,2	2,1	1,6	1,3	1,2	3,7	5,4	3,2	2,3	1,8	1,3	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Turka
Żydaczów	3,7	4,9	3,0	2,0	1,6	1,4	1,1	2,4	4,2	2,5	1,8	1,4	1,3	1,1												

Tabl. 5. MAŁE MIESZKANIA WEDŁUG LICZBY MIESZKAŃCÓW —

		N a r o o m i e s z k a n i —															
		1—izbowych — à 1 pièce				2—izbowych — à 2 pièces				1—izbowych — à 1 pièce				2—izbowych — à 2 pièces			
		l i c z y ł o n a i z b ę o s ą b —															
Państwo		1—2	3	4	więcej niż 4 et plus	2 i mniej et moins	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus	1—2	3	4	więcej niż 4 et plus	2 i mniej et moins	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus
Województwa		W i e ś — C a m p a g n e								Miasta poniżej 20 000 mieszkańców —							
Powiaty																	
Polska ^a		11,7	14,1	17,9	56,3	31,0	33,8	23,5	11,7	27,2	18,3	17,4	37,1	48,9	29,5	15,6	6,0
WOJEWÓDZTWA —																	
M. st. Warszawa		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Warszawskie		14,2	14,8	17,5	53,5	27,3	33,5	25,7	13,5	26,6	19,5	18,5	35,4	48,5	30,2	15,5	5,8
Łódzkie		14,8	14,6	17,5	53,1	23,8	34,2	27,7	14,3	27,3	19,1	18,5	35,1	46,8	30,3	17,1	5,8
Kieleckie		9,3	12,1	16,6	62,0	24,8	34,4	26,9	13,9	20,6	17,4	18,6	43,4	38,9	32,6	20,3	8,2
Lubelskie		9,1	12,4	17,4	61,1	28,6	36,0	23,8	11,6	21,0	17,9	19,0	42,1	42,4	32,4	18,0	7,2
Białostockie		12,5	14,3	17,8	55,4	31,3	35,4	23,0	10,3	28,9	18,5	17,3	35,3	51,1	28,7	14,9	5,3
Nowogrodzkie		8,9	12,5	17,5	61,1	26,6	33,9	24,9	14,6	20,5	18,1	17,5	43,9	46,6	30,8	15,3	7,3
Okr. adm. Wileński ^b		9,8	13,2	17,4	59,6	26,4	32,1	24,4	17,1	18,5	16,6	18,1	46,8	43,7	31,0	15,4	9,9
Poleskie		9,1	13,2	17,2	60,5	26,7	30,7	23,8	18,8	15,0	14,7	16,9	53,4	46,4	30,2	15,1	8,3
Wotyńskie		7,9	12,9	17,6	61,6	28,6	34,0	23,7	13,7	20,1	17,4	17,1	45,4	47,6	30,5	15,6	6,3
Poznańskie		27,6	16,0	15,0	41,4	34,7	30,0	22,3	13,0	50,3	16,8	12,1	20,8	60,0	24,7	11,4	3,9
Pomorskie		30,7	17,1	14,1	38,1	46,5	26,4	17,5	9,6	52,3	16,4	11,1	20,2	65,5	21,4	9,5	3,6
Krakowskie		15,8	16,4	18,0	49,8	33,6	34,7	22,2	9,5	31,3	18,5	15,0	35,2	45,4	28,7	17,9	8,0
Lwowskie		10,0	13,2	17,6	59,2	32,9	34,7	22,7	9,7	24,0	18,4	17,3	40,3	44,6	31,4	17,1	6,9
Stanisławowskie		13,6	17,7	20,4	48,3	34,8	34,2	21,0	10,0	22,3	19,7	19,0	39,0	46,7	31,4	15,5	6,4
Tarnopolskie		11,6	16,3	20,4	51,7	38,6	34,9	19,3	7,2	21,6	18,5	18,8	41,1	47,5	32,4	15,4	4,7
Śląsk Cieszyński		28,6	21,1	18,8	31,5	36,4	34,8	19,6	7,2	44,5	20,4	15,2	19,9	63,1	24,2	9,5	3,2
POWIATY —																	
WOJ. WARSZAWSKIE —																	
Błonie		12,8	16,2	18,6	52,4	26,4	33,6	26,4	13,6	24,6	19,1	20,5	35,8	46,6	30,8	17,0	5,6
Ciechanów		15,7	16,0	18,4	49,9	28,4	34,2	25,2	12,2	30,7	21,2	17,2	30,9	44,8	33,5	16,9	4,8
Gostynin		15,6	15,3	17,8	51,3	24,3	32,6	28,0	15,1	29,9	17,8	15,9	36,4	46,7	29,8	16,9	6,6
Grójec		10,7	13,2	17,1	59,0	21,8	34,1	29,2	14,9	17,6	17,5	21,0	43,9	40,4	33,1	19,4	7,1
Kutno		13,0	12,9	17,4	56,7	22,7	31,0	28,7	17,6	23,9	20,5	18,2	37,4	48,1	31,4	14,3	6,2
Lipno		21,5	15,3	17,5	45,7	30,7	31,7	23,7	13,9	32,1	14,7	17,1	36,1	49,0	27,7	16,5	6,8
Łowicz		12,5	13,7	18,8	55,0	19,9	39,6	27,8	12,7	25,3	19,7	20,8	34,2	50,3	31,2	13,4	5,1
Maków		14,5	15,7	17,5	52,3	27,7	34,6	25,2	12,5	25,4	19,5	18,6	36,5	46,6	29,0	17,5	6,9
Mińsk Mazowiecki		7,0	10,3	17,8	64,9	21,6	27,6	25,6	25,2	25,4	19,3	19,9	35,4	49,9	30,8	15,9	3,4
Mława		19,2	17,0	17,7	46,1	32,5	34,0	23,4	10,1	32,9	21,4	16,6	29,1	52,0	27,9	14,8	5,3
Nieszawa		18,7	17,1	16,8	47,4	28,9	30,4	25,1	15,6	41,1	18,4	15,2	25,3	56,7	26,5	13,4	3,4
Płock		14,1	15,3	16,5	54,1	28,8	32,3	26,2	12,7	23,2	17,4	18,9	40,5	45,5	31,2	15,8	7,5
Płońsk		12,0	13,2	16,3	58,5	23,8	32,5	27,3	16,4	22,9	18,3	18,6	40,2	50,4	29,1	15,2	5,3
Przasnysz		15,7	17,0	17,9	49,4	31,4	34,2	23,8	10,6	29,0	20,2	15,7	35,1	50,0	29,9	14,8	5,3
Pułtusk		12,5	14,3	16,3	56,9	25,3	34,4	26,3	14,0	25,2	19,2	18,3	37,3	44,8	31,8	17,4	6,0
Radzymin		12,8	14,7	17,8	54,7	25,9	35,2	26,5	12,4	27,8	19,2	16,7	36,3	50,5	26,8	16,4	6,3
Rawa		9,0	12,5	17,1	61,4	22,4	36,9	26,9	13,8	21,2	18,3	18,7	41,8	42,6	33,3	16,8	7,3
Rypin		17,7	15,3	16,1	50,9	27,7	32,0	25,3	15,0	34,6	17,0	16,4	32,0	54,5	26,7	13,7	5,1
Sierpc		19,7	16,3	17,3	46,7	30,3	33,3	24,4	12,0	33,2	20,5	16,1	30,2	48,6	30,8	14,3	6,3
Skierniewice		9,8	12,8	17,4	60,0	20,1	37,8	29,2	12,9	32,1	22,3	18,2	27,4	55,4	29,7	12,2	2,7
Sochaczew		11,8	15,2	18,8	54,2	29,2	33,8	23,6	13,4	19,1	19,6	20,3	41,0	43,2	34,5	13,1	9,2
Warszawa		20,2	18,2	18,0	43,6	36,4	32,8	21,1	9,7	27,5	21,9	18,4	32,2	51,3	30,0	14,2	4,5
Włocławek		15,2	14,2	16,4	54,2	26,9	31,5	26,3	15,3	25,2	18,6	19,0	37,2	42,7	31,8	18,3	7,2
WOJ. ŁÓDZKIE —																	
Brzeziny		16,0	15,9	18,9	49,2	29,0	36,6	25,1	9,3	27,4	19,6	19,9	33,1	43,6	32,4	18,7	5,3
Kalisz		18,2	15,0	16,9	49,9	22,0	31,2	28,2	18,6	33,1	17,2	16,5	33,2	43,5	35,1	14,3	7,1
Koło		19,1	17,8	19,5	43,6	26,0	32,8	26,1	15,1	26,0	20,2	18,8	35,0	51,4	27,6	15,6	5,4
Konin		18,6	18,2	19,2	44,0	23,6	32,0	29,7	14,7	28,9	20,1	18,5	32,5	49,5	30,0	15,2	5,3
Łask		13,9	15,3	18,3	52,5	23,7	35,8	26,8	13,7	24,0	19,5	17,9	38,6	43,2	29,8	19,4	7,6
Łęczyca		16,7	14,8	17,1	51,4	21,3	33,5	29,4	15,8	25,9	19,3	21,4	33,4	48,6	30,3	15,6	5,5
Łódź (m.)		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Łódź		21,8	17,1	17,3	43,8	31,1	35,4	24,2	9,3	31,1	19,9	19,1	29,9	54,0	29,3	14,0	2,7
Piotrków		13,5	14,1	17,7	54,7	23,9	35,4	28,0	12,7	—	—	—	—	—	—	—	—
Radomsko		9,6	12,2	17,2	61,0	23,4	35,8	27,3	13,5	19,8	17,7	19,2	43,3	38,4	33,8	20,0	7,8
Sieradz		11,7	13,8	17,5	57,0	19,9	34,9	29,4	15,8	26,8	19,1	17,6	36,5	47,3	28,8	18,0	5,9
Stupca		20,5	17,0	17,4	45,1	26,9	32,9	25,5	14,7	33,4	18,5	16,7	31,4	46,2	29,7	17,9	6,2
Turek		16,8	15,2	17,8	50,2	20,1	34,2	29,7	16,0	26,1	18,2	19,1	36,6	44,1	30,7	17,4	7,8
Wieluń		13,0	12,1	15,7	59,2	22,1	35,0	28,8	14,1	27,7	18,8	16,3	37,2	41,8	31,4	19,7	7,1
WOJ. KIELECKIE —																	
Będzin		15,9	16,6	18,2	49,3	34,0	36,1	21,7	8,2	20,5	20,5	23,5	35,5	45,0	36,0	17,7	1,3
Częstochowa		11,4	12,3	15,7	60,6	22,5	33,3	28,4	15,8	22,7	16,2	16,3	44,8	32,6	32,2	25,1	10,1
Łęka		6,8	10,0	16,1	67,1	20,9	32,5	28,4	18,2	14,7	16,9	16,9	51,5	33,1	29,5	27,1	10,3
Jędrzejów		7,6	10,5	15,6	66,3	20,0	34,5	29,1	16,4	18,0	14,5	19,6	47,9	34,0	32,2	21,6	12,2
Kielce		6,2	10,5	16,0	67,3	22,5	33,3	28,0	16,2	20,0	17,4	17,2	45,4	38,2	31,8	22,8	7,2
Końskie		7,8	12,9	18,1	61,2	26,7	35,9	25,3	12,1	20,1	17,4	19,4	43,1	42,5	32,1	18,9	6,5
Kozienice		8,4	11,6	16,4	63,6	22,1	35,7	27,8	14,4	21,6	17,8	20,2	40,4	46,7	28,1	16,6	

PETITS LOGEMENTS D'APRÈS LE NOMBRE D'HABITANTS

P o u r l o o l o g e m e n t s																État Départements Arrondissements
3-izbowych — à 3 pièces				1-izbowych — à 1 pièce				2-izbowych — à 2 pièces				3-izbowych — à 3 pièces				
2 i mniej et moins	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus	1—2	3	4	więcej niż 4 et plus	2 i mniej et moins	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus	2 i mniej et moins	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus	
Villes au-dessous de 20 000 habitants				Miasta powyżej 20 000 mieszkańców — Villes au-dessus de 20 000 habitants												
73,2	22,2	4,2	0,4	30,9	20,7	18,6	29,8	52,6	29,7	13,5	4,2	75,8	20,2	3,6	0,4	Pologne ^a
DEPARTEMENTS																
—	—	—	—	28,7	20,7	19,3	31,3	48,6	31,7	14,7	5,0	70,7	23,1	5,5	0,7	Ville de Varsovie
71,8	23,9	4,0	0,3	31,3	21,2	17,8	29,7	55,2	28,8	12,3	3,7	78,3	19,2	2,3	0,2	Warszawa
70,4	24,7	4,7	0,2	30,1	21,8	19,6	28,5	52,5	30,9	13,3	3,3	77,8	19,4	2,7	0,1	Łódź
63,0	30,5	6,0	0,5	23,7	19,5	20,1	36,7	43,5	34,1	17,0	5,4	71,3	24,7	3,7	0,3	Kielce
67,5	26,7	5,2	0,6	25,7	19,5	18,9	35,9	46,9	32,5	15,3	5,3	69,8	25,0	4,8	0,4	Lublin
74,5	21,9	3,3	0,3	36,5	22,6	16,4	24,5	61,7	26,4	9,5	2,4	80,6	17,1	2,1	0,2	Białystok
68,8	24,1	6,4	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nowogródek
70,8	23,8	5,0	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Distr. adm. de Wilno ^b
70,4	24,1	4,7	0,8	34,7	18,8	14,4	32,1	55,4	27,1	12,0	5,5	71,1	23,8	4,3	0,8	Polesie
68,4	24,8	5,9	0,9	31,9	20,8	16,8	30,5	52,2	28,6	13,6	5,6	67,8	25,5	5,8	0,9	Wołyń
80,0	17,0	2,8	0,2	56,6	17,5	10,5	15,4	64,5	22,7	10,0	2,8	82,4	15,5	2,0	0,1	Poznań
82,5	14,8	2,6	0,1	78,8	8,7	5,9	6,6	77,0	16,4	5,5	1,1	85,3	13,2	1,5	0,0	Pomorze
68,2	24,7	6,5	0,6	35,9	20,5	16,3	27,3	50,5	29,2	14,7	5,6	74,3	21,1	4,3	0,3	Kraków
69,3	25,3	4,9	0,5	40,1	20,9	16,5	22,5	57,1	27,8	11,6	3,5	79,4	17,4	3,0	0,2	Lwów
71,7	23,4	4,5	0,4	30,3	21,3	16,9	31,5	53,1	29,3	13,5	4,1	75,9	20,5	3,3	0,3	Stanisławów
73,8	22,6	3,4	0,2	34,3	20,4	17,6	27,7	53,9	29,8	13,1	3,2	73,4	22,9	3,1	0,1	Tarnopol
81,8	15,5	2,5	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Silésie de Cieszyn
ARRONDISSEMENTS																
DÉP. DE WARSAWA																
77,7	18,0	3,9	0,4	31,8	23,6	18,6	26,0	55,8	29,8	11,1	3,3	78,3	19,5	2,2	—	Błonie
69,9	25,1	4,4	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ciechanów
70,8	24,4	4,3	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Gostynin
63,5	29,1	7,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Grójec
72,6	24,8	2,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kutno
70,5	25,3	4,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lipno
75,9	21,2	2,7	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Łowicz
66,7	30,6	2,3	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Maków
75,2	22,2	2,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mińsk Mazowiecki
71,4	24,8	3,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mława
72,8	23,3	3,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nieszała
63,9	31,9	4,2	—	33,3	19,0	16,8	30,9	57,3	27,3	12,2	3,2	78,3	18,8	2,6	0,3	Płock
70,4	24,2	5,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Płońsk
67,0	27,2	4,4	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Przasnysz
67,4	27,0	5,3	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Pułtusk
64,1	27,3	7,3	1,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Radzymin
59,5	35,3	4,6	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Rawa
71,6	24,2	4,0	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Rypin
73,1	22,8	3,5	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sierpc
79,3	18,5	2,0	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Skierniewice
65,1	30,2	4,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sochaczew
77,8	19,4	2,7	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Warszawa
66,4	27,3	5,5	0,8	29,8	20,3	17,6	32,3	53,6	29,2	12,9	4,3	78,3	19,4	2,1	0,2	Włocławek
DÉP. DE ŁÓDŹ																
70,7	26,0	3,3	—	30,4	21,2	19,0	29,4	53,6	28,9	14,2	3,3	80,3	17,8	1,9	—	Brzeziny
69,2	24,3	6,5	—	31,6	20,8	16,9	30,7	47,8	30,7	17,2	4,3	73,4	21,9	4,1	0,6	Kalisz
74,3	21,0	4,6	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Koło
70,9	24,0	4,9	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Konin
63,5	32,2	4,3	—	32,2	23,0	19,8	25,0	57,9	29,2	10,9	2,0	81,4	17,0	1,6	—	Łask
72,3	23,5	3,9	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Łęczycza
—	—	—	—	30,1	21,9	19,8	28,2	52,7	31,4	12,7	3,2	78,0	19,3	2,6	0,1	Łódź (v.)
73,0	23,5	3,3	0,2	28,9	22,3	20,5	28,3	55,9	29,0	12,9	2,2	83,4	15,0	1,6	—	Łódź
—	—	—	—	27,7	19,6	18,3	34,4	49,5	31,0	14,6	4,9	74,2	21,6	3,9	0,3	Piotrków
64,6	29,2	6,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Radomsko
72,3	23,1	4,5	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sieradz
66,7	27,5	5,2	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Słupca
65,5	28,4	5,8	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Turek
70,3	24,1	5,4	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wieluń
DÉP. DE KIELCE																
67,5	29,4	2,9	0,2	24,3	19,9	21,2	34,6	43,7	35,4	16,3	4,6	72,6	23,5	3,7	0,2	Będzin
59,8	36,2	4,0	—	25,4	19,6	19,2	35,8	46,4	32,1	16,9	4,6	74,3	23,6	2,0	0,1	Częstochowa
52,7	34,8	11,6	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ilza
53,6	37,7	7,1	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Jędrzejów
55,9	39,8	4,3	—	22,9	18,6	17,6	40,9	44,6	30,2	18,2	7,0	66,1	27,8	5,4	0,7	Kielce
66,1	27,9	5,6	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Końskie
69,7	22,7	6,1	1,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kozienice
62,3	29,6	7,8	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Miechów
77,0	20,7	1,7	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Olkusz
58,5	31,8	8,6	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Opatów
70,6	25,5	3,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Opoczno
56,8	35,6	6,9	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Pińczów
43,3	43,2	10,8	2,7	20,2	18,5	20,1	41,2	37,8	33,9	19,7	8,6	67,8	27,0	4,8	0,4	Radom
65,8	28,7	5,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sandomierz
63,0	30,1	6,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Stopnica
63,2	31,6	5,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Włoszczowa

^a Non compris la ville de Wilno, les arrondissements: Oszmiana, Świąciany, Wilno-Troki et la Haute Silésie.^b Non compris la ville de Wilno et les arrondissements: Oszmiana, Świąciany et Wilno-Troki.

Tabl. 5. MAŁE MIESZKANIA WEDŁUG LICZBY MIESZKAŃCÓW (c. d.) —

Powiaty	N a i o o m i e s z k a n i a															
	1-izbowych — à 1 pièce								2-izbowych — à 2 pièces							
	liczyło na izbę osób —								liczyło na izbę osób —							
	1—2	3	4	więcej niż 4 et plus	2 i mniej i moins	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus	1—2	3	4	więcej niż 4 et plus	2 i mniej i moins	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus
	W i e ś — C a m p a g n e								Miasta poniżej 20 000 mieszkańców —							
WOJ. LUBELSKIE —																
Biała	14,3	16,8	21,0	47,0	38,4	37,3	17,8	6,5	30,9	19,0	17,8	32,3	57,0	25,8	13,3	3,9
Bilgoraj	7,7	10,9	17,1	64,3	27,0	34,4	23,8	14,8	32,1	19,5	18,1	30,3	41,8	31,6	20,0	6,6
Chełm	8,7	13,0	18,0	60,3	25,9	34,7	24,8	14,6	25,1	18,0	18,4	38,5	45,7	33,8	15,6	4,9
Garwolin	9,1	12,3	17,9	60,7	23,9	35,5	27,7	12,9	18,6	17,0	19,0	44,5	37,4	35,8	17,3	9,5
Hrubieszów	7,8	12,5	18,1	61,6	29,4	34,8	22,1	13,7	24,7	18,1	20,0	37,2	44,7	35,5	15,8	4,0
Janów	6,9	10,6	15,7	66,8	22,4	34,7	28,9	14,0	16,1	17,1	10,3	47,5	35,8	31,7	21,9	10,6
Konstantynów	14,9	15,6	19,9	49,6	33,7	38,5	20,2	7,6	23,6	20,5	18,5	37,4	43,5	36,5	15,5	4,5
Krasnystaw	6,2	10,6	16,2	67,0	23,3	34,5	27,1	15,1	16,9	14,4	17,8	50,9	33,6	32,2	23,9	10,3
Lubartów	10,1	13,4	17,5	59,0	25,0	38,2	25,0	11,8	18,5	18,0	17,3	46,2	37,6	34,0	19,3	9,1
Lublin (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lublin ^a	6,9	10,2	16,1	66,8	22,3	32,5	28,0	17,2	—	—	—	—	—	—	—	—
Łuków	10,9	13,0	17,7	58,4	27,9	36,9	23,6	11,6	21,5	17,8	10,6	41,1	44,5	32,5	17,8	5,2
Puławy	9,1	11,9	16,4	62,6	25,4	33,7	26,2	14,7	26,7	14,9	17,9	40,5	44,8	29,8	17,2	8,2
Radzyn	12,9	15,0	20,0	52,1	32,7	39,1	21,2	7,0	22,1	22,6	21,6	33,7	46,6	32,7	16,0	4,7
Siedlce	15,3	17,0	18,6	49,1	37,0	37,0	20,0	6,0	23,4	20,6	15,0	41,0	38,7	35,8	19,2	6,3
Sokolów	17,8	16,5	18,6	47,1	36,4	38,2	19,1	6,3	21,3	17,4	20,5	40,8	42,1	31,3	18,0	8,6
Tomaszów	7,4	11,0	16,9	64,7	27,8	28,4	27,1	16,7	17,7	18,4	18,2	45,7	35,7	32,5	19,9	11,9
Węgrów	15,1	16,8	19,2	48,9	30,6	37,8	22,5	9,1	19,2	16,6	19,0	45,2	44,4	28,4	19,7	7,5
Włodawa	10,3	16,1	20,2	53,4	30,2	37,4	21,2	11,2	14,6	19,4	19,8	46,2	36,3	34,3	20,0	9,4
Zamość	6,4	10,3	16,1	67,2	23,1	32,3	25,9	18,7	21,7	17,2	17,9	43,2	41,6	32,3	18,2	7,9
WOJ. BIAŁOSTOCKIE —																
Augustów	14,0	13,8	17,8	54,4	29,0	35,1	25,2	10,7	35,8	19,5	16,6	28,1	45,1	30,4	17,2	7,3
Białowieża ^b	12,1	13,7	17,1	57,1	28,5	34,9	21,7	14,9	—	—	—	—	—	—	—	—
Białystok	15,4	14,1	18,3	52,2	32,2	36,9	21,8	9,1	30,2	18,2	17,3	34,3	50,4	29,8	15,6	4,2
Bielsk	16,4	18,3	20,1	45,2	43,3	35,3	15,0	6,4	25,4	18,4	19,0	37,2	53,8	27,2	14,1	4,9
Grodno	8,3	13,2	17,0	61,5	30,4	33,3	23,7	12,6	18,8	15,0	18,3	47,9	46,2	32,7	14,3	6,8
Kolno	10,5	13,7	17,1	58,7	27,6	37,3	24,8	10,3	29,5	18,6	14,8	37,1	40,9	33,4	17,9	7,8
Łomża	12,4	13,8	17,5	56,3	27,4	35,8	26,4	10,4	20,8	18,4	15,9	35,9	50,4	29,3	15,1	5,2
Ostrołęka	11,8	15,0	16,7	56,5	30,3	34,4	24,0	11,3	24,1	19,7	15,9	40,3	45,0	32,7	12,0	10,3
Ostrów	13,3	14,8	19,1	52,8	28,8	35,9	25,0	10,3	26,6	18,7	20,2	34,5	47,3	31,9	15,1	5,7
Sejny	12,2	13,1	15,5	59,2	26,8	33,4	26,5	13,3	49,4	20,4	14,8	15,4	60,9	26,3	11,5	1,3
Sokołka	13,2	14,0	17,6	55,2	31,9	36,0	22,7	9,4	24,0	16,6	15,4	44,0	46,9	29,2	16,5	7,4
Suwałki	12,8	13,3	15,6	58,3	24,7	33,8	27,1	14,4	47,4	19,2	15,8	17,6	65,1	22,0	10,4	2,5
Szczuczyn	14,0	14,3	17,5	54,2	25,1	34,5	27,6	12,8	34,1	17,7	19,1	29,1	56,2	26,5	14,3	3,0
Wołkowysk	9,9	13,1	18,1	58,9	32,0	34,2	21,6	12,2	22,9	18,7	18,4	40,0	49,4	29,0	16,8	4,8
Wysokie Mazow.	15,3	16,7	17,6	50,4	37,7	34,2	19,5	8,6	34,2	19,5	14,3	32,0	52,8	25,4	16,6	5,2
WOJ. NOWOGRODZKIE —																
Baranowicze	8,5	13,2	17,7	60,6	28,7	35,5	22,2	13,6	20,5	20,1	16,4	43,0	50,3	28,9	12,6	8,2
Lida	9,4	12,4	17,9	60,3	27,8	33,3	24,1	14,8	19,6	19,5	17,9	43,0	48,0	33,4	12,3	6,3
Nieśwież	7,3	11,9	17,8	63,0	25,8	36,1	26,2	11,9	18,4	16,4	17,8	47,4	40,8	32,4	18,9	7,9
Nowogródek	8,4	12,4	16,8	62,4	23,6	33,9	25,7	16,8	24,9	21,3	19,6	34,2	50,9	27,9	17,8	3,4
Slonim	10,6	13,1	17,6	58,7	33,2	32,3	22,9	11,6	29,8	18,3	15,7	36,2	49,9	29,0	14,3	6,8
Stolpce	7,0	10,8	14,8	67,4	23,6	34,5	26,2	15,7	18,3	17,5	18,2	46,0	44,9	31,6	14,7	8,8
Wołożyn	9,0	13,2	18,1	59,7	25,1	31,5	25,9	17,5	10,3	13,2	15,0	61,5	35,0	29,9	23,6	11,5
OKRĄG ADM. WILEŃSKI ^c —																
Brasław ^d	10,9	14,3	18,6	56,2	30,1	32,3	22,0	15,6	—	—	—	—	—	—	—	—
Duniłowicze	10,4	13,7	18,1	57,8	27,7	33,8	22,2	16,3	12,5	17,5	18,4	51,6	31,0	29,3	21,6	18,1
Dzisna	9,6	13,2	17,2	60,0	27,9	30,4	24,0	17,7	19,2	17,7	19,3	43,8	49,0	30,0	13,4	7,6
Wilejka	8,6	12,1	16,2	63,1	22,7	32,6	27,0	17,7	20,9	13,7	15,5	49,9	39,7	33,1	16,5	10,7
WOJ. POLESKIE —																
Brześć n/B.	11,5	16,2	19,2	53,1	36,5	31,0	18,9	13,6	23,3	18,6	15,0	43,1	41,7	32,5	18,7	7,1
Drohiczyn	11,9	14,0	16,9	57,2	30,9	27,8	22,0	19,3	10,0	11,9	16,3	61,8	34,3	28,1	24,7	12,9
Kamień Koszyrski ^e	8,2	12,5	17,6	61,7	28,8	30,1	24,3	16,8	—	—	—	—	—	—	—	—
Kobryń	11,2	13,3	18,0	57,5	29,2	28,4	22,1	20,3	20,2	17,5	18,4	43,9	50,7	29,9	11,9	7,5
Kossów	9,0	13,4	17,1	60,5	26,5	29,2	25,3	19,0	20,5	19,0	15,8	44,7	50,2	31,3	12,9	5,6
Łuniniec	6,7	10,7	14,9	67,7	22,4	29,3	26,6	21,7	13,1	13,0	16,9	57,0	45,5	30,3	14,6	9,6
Pińsk	9,1	13,6	17,9	59,4	24,4	30,6	24,5	20,5	10,1	16,2	16,5	57,2	34,7	40,7	11,9	12,7
Prużana	12,8	14,5	18,5	54,2	33,5	33,8	21,1	11,6	19,9	16,3	16,8	47,0	46,7	30,3	14,6	8,4
Sarny	6,6	12,6	16,8	64,0	22,4	32,9	24,9	19,8	16,9	15,9	16,9	50,3	50,0	28,2	15,4	6,4
WOJ. WOŁYŃSKIE —																
Dubno	7,2	12,0	16,3	64,5	25,2	32,9	25,4	16,5	25,0	18,8	18,2	38,0	42,1	34,4	17,2	6,3
Horochów	8,1	12,8	18,6	60,5	26,5	35,5	24,2	13,8	21,0	28,4	16,7	33,9	39,5	38,1	17,8	4,6
Kowel	9,2	13,8	18,4	58,6	29,0	34,0	22,1	14,9	16,9	15,2	14,1	53,8	44,0	29,4	17,5	9,1
Krzemieniec	8,3	13,4	18,1	60,2	34,0	36,8	21,4	7,8	25,9	16,8	18,6	38,7	48,5	32,1	14,2	5,2
Luboml	9,6	14,3	18,2	57,9	29,3	33,9	21,3	15,5	16,4	19,7	8,2	55,7	39,8	31,5	20,3	8,4
Łuck	5,7	12,1	16,5	65,7	23,6	31,9	26,1	18,4	11,9	15,1	16,8	56,2	30,6	30,8	24,4	14,2
Ostróg	7,7	13,0	18,7	60,6	30,6	35,7	23,9	9,8	23,1	20,3	17,5	39,1	57,9	25,6	12,4	4,1
Równe	7,1	12,4	17,3	63,2	27,3	33,0	24,6	15,1	18,0	17,4	15,8	48,8	58,8	24,7	12,1	4,4
Włodzimierz	8,9	14,4	19,3	57,4	30,7	31,9	21,3	16,1	18,4	16,8	17,0	47,8	46,4	28,4	16,9	8,3

^a W powiecie Lublin miast niema. ^b W powiecie Białowieża miast niema. ^c Bez miasta Wilna i powiatów: Oszmiana, Świacłany i Wilno-Troki. ^d W powiecie Brasław miast niema. ^e W powiecie Kamień Koszyrski miast niema.

PETITS LOGEMENTS D'APRÈS LE NOMBRE D'HABITANTS (suite)

P o u r l o o l o g e m e n t s																Arrondissements	
3—izbowych — à 3 pièces				1—izbowych — à 1 pièce				2—izbowych — à 2 pièces				3—izbowych — à 3 pièces					
2 i mniej et moins	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus	1—2	3	4	więcej niż 4 et plus	2 i mniej et moins	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus	2 i mniej et moins	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus		
Villes au-dessous de 20 000 habitants				Miasta powyżej 20 000 mieszkańców — Villes au-dessus de 20 000 habitants													
DÉP. DE LUBLIN																	
72,1	24,2	3,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Biała	
70,4	24,7	4,4	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Biłgoraj	
68,7	25,8	4,9	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Chelm	
69,9	25,4	4,3	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Garwolin	
68,4	26,3	4,8	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Hrubieszów	
62,9	28,6	7,4	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Janów	
67,4	26,9	5,2	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Konstantynów	
63,1	28,6	7,7	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Krasnystaw	
63,2	30,2	6,2	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lubartów	
—	—	—	—	24,8	19,7	19,3	36,2	47,5	31,6	15,3	5,6	70,7	24,1	4,7	0,5	Lublin (v.)	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lublin ^a	
69,5	25,7	4,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Łuków	
79,6	17,6	2,3	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Puławy	
72,1	24,5	3,2	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Radzyń	
64,0	30,7	5,3	—	30,6	19,8	17,1	32,5	46,4	33,5	15,0	5,1	68,2	26,7	4,8	0,3	Siedlce	
62,1	33,0	4,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sokołów	
69,7	25,5	4,1	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Tomaszów	
70,8	25,0	4,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Węgrów	
60,3	27,2	9,6	2,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Włodawa	
60,0	32,1	7,2	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Zamość	
DÉP. DE BIAŁYSTOK																	
77,2	20,4	2,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Augustów	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Białowieża ^b	
76,7	21,4	1,7	0,2	37,9	23,5	16,2	22,4	62,9	26,5	8,8	1,8	81,1	17,1	1,7	0,1	Białystok	
75,2	21,4	3,3	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bielsk	
71,7	22,9	4,8	0,6	35,6	21,3	15,6	27,5	60,9	26,5	9,9	2,7	81,0	16,6	2,2	0,2	Grodno	
62,7	31,6	5,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kolno	
72,3	24,7	3,0	—	33,3	20,8	17,7	28,2	58,4	25,9	11,6	4,1	77,8	18,2	3,7	0,3	Lomża	
57,0	35,2	6,7	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ostrolęka	
71,0	23,6	4,6	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ostrów	
86,5	12,7	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sejny	
73,7	22,7	3,3	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sokołka	
85,1	13,7	1,0	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Suwałki	
79,8	17,8	2,3	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Szczuczyn	
70,1	24,5	4,6	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wołkowysk	
63,0	30,6	5,6	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wysokie Mazow.	
DÉP. DE NOWOGRÓDEK																	
69,6	22,2	6,5	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Baranowicze	
73,4	21,2	5,2	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lida	
60,5	28,6	9,9	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nieśwież	
68,5	26,4	4,4	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nowogródek	
73,4	21,9	4,4	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Słonim	
70,3	23,7	5,7	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Stolpce	
54,8	30,4	11,9	2,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wołożyn	
DISTR. ADM. DE WILNO ^c																	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Brasław ^d	
59,7	32,0	6,9	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Duniłowicze	
71,7	23,7	4,2	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Dzisna	
72,6	20,8	6,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wilejka	
DÉP. DE POLESIE																	
64,8	30,2	5,0	—	34,2	18,0	14,6	33,2	50,9	28,6	13,7	6,8	66,4	26,6	5,6	1,4	Brześć n/B.	
62,4	28,8	6,4	2,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Drohiczyn	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kamień Koszyrski ^e	
72,8	22,6	4,2	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kobryń	
73,6	24,2	2,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kossów	
67,0	25,7	5,3	2,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Łuniniec	
59,3	35,6	5,1	—	37,4	25,2	13,4	24,0	63,9	24,3	8,8	3,0	76,3	20,7	2,9	0,1	Pińsk	
70,0	24,4	5,0	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Prużana	
75,1	19,5	5,3	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sarny	
DÉP. DE WOLYŃ																	
64,2	26,5	7,5	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Dubno	
54,5	35,9	8,3	1,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Horochów	
57,8	31,0	11,2	—	29,1	22,1	18,0	30,8	53,7	28,1	14,1	4,1	67,9	27,2	4,8	0,1	Kowel	
73,1	22,2	4,0	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Krzemieniec	
57,6	31,7	8,5	2,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Luboml	
46,7	35,7	15,5	2,1	36,5	20,1	15,7	27,7	50,6	28,3	13,9	7,2	66,5	25,5	7,6	0,4	Łuck	
76,9	18,8	4,2	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ostróg	
74,6	20,9	3,9	0,6	28,9	20,8	17,2	33,1	52,3	29,3	13,0	5,4	68,7	24,1	5,4	1,8	Równe	
62,5	30,0	6,2	1,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Włodzimierz	

^a Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Lublin. ^b Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Białowieża. ^c Non compris la ville de Wilno et les arrondissements: Oszmiana, Święciany et Wilno-Troki. ^d Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Brasław. ^e Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Kamień Koszyrski.

Tabl. 5. MAŁE MIESZKANIA WEDŁUG LICZBY MIESZKAŃCÓW (c. d.) —

Powiaty	N a i o o m i e s z k a ń —															
	1-izbowych — à 1 pièce				2-izbowych — à 2 pièces				1-izbowych — à 1 pièce				2-izbowych — à 2 pièces			
	l i c z y ł o n a i z b ę o s ó b —															
	1—2	3	4	więcej niż 4 et plus	2 i mniej et moins	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus	1—2	3	4	więcej niż 4 et plus	2 i mniej et moins	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus
	W i e ś — C a m p a g n e								Miasta poniżej 20 000 mieszkańców —							
WOJ. POZNAŃSKIE —																
Bydgoszcz (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bydgoszcz	25,6	13,4	17,2	43,8	43,6	29,9	10,9	15,6	59,7	13,3	12,8	14,2	60,8	19,1	8,4	2,7
Chodzież	31,8	14,0	13,7	40,5	48,7	26,4	16,1	8,8	61,0	16,5	8,3	14,2	64,9	24,3	8,5	2,3
Czarnków	37,6	17,4	14,8	30,2	45,2	29,5	17,6	7,7	56,5	17,0	12,0	14,5	67,7	20,7	9,3	2,3
Gniezno	31,9	13,3	12,6	42,2	32,6	20,4	24,2	13,8	39,2	22,5	15,7	22,6	57,8	26,5	14,5	1,2
Gostyń	25,4	17,3	14,9	42,4	27,4	30,7	26,6	15,3	45,8	17,6	14,0	22,6	62,6	24,4	9,9	3,1
Grodzisk	29,1	16,9	15,5	38,5	32,0	28,6	26,0	13,4	50,7	17,3	12,9	19,1	61,0	23,3	10,9	4,8
Inowrocław	24,6	14,6	14,3	46,5	31,2	27,6	24,6	16,6	42,3	19,2	12,8	25,7	47,5	27,4	17,4	7,7
Jarocin	22,3	15,2	15,0	47,5	27,6	30,9	25,6	15,9	46,5	18,7	13,9	20,9	58,0	27,3	10,6	4,1
Kępno	31,0	16,6	14,7	37,7	32,5	33,0	23,0	11,5	60,5	13,9	12,3	13,3	57,3	26,2	14,0	2,5
Kościan	24,7	13,5	16,6	45,2	31,5	32,8	23,3	12,4	51,4	13,8	9,9	24,9	60,1	23,4	12,4	4,1
Koźmin	19,7	12,8	12,6	54,9	24,3	30,1	27,1	18,5	50,9	19,5	11,6	18,0	58,8	26,2	11,5	3,5
Krotoszyn	23,0	15,5	14,6	46,0	26,6	30,9	24,9	17,6	50,6	15,9	13,3	20,2	61,5	25,2	10,2	3,1
Leszno	30,3	16,8	15,5	37,4	41,9	30,3	18,7	9,1	57,4	16,6	11,6	14,4	67,4	22,4	8,4	1,8
Międzychód	32,2	16,8	13,9	37,1	44,2	29,3	17,4	9,1	56,3	15,9	9,1	18,7	72,0	18,8	7,8	1,4
Mogilno	27,8	13,0	15,3	43,9	33,3	27,8	25,1	13,8	45,0	17,3	12,5	25,2	50,4	27,3	15,6	6,7
Nowy Tomyśl	37,9	19,6	12,7	29,8	48,3	27,3	16,9	7,5	55,5	19,4	11,0	14,1	68,9	19,8	9,2	2,1
Oborniki	27,7	15,2	14,2	42,0	36,5	29,6	21,9	12,0	48,3	17,7	13,7	20,3	59,9	25,9	11,2	3,0
Odolanów	23,9	17,4	15,4	43,3	30,6	32,6	24,7	12,1	49,2	20,3	11,9	18,6	55,6	24,7	14,5	5,2
Ostrów	25,1	15,7	18,5	40,7	32,9	30,1	24,3	12,7	44,0	21,7	13,4	20,9	58,1	26,4	12,1	3,4
Ostrzeszów	28,6	16,6	16,1	38,7	28,0	30,8	25,1	16,1	45,2	16,0	12,7	26,1	48,8	28,5	14,1	8,6
Pleszew	19,3	13,9	15,9	50,9	25,5	32,0	26,4	16,1	50,7	17,5	9,0	22,8	59,3	24,7	12,6	3,4
Poznań (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Poznań-wschód	31,1	16,0	16,7	36,2	36,6	30,7	21,7	11,0	48,1	12,6	14,9	24,4	57,5	26,6	12,1	3,8
Poznań-zachód	34,8	17,1	13,3	34,8	34,5	29,5	22,2	13,8	46,3	19,5	11,0	23,2	48,0	30,1	15,0	6,9
Rawicz	37,6	17,0	13,5	31,9	37,1	31,2	20,3	11,4	64,4	13,7	8,6	13,3	71,9	18,9	7,9	1,3
Strzelno	29,1	16,4	14,1	40,4	30,2	29,5	24,7	15,6	43,7	17,0	15,5	23,8	50,6	32,1	12,0	5,3
Szamotuły	24,8	19,0	16,3	39,9	36,1	28,6	22,2	13,1	50,9	14,9	11,7	22,5	54,3	27,6	13,2	4,9
Szubin	25,6	13,9	13,2	47,3	35,0	29,5	21,5	14,0	50,0	16,3	11,7	22,0	61,9	22,2	11,7	4,2
Śmigiel	32,1	15,9	12,9	39,1	39,4	29,5	20,6	10,5	52,9	19,0	10,2	17,9	59,3	23,6	13,4	3,7
Śrem	27,3	15,7	17,2	39,8	32,2	31,0	24,3	12,5	51,7	15,4	12,9	20,0	57,6	26,8	11,0	4,6
Środa	21,8	14,9	16,0	47,3	30,9	30,7	23,9	14,5	43,5	17,7	14,2	24,6	49,3	28,7	16,7	5,3
Wągrowiec	16,7	14,0	15,5	53,8	28,7	28,7	24,7	17,9	38,9	18,7	14,8	27,6	54,3	25,9	13,7	6,1
Witkowo	22,6	16,7	13,2	47,5	28,0	31,6	23,9	16,5	53,5	15,4	11,2	19,9	51,0	27,5	15,2	6,3
Wolsztyn	40,1	16,6	13,6	29,7	47,3	29,5	17,0	6,2	59,0	15,9	9,4	15,7	69,3	19,2	8,6	2,9
Września	27,0	18,6	15,4	39,0	33,1	28,4	24,3	14,2	48,5	16,2	11,6	23,7	55,0	28,6	11,4	5,0
Wyrzysk	21,3	16,5	15,0	47,2	41,2	28,3	19,8	10,7	49,1	17,3	12,2	21,4	66,6	23,1	7,3	3,0
Żnin	25,4	17,0	15,3	42,3	31,2	31,9	22,7	14,2	42,1	14,1	11,3	32,5	52,0	23,6	18,8	5,6
WOJ. POMORSKIE —																
Brodnica	32,1	17,1	13,4	37,4	44,1	27,6	17,6	10,7	47,0	17,6	12,0	23,4	60,3	21,2	13,9	4,6
Chełmno	33,4	15,0	14,3	37,3	44,1	26,6	19,0	10,3	65,5	13,9	7,3	13,3	66,5	23,4	8,3	1,8
Chojnice	26,6	16,3	14,3	42,8	46,6	25,3	17,5	10,6	60,1	14,8	8,7	16,4	70,4	18,0	8,1	3,5
Działdowo	26,1	15,6	16,0	42,3	39,3	29,0	19,9	11,8	44,8	23,9	8,9	22,4	63,7	25,5	8,9	1,9
Gniew	33,9	18,4	13,6	34,1	54,0	24,9	15,0	6,1	55,1	17,6	9,1	18,2	76,4	15,9	6,4	1,3
Grudziądz (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Grudziądz	31,2	17,5	14,5	36,8	46,9	25,7	17,0	10,4	55,1	12,7	8,2	24,0	72,2	13,0	9,3	5,5
Kartuzy	25,3	16,3	15,9	42,5	36,8	27,5	22,5	13,2	55,9	17,6	11,8	14,7	59,8	23,7	10,8	5,7
Kościerzyna	31,3	15,9	13,6	39,2	43,9	25,4	20,1	10,6	40,8	15,8	15,4	28,0	60,7	22,3	12,3	4,7
Lubawa	29,4	19,2	14,7	36,7	40,8	28,1	20,0	11,1	47,6	13,3	13,9	25,2	65,3	19,6	10,9	4,2
Puck	23,4	14,3	11,4	50,9	43,9	28,4	18,7	9,0	52,8	18,5	5,6	23,1	68,1	19,6	7,3	5,0
Sępólno	22,6	16,0	14,8	46,6	46,8	28,0	16,4	8,8	59,2	14,5	7,9	18,4	73,9	17,4	6,5	2,2
Starogard	32,8	16,0	14,8	36,4	57,0	25,4	12,2	5,4	44,0	16,5	14,1	25,4	59,7	24,0	11,4	4,9
Świecie	41,7	16,4	14,3	27,6	53,7	25,3	14,3	6,7	55,4	19,0	8,9	16,7	66,8	21,7	8,4	3,1
Tczew	29,9	16,4	14,6	39,1	46,5	27,4	17,3	8,8	50,7	15,6	14,2	19,5	77,5	15,6	5,5	1,4
Toruń (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Toruń	31,0	18,5	13,0	37,5	45,8	27,0	17,0	10,2	49,7	17,3	13,7	19,3	58,0	25,0	11,4	5,6
Tuchola	31,2	18,3	13,6	36,9	47,6	27,6	16,0	8,8	51,9	25,9	11,1	11,1	68,1	22,0	6,5	3,4
Wąbrzeźno	34,9	17,5	12,2	35,4	49,7	25,7	17,4	7,2	53,2	16,7	9,9	20,2	61,5	24,5	10,5	3,5
Wejherowo	28,7	19,5	12,3	39,5	45,0	25,0	18,1	11,9	62,1	14,5	11,3	12,1	70,6	18,7	7,9	2,8
WOJ. KRAKOWSKIE —																
Biała	18,5	18,7	19,1	43,7	30,7	33,0	23,3	13,0	37,5	21,4	14,4	26,7	51,6	27,7	15,3	5,4
Bochnia	15,9	17,0	17,7	49,4	32,0	34,1	24,2	9,7	34,9	18,3	14,7	32,1	48,1	28,3	15,8	7,8
Brzesko	17,1	16,8	18,4	47,7	36,4	34,3	21,4	7,9	31,2	20,0	15,0	33,8	47,7	28,9	18,3	5,1
Chrzanów	16,5	15,6	17,6	50,3	32,6	34,3	23,1	10,0	26,1	18,0	15,8	40,1	38,0	29,1	21,8	11,1
Dąbrowa	15,4	17,1	18,0	49,5	33,5	32,5	22,8	11,2	30,5	20,0	12,9	36,6	48,3	29,4	18,6	3,7
Gorlice																

PETITS LOGEMENTS D'APRÈS LE NOMBRE D'HABITANTS (suite)

P o u r l o o l o g e m e n t s																Arrondissements		
3-izbowych — à 3 pièces				1-izbowych — à 1 pièce				2-izbowych — à 2 pièces				3-izbowych — a 3 pièces						
2	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus	1—2	3	4	więcej niż 4 et plus	2 i mniej et moins	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus	2 i mniej et moins	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus			
i moins																		
Villes au-dessous de 20 000 habitants								Miasta powyżej 20 000 mieszkańców — Villes au-dessus de 20 000 habitants										
DÉP. DE POZNAŃ																		
82,9	15,3	1,8	—	75,1	10,5	5,6	8,8	74,2	17,5	6,8	1,5	87,6	11,4	1,0	0,0	Bydgoszcz (v.)		
80,7	18,0	1,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bydgoszcz		
88,8	9,9	1,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Chodzież		
73,6	23,6	1,4	1,4	52,3	16,5	13,0	18,2	57,0	26,6	12,9	3,5	81,4	16,8	1,7	0,1	Czarnków		
80,9	15,9	3,0	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Gniezno		
79,5	17,8	2,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Gostyń		
73,3	24,1	1,7	0,9	45,6	20,5	14,5	19,4	56,4	27,6	12,1	3,9	78,0	19,2	2,5	0,3	Grodzisk		
72,7	23,5	3,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Inowrocław		
80,9	16,3	2,4	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Jarocin		
77,8	20,6	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kępno		
73,6	19,6	6,2	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kościan		
79,3	18,0	2,5	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Koźmin		
84,0	14,8	1,1	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Krotoszyn		
82,6	14,8	2,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Leszno		
77,7	18,0	4,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Międzychód		
83,2	15,1	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mogilno		
83,4	14,8	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nowy Tomysł		
76,9	18,2	4,6	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Oborniki		
82,2	15,2	2,2	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Odolanów		
73,0	19,3	7,4	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ostrów		
72,7	23,1	3,9	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ostrzeszów		
—	—	—	—	56,0	18,7	10,1	15,2	61,5	24,3	10,9	3,3	79,7	17,6	2,6	0,1	Pleszew		
80,0	17,5	2,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Poznań (v.)		
79,2	16,9	3,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Poznań—est		
85,2	12,4	2,3	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Poznań—ouest		
77,5	18,3	3,9	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Rawicz		
77,8	19,1	3,0	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Strzelno		
82,5	14,9	2,0	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Szamotuły		
79,2	16,7	3,4	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Szubin		
78,7	17,5	3,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Śmigiel		
73,9	21,0	4,9	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Śrem		
75,3	20,3	3,8	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Środa		
74,4	19,6	4,8	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wągrowiec		
83,5	14,4	1,9	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Witkowo		
75,4	19,4	5,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wolsztyn		
82,7	15,2	2,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Września		
74,5	21,3	3,6	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wyrzysk		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Znin		
DÉP. DE POMORZE																		
80,0	17,1	2,7	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Brodnica		
84,7	12,6	2,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Chełmno		
82,4	14,6	3,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Chojnice		
88,2	9,1	2,3	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Działdowo		
87,3	11,2	1,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Gniew		
—	—	—	—	75,4	10,5	7,2	6,9	79,5	15,5	4,1	0,9	86,6	12,1	1,3	0,0	Grudziądz (v.)		
81,2	15,8	3,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Grudziądz		
77,0	18,6	4,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kartuzy		
83,1	13,7	2,7	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kościerzyna		
80,9	14,8	4,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lubawa		
81,0	16,6	1,2	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Puck		
86,2	12,2	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sępólno		
79,0	17,1	3,5	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Starogard		
86,0	11,2	2,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Świecie		
84,1	14,3	1,5	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Tczew		
—	—	—	—	81,1	7,5	5,0	6,4	74,7	17,2	6,9	1,2	84,0	14,3	1,7	—	Toruń (v.)		
78,2	17,6	4,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Toruń		
84,2	12,2	3,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Tuchola		
80,7	16,1	3,0	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wąbrzeźno		
83,7	14,2	2,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wejherowo		
DÉP. DE KRAKÓW																		
73,4	21,1	4,2	1,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Biała		
70,9	24,2	3,9	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bochnia		
71,7	24,1	4,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Brzesko		
61,4	30,3	7,2	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Chrzanów		
72,6	24,2	3,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Dąbrowa		
69,6	24,1	5,1	1,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Gorlice		
64,3	24,8	9,3	1,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Grybów		
50,7	28,0	21,1	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Jasło		
—	—	—	—	35,5	20,5	16,7	27,3	51,3	29,1	14,5	5,1	75,3	20,3	4,1	0,3	Kraków (v.)		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kraków ^a		
62,0	28,2	8,4	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Limanowa		
62,3	26,0	10,3	1,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mielec		
68,3	26,8	4,2	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Myślenice		
74,6	21,0	4,2	0,2	38,5	18,6	14,2	28,7	49,4	28,3	15,6	6,7	72,9	22,9	3,6	0,6	Nowy Sącz		
73,5	21,1	5,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nowy Targ		
63,0	28,4	8,1	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Oświęcim		
76,0	18,2	5,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Pilzno		
67,5	31,2	1,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Podgórze		

^a Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Kraków.

Tabl. 5. MAŁE MIESZKANIA WEDŁUG LICZBY MIESZKAŃCÓW (dok.) —

Powiaty	N a r o o m i e s z k a ń —															
	1—izbowych — à 1 pièce				2—izbowych — à 2 pièces				1—izbowych — à 1 pièce				2—izbowych — à 2 pièces			
	l i c z y ł o n a i z b ę o s ó b —															
	1—2	3	4	więcej niż 4 et plus	2 i mniej et moins	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus	1—2	3	4	więcej niż 4 et plus	2 i mniej et moins	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus
	W i e ś — C a m p a g n e								Miasta poniżej 20 000 mieszkańców —							
Ropczyce	12,2	14,8	17,7	55,3	29,1	33,0	24,1	13,8	30,2	17,0	14,7	38,1	46,6	29,0	17,0	7,4
Spisz-Orawa	19,2	16,2	18,2	46,4	52,6	32,9	12,0	2,5	—	—	—	—	—	—	—	—
Tarnów	13,5	15,5	18,1	52,9	27,8	35,7	25,3	11,2	35,4	13,3	18,5	32,8	52,1	23,3	14,4	10,
Wadowice	23,5	19,9	19,9	36,7	37,5	35,8	19,2	7,5	35,4	19,3	15,4	29,9	51,7	27,3	13,6	7,
Wieliczka	19,5	19,1	17,5	43,9	29,9	35,0	24,5	10,6	43,2	23,3	11,9	21,6	46,4	26,0	18,7	8,
Żywiec	13,9	17,0	18,4	50,7	34,8	34,6	21,3	9,3	32,3	19,2	16,4	32,1	42,3	29,9	18,5	9,
WOJ. LWOWSKIE —																
Bóbrka	11,2	13,5	18,0	57,3	27,0	35,9	25,4	11,7	19,2	16,0	18,3	46,5	37,5	34,0	21,3	7,
Brzozów	12,1	15,8	18,4	53,7	35,1	34,4	21,9	8,6	34,1	15,2	14,8	35,9	45,2	30,4	18,2	6,
Cieszanów	6,0	9,4	15,9	68,7	29,8	31,1	24,8	14,3	15,5	15,9	18,1	50,5	44,3	32,9	17,1	5,
Dobromil	8,0	10,8	15,6	65,6	26,1	32,9	26,4	14,6	20,2	18,3	17,9	43,6	43,0	30,1	15,6	11,
Drohobycz	9,2	13,2	18,3	59,3	32,0	31,6	24,4	12,0	24,9	19,7	17,5	37,9	39,5	32,5	19,6	8,
Gródek Jagielloński	9,5	12,4	17,6	60,5	30,8	37,0	24,0	8,2	19,0	19,6	16,0	45,4	42,1	34,4	17,7	5,
Jarosław	9,1	12,9	17,1	60,9	28,0	33,9	25,0	13,1	32,1	18,8	15,4	33,7	48,0	30,0	16,1	5,
Jaworów	6,3	10,1	16,4	67,2	25,6	33,9	26,5	14,0	19,2	20,3	20,7	39,8	50,9	31,0	13,8	4,
Kolbuszowa	11,3	13,4	18,0	57,3	29,9	33,4	25,6	11,1	28,2	21,1	15,5	35,2	46,8	28,6	17,5	7,
Krosno	16,4	16,0	17,9	49,7	40,4	34,4	18,2	7,0	41,1	21,4	12,9	24,6	47,6	29,2	15,3	7,
Lisko	5,6	9,6	14,2	70,6	25,3	33,1	25,8	15,8	21,4	15,4	15,7	47,5	43,4	31,4	16,2	9,
Lwów (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lwów	17,8	17,7	18,4	46,1	39,5	34,2	19,3	7,0	19,2	20,7	20,0	40,1	40,9	36,0	18,3	4,8
Łańcut	15,2	16,2	18,9	49,7	39,4	33,6	19,5	7,5	27,0	17,7	17,6	37,7	46,8	32,6	15,0	5,6
Mościska	6,9	11,2	16,7	65,2	28,7	35,0	25,7	10,6	25,3	17,2	16,8	40,7	45,2	32,4	15,7	6,7
Nisko	10,0	11,7	16,8	61,5	30,5	33,8	23,1	12,6	18,7	14,2	18,8	48,3	35,1	29,1	23,3	12,5
Przemyśl	11,3	13,8	17,8	57,1	33,8	34,8	23,3	8,1	28,0	22,4	16,8	32,8	57,6	25,2	14,3	2,9
Przeworsk	12,0	14,6	17,3	56,1	33,9	32,2	22,9	11,0	25,9	17,6	16,5	40,0	40,0	36,0	16,9	7,1
Rawa Ruska	7,8	12,9	17,6	61,7	30,7	31,7	22,8	14,8	20,0	17,8	18,5	43,7	42,4	33,0	18,2	6,4
Rudki	8,6	12,5	17,9	61,0	29,0	36,4	24,6	10,0	21,1	17,0	16,7	45,2	40,1	35,1	17,9	6,9
Rzeszów	12,5	16,2	19,5	51,8	28,9	34,9	25,0	11,2	16,9	16,8	15,2	51,1	40,2	30,7	21,2	7,9
Sambor	9,9	14,3	17,9	57,9	30,6	35,9	23,8	9,7	28,2	21,7	17,3	32,8	50,1	30,5	14,4	5,0
Sanok	10,2	11,3	14,6	63,9	32,0	35,3	23,9	8,8	39,6	15,6	17,0	27,8	49,5	30,3	15,5	4,7
Sokal	7,6	12,0	18,4	62,0	30,3	34,6	23,5	11,6	20,6	17,9	17,9	43,6	40,6	32,4	16,3	10,7
Stary Sambor	7,9	11,9	16,8	63,4	28,3	37,3	23,3	11,1	23,0	16,9	20,2	39,9	48,5	29,7	15,1	6,7
Strzyżów	13,2	13,6	18,5	54,7	30,3	36,8	22,3	10,6	35,6	16,1	15,5	32,8	54,3	28,2	14,8	2,7
Tarnobrzeg	13,3	16,3	19,9	50,5	39,9	34,4	18,9	6,8	32,7	19,7	14,6	33,0	48,2	27,2	17,9	6,7
Żółkiew	8,5	13,2	19,3	59,0	26,5	36,5	25,4	11,6	22,1	20,4	17,9	39,6	46,7	29,1	16,2	8,0
WOJ. STANISŁAWOWSKIE —																
Bohorodczany	14,5	19,0	22,2	44,3	33,7	35,6	21,1	9,6	19,2	16,5	24,6	39,7	38,7	36,0	18,8	6,5
Dolina	12,1	16,9	19,7	51,3	31,7	32,5	21,5	14,3	21,7	22,2	19,4	36,7	46,6	29,1	17,4	6,9
Horodenka	15,7	19,2	21,9	43,2	41,8	36,1	16,5	5,6	21,9	19,2	20,4	38,5	42,6	34,1	17,3	6,0
Kałusz	11,7	17,1	20,9	50,3	32,9	35,9	21,9	9,3	22,4	20,4	21,5	35,7	45,7	29,0	17,5	7,8
Kołomyja	14,9	19,3	21,4	44,4	35,0	34,5	21,3	9,2	27,9	21,5	18,0	32,6	50,5	28,4	15,8	5,3
Kosów	22,8	20,9	14,5	41,8	41,4	32,1	17,9	8,6	28,0	20,9	15,7	35,4	51,5	30,3	12,6	5,6
Nadwórna	16,7	20,3	20,9	42,1	34,4	32,3	21,2	12,1	18,5	19,1	21,1	41,3	37,9	34,3	20,3	7,5
Peczeniżyn	21,1	20,2	19,1	39,6	45,2	30,9	15,7	8,2	22,5	19,6	17,6	40,3	45,7	29,5	13,4	11,4
Rohatyn	11,3	16,8	20,2	51,7	31,4	36,5	23,2	8,9	23,4	19,6	19,7	37,3	46,6	32,0	16,2	5,2
Skole	9,6	14,4	17,8	58,2	33,9	32,8	19,8	13,5	30,7	16,8	20,9	31,6	49,2	28,6	16,4	5,8
Stanisławów	12,0	17,5	20,7	49,8	36,4	31,5	21,7	10,4	26,5	23,0	18,6	31,9	50,4	31,4	13,4	4,8
Stryj	8,2	12,6	19,6	59,6	27,2	30,4	26,4	16,0	32,0	19,9	16,8	31,3	53,7	30,3	12,5	3,5
Śniatyn	18,1	20,5	22,3	39,1	42,9	36,4	15,7	5,0	29,7	22,7	19,4	28,2	55,6	30,3	10,6	3,5
Tłumacz	11,3	17,1	21,1	50,5	30,9	33,3	22,0	13,8	17,5	17,2	17,9	47,4	47,0	31,2	15,2	6,6
Turka	9,4	12,9	15,2	62,5	26,1	29,2	22,1	22,6	9,5	12,9	15,2	62,4	26,1	29,2	22,1	22,6
Żydaczów	9,6	15,5	18,9	56,0	27,1	36,1	24,8	12,0	21,3	20,2	18,2	40,3	43,2	35,5	16,1	5,2
WOJ. TARNOPOLSKIE —																
Borszczów	20,9	21,4	21,5	36,2	51,9	32,9	12,4	2,8	26,1	23,8	19,0	31,1	54,5	27,4	14,3	3,8
Brody	9,2	13,7	19,9	57,2	33,2	33,1	22,3	11,4	38,8	21,6	15,9	23,7	59,6	28,0	10,7	1,7
Brzeżany	8,5	13,8	18,9	58,8	25,1	34,2	24,9	15,8	20,0	16,7	19,2	44,1	45,8	32,6	17,1	4,5
Buczacz	12,1	18,0	21,2	48,7	33,9	36,2	21,0	8,9	16,5	17,9	19,0	46,6	46,3	33,9	15,0	4,8
Czortków	15,6	18,0	22,2	44,2	40,4	36,1	18,5	5,0	33,8	22,8	16,5	26,9	47,5	33,4	14,1	5,0
Husiatyn	15,1	19,6	21,8	43,5	41,8	36,6	16,7	4,9	22,9	19,8	20,1	37,2	49,7	34,3	12,9	3,1
Kamionka Strumiłowa	8,0	13,0	19,0	60,0	30,4	38,0	21,7	9,9	18,5	17,4	18,2	45,9	42,1	32,3	19,5	6,1
Podhajce	12,9	17,7	21,8	47,6	31,2	38,1	22,8	7,9	29,8	23,0	16,0	31,2	47,7	34,7	12,3	5,3
Przemysław	10,5	15,4	18,6	55,5	31,1	36,1	23,3	9,5	26,1	18,9	16,6	38,4	47,4	33,9	14,1	4,6
Radziechów	7,8	11,3	16,9	64,0	28,3	35,1	24,8	11,8	15,3	15,3	17,1	52,3	35,7	34,6	22,2	7,5
Skalat	10,9	16,0	20,2	52,9	36,4	35,6	20,1	7,9	26,5	20,4	17,8	35,3	47,9	31,1	16,0	5,0
Tarnopol	10,8	15,7	20,3	53,2	29,9	36,9	22,9	10,3	26,2	21,0	17,9	34,9	49,5	35,3	11,0	4,2
Trembowla	11,4	16,9	20,8	50,9	42,9	32,0	21,0	4,1	16,7	17,5	24,4	41,4	39,3	38,6	16,3	5,8
Zaleszczyki	18,2	21,6	21,6	38,6	49,6	33,5	13,2	3,7	37,6	20,1	14,6	27,7	55,8	30,9	10,4	2,9
Zbaraż	9,3	14,2	20,1	56,4	31,9	37,2	21,7	9,2	19,7	18,0	17,3	45,0	42,5	31,8	18,5	7,2
Zborów	8,8	15,1	20,4	55,7	29,6	34,0	24,2	12,2	16,1	15,5	20,1	48,3	42,5	34,8	17,3	5,4
Złoczów	9,2	14,6	19,9	56,3	30,2	33,6	24,5	11,7	18,5	17,2	18,8	45,5	49,7	29,5	16,6	4,2
ŚLĄSK CIESZYŃSKI —																
Bielsko (m.)	—	—	—	—	—	—	—	—	43,6	21,9	14,5	20,0	66,4	24,3	7,2	2,1
Bielsko	30,6	22,1	18,7	28,6	39,6	34,2	19,4	6,8	53,0	17,7	13,3	16,0	56,9	24,5	10,8	7,8
Cieszyn	26,5	20,2	18,8	34,5	37,0	35,4	19,8	7,8	44,0	19,5	16,0	20,5	60,7	24,1	11,4	3,8

a W powiecie Spisz-Orawa miast niema.

PETITS LOGEMENTS D'APRÈS LE NOMBRE D'HABITANTS (fin)

P o u r 1 0 0 l o g e m e n t s																Arrondissements
3-izbowych — à 3 pièces				1-izbowych — à 1 pièce				2-izbowych — à 2 pièces				3-izbowych — à 3 pièces				
2 i mniej et moins	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus	1—2	3	4	więcej niż 4 et plus	2 i mniej et moins	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus	2 i mniej et moins	2—3	3—4	więcej niż 4 et plus	
Villes au-dessous de 20 000 habitants				Miasta powyżej 20 000 mieszkańców — Villes au-dessus de 20 000 habitants												
69,5	24,7	5,1	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Ropczyce
71,6	23,0	4,1	1,3	36,5	21,8	15,3	26,4	48,1	30,1	14,8	7,0	70,4	23,3	6,0	0,3	Spisz-Orawa ^a
70,9	24,2	4,5	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Tarnów
71,8	22,9	5,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wadowice
72,8	21,5	5,3	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Wieliczka
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Żywiec
DÉP. DE LWÓW																
68,4	26,8	3,8	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bóbrka
62,5	30,5	6,3	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Brzozów
71,3	25,5	2,7	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Cieszanów
68,1	26,6	5,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Dobromil
67,5	25,7	5,7	1,1	33,1	19,2	16,6	31,1	47,7	30,9	15,8	5,6	76,2	21,3	2,2	0,3	Drohobycz
72,1	23,8	3,7	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Gródek Jagielloński
73,3	21,6	4,4	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Jarosław
71,6	22,9	4,7	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Jaworów
68,4	26,1	5,1	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kolbuszowa
69,1	24,0	6,2	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Krosno
63,8	29,6	6,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lisko
—	—	—	—	41,7	21,4	16,4	20,5	59,3	27,3	10,5	2,9	81,1	16,2	2,6	0,1	Lwów (v.)
80,4	19,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Lwów
65,3	27,5	6,9	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Łańcut
73,5	22,4	3,4	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mościska
62,7	27,6	8,9	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nisko
77,3	18,9	1,9	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Przemyśl
63,6	29,8	5,5	1,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Przeworsk
63,5	30,0	5,9	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Rawa Ruska
68,0	25,4	6,1	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Rudki
66,1	26,3	7,6	—	35,5	17,3	16,2	31,0	49,7	28,3	15,5	6,5	71,4	23,5	4,7	0,4	Rzeszów
74,1	22,3	3,6	0,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sambor
72,3	24,6	2,5	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sanok
63,1	28,1	8,0	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sokal
70,2	26,6	3,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Stary Sambor
69,6	29,4	1,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Strzyżów
66,3	27,9	5,4	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Tarnobrzeg
73,5	23,0	2,9	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Żółkiew
DÉP. DE STANISŁAWÓW																
69,6	21,7	8,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bohorodczany
70,0	23,8	5,6	0,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Dolina
74,2	20,4	5,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Horodenka
73,6	22,7	3,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kalusz
72,5	22,6	4,5	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kołomyja
74,8	21,9	3,1	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kosów
72,3	25,5	1,5	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nadwórna
74,3	22,7	3,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Peczeniżyn
71,1	23,5	4,7	0,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Rohatyn
74,1	23,6	2,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Skole
73,5	22,9	3,6	—	40,0	22,6	15,3	22,1	55,5	29,1	11,8	3,6	78,0	19,2	2,6	0,2	Stanisławów
77,4	19,6	2,7	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Stryj
74,4	21,6	3,7	0,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Śniatyn
73,4	21,6	5,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Tlumacz
50,9	30,8	15,1	3,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Turka
69,6	25,6	4,3	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Zydaczów
DÉP. DE TARNOPOL																
73,3	22,4	3,5	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Borszczów
84,0	15,1	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Brody
70,8	26,9	2,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Brzeżany
77,4	18,6	4,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Buczacz
78,9	18,6	2,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Czortków
79,3	17,6	2,6	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Husiatyn
70,1	25,5	4,0	0,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Kamionka
71,4	26,8	1,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Strumiłowa
73,6	21,8	4,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Podhajce
59,7	32,2	7,6	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Przemyślany
73,2	24,3	2,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Radziechów
79,2	16,5	4,3	—	34,3	20,4	17,6	27,7	53,9	29,8	13,1	3,2	73,9	22,9	3,1	0,1	Skalat
60,7	32,1	6,3	0,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Tarnopol
78,4	18,4	3,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Trembowla
79,9	18,2	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Zaleszczyki
53,9	30,8	14,5	0,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Zbaraz
72,2	24,5	2,8	0,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Zborów
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Złoczów
SILÉSIE DE CIESZYN																
86,9	12,4	0,5	0,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bielsko (v.)
83,6	16,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bielsko
76,5	18,7	4,7	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Cieszyn

^a Il n'y a pas de villes dans l'arr. de Spisz-Orawa.

Tabl. 6. MIESZKANIA WEDŁUG LICZBY I RODZAJU
 LOGEMENTS D'APRÈS LE NOMBRE ET L'ESPÈCE DE

Miasta	N a r o o m i e s z k a ń --															
	ogółem — <i>au-total</i>								i-izbowych — <i>à r pièce</i>							
	b y ł o z a j ę t y c h p r z e z —															
	1 gospodarstwo <i>1 ménage</i>		2 gospodarstwa <i>2 ménages</i>			1 gospodarstwo rodzinne, 2 osób samotnych	2 gospodarstwa rodzinne, 1 osoby samotnej	3 i więcej gospo- darstw w innych kombi- nacjach	1 gospodarstwo <i>1 ménage</i>		2 gospodarstwa <i>2 ménages</i>			1 gospodarstwo rodzinne, 2 osób samotnych	2 gospodarstwa rodzinne, 1 osoby samotnej	3 i więcej gospo- darstw w innych kombi- nacjach
	osoby sa- motnej <i>d'une person- ne so- litaire</i>	ro- dzinne <i>de famille</i>	osób samot- nych <i>de per- sonnes solitaires</i>	1 rodzinne, 1 osoby samotnej <i>de famille et d'une personne solitaire</i>	ro- dzinne <i>de famille</i>	<i>1 ménage de famille, 2 de per- sonnes solitaires</i>	<i>2 ménages de famille, 1 de per- sonne solitaire</i>	<i>3 et plus de ménages autrement combinés</i>	osoby sa- motnej <i>d'une person- ne soli- taire</i>	ro- dzinne <i>de famille</i>	osób samot- nych <i>de per- sonnes solitaires</i>	1 rodzinne, 1 osoby samotnej <i>de famille, et d'une personne solitaire</i>	ro- dzinne <i>de famille</i>	<i>1 ménage de famille, 2 des per- sonnes solitaires</i>	<i>2 ménages de famille, 1 de per- sonne solitaire</i>	<i>3 et plus de ménages autrement combinés</i>
Polska *	5,9	81,9	0,8	4,1	4,8	0,8	0,5	1,2	*10,7	81,1	1,2	3,2	2,6	0,4	0,2	0,6
Warszawa	5,5	74,5	1,1	6,4	7,6	1,4	1,2	2,3	9,5	78,6	1,7	4,9	3,4	0,7	0,4	0,8
Płock	6,9	84,7	0,5	3,0	4,0	0,2	0,3	0,4	12,3	82,0	0,7	2,3	2,0	0,2	0,1	0,4
Włocławek	5,9	86,6	0,6	2,6	3,7	0,2	0,1	0,3	9,7	85,1	0,8	1,5	2,6	0,1	0,1	0,1
Żyrardów	7,7	82,1	1,1	3,7	4,6	0,2	0,2	0,4	10,1	79,7	1,2	4,0	4,4	0,2	0,1	0,3
Kalisz	6,7	86,9	0,5	1,9	3,3	0,3	0,1	0,3	11,5	84,0	0,7	1,3	2,2	0,1	0,1	0,1
Łódź	6,9	87,3	0,5	2,5	2,3	0,2	0,1	0,2	9,7	85,8	0,7	2,1	1,4	0,1	0,1	0,1
Pabjanice	7,7	89,7	0,4	0,9	1,2	0,0	0,0	0,1	11,4	86,0	0,5	0,8	1,1	0,1	0,0	0,1
Piotrków	5,6	87,8	0,4	2,2	3,3	0,3	0,1	0,3	9,3	85,6	0,6	1,9	2,2	0,2	—	0,2
Tomaszów Rawski	6,3	89,9	0,4	1,3	1,8	0,1	0,1	0,1	9,9	86,9	0,6	0,9	1,4	0,1	0,0	0,2
Zgierz	6,7	89,3	0,4	1,5	1,7	0,1	0,1	0,2	10,0	86,5	0,5	1,3	1,5	0,2	0,0	0,0
Będzin	4,1	91,0	0,2	1,7	2,4	0,2	0,2	0,2	8,8	85,9	0,4	2,0	2,1	0,3	0,2	0,3
Częstochowa	5,5	86,4	0,6	3,5	3,0	0,4	0,2	0,4	8,1	83,6	0,9	4,0	2,5	0,4	0,2	0,3
Dąbrowa Górnicza	4,5	83,5	0,4	4,7	4,9	0,8	0,4	0,8	7,9	80,1	0,7	5,5	4,2	0,7	0,2	0,7
Kielce	4,1	84,6	0,7	3,7	4,8	0,7	0,4	1,0	6,4	83,4	1,0	3,2	4,7	0,5	0,2	0,6
Radom	3,6	83,4	0,6	4,0	6,5	0,8	0,4	0,7	5,2	84,7	0,8	3,1	5,2	0,5	0,2	0,3
Sosnowiec	5,0	86,9	0,7	3,4	2,9	0,5	0,2	0,4	8,9	82,2	0,9	3,9	2,7	0,6	0,3	0,5
Zawiercie	4,0	87,2	0,5	3,5	3,9	0,4	0,2	0,3	5,3	84,0	0,6	4,5	4,4	0,6	0,2	0,4
Chełm	4,2	84,4	0,7	2,5	6,3	0,4	0,4	1,1	7,6	84,4	0,8	2,3	3,3	0,5	0,5	0,6
Lublin	4,8	81,0	0,8	4,5	6,6	0,6	0,5	1,2	7,2	82,3	1,0	3,5	4,6	0,4	0,4	0,6
Siedlce	4,8	82,9	0,5	3,8	6,2	0,5	0,4	0,9	10,9	81,6	1,1	2,4	3,4	0,2	0,2	0,2
Białystok	4,9	83,8	0,7	4,3	4,5	0,6	0,3	0,9	13,3	79,2	1,4	2,9	2,2	0,4	0,1	0,5
Grodno	3,3	75,9	1,0	6,8	8,5	1,2	1,0	2,3	9,8	79,9	2,4	3,5	2,9	0,5	0,1	0,9
Łomża	4,5	85,7	0,8	3,1	4,5	0,4	0,4	0,6	10,3	83,0	0,8	1,7	3,2	0,2	0,2	0,6
Brześć n/B.	5,4	64,7	1,5	5,5	14,2	1,4	1,6	5,7	16,4	65,4	3,8	3,4	5,4	1,1	0,1	4,4
Pińsk	1,5	72,4	0,4	5,9	14,4	0,7	1,5	3,2	7,8	84,9	2,2	1,1	2,8	—	0,6	0,6
Kowel	2,1	70,4	0,5	3,5	14,5	0,8	1,3	6,9	8,5	78,5	2,0	1,7	4,1	0,4	0,2	4,6
Łuck	4,5	75,1	0,5	3,4	10,9	0,8	1,0	3,8	14,7	79,7	1,4	1,2	2,4	0,6	—	—
Równe	2,4	67,1	1,2	4,2	16,2	0,9	1,6	6,4	8,7	81,9	1,3	1,8	3,8	—	0,1	2,4
Bydgoszcz	8,9	86,7	0,5	1,9	1,2	0,4	0,0	0,4	52,2	46,2	0,7	0,4	0,1	—	—	0,4
Gniezno	8,4	88,4	0,2	1,1	1,7	0,1	0,0	0,1	27,7	70,6	0,2	0,8	0,7	—	—	—
Inowrocław	7,0	89,8	0,2	1,1	1,5	0,2	0,0	0,2	22,4	77,0	—	0,3	0,3	—	—	—
Poznań	5,6	84,6	0,6	3,8	2,8	1,1	0,3	1,2	29,5	66,2	1,7	1,3	0,6	0,3	0,0	0,4
Grudziądz	9,3	85,9	0,6	2,2	0,9	0,4	0,1	0,6	58,6	38,5	1,6	0,3	—	—	—	1,0
Toruń	9,2	86,0	0,6	2,3	1,0	0,4	0,1	0,4	58,0	39,3	2,5	—	0,2	—	—	—
Kraków	6,7	78,9	1,5	5,5	4,1	1,2	0,5	1,6	13,1	73,8	2,7	4,7	2,7	0,9	0,5	1,6
Nowy Sącz	6,0	88,9	0,4	1,9	2,2	0,2	0,1	0,3	15,6	79,0	0,9	1,3	2,1	0,3	0,1	0,7
Tarnów	5,7	86,4	0,5	2,0	4,1	0,3	0,2	0,8	11,9	81,5	0,9	2,2	2,4	0,3	0,0	0,8
Drohobycz	4,3	90,3	0,4	1,2	3,2	0,1	0,1	0,4	10,1	85,4	0,8	1,1	2,2	—	0,2	0,2
Lwów	6,9	80,7	1,1	4,3	4,4	1,0	0,4	1,2	15,5	75,2	2,0	3,4	1,9	0,7	0,2	1,1
Przemyśl	6,4	87,5	0,5	1,9	3,0	0,2	0,2	0,3	13,9	82,5	0,8	1,0	1,3	0,1	0,1	0,3
Rzeszów	6,0	88,6	0,6	1,6	2,5	0,2	0,1	0,4	13,1	82,0	0,8	1,7	1,7	0,2	0,1	0,4
Kołomyja	4,3	90,1	0,2	1,2	3,7	0,2	0,1	0,2	8,8	88,2	0,4	1,2	1,2	0,0	—	0,2
Stanisławów	5,1	86,0	0,5	3,3	4,1	0,3	0,3	0,4	14,3	80,7	0,8	1,8	1,8	0,2	0,2	0,2
Stryj	4,4	89,5	0,3	2,0	3,3	0,1	0,1	0,3	9,2	85,2	0,5	1,7	3,0	0,1	0,2	0,1
Tarnopol	4,8	86,4	0,7	3,1	3,9	0,3	0,3	0,5	11,0	83,5	1,2	2,0	1,8	0,1	0,1	0,3

a Bez miasta Wilna i miast w powiatach: Oszmiana, Święciany, Wilno-Troki oraz miast Górnośląska.

GOSPODARSTW W MIASTACH POWYŻEJ 20 000 MIESZKAŃCÓW
MÉNAGES DANS LES VILLES AU-DESSUS DE 20 000 HABITANTS

P o u r 1 0 0 l o g e m e n t s																Villes						
2-izbowych — a 2 pièces								3-izbowych — à 3 pièces														
n o m b r e d e l o g e m e n t s o c c u p é s p a r																						
1 gospodarstwo 1 ménage		2 gospodarstwa 2 ménages			1 gospodarstwo rodzinne, 2 osób samotnych		2 gospodarstwa rodzinne, 1 osoby samotnej		3 i więcej gospo- darstw w innych kombi- nacjach		1 gospodarstwo 1 ménage		2 gospodarstwa 2 ménages				1 gospodarstwo rodzinne, 2 osób samotnych		2 gospodarstwa rodzinne, 1 osoby samotnej		3 i więcej gospo- darstw w innych kombi- nacjach	
osoby sa- motnej d'une person- ne so- litaire	ro- dzinne de famille	osób samo- tnych de per- sonnes solitaires	rodzinne, 1 osoby samotnej de famille et d'une personne solitaire	ro- dzinne de famille	1 ménage de famille, 2 de per- sonnes solitaires	2 ménages de famille, 1 d'une personne solitaire	3 et plus de ménages autrement combinés	osoby sa- motnej d'une person- ne soli- taire	ro- dzinne de famille	osób samo- tnych de per- sonne- solitaires	rodzinne, 1 osoby samotnej de famille et d'une personne solitaire	ro- dzinne de famille	1 ménage de famille, 2 de per- sonnes solitaires	2 ménages de famille, 1 d'une personne solitaire	3 et plus de ménages autrement combinés							
4,2	86,1	0,5	3,3	4,2	0,6	0,4	0,7	2,7	83,4	0,5	3,9	6,8	0,8	0,6	1,3	Pologne ^a						
3,7	78,8	0,9	6,1	7,0	1,2	0,9	1,4	2,5	71,3	0,8	6,5	13,0	1,5	1,6	2,8	Warszawa						
5,8	88,6	0,4	1,5	3,4	0,1	0,1	0,1	3,2	89,4	0,1	2,7	3,9	—	0,3	0,4	Płock						
3,8	89,9	0,4	1,8	3,6	0,1	0,2	0,2	2,0	89,8	0,5	2,5	4,6	0,2	0,2	0,2	Włocławek						
3,9	85,8	1,1	2,8	5,4	0,2	0,4	0,4	2,7	86,1	0,7	3,7	5,4	0,5	0,2	0,7	Żyrardów						
4,5	89,5	0,5	1,7	3,4	0,1	0,0	0,3	2,1	91,9	0,1	1,7	3,2	0,2	0,1	0,7	Kalisz						
3,3	91,9	0,3	1,9	2,2	0,2	0,1	0,1	2,3	91,1	0,3	2,2	3,7	0,2	0,1	0,1	Łódź						
4,8	93,0	0,2	0,7	1,1	—	0,1	0,1	2,6	94,6	0,1	1,1	1,4	—	—	0,2	Pabjanice						
3,8	90,3	0,2	1,6	3,5	0,2	0,1	0,3	3,3	89,5	0,2	2,2	4,2	0,2	0,2	0,2	Piotrków						
4,0	92,4	0,1	1,3	1,9	0,1	0,1	0,1	3,4	93,6	0,1	1,3	1,6	—	—	—	Tomaszów Rawski						
4,2	92,0	0,3	1,3	2,0	—	0,1	0,1	2,5	94,4	—	1,8	0,9	—	0,4	—	Zgierz						
2,1	94,7	0,1	0,9	1,9	0,2	0,1	0,0	1,1	94,0	0,3	0,9	3,2	—	0,1	0,4	Będzin						
3,4	89,2	0,2	2,6	3,4	0,5	0,2	0,5	2,9	91,2	0,2	1,9	3,4	0,1	0,1	0,2	Częstochowa						
2,7	84,0	0,2	4,8	5,7	0,9	0,6	1,1	2,4	89,1	—	2,5	5,0	0,1	0,3	0,6	Dąbrowa Górnicza						
2,6	89,1	0,4	2,7	3,6	0,5	0,3	0,8	2,1	88,1	0,6	2,5	5,1	0,3	0,4	0,9	Kielce						
2,4	85,0	0,4	3,2	7,4	0,5	0,5	0,6	2,2	86,3	0,4	3,3	6,1	0,4	0,3	1,0	Radom						
2,3	90,2	0,2	2,9	3,5	0,5	0,2	0,2	2,2	91,8	0,3	2,6	2,6	0,3	0,1	0,1	Sosnowiec						
2,7	89,4	0,4	2,5	4,4	0,2	0,1	0,3	1,8	95,3	—	1,6	1,1	—	0,2	—	Zawiercie						
2,4	87,2	0,7	2,8	5,9	0,4	0,2	0,4	1,6	83,7	0,5	2,0	10,2	0,5	0,2	1,3	Chełm						
3,3	84,1	0,5	3,9	6,4	0,4	0,4	1,0	2,6	81,1	0,8	4,3	8,4	0,8	0,4	1,6	Lublin						
2,3	88,3	0,2	3,0	5,1	0,3	0,4	0,4	1,6	84,7	0,1	3,6	7,9	0,6	0,3	1,2	Siedlce						
3,9	88,1	0,7	3,3	2,9	0,5	0,1	0,5	1,8	88,3	0,5	4,3	3,9	0,4	0,2	0,6	Białystok						
4,2	81,8	1,4	5,1	5,7	0,4	0,5	0,9	2,1	81,4	0,7	5,6	7,1	1,2	0,8	1,1	Grodno						
3,1	89,2	0,5	2,2	4,2	0,2	0,3	0,3	2,2	89,3	0,2	2,8	4,4	0,4	0,3	0,4	Łomża						
2,5	76,3	1,3	4,3	11,2	0,9	1,1	2,4	1,0	63,4	0,1	7,9	19,7	1,8	2,1	4,0	Brześć n/B.						
3,1	87,3	0,7	3,8	4,2	0,1	0,4	0,4	0,8	83,5	0,3	5,1	8,5	0,3	0,7	0,8	Pińsk						
2,3	84,1	0,5	3,0	7,2	0,7	0,5	1,7	0,5	76,2	0,3	3,9	15,4	0,7	0,7	2,3	Kowel						
4,1	84,5	0,3	2,9	6,6	0,4	0,7	0,5	0,6	80,8	0,4	3,5	12,5	0,4	0,4	1,4	Luck						
1,8	80,8	2,3	3,0	8,7	1,0	0,5	1,9	0,9	70,6	0,5	5,0	16,7	1,1	1,4	3,8	Równe						
12,9	86,1	0,3	0,3	0,4	—	0,0	0,0	5,9	91,2	0,5	1,3	0,6	0,2	0,0	0,3	Bydgoszcz						
5,6	93,1	—	0,3	1,0	—	—	—	3,4	93,1	0,3	1,1	1,9	0,2	—	—	Gniezno						
5,0	93,3	0,2	0,5	1,0	—	—	—	3,7	93,6	0,3	0,5	1,8	—	—	0,1	Inowrocław						
4,5	90,8	0,7	1,5	1,6	0,3	0,1	0,5	2,5	88,7	0,3	3,5	3,4	0,8	0,1	0,7	Poznań						
15,7	82,8	0,5	0,5	0,3	0,0	—	0,2	6,2	90,0	0,6	1,8	0,6	0,2	—	0,6	Grudziądz						
14,1	84,4	0,4	0,7	0,2	0,1	—	0,1	5,3	92,0	0,3	1,6	0,4	0,2	0,0	0,2	Toruń						
4,4	82,8	0,9	5,0	3,7	1,3	0,4	1,5	2,8	83,8	1,0	4,7	5,0	1,1	0,4	1,2	Kraków						
3,9	91,6	0,3	1,5	2,0	0,2	0,3	0,2	1,6	93,9	0,3	1,9	2,2	0,1	—	—	Nowy Sącz						
3,5	90,3	0,3	1,4	3,6	0,3	0,0	0,6	1,9	90,1	0,4	1,7	4,7	0,2	0,2	0,8	Tarnów						
2,8	92,5	0,1	0,9	3,4	—	0,1	0,2	1,5	93,0	0,2	1,3	3,0	0,4	0,1	0,5	Drohobycz						
5,3	84,7	0,9	3,7	3,6	0,8	0,2	0,8	3,1	83,7	0,8	4,2	5,8	0,9	0,5	1,0	Lwów						
4,1	91,8	0,3	1,3	2,1	0,1	0,1	0,2	2,6	90,2	0,2	1,8	4,5	0,2	0,1	0,4	Przemysł						
4,0	91,4	0,4	1,3	2,5	0,1	0,1	0,2	2,1	91,8	0,6	1,9	2,8	0,2	0,2	0,4	Rzeszów						
3,0	92,1	0,2	0,9	3,5	0,2	0,0	0,1	2,0	91,2	—	1,0	5,4	0,2	0,2	—	Kołomyja						
3,5	90,6	0,4	1,9	2,8	0,2	0,2	0,4	2,5	89,8	0,3	2,4	4,6	0,1	0,1	0,2	Stanisławów						
3,4	92,8	0,3	1,1	2,2	0,1	0,0	0,1	2,1	91,6	0,3	0,8	4,8	0,1	—	0,3	Stryj						
2,5	90,6	0,5	2,4	3,4	0,1	0,2	0,3	0,9	87,3	0,5	3,9	6,4	0,4	0,1	0,5	Tarnopol						

^a Non compris la ville de Wilno et les villes situées dans les arrondissements: Oszmiana, Świętany, Wilno-Troki, ainsi qu'en Haute Silésie.

Tabl. 7. MIESZKANIA WEDŁUG POŁOŻENIA W MIASTACH POWYŻEJ 20 000 MIESZKAŃCÓW

M i a s t a	N a r o o m i e s z k a ń —									
	o g ó ł e m — a u t o t a l							i - i z b o w y c h — à r p i è c e		
	b y ł o p o ł o ż o n y c h —									
	na parterze <i>au rez-de- chaussée</i>	na I piętrze <i>au I étage</i>	na II piętrze <i>au II étage</i>	na III piętrze i wyżej <i>au III étage et plus haut</i>	w sutere- nach i piwnicach <i>dans le sous-sol</i>	na poddaszu <i>mansardes</i>	na różnych kondygnacjach i położenie nie wiadome <i>à des étages divers et situ- ation inconnue</i>	na parterze i piętrach <i>à des étages divers</i>	w sutere- nach i piwnicach <i>dans le sous-sol</i>	na poddaszu <i>mansardes</i>
Polska ^a	42,0	23,3	14,0	10,6	3,7	5,8	0,6	82,2	6,7	11,1
Warszawa	27,9	21,6	17,1	23,7	3,5	5,3	0,9	83,0	6,7	10,3
Płock	45,6	20,4	8,1	1,1	7,7	16,5	0,6	62,2	14,1	23,7
Włocławek	59,5	17,4	3,6	0,3	2,5	16,2	0,5	71,8	4,4	23,8
Żyrardów	46,5	41,2	7,5	0,5	0,0	3,8	0,5	94,9	0,0	5,1
Kalisz	33,6	23,6	14,0	5,9	14,0	8,6	0,3	58,1	25,6	16,3
Łódź	30,4	28,1	19,1	14,4	0,9	6,9	0,2	88,3	1,1	10,6
Pabjanice	47,5	23,3	7,3	1,0	0,0	20,5	0,4	64,4	0,0	35,6
Piotrków	54,2	21,1	7,1	0,6	5,0	11,8	0,2	71,0	11,1	17,9
Tomaszów Rawski	59,5	20,5	4,9	0,1	0,3	14,4	0,3	71,6	0,3	28,1
Zgierz	56,0	20,8	3,2	0,6	0,0	19,2	0,2	67,3	0,0	32,7
Będzin	39,3	27,3	12,0	3,2	7,6	10,1	0,5	67,8	15,5	16,7
Częstochowa	53,8	27,3	8,8	0,5	5,4	3,8	0,4	84,9	9,3	5,8
Dąbrowa Górnicza	58,8	28,2	3,6	0,1	0,6	8,2	0,5	84,4	1,1	14,5
Kielce	70,9	15,0	3,3	0,2	3,7	5,8	0,2	85,2	6,8	8,0
Radom	56,2	21,8	7,8	0,6	1,6	11,8	0,2	77,6	2,9	19,5
Sosnowiec	44,0	30,7	12,0	2,1	3,0	7,7	0,5	80,8	5,6	13,6
Zawiercie	62,5	22,6	4,0	0,0	0,6	9,8	0,5	84,1	0,8	15,1
Chełm	65,2	12,0	3,4	—	10,9	7,6	0,9	72,0	17,2	10,8
Lublin	41,4	23,3	12,1	4,7	11,2	7,1	0,2	69,5	20,8	9,7
Siedlce	62,6	20,3	7,7	0,7	0,7	7,6	0,4	86,9	1,4	11,7
Białystok	61,5	13,7	4,0	0,6	0,8	19,1	0,3	56,8	1,2	42,0
Grodno	71,0	15,8	2,1	0,1	3,8	6,5	0,7	82,0	8,5	9,5
Łomża	48,1	18,0	6,6	0,6	10,5	15,9	0,3	40,7	19,4	30,9
Brześć n/Bugiem	81,9	9,6	0,5	—	0,5	4,3	3,2	93,3	1,3	5,4
Pińsk	93,9	1,9	0,1	—	0,4	2,8	0,9	85,9	1,7	12,4
Kowel	95,8	1,7	0,1	0,0	1,9	0,1	0,4	96,3	3,5	0,2
Łuck	80,0	8,4	1,7	0,1	5,9	1,5	2,4	89,1	7,9	3,0
Równe	76,9	10,2	0,7	0,1	7,9	2,0	2,2	89,1	9,6	1,3
Bydgoszcz	45,6	27,8	15,2	3,9	2,2	4,0	1,3	75,2	3,1	21,7
Gniezno	35,3	27,4	15,6	5,0	8,4	7,3	1,0	61,8	18,1	20,1
Inowrocław	41,1	33,2	15,6	1,9	1,1	4,4	2,7	88,0	1,5	10,5
Poznań	25,5	23,9	22,1	21,1	4,0	2,3	1,1	82,6	8,3	9,1
Grudziądz	32,5	29,6	21,2	9,8	2,6	3,0	1,3	85,8	3,3	10,9
Toruń	38,3	28,7	15,4	9,3	1,9	4,1	2,3	82,1	2,1	15,8
Kraków	43,3	26,4	17,9	5,0	4,9	2,2	0,3	84,9	10,9	4,2
Nowy Sącz	75,5	17,6	2,0	—	3,0	1,5	0,4	90,6	5,9	3,5
Tarnów	68,6	18,4	7,0	0,5	3,6	1,5	0,4	90,9	7,0	2,1
Drohobycz	84,9	7,9	2,1	0,0	2,8	1,7	0,6	92,6	4,0	3,4
Lwów	36,8	29,2	21,5	4,5	6,9	0,8	0,3	79,7	18,9	1,4
Przemyśl	58,4	20,9	11,2	1,1	6,8	1,4	0,2	84,2	13,5	2,3
Rzeszów	57,5	24,3	7,0	0,1	9,4	1,2	0,5	75,6	21,9	2,5
Kołomyja	91,5	6,6	0,5	—	0,4	0,8	0,2	98,3	0,9	0,8
Stanisławów	67,9	18,0	7,3	1,3	3,4	0,9	0,3	87,9	9,8	2,3
Stryj	81,8	15,6	0,6	—	0,9	0,6	0,5	95,6	2,8	1,6
Tarnopol	76,8	14,3	3,1	0,0	4,8	0,7	0,3	89,7	9,0	1,3

^a Bez miasta Wilna i miast w powiatach: Oszmiana, Święciany, Wilno-Troki oraz miast Górnego Śląska.

LOGEMENTS D'APRÈS LEUR SITUATION DANS LES VILLES AU-DESSUS DE 20 000 HABITANTS

P o u r 1 0 0 l o g e m e n t s												Villes
2-izbowych — à 2 pièces			3-izbowych — à 3 pièces			4 i 5-izbowych — à 4 et à 5 pièces			6-izbowych i większych à 6 pièces et plus			
n o m b r e d e c e u x s i t u é s												
na parterze i piętrach à des étages divers	w sutere- nach i piwnicach dans le sous-sol	na poddaszu mansardes	na parterze i piętrach à des étages divers	w sutere- nach i piwnicach dans le sous-sol	na poddaszu mansardes	na parterze i piętrach à des étages divers	w sutere- nach i piwnicach dans le sous-sol	na poddaszu mansardes	na parterze i piętrach à des étages divers	w sutere- nach i piwnicach dans le sous-sol	na poddaszu mansardes	
92,4	3,2	4,4	96,7	1,3	2,0	98,6	0,6	0,8	99,4	0,2	0,4	Pologne ^a
92,8	2,8	4,4	98,4	0,7	0,9	99,6	0,1	0,3	99,5	0,3	0,2	Warszawa
73,9	8,5	17,6	85,3	1,5	13,2	95,7	0,1	4,2	98,9	—	1,1	Płock
82,7	1,5	15,8	94,2	0,4	5,4	98,3	—	1,7	97,3	—	2,7	Włocławek
98,3	0,0	1,7	97,5	0,3	2,2	99,6	0,0	0,4	97,1	—	2,9	Żyrardów
83,9	10,4	5,7	97,1	1,9	1,0	98,2	1,5	0,3	98,8	0,6	0,6	Kalisz
96,7	0,8	2,5	99,2	0,2	0,6	99,6	0,1	0,3	99,8	0,1	0,1	Łódź
94,7	0,1	5,2	98,3	0,0	1,7	98,6	0,0	1,4	97,6	0,0	2,4	Pabjanice
86,3	2,1	11,6	93,7	0,6	5,7	98,3	0,3	1,4	99,2	0,0	0,8	Piotrków
95,0	0,4	4,6	97,5	0,1	2,4	99,4	0,4	0,2	97,0	0,0	2,1	Tomaszów Rawski
94,0	0,0	6,0	98,2	0,0	1,8	98,6	0,0	1,4	100,0	—	—	Zgierz
86,0	4,5	9,5	95,1	2,0	2,3	96,6	2,3	1,1	97,0	0,7	2,3	Będzin
95,3	2,3	2,4	98,4	0,7	0,9	99,2	0,4	0,4	97,7	0,6	1,7	Częstochowa
94,2	0,3	5,5	97,6	0,2	2,2	99,4	—	0,6	97,6	—	2,4	Dąbrowa Górnicza
92,0	1,7	6,3	97,8	0,7	1,5	98,0	0,5	1,5	100,0	—	—	Kielce
92,0	0,5	7,5	97,8	0,1	2,1	99,5	—	0,5	99,4	0,3	0,3	Radom
93,3	1,7	5,0	97,5	0,5	2,0	99,2	0,5	0,3	98,4	0,8	0,8	Sosnowiec
95,1	0,6	4,3	99,1	—	0,9	99,2	0,3	0,5	100,0	—	—	Zawiercie
81,6	11,3	7,1	91,0	3,7	5,3	97,4	0,3	2,3	100,0	—	—	Chełm
87,6	4,8	7,6	96,5	0,6	2,9	98,9	0,2	0,9	99,8	—	0,2	Lublin
91,9	0,6	7,5	94,3	0,2	5,5	98,3	—	1,7	99,5	—	0,5	Siedlce
81,2	0,7	18,1	87,4	0,8	11,8	93,8	0,5	5,7	98,6	—	1,4	Białystok
87,3	5,9	6,8	89,0	3,0	8,0	94,2	1,3	4,5	97,9	0,2	1,9	Grodno
70,8	13,2	16,0	85,2	4,8	10,0	95,1	1,7	3,2	99,0	0,5	0,5	Łomża
95,4	0,3	4,3	95,6	0,3	4,1	95,7	0,1	4,2	98,9	0,5	0,6	Brześć n/Bugiem
95,9	0,4	3,7	97,3	0,3	2,4	97,5	0,4	2,1	99,0	0,3	0,7	Pińsk
97,5	2,5	—	98,4	1,5	0,1	98,9	1,1	—	98,6	1,4	—	Kowel
90,3	8,8	0,9	93,1	5,0	1,9	96,8	2,7	0,5	98,5	1,5	—	Łuck
85,8	11,7	2,5	89,2	8,1	2,7	94,0	4,4	1,6	96,8	2,7	0,5	Równe
90,9	3,0	6,1	93,7	2,7	3,6	97,4	1,6	1,0	99,0	0,8	0,2	Bydgoszcz
81,2	10,7	8,1	90,8	5,4	3,8	96,3	2,5	1,2	98,7	1,0	0,3	Gniezno
93,7	1,2	5,1	95,4	1,4	3,2	98,0	0,6	1,4	99,4	0,6	—	Inowrocław
90,2	6,7	3,1	95,2	3,5	1,3	98,0	1,6	0,4	99,0	0,6	0,4	Poznań
90,0	4,4	5,6	95,0	2,3	2,7	96,6	2,4	1,0	99,2	0,2	0,6	Grudziądz
89,0	3,0	8,0	94,3	2,2	3,5	97,5	1,3	1,2	99,2	0,7	0,1	Toruń
94,8	3,4	1,8	98,9	0,5	0,6	99,7	0,1	0,2	99,9	0,1	—	Kraków
96,1	2,6	1,3	98,0	1,6	0,4	98,9	0,9	0,2	99,2	0,8	—	Nowy Sącz
95,2	3,1	1,7	97,3	1,4	1,3	99,9	0,1	—	99,3	0,7	—	Tarnów
94,7	3,7	1,6	98,9	0,6	0,5	99,4	0,6	—	99,2	0,8	—	Drohobycz
94,4	5,0	0,6	98,9	0,8	0,3	99,6	0,2	0,2	98,5	0,2	1,3	Lwów
92,7	6,2	1,1	97,2	2,0	0,8	98,7	0,7	0,6	98,0	0,5	1,5	Przemyśl
92,2	6,8	1,0	98,0	1,3	0,7	99,7	0,3	—	100,0	—	—	Rzeszów
98,9	0,3	0,8	99,2	0,3	0,5	99,9	0,1	—	95,6	—	4,4	Kołomyja
96,0	3,0	1,0	98,5	0,9	0,6	99,5	0,4	0,1	100,0	—	—	Stanisławów
99,2	0,4	0,4	99,7	0,1	0,2	100,0	—	—	100,0	—	—	Stryj
95,1	4,3	0,6	98,7	1,1	0,2	99,8	0,2	—	100,0	—	—	Tarnopol

^a Non compris la ville de Wilno et les villes situées dans les arrondissements: Oszmiana, Świeżany, Wilno-Troki et en Haute Silésie.

Tabl. 8. MIESZKANIA SŁUŻĄCE JEDNOCZEŚNIE DLA CELÓW MIESZKALNYCH I ZAROBKOWYCH
W MIASTACH POWYŻEJ 20 000 MIESZKAŃCÓW

LOGEMENTS SERVANT SIMULTANÉMENT À L'HABITATION ET À L'EXERCICE D'UN MÉTIER
DANS LES VILLES AU-DESSUS DE 20 000 HABITANTS

M i a s t a	Na 100 mieszkań liczących ... izb Pour 100 logements composés de ... pièces						Na 100 mieszkań jednocześnie mieszkalnych i zarobkowych Pour 100 logements servant à l'habitation et à l'exercice d'un métier					V i l l e s
	1	2	3	4	5	6 i więcej et plus	2-izbowych à 2 pièces		3-izbowych — à 3 pièces			
							nie miało izby wy- łącznie mieszkalnej	miało izbę wyłącznie mieszkalną	nie miało izby wy- łącznie mieszkalnej	miało 1 izbę wyłącznie mieszkalną	miało 2 izby wyłącznie mieszkalne	
było jednocześnie mieszkalnych i zarobkowych nombre de ceux servant en même temps à l'habitation et à l'exercice d'un métier							nombre de ceux n'ay- ant pas une pièce ser- vant exclus. à l'habit.	nombre de ceux ayant une pièce servant exclus. à l'habita- tion	nombre de ceux n'ay- ant pas une pièce ser- vant exclus. à l'habit.	nombre de ceux ayant une pièce servant exclus. à l'habita- tion	nombre de ceux ayant 2 pièces ser- vant exclus. à l'habita- tion	
Polska ^a	4,5	9,7	13,0	15,4	20,3	33,7	19,3	80,7	8,3	8,5	83,2	Pologne ^a
Warszawa	5,2	12,5	15,1	17,4	21,5	34,3	14,2	85,8	8,0	9,0	83,0	Warszawa
Płock	0,4	5,1	7,3	8,0	8,4	15,1	3,5	96,5	2,6	6,7	90,7	Płock
Włocławek	1,6	8,3	17,3	17,2	17,4	19,5	8,8	91,2	7,6	7,6	84,8	Włocławek
Żyrardów	1,8	8,2	18,5	21,2	22,9	32,5	36,1	63,9	10,5	10,5	79,0	Żyrardów
Kalisz	3,6	10,4	15,6	21,0	22,1	36,0	26,4	73,6	7,7	4,3	88,0	Kalisz
Łódź	4,4	18,5	26,3	24,0	27,6	32,0	14,2	85,8	5,2	11,2	83,6	Łódź
Pabjanice	10,9	27,6	45,4	51,1	60,8	56,7	17,8	82,2	3,3	12,2	84,5	Pabjanice
Piotrków	4,0	7,8	14,9	15,5	20,0	35,6	13,0	87,0	5,0	7,1	87,9	Piotrków
Tomaszów Rawski	4,3	11,1	27,0	29,7	36,8	40,0	29,3	70,7	7,0	3,5	89,5	Tomaszów Rawski
Zgierz	0,3	7,8	29,8	27,6	34,5	43,7	1,6	98,4	—	9,0	91,0	Zgierz
Będzin	6,4	14,7	23,4	30,8	31,0	45,7	17,8	82,2	7,7	7,7	84,6	Będzin
Częstochowa	3,4	11,1	24,1	24,8	27,5	41,3	23,8	76,2	7,1	8,1	84,8	Częstochowa
Dąbrowa Górnicza	1,5	3,9	22,1	20,8	27,7	35,5	24,4	75,6	4,4	4,4	91,2	Dąbrowa Górnicza
Kielce	9,7	20,3	24,6	24,2	26,0	42,4	53,4	46,6	45,0	6,8	48,2	Kielce
Radom	7,7	19,8	23,7	28,9	31,6	43,5	23,7	76,3	8,6	11,2	80,2	Radom
Sosnowiec	1,8	4,5	18,5	19,8	21,4	35,3	17,9	82,1	5,8	4,9	89,3	Sosnowiec
Zawiercie	2,4	10,5	34,7	33,6	30,6	41,9	28,9	71,1	4,2	5,3	90,5	Zawiercie
Chełm	9,7	14,0	15,3	24,8	37,0	49,1	49,3	50,7	15,3	9,9	74,8	Chełm
Lublin	7,0	11,1	13,2	15,1	21,6	32,9	20,9	79,1	7,7	10,3	82,0	Lublin
Siedlce	5,4	9,5	17,4	17,7	22,3	29,2	26,5	73,5	11,4	8,5	80,1	Siedlce
Białystok	2,6	4,6	9,4	15,4	18,6	26,3	30,4	69,6	17,7	5,7	76,6	Białystok
Grodno	2,8	5,3	9,9	15,1	16,8	22,3	38,7	61,3	14,0	4,0	82,0	Grodno
Łomża	4,6	8,8	14,5	20,9	28,0	36,6	18,4	81,6	6,0	3,4	90,6	Łomża
Brześć n/Bugiem	4,3	9,5	13,8	25,0	38,4	48,0	23,2	76,8	7,8	9,0	83,2	Brześć n/Bugiem
Pińsk	5,0	2,8	8,8	15,4	19,4	30,1	14,3	85,7	0,9	1,8	97,3	Pińsk
Kowel	1,9	3,7	13,4	9,4	19,5	15,7	27,8	72,2	8,0	9,7	82,3	Kowel
Łuck	5,0	11,0	14,2	27,0	34,4	49,6	15,1	84,9	5,4	7,4	87,2	Łuck
Równe	3,8	6,4	9,9	16,4	26,0	40,6	10,0	90,0	2,7	4,7	92,6	Równe
Bydgoszcz	2,0	1,8	3,6	10,1	17,0	34,8	30,6	69,4	11,7	5,3	83,0	Bydgoszcz
Gniezno	2,9	4,1	8,7	14,2	19,7	33,2	27,3	72,7	17,8	4,0	78,2	Gniezno
Inowrocław	1,1	2,5	6,1	12,7	18,1	33,7	47,6	52,4	16,2	7,3	76,5	Inowrocław
Poznań	1,7	2,0	3,5	8,2	11,9	24,1	32,6	67,4	12,2	7,3	80,5	Poznań
Grudziądz	1,6	1,8	2,5	7,4	15,7	27,8	73,5	26,5	27,8	6,9	65,3	Grudziądz
Toruń	2,1	2,2	3,2	7,8	17,0	30,4	20,5	79,5	15,3	7,1	77,6	Toruń
Kraków	6,6	10,4	11,0	12,5	19,4	36,6	16,2	83,8	3,8	7,4	88,8	Kraków
Nowy Sącz	2,2	6,2	12,4	20,0	32,5	63,4	20,2	79,8	8,4	6,3	85,3	Nowy Sącz
Tarnów	3,9	6,3	12,0	13,7	18,2	45,1	10,7	89,3	1,3	8,1	90,6	Tarnów
Drohobycz	3,0	4,5	11,0	12,2	25,1	52,0	23,2	76,8	1,9	5,7	92,4	Drohobycz
Lwów	2,0	4,2	6,0	7,7	12,3	36,3	37,0	63,0	16,9	9,9	73,2	Lwów
Przemyśl	4,3	7,0	11,3	13,8	22,8	44,2	33,2	66,8	15,2	9,0	75,8	Przemyśl
Rzeszów	4,9	6,0	9,8	14,7	23,4	51,1	35,7	64,3	4,4	8,9	86,7	Rzeszów
Kołomyja	4,9	6,9	10,7	11,2	17,4	35,9	16,8	83,2	4,9	6,3	88,8	Kołomyja
Stanisławów	4,5	6,7	8,2	9,3	15,0	41,3	19,5	80,5	9,2	6,6	84,2	Stanisławów
Stryj	2,4	3,7	12,2	19,6	35,4	52,3	17,6	82,4	2,3	5,3	92,4	Stryj
Tarnopol	2,1	5,1	11,1	18,6	41,2	50,7	9,7	90,3	1,4	6,1	92,5	Tarnopol

^a Bez miasta Wilna i miast w powiatach: Oszmiana, Świąciany, Wilno-Troki oraz miast Górnego Śląska.

^a Non compris la ville de Wilno et les villes situées dans les arrondissements Oszmiana, Świąciany, Wilno-Troki et en Haute-Silésie.

3461
G.U.S

Wydawnictwa Głównego Urzędu Statystycznego

I. Rocznik Statystyki Rzeczypospolitej Polskiej

Złotych

Wychodzi od r. 1922.

Podaje dane statystyczne, dotyczące wszelkich dziedzin życia państwowego, gospodarczego i społecznego.

Rok wydania	VI — 1928	14,00 i 15,00
" "	VII — 1929	14,00 i 15,00
" "	VIII — 1930	15,00 i 16,00

II. Mały Rocznik Statystyczny

Rok I. 1930.	wyczerpany
" II. 1931, wydanie polskie, francuskie i angielskie po 2,00	

III. Kwartalnik Statystyczny

Wychodzi od r. 1924.

Podaje artykuły i dane liczbowe, obejmujące poszczególne zagadnienia życia gospodarczego i społecznego.

Tom VI. Rok 1929. Całość	56,00
" VII. " 1930. "	56,00
" VIII. " 1931. (bez zeszytu I)	42,00
" IX. " 1932.	
Prenumerata roczna w kraju	28,00
" półroczna "	16,00
" roczna zagranicą	32,00

IV. Wiadomości Statystyczne

Wychodzą od 1923 r.; 1923-1930 dwa razy na miesiąc, od roku 1931 trzy razy na miesiąc.

Każdy zeszyt zawiera aktualne informacje z zakresu statystyki gospodarczej, komunikacyjnej i skarbowej.

Rok wydania VII. 1929. Całość	16,00
" VIII. 1930. "	16,00
" IX. 1931. "	16,00
" X. 1932.	
Zeszyt oddzielny	1,00
Prenumerata roczna w kraju	16,00
" " zagranicą	20,00

Zeszyty specjalne:

Rok wydania 1931. Produkcja przemysłowa r. 1929 zesz. I, II, r. 1930 zesz. III po	1,00
Rok wydania 1932 zesz. I. Statystyka samorządowa	1,00
" " " II. Statystyka kredytowa	0,60
" " " III. Statystyka spółek akcyjnych	0,60
" " " IV. Statystyka sądownictwa, więziennictwa i przestępczości	0,60
" " " V. Zdrowotność publiczna	0,60
" " " VI. Statystyka skarbowa	0,60
" " " VII. Statystyka oświaty i kultury	1,00
Prenumerata za komplet 7 zeszytów wydanych w r. 1932 w kraju	4,00
zagranicą	6,00

V. Statystyka Pracy — Kwartalnik

Wychodzi od r. 1922.

Rocznik VIII. Rok 1929	14,00
" IX. " 1930	14,00
" X. " 1931	14,00
" XI. " 1932	
Zeszyt oddzielny	4,00
Prenumerata roczna w kraju	14,00
" " zagranicą	16,00

VI. Handel Zagraniczny

a) Rocznik

Wychodzi od r. 1922.

1929	5,00
1929—30	8,00
1931, część I (ob. Statystyka Polski, serja A)	5,00

b) Miesięcznik

Złotych

Wychodzi od r. 1927.

Rok 1930. Całość	32,00
" 1931. "	32,00
" 1932.	
Zeszyt oddzielny	3,00
Prenumerata roczna w kraju	32,00
" " zagranicą	36,00

VII. Statystyka Cen

Rok I. 1929. Miesięcznik. Całość	16,00
" II. 1930. Kwartalnik. "	12,00
" III. 1931. "	12,00
" IV. 1932. Zeszyt oddzielny	3,20
Prenumerata roczna w kraju	12,00
" " zagranicą	16,00

VIII. Statystyka Polski

Tom VIII. Statystyka wyborów do Sejmu i Senatu w r. 1922	15,00
" IX. Zesz. 1 — 2. Statystyka kryminalna w r. 1924/25, zesz. po zł. 12.—	24,00
" X. Statystyka wyborów do Sejmu i Senatu w r. 1928	10,00

Wyniki I spisu powszechnego z dnia 30.IX 1921 r.

Tomy XI—XXXVI:

Gospodarstwa wiejskie (tomy XI—XII):

Tom XI. zesz. 2 woj. centralne	8,00
" " " 3 " wschodnie	4,00
" " " 4 " zachodnie	6,00
" " " 5 " południowe	8,00
" XII. zesz. 2 Grunty wspólne	5,00
" XIII. Nieruchomości i budynki: Zeszyt 1. Analiza	6,00
Zeszyt 2. Tablice	wyczerpany

Mieszkania, ludność, stosunki zawodowe (tomy XIV—XXXI). Całość	280,00
Oddzielne województwo od zł. 8,00 do zł.	26,00
Tablice państwowe (tom XXXI)	30,00

Tom XXXIII z. 1. Pierwszy powszechny spis Rzp. Polskiej z dn. 30.IX 1921 r. Formularze i instrukcje spisowe	1,60
---	------

Tom XXXV. Gospodarstwa domowe (tablice)	8,00
" XXXVI. Zeszyt 2. Miejsce urodzenia, czas pobytu (tablice)	10,00

Tom XXXVII. Statystyka finansów komunalnych 1925/26	16,00
---	-------

Tom XXXVIII. Statystyka czynności sądów 1926	3,00
--	------

" XXXIX. Zesz. 3. Statystyka finansów komunalnych. Wydatki i dochody samorządu powiatowego i wojewódzkiego w 1927/28	10,00
--	-------

Tom XL. Zesz. 1. Budżety rodzin robotniczych	2,00
--	------

Tom XLI. Zesz. 1. Statystyka finansów komunalnych. Wydatki i dochody gmin wiejskich w 1927/28	4,00
---	------

Serja A, tom 25, część I, Rocznik Handlu Zagranicznego Rzp. Polskiej i W. m. Gdańska	5,00
--	------

Serja B, zesz. 1. Statystyka rolnicza w r. 1930/31	
" " " 2. Okręgi zbożowe Polski	

IX. Rocznik Statystyki Miast Polski

Rok 1928	3,00
" 1930	4,00

X. Rzeczpospolita Polska—Atlas Statystyczny

Rok 1930	20,00
----------	-------

XI. Skorowidz Miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej

Całość tomów 15 (każdy obejmuje oddzielne województwo)	67,00
--	-------

Cena oddzielnego tomu od zł. 2,40 do zł.	10,00
--	-------

ZMIANY W WYDAWNICTWACH GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO

Począwszy od r. 1932 *Kwartalnik Statystyczny* zawiera:

- a) prace z zakresu teorii, techniki i organizacji statystyki oraz badania naukowe oparte na materiale statystycznym, nie stanowiące analizy danych liczbowych, podlegających ogłoszeniu w *Statystyce Polskiej*,
 - b) kronikę, komunikaty, sprawozdania i bibliografię.
- Natomiast źródłowe materiały statystyczne, ogłaszane dotychczas w *Kwartalniku Statystycznym* (z tekstem lub bez tekstu), publikowane w *Statystyce Polskiej*.

W ten sposób *Statystyka Polski* obejmuje zasadniczo cały źródłowy materiał statystyczny ogłaszany najbardziej szczegółowo.

Statystyka Polski składa się z dwóch seryj: **Serja A** dotychczasowego dużego formatu i **serja B** formatu *Kwartalnika Statystycznego*. Do serji B wchodzi publikacje mniejszych rozmiarów. Numeracja tomów w każdej serji będzie osobna i oznaczona będzie liczbami arabskimi, zaczynając od 1; dotychczas wydane tomy *Statystyki Polskiej* (bez oznaczenia serji) mają numerację rzymską.

Do *Statystyki Polskiej* wchodzi również *Rocznik Handlu Zagranicznego*, drukowany dotychczas jako osobne wydawnictwo.

Tomy 1—24 *Statystyki Polskiej*, serja A, przeznaczone są na wyniki drugiego powszechnego spisu ludności z dn. 9 grudnia 1931 roku.

MAŁY ROCZNIK STATYSTYCZNY 1932

ROK WYDAWNICTWA III

(oddzielnie w językach: polskim, francuskim i angielskim)

Wydawnictwo to w dogodnym kieszonkowym formacie jest krótkim-wszechstronnym informatorem liczbowym o życiu gospodarczym, społecznym i kulturalnym Polski, przedstawionem na tle stosunków międzynarodowych. Wydawnictwo to niezbędne dla wszystkich, którzy interesują się Polską, zwłaszcza zaś dla szkół średnich i wyższych, instytucji oświatowych, społecznych, gospodarczych i t. p.

Cena i egzemplarza w okładce półsztywnej zł. 2,00

ZESZYTY SPECJALNE WIADOMOŚCI STATYSTYCZNYCH

Ponieważ w roku 1931 *Rocznik Statystyki* nie mógł się ukazać, ważniejsze tablice, zamieszczane zazwyczaj w *Roczniku*, są ogłaszane obecnie w *Wiadomościach Statystycznych* bądź w odrębnie zeszytów zwykłych, bądź w zeszytach specjalnych, dotyczących 1) samorządu, 2) kredytu, 3) spółek akcyjnych, 4) sądownictwa, 5) zdrowotności, 6) skarbości, 7) oświaty i kultury.

Niezależnie od powyższego w r. 1931 wydano zeszyty dotyczące produkcji przemysłowej zesz. I i II za r. 1929, zesz. III za r. 1930.

MODIFICATIONS APPORTÉES AU PLAN DES PUBLICATIONS DE L'OFFICE CENTRAL DE STATISTIQUE

A partir de 1932 la *Revue Trimestrielle de Statistique* renferme:

- a) des travaux relevant du domaine de la théorie, de la technique et de l'organisation de la statistique, ainsi que des études scientifiques basées sur la documentation statistique et ne représentant pas une analyse des données numériques devant être publiées dans la *Statistique de la Pologne*;
- b) une chronique, des communications, des comptes-rendus et la bibliographie.

Les matériaux statistiques originaux, publiés jusqu'à présent dans la *Revue Trimestrielle de Statistique* (avec ou sans texte), paraissent désormais dans la *Statistique de la Pologne*.

De cette façon la *Statistique de la Pologne* embrasse, en principe, toute la documentation statistique originale traitée plus en détail.

La *Statistique de la Pologne* comporte deux séries. dont la série A conserve le format actuel, tandis que la série B a le même format que la *Revue Trimestrielle de Statistique*.

La série B contient des publications moindres. Chacune de ces séries aura son numérotage à part en chiffres arabes, commençant par 1. Les tomes de la *Statistique de la Pologne* parus jusqu'à présent, sont numérotés en chiffres romains (sans désignation de série).

L'*Annuaire du Commerce Extérieur*, paraissant jusqu'ici en édition spéciale, est désormais inclus dans la *Statistique de la Pologne*.

Les volumes 1—24 de la *Statistique de la Pologne*, série A, sont destinés à la publication des résultats du deuxième recensement général de la population du 9 décembre 1931.

LE PETIT ANNUAIRE STATISTIQUE, 1932

III-e ANNÉE

(éditions: polonaise, française et anglaise)

Cette publication, éditée en format portatif et contenant des renseignements statistiques numériques sommaires sur la vie économique, sociale et culturelle de la Pologne, confrontés avec les statistiques internationales correspondantes, est indispensable pour les milieux s'intéressant à la Pologne.

Prix d'un exemplaire relié carton zł. 2,00.

LES FASCICULES SPÉCIAUX DES INFORMATIONS STATISTIQUES

Vu qu'en 1931 l'*Annuaire Statistique* n'a pu paraître, les tableaux plus importants insérés habituellement dans cet *Annuaire* paraissent à présent dans les *Informations Statistiques*, soit dans les fascicules ordinaires, soit en fascicules spéciaux, consacrés 1) aux administrations autonomes, 2) au crédit, 3) aux sociétés anonymes, 4) à la justice, 5) à la santé publique, 6) aux finances, 7) de l'instruction et de la culture intellectuelle.

En outre ont paru en 1931, les fascicules consacrés à la production industrielle, fasc. I et II pour l'année 1929 et fasc. III pour l'année 1930.

SKŁAD GŁÓWNY, EKSPEDYCJA I SPRZEDAŻ W GŁÓWNYM URZĘDZIE STATYSTYCZNYM
ALEJA JEROZOLIMSKA Nr. 32, TEL. 610-93. KONTO P. K. O. 30.064.

ZAKŁADY GRAFICZNE Ł. MEJŁACHOWICZA, GRODNO, UL. HORODNICZAŃSKA 3. (14.VIII 1932—1000)